

**Latvijas Republikas
Zemkopības ministrija**
*Ministry of Agriculture
Republic of Latvia*

Latvijas lauksaimniecība un lauki

Agriculture and Rural Area of Latvia

2006

Latvijas lauksaimniecība un lauki

Agriculture and Rural Area of Latvia

Izdevējs
Publisher

Latvijas Republikas Zemkopības ministrija
Republikas laukums 2
Rīga, LV-1981
*Ministry of Agriculture Republic of Latvia
Republikas laukums 2
Riga, LV-1981
Latvia*

Atbildīgā par izdevumu
Publisher in Chief

Maruta Grīnberga
Kopējās lauksaimniecības politikas departamenta Ekonomiskās
informācijas nodaļas vadītāja
*Head of Economic Information Division
Common Agricultural Policy Department*

Tulkojums
Tranlation

SIA "IM tulki"
"IM tulki" Ltd.

Fotogrāfijas
Photos

Juris Logins, Arvīds Krivens

© Latvijas republikas Zemkopības ministrija
Ministry of Agriculture Republic of Latvia

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce obligāta
Reproduction and quotations are permitted on condition that the source is stated

levads

Introduction

Kopš Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā jau pagājuši divi gadi un, izvērtējot šo periodu, varam secināt, ka ievērojami augusi lauksaimniecības nozaru konkurētspēja, pārtikas produktu eksports, kā arī Latvijas lauki ir sakoptāki un sakārtotāki. Šīs pozitīvās pārmaiņas ir atspoguļotas šajā ikgadējā ziņojumā par lauksaimniecību un lauku attīstību.

Labs stimuls lauksaimniecības nozaru konkurētspējas un lauku sakārtotības veicināšanā ir bijuši Eiropas Savienības un valsts atbalsta maksājumi, īpaši - vienotais platības maksājums, papildu valsts tiešie maksājumi, mazāk labvēlīgo apvidu maksājumi un atbalsta maksājumi „Agrovides” apakšpasākumu īstenošanai. Atbalsta maksājumi, kas, salīdzinot ar 2004. gadu, ir dubultojušies, ir veicinājuši gan produkcijas ražošanas apjomu, gan arī saimniecību ienākumu pieaugumu, kas ļauj lauksaimniekiem stabilizēt un attīstīt savu ražošanu. Tāpat palielinājusies zemes īpašnieku ieinteresētība īpašuma apsaimniekošanā un sakārtošanā. Tomēr ir vērojama arī negatīva iezīme - atbalsts lauksaimniecībai pakāpeniski kapitalizējas zemes cenās, veicinot zemes tirgus cenu un nomas maksu strauju kāpumu.

Pēdējos gados strauji pieaudzis lauksaimniecības un tās pārstrādes produktu eksports, it īpaši uz Eiropas Savienība valstīm. 2005. gadā pirmo reizi ilgākā laika posmā ievērojami ir samazinājies negatīvais ārējās tirdzniecības saldo. Panākta arī Eiropas Savienības regulās noteiktā atbildība visos pārtikas aprites posmos iesaistītajiem dalībniekiem, standarti dzīvnieku labturības un pārtikas kvalitātes nodrošināšanas jomā, līdz ar to veicinot pārtikas drošību.

Esmu pārliecināts, ka 2005.gadā paveiktais nākotnē veicinās lauku un konkurētspējīgas lauksaimniecības attīstību, kā arī lauksaimniecības produkcijas kvalitātes kāpumu. Izaugsmes iespējas ir ne tikai teorētiskas, bet arī praktiskas, un to apliecina šajā ikgadējā lauksaimniecības ziņojumā apkopotie dati.

Already two years have passed since accession of Latvia to the European Union and evaluating this period of time it can be concluded that Latvia has experienced sharp increase of the competitiveness of agricultural sectors, export of foodstuffs, but the countryside of Latvia has become more pleasant and arranged. These mentioned positive changes are reflected in this Annual Report on Agriculture and Rural Development.

A good stimulus for promotion of the competitiveness of the agricultural sectors and rural improvement has been the European Union and the state support payments, in particular the Single Area Payment, state supplementary direct payments, less favourable area payments and support payments for implementation of sub-measure under the „AgriEnvironment” programme. Support payments, which have doubled if compared to 2004, have contributed to the increase of production amounts and revenues of farms allowing farmers to stabilise and develop the production. Similarly the interest of land owners has increased regarding management and putting into order of their property. However, also a negative feature can be noticed – support of agriculture gradually capitalises in the land prices facilitating a rapid raise of land market prices and lease rates.

In the last two years export of agricultural and processed products has increased sharply, in particular to the European Union countries. In 2005 for the first time in a long time there has been significant decrease of the negative foreign trade balance. Also the responsibility defined in the European Union regulations of parties involved in all stages of food chain have been achieved as well as standards in farm animal welfare and ensuring the food quality, in such way increasing the food safety.

I am certain that the work done in 2005 will in future encourage further development of rural areas and competitive agriculture as well as quality increase of agricultural production. There are not only theoretical growth opportunities, but also practical, that is confirmed also with the data summarised in this yearly agricultural report.

Zemkopības ministrs
Minister of Agriculture

Mārtiņš Roze

Saturs

Table of Contents

Ievads	3
Introduction.....	3
1. Situācija Latvijas lauksaimniecībā un laukos	5
Situation of Agriculture and Rural Area in Latvi	5
1.1. Lauksaimniecības vieta tautsaimniecībā	6
Role of Agriculture in Economy	6
1.2. Nodarbinātība	7
Employment.....	7
1.3. Ienākumi	7
Income.....	7
1.4. Lauku teritoriju raksturojums.....	14
Characteristic of the Rural Areas.....	14
1.5. Lauku saimniecību struktūra.....	17
Structure of Agriculture Farms.....	17
1.6. Lauksaimniecības zemju izmantošana	19
Usage of Agricultural Land	19
1.7. Vidi saudzējoša lauksaimniecība	24
Environmental Agriculture.....	24
1.8. Izglītība, konsultācijas un zinātne	27
Education, Advices and Science	27
2. Eiropas Savienības institūcijas	31
Institutions of the European Union.....	31
3. Lauksaimniecības nozares otrais gads Eiropas Savienībā. Ieguvumi un zaudējumi	32
Second year of the agricultural sector in the European Union. Gains and losses.....	32
4. ES pasākumi lauksaimniecībai un laukiem	35
EU measures in Agriculture and Rural area.....	35
4.1. Kopējā lauksaimniecības politika Latvijā	35
Common Agricultural Policy in Latvia	35
4.1.1. Tiešie maksājumi.....	35
Direct payments.....	35
4.1.2. Importa, eksporta administrēšanas pasākumi (licences, eksporta kompensācijas, tarifu kvotas).....	41
Administration Measures of the Import and Export (licences, export refunds, tariff quotas)	41
4.1.3. Tirgus intervence	45
Market intervention	45
4.1.4. Lauku attīstības plāns.....	47
Rural Development Plan.....	47
4.2. Strukturālie fondi.....	50
Structural Funds	50
5. Nacionālais atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai	54
National support in Agriculture and Rural development.....	54
5.1. Valsts atbalsts - subsīdijas	54
State Aid - subsidies	54
5.2. Tirgus veicināšanas pasākumi	58
Measures for Promotion of the Market	58
5.3. Kredītpolitika	60
Credit policy	60
5.4. Kredītu garantijas lauku uzņēmējiem	60
Loan guarantees for rural entrepreneurs	60
5.5. Nodokļi.....	61
Taxes	61
5.6. Kooperatīvu un nevalstisko organizāciju atbalsts	64
Support for cooperative and non-governmental organizations.....	64
6. Lauksaimniecības nozaru attīstība	72
Development of Agricultural sectors.....	72
6.1. Piens un piena produkti	72

	Milk and Dairy Products.....	72
6.2.	Cūkgājas ražošana.....	79
	Production of Pork.....	79
6.3.	Liellopu gaļas ražošana.....	82
	Production of Beef.....	82
6.4.	Olu un putnu gaļas ražošana.....	85
	Production of Eggs and Poultry.....	85
6.5.	Aitkopības un kazkopības nozaru attīstība.....	89
	Development of Sheep Farming and Goat Farming.....	89
6.6.	Zirgkopība.....	91
	Horse Farming.....	91
6.7.	Graudaugi.....	93
	Cereals.....	93
6.8.	Augļi un dārzeņi.....	96
	Fruits and Vegetables.....	96
6.9.	Cukurbietes un cukurs.....	100
	Sugar Beets and Sugar.....	100
6.10.	Kartupeļi.....	104
	Potatoes.....	104
6.11.	Eļļas augi.....	106
	Oil Plants.....	106
6.12.	Lini.....	108
	Flax.....	108
6.13.	Kultūraugu un lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana.....	110
	Preservation of the genetic resources of cultivated plants and farm animals.....	110
6.14.	Biškopība.....	111
	Apiculture.....	111
6.15.	Netradicionālās lauksaimniecības nozares.....	112
	Non-traditional Agricultural Sectors.....	112
6.16.	Bioloģiskā lauksaimniecība.....	115
	Organic Farming.....	115
7.	Pārtika.....	117
	Food.....	117
7.1.	Pārtikas ražošana.....	117
	Manufacture of Food Products.....	117
7.2.	Pārtikas drošība un kvalitāte.....	118
	Food safety and quality.....	118
7.3.	Valsts pārtikas aprites uzraudzība.....	118
	Food chain state surveillance.....	118
7.4.	Valsts veterinārā uzraudzība.....	123
	Public Veterinary Surveillance.....	123
8.	Ārējās tirdzniecība.....	126
	External Trade.....	126
8.1.	Starptautiskās tirdzniecības līgumi.....	126
	International Trade Agreements.....	126
8.2.	Ārējās tirdzniecības analīze.....	136
	External Trade Analysis.....	136
8.3.	ES tirgus aizsardzības pasākumi, kas skar Latvijas lauksaimniecības intereses.....	140
	EU market protection measures touching the agricultural interests of Latvia.....	140
9.	Zivsaimniecības nozare.....	142
	Fisheries Sector.....	142
10.	Lauksaimniecības un lauku attīstības politikas izstrāde un īstenošanas institūcijas.....	149
	Institutions Forming and Implementing Agricultural and Rural Development Policy.....	149

1. Situācija Latvijas lauksaimniecībā un laukos

Situation of Agriculture and Rural Area in Latvia

1.1. Lauksaimniecības vieta tautsaimniecībā Role of Agriculture in Economy

Kopš 2004. gada, kad Latvija pievienojās Eiropas Savienībai, ir novērojama strauja lauksaimniecības nozares attīstība, pieaugot lauksaimnieku ienākumiem, ražošanas tempiem, eksportam u.c. Šo pozitīvo tendenci ir veicinājuši veiksmīga nacionālā un Eiropas Savienības atbalsta izmantošana Kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros.

Since the accession of Latvia to the European Union in 2004 there has been rapid development of the agricultural sector in the form of increased revenues of the farmers, higher production rates, export, etc. Such positive tendency was promoted by successful use of national and European Union support within the Common Agricultural Policy.

1.1. tabula
Table 1.1.

Iekšzemes kopprodukts lauksaimniecībā un tā īpatsvars kopējā iekšzemes kopprodukta struktūrā 2003. - 2005. gadā

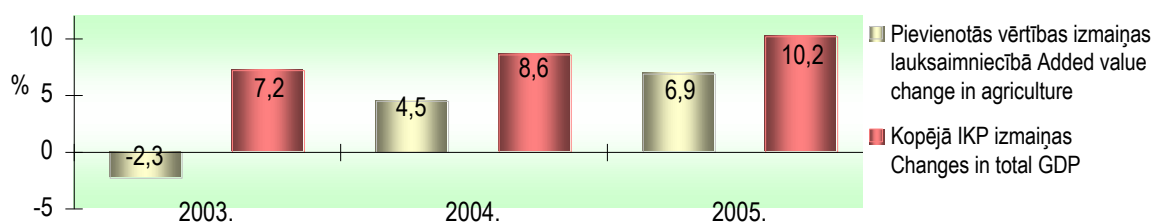
Gross domestic product in agriculture and its share in the structure of gross domestic product in 2003 - 2005

	2003.	2004.	2005.
IKP faktiskajās cenās, tūkst. Ls GDP in a current prices, thous. LVL	6 392 778	7 421 353	8 937 330
Lauksaimniecības un medniecības pievienotā vērtība faktiskajās cenās, tūkst. Ls Agricultural and hunting added value, in a current prices, thous. LVL	133 737	181 717	204 704
Lauksaimniecības un medniecības pievienotās vērtības faktiskajās cenās īpatsvars kopējā IKP, % Share of agricultural and hunting added value, in a current prices structure in total GDP, %	2,3	2,7	2,6

Avots: Centrālā statistikas pārvalde (CSP)
Source: Central Statistical Bureau (CSB)

Pēc CSP datiem iekšzemes kopprodukta (IKP) apjoms Latvijā 2005. gadā sasniedza 8 937,3 milj. latu, kas liecina par 10,2% IKP pieaugumu salīdzinājumā ar 2004. gadu. Lauksaimniecības nozarē PV (pievienotā vērtība) pieauga līdz 204,7 milj. latu jeb par 6,9% salīdzinājumā ar 2004. gadu.

According to the data provided by the Central Statistical Bureau in 2005 the Gross Domestic Product (GDP) of Latvia reached 8937,3 million lats showing increase of the GDP for 10,2% if compared to 2004. The GDP in the agricultural sector increased to 204,7 million lats or for 6,9% if compared to 2004.

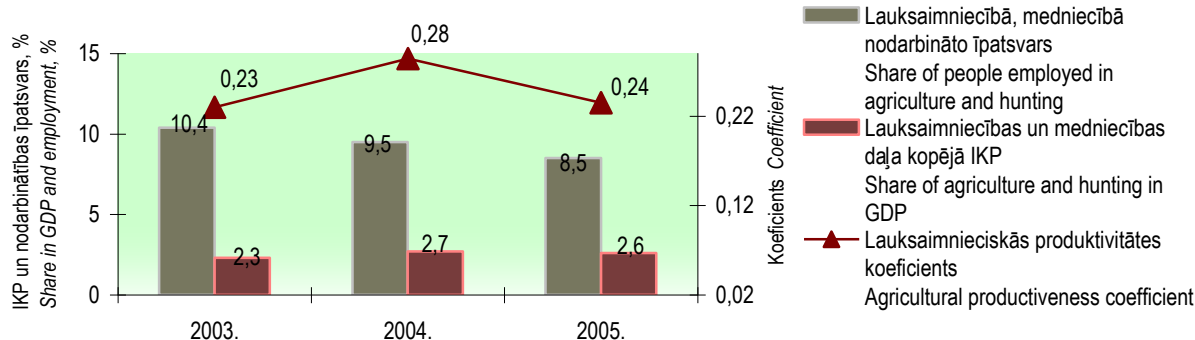

Avots: CSP
Source: CSB

1.1.attēls. IKP un pievienotās vērtības izmaiņas 2003. - 2005. gadā
Figure 1.1. Changes of GDP and added value in 2003 - 2005

Lauksaimniecības un medniecības daļa nacionālajā kopproduktā 2005. gadā bija 2,6%. Lauksaimniecībā nodarbināto produktivitāte joprojām ir daudz zemāka nekā vidēji ES-15 un ES-25, un 2005. gadā ir novērojama produktivitātes pazemināšanās.

The share of agriculture and hunting in the gross national product in 2005 was 2,6%. Productivity of those employed in the agriculture remains much lower than on the average among EU-15 and EU-25 states, and in 2005 it was observed that the productivity decreased even more.

Avots: CSP

Source: CSB

1.2.attēls. Lauksaimniecībā, medniecībā nodarbināto īpatsvars un lauksaimniecības un medniecības daļa kopējā IKP 2003. – 2005. gadā

Figure 1.2. Share of persons employed in agriculture and hunting and share of agriculture and hunting in the total GDP in 2003 – 2005

1.2. Nodarbinātība Employment

Darba apsekojuma rezultāti liecina, ka kopumā valstī bija nodarbināti 1035,9 tūkst. cilvēku (57,1% no iedzīvotāju kopskaita vecumā no 15 līdz 74 gadiem). Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2005.gadā palielinājās gan nodarbināto iedzīvotāju skaits (2004. gadā tas bija 1017,7 tūkst. cilvēku), gan nodarbināto īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā (2004.gadā šis rādītājs bija 56,1%).

Kopējam nodarbināto skaitam Latvijā ir tendence palielināties. Salīdzinot 2005. gadu ar 2001. gadu, kopējais nodarbināto skaits Latvijā ir pieaudzis par 8%. Taču lauksaimniecības nozarē nodarbināto īpatsvars katru gadu samazinās. Kopš 2001. gada lauksaimniecībā pamatdarbā nodarbināto īpatsvars (15-74 gadu vecumā) sarucis no 12,3% līdz 8,5% jeb par 30,5 tūkst. cilvēku.

Savā lauku saimniecībā ar mērķi saražot produkciju personiskajam patēriņam bija nodarbināti 6,1 tūkst. cilvēku (0,6% no nodarbināto kopskaita).

Results of the employment survey show that in total 1035,9 thousand people (57,1% of the total population in the age group from 15 to 74 years) have been employed in Latvia. If compared to the previous year in 2005 there was increase of both the number of the employed (in 2004 the figure was 1017,7 thousand people) and the proportion of the employed within the total number of population (in 2004 this figure was 56,1%).

In Latvia the total number of those employed has the tendency to grow. When comparing 2005 with 2001 the total number of those employed in Latvia has increased for 8%. However the share of those employed in the agriculture decreases every year. Since 2001 the proportion of those (in the age group from 15 to 74 years) having their basic employment in the agricultural sector has decreased from 12,3% to 8,5% or for 30,5 thousand persons.

6,1 thousand people (0,6% of the total employment) were employed in their individual farms with the purpose to produce agricultural production for their personal consumption.

1.2. tabula
Table 1.2.

Iedzīvotāju nodarbinātības dinamika 2003. – 2005. gadā Latvijā (tūkst. cilvēku)
Dynamics of employment of the population in 2003 – 2005 in Latvia (thous. people)

	2003.	2004.	2005.
Ekonomiski aktīvi iedzīvotāji vecumā 15-74 gadi Economically active population of the age of 15-74 years	1126,0	1136,3	1135,0
Nodarbinātie (Employed)	1006,9	1017,7	1035,9
Nodarbinātie lauksaimniecībā, medniecībā Employed in agriculture and hunting	104,4	97,0	87,8

Avots: CSP

Source: CSB

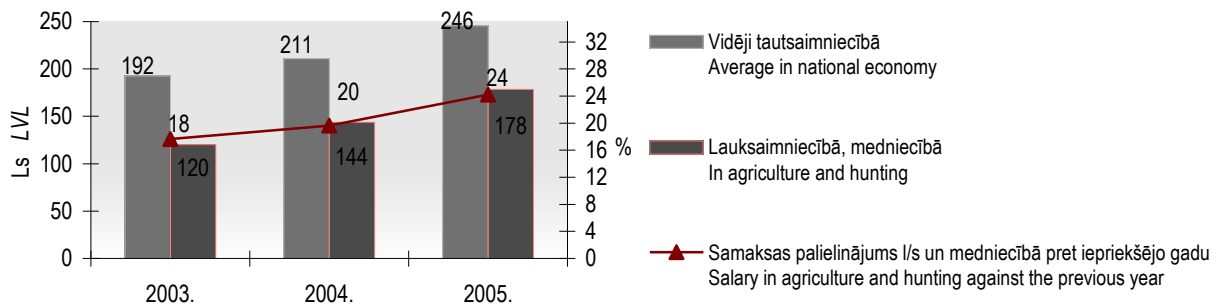
1.3. Ienākumi Income

Lauksaimniecības nozarē strādājošo ienākumu

Income level of those employed in the agricultural

līmenis ir zemāks ne kā vidēji valstī (1.3. attēls). Lauksaimniecībā, medniecībā strādājošo darbinieku vidējā bruto darba samaksa 2005. gadā bija Ls 178,3 mēnesī, kas ir tikai 72,6 % no vidējās bruto darba samaksas valstī. Salīdzinājumā ar 2004.gadu, 2005.gadā vidējā bruto darba samaksa lauksaimniecībā un medniecībā pieauga straujāk kā iepriekšējos gados, palielinoties par 24,2 %, un vidējā bruto darba samaksa strādājošajiem tautsaimniecībā palielinājās par 16,5 %.

sector is lower than on the average in the country (Figure 1.3). Monthly average gross wage of workers employed in agriculture and hunting in 2005 was 178,3 LVL, which is only 72,6% of the average gross wage in Latvia. In comparison with 2004 the increase of average gross wage in agriculture and hunting in 2005 was more rapid than in previous years having increased for 24,2%, but the average gross wage of those employed in the national economy increased for 16,5%.

Avots:CSP
Source: CSB

1.3. attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa Latvijā un lauksaimniecībā, medniecībā 2003. – 2005. gadā
Figure 1.3. Average monthly gross salary of employees in Latvia and in agriculture and hunting in 2003 – 2005

Lauksaimnieku gūtie ienākumi ir aprēķināti visām saimniecību kategorijām un lauksaimnieciskās darbības veidiem kopā, apkopojot datus par ražotās produkcijas apjomu, produktu izlietojumu, cenām, ražošanas izmaksām un ienākumu pārdali. Šo darbu veica Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts (LVAEI), izmantojot Lauksaimniecības ekonomisko kopaprēķinu (LEK). Saskaņā ar LEK metodiku iekļautas arī nelauksaimnieciskās blakus darbības lauku saimniecībās, ja par tām netiek veikta atsevišķa uzskaitē. Datu avots LEK ir galvenokārt Centrālās statistikas pārvaldes, Saimniecību uzskaites datu tīkla (SUDAT) un Lauku atbalsta dienesta dati, veicot nepieciešamos aprēķinus.

Ienākumu analīzē tiek izmantota gala produkcija, kura no kopējās saražotās atšķiras ar to, ka tajā neietilpst patērētais pašu saimniecībā sēklai, pašu pārstrādei (jo ietilpst pārstrādātā galaprodukta vērtība), zudumi, lopkopības produkti lopbarībai, kā arī blakusprodukti (ganību zāle, kūstmēsli).

Salīdzinot ar 2004.gadu, kas bija īpašs gads, jo lauksaimnieku ienākumi gandrīz divkāršojās, 2005.gadā ienākumi turpināja pieaugt, taču vairs ne tik strauji. Ienākumi palielinājušies, pieaugot galvenokārt produkcijas apjomu augkopībā un cenām lopkopībā, kā arī lielāku platību maksājumu dēļ (palielinoties pieejamajam finansējumam, kā arī uzlabojoties apguvei).

2005. gadā apjomu pieaugums deva papildus Ls 36,4 milj. produkcijas vērtībā, cenu kāpums Ls 21,6 milj., bet subsīdiju kopējā summa palielinājās par Ls 24,7 milj. (no tām – uz produktiem attiecināmās – par Ls 1,3 milj.). Kopējā nozares izlaides vērtība 2005. gadā pārsniedza Ls 500 milj. (1.3.tabula).

Income generated by farmers have been calculated for farms of all categories and for all types of agricultural activities together by summarising the data on the amounts of goods produced, use of goods, prices, production costs and redistribution of revenues. This work was performed by Institute of Agrarian Economy of Latvia (IAEL) by applying the Economical Accounts of Agriculture (EAA). According to the EAA methodology this includes also non-agricultural supplementary activities in farms if not accounted for separately. Data source for EAA is mainly information provided by the Central Statistical Board, Farm Accountancy Data Network (FADN) and the Rural Support Service having performed the required calculations.

Income analysis uses the end production, which differs from the total production with the aspect that it does not include amounts used for seed in one's own farm, individual processing (because it includes the value of the processed end-product), losses, cattle-breeding produces for feeding as well as by-products (pasture, stable manure). If compared to 2004 that was a special year due to the fact that the revenues of farmers almost doubled, in 2005 the income continued to increase, however not as fast as in the previous year. Revenues have increased due to increased production amounts in crop-farming and the prices in cattle-breeding as well as due to higher area payments (by increased available financing as well as by improved use of the funds).

In 2005 the increase of amount contributed additional 36,4 million LVL in the production value, price increase – 21,6 million LVL, but the total amount of subsidies increased for 24,7 million (1,3 million of which are product related). Total output value of the sector in 2005 exceeded 500 million lats (Figure 1.3).

Galaprodukcijas fiziskie apjomi (ražotāju cenās),

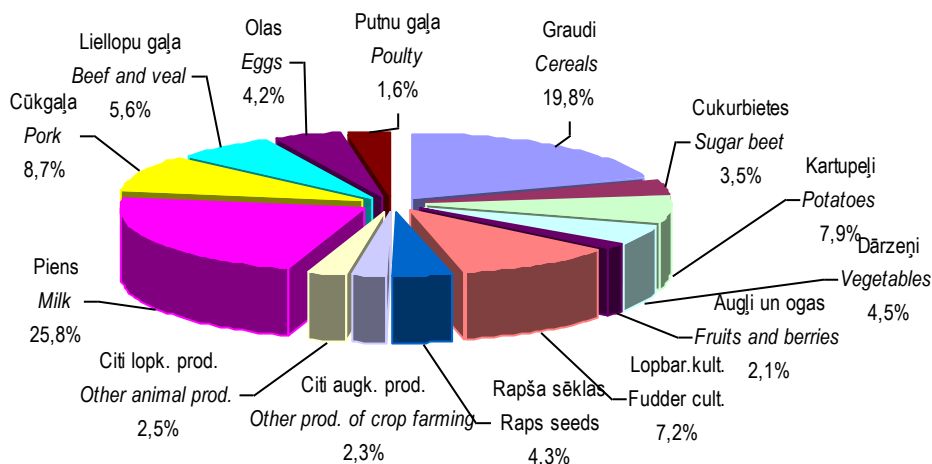
Physical amounts of the final production (in

salīdzinot ar 2004. gadu, pieauguši par 9 %, tajā skaitā augkopībā par 15,5 %, bet lopkopībā tikai par 1,3 %. Pieaugusi ir gandrīz visu lauksaimniecības produktu ražošana, bet visvairāk augļu un ogu – par 76 %, rapša – par 39 % un graudaugu par 26 %. Šo produktu ražošanu sekmēja platību maksājumi, salīdzinoši stabilāks noiets, kā arī laika apstākļi (kas augļu un ogu ražas izmaiņām bija noteicošais faktors). Lopkopības rezultātus pasliktināja samazinājums liellopu audzēšanā par 34 %, kam iespējamais iemesls varētu būt mazo teliņu izvešana. Savukārt augkopībā produkcijas apjoma pieaugums ir straujākais, kāds pēdējos 10 gados reģistrēts Latvijā.

Produktu cenas strauji pieaugušas lopkopībā - par 14,6 % (t.sk. liellopiem par 33 %, pienam par 22 %, mājputniem par 8 %), bet augkopībā tās vidēji ir samazinājušās par 3 %. Kaut atsevišķām kultūrām (kartupeļi, dārzeņi, sēklas) cenas pieauga, taču nozīmīgs samazinājums skāra lopbarības kultūras (-17 %), graudaugus un rapsi (-9 %). Šo tendenču rezultātā produktu vērtība lopkopībā pieaugusi pat vairāk nekā augkopībā (1.5.attēls). Tā kā produktu subsīdijas vidēji uz produkcijas vienību 2005. gadā pat nedaudz samazinājušās, līdz ar to kopā sektorā vidējās bāzes cenas augušas tikai par 3,8 %.

producer prices) if compared to 2004 have increased for 9%, including 15,5% in crop-farming, but in cattle-breeding only for 1,3%. Increase has taken place in the production of almost all agricultural products, but particularly in production of fruit and berries – for 76%, rape seeds – for 39% and grain – for 26%. Production of these products was favoured by the area payments, comparatively more stable sales as well as weather conditions (determinant factor in the changes of fruit and berries harvest). Results of the cattle-breeding sector were affected by the decrease of cattle breeding for 34% the cause of which could be the export of young calves. In turn, the increase of recorded production amounts in crop-farming has been the most rapid in the last 10 years in Latvia.

Product prices have rapidly increased in cattle-breeding for 14,6% (incl. cattle for 33%, milk – for 22%, fowl – for 8%), but in crop-farming the prices on average have decreased for 3%. Although prices of separate crops (potatoes, vegetables, seeds) increased, but there was a significant price reduction of cattle-breeding crops (-17%), cereal and canola (-9%). In the result of the mentioned tendencies the product value in the cattle-breeding has increased even more than in crop-farming (Figure 1.5). As the product subsidies per product unit on average in 2005 have even slightly decreased, therefore the average base prices in total in the sector have increased for only 3,8%.

Avots: Latvijas valsts agrārais ekonomikas institūts (Lauksaimniecības ekonomiskais kopaprēķins (LVAEI (LEK)))
Source: The institute of Agrarian Economy of Latvia (Economic Accounts of Agriculture (IAEL (EAA)))

1.4. attēls. Lauksaimniecības gala produkcijas struktūra 2005. gadā

Figure 1.4. Structure of final agricultural products in 2005

Lauksaimniecības preču gala produkcijas struktūrā (bāzes cenās) augkopība veido 52 %, bet lopkopība – 48 %. Nozīmīgākie produkcijas veidi, tāpat kā iepriekš, ir piens – 25,8 %, graudi – 19,8 % un cūkgaļa – 8,7 %. Piena īpatsvars 2005. gadā turpinājās pieaugt - par 2,7 %. Samazinājies ir lopbarības augu (-2,7 %), kā arī liellopu gaļas (-1,2 %) īpatsvars. No pārējiem produktiem, kuru izmaiņas nepārsniedz 1 procentu, var atzīmēt pēc vairāku gadu samazinājuma pieaugušo kartupeļu īpatsvaru (par 0,9 %) (1.4.attēls).

Putnu gaļas faktiskais īpatsvars ir vairāk kā 2 reizes lielāks, jo lielāko daļu produkcijas pārstrādā paši

In the structure (base prices) of the agricultural end-products the share of crop-farming is 52%, but cattle-breeding – 48%. The most significant types of production, as previously, is milk (25,8%), grain (19,8%) and pork (8,7%). The share of milk in 2005 has continued to grow for 2,7%. There has been a decrease of the share of forage crops (-2,7%) as well as of cattle (-1,2%). From the other products the changes of which do not exceed 1 per cent the increased share of potatoes (for 0,9%) shall be mentioned after several years of decrease (Figure 1.4)

The actual share of poultry is more than 2 times higher, because majority of the meat is processed by the

ražotāji. Iekļaujot arī pārstrādātās produkcijas vērtību, putnkopības kopējais īpatsvars lauksaimniecības preču struktūrā ir aptuveni 10 %.

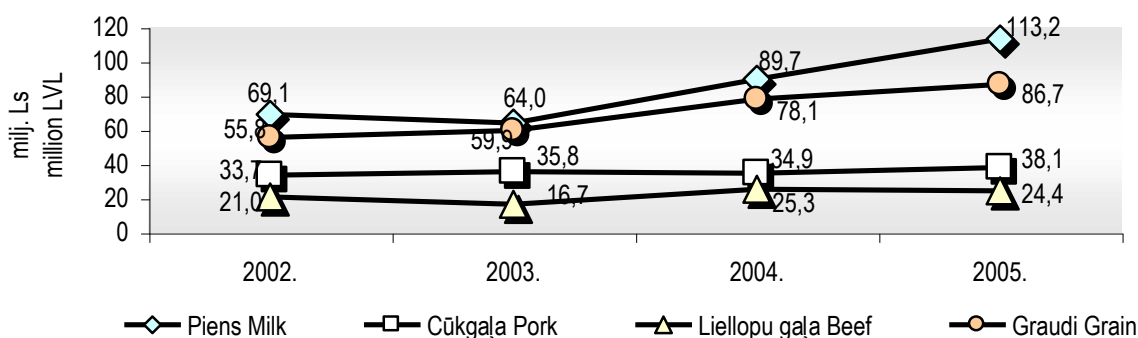
Aplūkojot nozīmīgāko lauksaimniecības produktu vērtības izmaiņas (1.5.attēls), redzams, ka 2005.gadā turpināja būtiski pieaugt piena vērtība, galvenokārt uz cenu kāpuma rēķina, nedaudz palielinoties arī apjomam. Palielinājās arī graudaugu vērtība, nozīmīgi pieaugot apjomiem, bet samazinoties cenām, kas lielā mērā saistīts ar vasaras lietavu izraisīto kvalitātes pasliktināšanos. Pēc neliela krituma 2004. gadā, palielinoties apjomam un cenai, pieaugusi cūkgaļas vērtība. Lai arī liellopu gaļas nozarē bijis visstraujākais cenu kāpums un palielinājies arī atbalsts, tas nav spējis kompensēt apjoma kritumu, kā rezultātā samazinājusies liellopu gaļas vērtība, turklāt šī bija vienīgā lopkopības produkcijas grupa, kuras apjoms un vērtība 2005. gadā samazinājās.

Ienākumus nosaka ne tikai saražotās produkcijas vērtība, bet arī izmaksas, kas saistītas ar tās ražošanu. 1.6.attēls rāda, cik no saražotās lauksaimniecības produkcijas vērtības tiek novirzīts izdevumos kā starppatēriņš, kapitāla un faktoru izmaksas, un cik paliek lauksaimnieku rīcībā. Atsevišķi parādīts "cits atbalsts ražošanai" (nesaistīts ar konkrētiem produktiem), kurš papildina lauksaimnieku ienākumus.

manufacturers themselves. By including also the value of processed products the total proportion of poultry-farming in the structure of agricultural goods is approximately 10%.

When taking a look at the changes of the agricultural goods value (Figure 1.5), it can be seen that in 2005 the value of milk has continued to grow, mainly on the account of price increase, with slight increase also of the value. Also the value of cropper has increased due to significant increase of the amounts, but with reducing prices that is to a large extent related with the quality decrease caused by the summer incessant rain. After slight decrease in 2004 the value of pigs has increased in line with the amounts and prices. Although the cattle-breeding sector has experienced the most rapid increase of prices and has received also an increased support, this was not enough to compensate the decrease of the amounts in the result of which the value of cattle has decreased; moreover – this was the only cattle-breeding production group the amount and value of which in 2005 decreased.

Income is defined not only by the value of produced goods, but also by the expenses related with the production. Figure 1.6 shows the share of the value of produced agricultural goods that is transferred to the expenses as the intermediate consumption, equity and factorial costs, and the share that remains at dispose by farmers. Separate indication is for „other support for production” (not related with particular products) that supplements the income of farmers.

Avots: LVAEI (LEK)
Source: IAEL (EAA)

1.5. attēls. Gala produkcijas vērtības dinamika 2002. - 2005.gadā (bāzes cenās)

Figure 1.5. Dynamics of the value of final products in 2002 - 2005 (at basic prices)

Saskaņā ar novērtējumu, 2005. gadā turpināja palielināties starppatēriņa izmaksu vērtība.

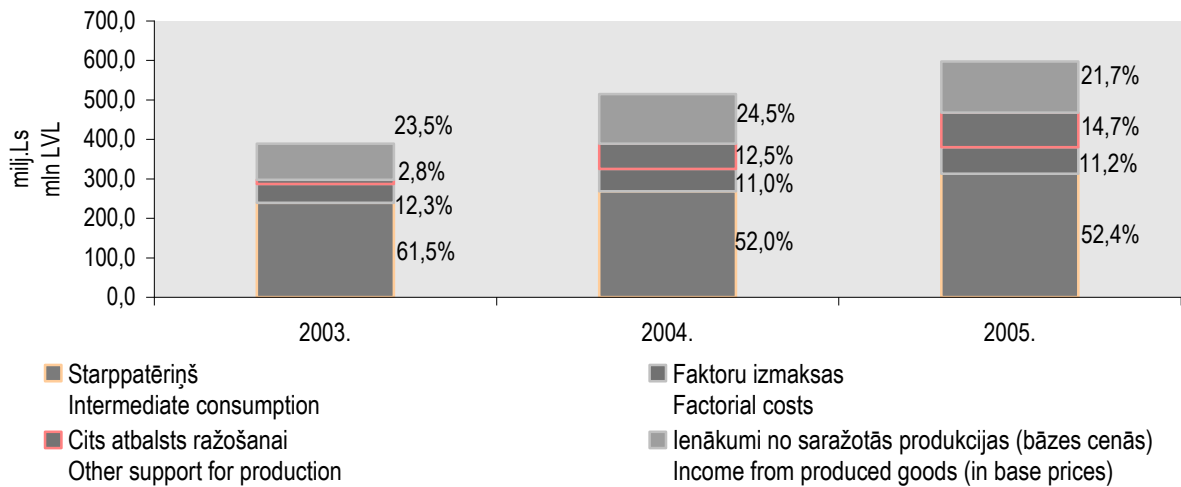
Lai arī 2005. gadā pieauga lauksaimniecības produkcijas vidējā cena, tomēr starppatēriņa resursu vidējais cenas pieaugums bija straujāks un produkcijas cenu pieaugums nespēja kompensēt resursu cenu kāpumu. Starppatēriņa resursu cenas 2005. gadā pieaugušas par 10 %, tajā skaitā pirktajiem resursiem – pat par 15,5 %. Saskaņā ar „Eurostat” iesniegtajiem datiem visbūtiskāk gada laikā cenas pieaugušas minerālmēsliem (par 46 %), beidzoties pārejas pasākumiem, kas bija spēkā attiecībā uz minerālmēsliu importu no Krievijas, kā arī degvielai (28 %) un kurināmajam (15,5 %). Cena nedaudz samazinājusies lopbarībai. Izmantoto starppatēriņa resursu apjoma pieaugums ir novērtēts (+5 %), ņemot vērā produkcijas

According to the assessment the value of intermediate consumption costs in 2005 continued to grow.

Although the average price of agricultural products in 2005 increased, the average increase of the price of intermediate consumption resources was more rapid and the increase of product prices was unable to compensate the increase of resource prices. Prices of intermediate consumption resources in 2005 have increased for 10%, including purchased resources that experienced increase of even 15,5%. According to the data provided by Eurostat the most significant yearly price increase was for the mineral fertilisers (for 46%), due to expiry of the transitional measures that were applied to import of mineral fertilisers from Russia, also vehicle fuel (28%) and heating fuel (15,5%). There has been slight decrease of forage prices.

apjomu palielināšanos (par 9 % salīdzināmās cenās).

The amount increase of the used intermediate consumption resources has been evaluated (+5%) by taking into account the increase of the production amount (for 9% in comparable prices).

Avots: LVAEI (LEK)
Source: IAEL (EAA)

1.6.attēls. Lauksaimniecības nozares izlaides vērtības struktūra (pēc izlietojuma) 2003.-2005.gadā

Figure 1.6. Structure of Agricultural Sector Output Value (according to use) from 2003 to 2005

Palielinoties produkcijas vērtībai bāzes cenās par 13,1% un starppatēriņam par 16,8%, bruto pievienotā vērtība palielinājusies par 7,8%, sasniedzot Ls 196,9 milj.

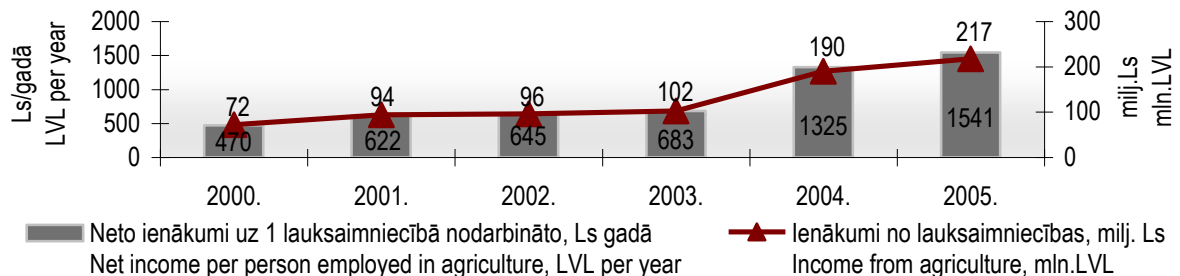
Lai arī 2005. gadā par 18% pieauguši ražošanas nodokļi un par 16% palielinājies pamatlīdzekļu patēriņš (novērtējums), tomēr būtiski pieaudzis ar produktiem nesaistītais atbalsts (+37,0%), uzlabojot 2005. gada rezultātus. Šī atbalsta pieaugums sekmējis neto pievienotās vērtības palielināšanos, kas 2005. gadā sasniedz Ls 231,7 milj. Tikai produktu cenu un subsīdiju kopējais pieaugums spējis kompensēt resursu cenu sadārdzinājumu 2005. gadā.

No neto pievienotās vērtības faktorizmaksās, atņemot zemes nomu un kredītprocentu maksājumus, iegūta lauksaimnieciskās darbības ienākumu vērtība, kas veido Ls 217,4 milj. (+14,5%) (1.7.attēls).

With the increase of the production value in base prices for 13,1% and the increase of intermediate consumption for 16,8%, the gross added value has increased for 7,8% reaching 196,9 million LVL.

Although the production taxes in 2005 have increased for 18% and the consumption (evaluation) of fixed assets has grown for 16%, there has been a significant increase of support not related to products (+37,0%) thus improving the results of 2005. Such increase of the support has contributed to the increase of the net added value, which in 2005 reached 231,7 million LVL. Only the total increase of product prices and subsidies was able to compensate the raise of resource prices in 2005.

Deducting land lease and interest payments from the gross added value in factorial costs we obtain the income value of the agricultural activities that makes 217,4 million LVL (+14,5%) (Figure 1.7).

Avots: LVAEI (LEK)
Source: IAEL (EAA)

1.7. attēls. Ienākumi lauksaimniecībā 2000. – 2005. gadā

Figure 1.7. Income in agriculture in 2000 – 2005

Izsakot ienākumus no sektora uz vienu pilna laika lauksaimniecībā nodarbināto, izmantojot gada darba

Expressing the income from the sector per one full-time worker employed in the agriculture applying the

vienības (GDV), aprēķinātā bruto ienākumu vērtība veido Ls 1597 gadā jeb Ls 133 mēnesī, kas ir tikai 54 % no vidējās bruto darba samaksas valstī. Savukārt, salīdzinot neto ienākumus lauksaimniecībā (Ls 1541 gadā jeb Ls 128 mēnesī) un vidējo neto darba samaksu valstī (Ls 176), tiek iegūts augstāks rādītājs – 73 % no vidējās neto darba samaksas valstī. Tomēr 2005. gadā citos sektoros neto ienākumi auguši nedaudz straujāk nekā lauksaimniecībā (attiecīgi par 17,3 % un 16,3 %).

annual work units (AWU) the calculated gross income value makes 1597 LVL per year or 133 LVL per month, which is 54% of the average gross wage in the country. In turn comparing the net income in the agriculture (1541 Ls per year or 128 LVL monthly) and the average net wage in the country (176 LVL) we obtain a higher figure – 73% of the average net wage in the country. However, in 2005 in other sectors the net income has raised slightly faster than in agricultural sector (17,3% and 16,3% respectively).

1.3. tabula
Table 1.3

Lauksaimniecības nozares ienākumu veidošanās svarīgākās pozīcijas 2003. – 2005. gadā (milj. Ls)
Key items of income formation in agricultural industry in 2003 - 2005 (mln. LVL)

Rādītāji <i>Indications</i>	Vērtība bāzes cenās, milj.Ls <i>Value at basic prices, mln.LVL</i>			Izmaiņas (+), % <i>Changes (+), %</i>	
	2003.	2004.	2005.	2004./2003.	2005./2004.
Augkopība <i>Crop farming</i>	169,9	205,1	226,9	21	11
Graudaugi <i>Cereals</i>	61,2	78,8	86,7	29	10
Rapsis <i>Raps seeds</i>	5,2	15,0	19,1	186	27
Cukurbietes <i>Sugar beets</i>	9,5	14,3	15,2	51	6
Lopbarības kultūras <i>Fodder cultures</i>	29,7	38,4	31,6	29	-18
Dārzeņi <i>Vegetables</i>	20,5	17,8	19,9	-13	12
Kartupeļi <i>Potatoes</i>	29,1	27,2	34,8	-7	28
Augļi un ogas <i>Fruits and berries</i>	5,9	5,2	9,4	-12	82
Citi augu produkti <i>Other vegetable products</i>	8,9	8,5	10,2	-4	19
Lopkopība <i>Cattle breeding</i>	146,1	183,5	212,0	26	16
Piens <i>Milk</i>	64,0	89,8	113,2	40	26
Liellopi <i>Cattle</i>	16,0	26,4	24,4	65	-7
Cūkas <i>Pigs</i>	35,4	35,0	38,1	-1	9
Mājputni <i>Poultry</i>	5,4	5,9	6,8	10	15
Olas <i>Eggs</i>	16,5	17,4	18,3	5	5
Citi dzīvnieku produkti <i>Other animals products</i>	8,8	9,1	11,1	3	23
Lauksaimniecības preču izlaide <i>Output of the agricultural goods</i>	316,0	388,6	439,0	23	13
Pakalpojumi <i>Services</i>	3,7	4,7	5,4	25	16
Neatdalāmās blakusdarbības <i>Indivisible side activities</i>	58,2	57,3	65,4	-2	14
Lauks. nozares izlaide <i>Output of agricult. industry</i>	378,0	450,6	509,8	19	13
Starppatēriņš <i>Intermediate consumption</i>	239,0	267,9	312,9	12	17
Bruto pievienotā vērtība <i>Gross value added</i>	139,0	182,7	196,9	31	8
Subsīdijas, nesadalītas pa produktiem <i>Subsidies not dividend into products</i>	10,8	64,1	87,6	496	37
Ar ražošanu saistītie nodokļi <i>Production-related taxes</i>	9,3	10,6	12,5	15	18
Pamatlīdzekļu patēriņš <i>Consumption of fixed assets</i>	30,1	34,8	40,5	16	16
Neto pievienotā vērtība (faktorizmaksās) <i>Net value added (factor expenses)</i>	110,4	201,4	231,4	82	15
Noma <i>Rental</i>	2,9	3,2	3,7	10	15
Kredītprocenti <i>Credit interest</i>	5,4	8,2	10,3	53	25
Ienākumi no lauksaimn. darbības <i>Income from agricult. activities</i>	102,1	190,0	217,4	86	14
Nodokļi no ienākuma <i>Income tax</i>	5,8	6,4	7,6	11	18
Algoto darbinieku ienākumi <i>Income of hired employees</i>	13,4	16,8	21,1	25	26
Ģimenes darbaspēka ienākumi <i>Income of family labour force</i>	82,9	166,8	188,7	101	13

Pilnās gada darba laika vienības l/s, tūkst. cilvēku Number of annual work units in agriculture, thous. people	140,9	138,6	136,2	-2	-2
Ienākumi uz vienu lauksaimniecībā nodarbināto, Ls gadā Income per person employed in agriculture, LVL per year	683	1325	1541	94	16

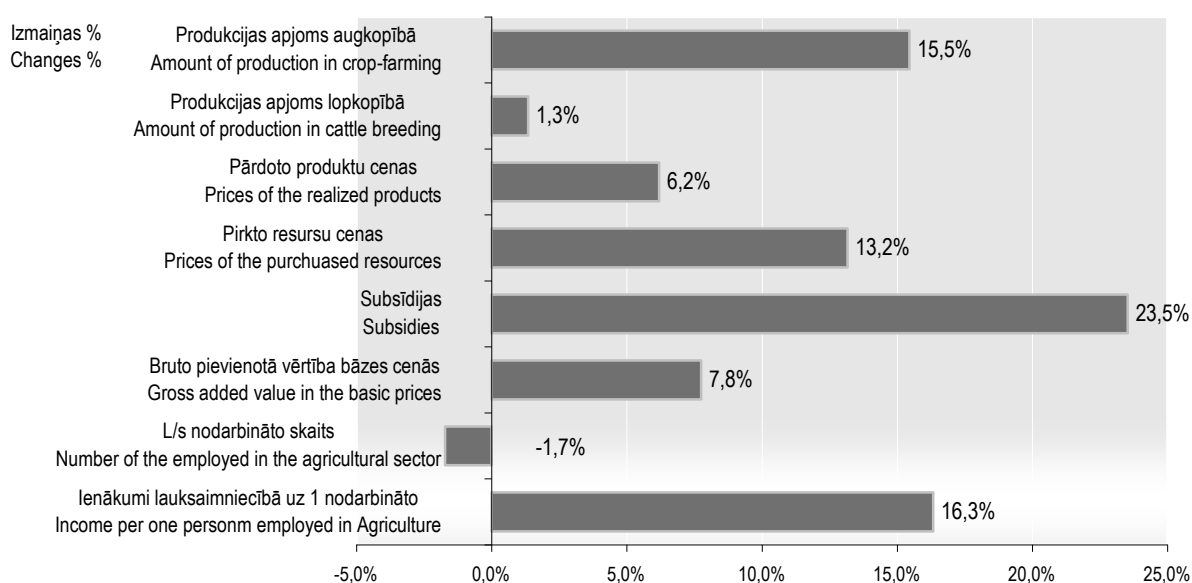
Avots: LVAEI (LEK)
Source: IAEL (EEA)

Aplūkojot rādītājus salīdzināmās cenās, aprēķināts, ka uz apjoma rēķina ienākumi 2005. gadā palielinājušies par Ls 19,4 milj., uz cenu rēķina (ņemot vērā arī resursu cenu pieaugumu) samazinājušies par Ls 12,5 milj., bet uz subsīdiu rēķina – pieauguši par Ls 20,6 milj., kopumā pieaugot par Ls 27,5 milj.

1.8.attēlā apkopoti daži būtiski rādītāji, kas raksturo izmaiņas lauksaimniecības sektorā 2005.gadā.

Observing the results in comparable prices it was calculated that on the account of the amount the revenues in 2005 have increased for 19,4 million LVL, on the account of prices (taking into account also the increase of resource prices) revenues have decreased for 12,5 million LVL, but on the account of subsidies – they have increased for 20.6 million LVL, thus in total having increased for 27,5 million lats.

Figure 1.8 provides several significant items that describe the changes in the agricultural sector in 2005.

Avots: LVAEI (LEK)
Source: IAEL (EAA)

1.8.attēls. Galveno sektora rādītāju izmaiņas 2005./2004.gadā

Figure 1.8. Changes of the main indicators of the sector in 2005/2004

Ienākumu rādītāju analīze liecina, ka ienākumu pieaugums 2004.-2005. gadā galvenokārt attiecas uz vidējām un lielajām saimniecībām, bet mazajās (zem 2 Eiropas lieluma vienībām (ELV)) pieaugums ir pavisam neliels.

Kaut arī kopējais lauksaimniecības ienākumu pieaugums 2005. gadā nav īpaši liels, tomēr citās ES valstīs aizvadītais gads bijis viens no nelabvēlīgākajiem. Saskaņā ar „Eurostat” datiem reālā neto pievienotā vērtība uz 1 nodarbināto ES-25 ir samazinājusies par 5,6 %, tai skaitā 10 jaunajās dalībvalstīs – palielinājusies par 0,6 %. Lielākais pieaugums ir Lietuvā (+25 %) un Īrijā (+16,5 %). Latvijā, kā liecina pašreizējā informācija, pieaugums ir 10 %. Ienākumu kritumu ES valstīs izraisīja būtisks augkopības apjomu samazinājums (īpaši dienvidrietumu daļā sakarā ar sausumu un karstumu), turklāt to pavadīja arī cenu līmeņa krišanās. Savu iespaidu atstāja cenu pieaugums energoresursiem, kā arī vairākās valstīs notikušī KLP reforma.

Analysis of income indexes shows that the increase of income in 2004-2005 relates mainly to average and large farms, but in small farms (under 2 European Size Units - ESU) the increase is very little.

Although the total increase of agricultural income in 2005 is not very large, however in other EU countries the previous year has been one of the most disadvantaged. According to the data provided by the Eurostat the actual net added value per employee in EU-25 states has decreased for 5,6% including the 10 new member states where the value has increased for 0,6%.

The highest increase was in Lithuania (+25%) and Ireland (+16,5%). According to the latest information in Latvia the increase has been 10%. The drop of income in the EU countries was caused by the significant decrease of the crop-farming amounts (particularly in the South-West part due to drought and high temperatures, moreover it was accompanied also with the decrease of price level. The situation was impacted also by the raise of energy prices

Tādējādi, saskaņā ar aprēķiniem Latvijas lauksaimnieku vidējie ienākumi, ievērojot pirktspējas paritāti, 2005. gadā sasnieguši ap 36% no ES vidējiem ienākumiem (2004. gadā – 31%), taču dažādās saimniecību grupās ir būtiskas ienākumu atšķirības.

and the CAP reform implemented in several member states.

Therefore, according to the calculations the average income of Latvian farmers in 2005 by observing the parity of buying power has reached approximately 36% of the average European income (in 2004 – 31%), however in different farm groups there are significant income differences.

1.4. Lauku teritoriju raksturojums

Characteristic of the Rural Areas

Galvenās tautsaimniecības nozares lauku teritorijās ir lauksaimniecība un mežsaimniecība, piekrastes teritorijās arī zivsaimniecība.

Ekonomiski aktīvākie iedzīvotāji emigrē no laukiem uz pilsētām, sevišķi uz valsts centrālo daļu - Rīgu un tās reģionu. Tā rezultātā lauki ir kļuvuši ļoti mazapdzīvoti. Kopējais iedzīvotāju migrācijas saldo ar plus zīmi 2005. gadā bija tikai Jūrmalā (298 cilvēki), Jelgavā (78), Rēzeknē (78), kā arī Rīgas (3795), Ogres (377), Jelgavas (159) un Tukuma (47) rajonā.

Visvairāk iedzīvotāju emigrācijas un pārcelšanās dzīvot uz valsts centrālajiem reģioniem dēļ 2005. gadā "zaudēja" Madonas rajons (356) cilvēkus, Talsu rajons (298), Aizkraukles rajons (247), Limbažu rajons (242), Cēsu rajons (223), Krāslavas rajons (211), Ludzas rajons (209).

1999. gada sākumā Latvijas lauku teritorijās dzīvoja 760 tūkstoši, bet 2006. gada sākumā – 735 tūkstoši iedzīvotāju. Tātad laika posmā no 1999. līdz 2006. gada sākumam iedzīvotāju skaits pagastos un lauku novados kopā ir samazinājies par 25 tūksti jeb par 3,3%. Samazinājuma tempi ir pieauguši, jo laikā no 1995. līdz 2000. gadam iedzīvotāju skaits Latvijas laukos saruka par 2,8%.

2005. gadā 32,0% no visiem Latvijas iedzīvotājiem bija lauku iedzīvotāji. Lauku iedzīvotāju īpatsvars Pierīgas reģionā bija 48,4% no visiem iedzīvotājiem, Vidzemes reģionā – 57,7%, Kurzemes reģionā – 37,6%, Zemgales reģionā – 52,0% un Latgales reģionā – 44,2%.

Main economic sectors in rural territories are agriculture and forestry, but in coastal areas also fishery.

The economically most active part of population migrates from the rural areas to cities, particularly to the central part of the country – Riga and its vicinity. In the result the rural areas have become sparsely inhabited. The total migration balance in 2005 has been positive only in Jūrmala (298 persons). Jelgava (78), Rēzekne (78) as well as in Riga District (3795), Ogre District (377), Jelgava District (159) and Tukums District (47).

In the result of population migration and their moving to the central regions the most negative balance in 2005 was in Madona District that lost 356 persons, Talsu District – 298, Aizkraukle District – 247, Limbazi District – 242, Cesis District – 223, Kraslava District – 211 and Ludza District – 209.

In the beginning of 1999 rural areas of Latvia were home for 760 thousand people, but in the beginning of 2006 – 735 thousand persons lived in rural areas. Consequently, within the period of time from 1999 to the beginning of 2006 the number of population in rural municipalities and rural districts has decreased for 25 thousand or 3,3%. The speed of such reduction of the number of population has slowed down, because in the period of time from 1995 to 2000 the number of rural population of Latvia decreased for 2,8%.

In 2005 32,0% of all population of Latvia were inhabitants of rural areas. The proportion of rural population in the Riga District was 48,4% of all population, in Vidzeme Region – 57,7%, Kurzeme Region – 37,6%, Zemgale Region – 52,0% and Latgale Region 44,2%.

Nodarbinātība

Employment

Galvenā ekonomiskā aktivitāte laukos ir lauksaimniecība. Ļoti lēni laukos pieaug nodarbinātība citās nozarēs, jo lauku ekonomikā esošajām pamatnozārēm ir salīdzinoši ierobežotas alternatīvas. Lauku iedzīvotājiem trūkst finanšu kapitāla, ideju un zināšanu uzņēmējdarbībā, lai attīstītu jau esošās un apzinātu visas iespējamās nozares.

Laukos darba meklētāju īpatsvars bija zemāks nekā pilsētās – attiecīgi 7,4% un 9,3%. Daļējs izskaidrojums zemākam īpatsvaram laukos varētu būt tas, ka par nodarbinātām tiek uzskatītas arī tās personas, kurām nozīmīgs iztikas avots ir darbs piemājas vai personīgajā saimniecībā tikai savam personiskajam patēriņam.

Main economic activity in rural areas is agriculture. Employment in other sectors in rural areas is increasing very slowly due to the peculiarity that in addition to the basic activities of the rural economy the alternatives are quite limited. Rural population lack financial capital, ideas and knowledge in entrepreneurship in order to develop already existing sectors and identify all other potential sectors of economy.

The proportion of job-seekers in rural areas was lower than in cities – 7,4% and 9,3% respectively. This can be partly explained by the fact that the status of an employed person is applied also to those persons who have their work in their household or private farm for their own consumption as a significant source of income.

Faktiskais bezdarba līmenis laukos ir būtiski augstāks, jo ir izplatītas dažas slēptās bezdarba formas, piemēram, neapmaksātā darbā iesaistīto ģimenes locekļu īpatsvars laukos, nepilnu darba laiku strādājošo īpatsvars laukos. Būtiska problēma ir bezdarba pieaugums pirmspensijas vecuma (sākot no 50 gadiem) lauku iedzīvotāju vidū.

Nemainīgi augsts bezdarba līmenis saglabājas Latgalē. Visaugstākais reģistrētā bezdarba līmenis 2004.gada 1.decembrī bija šādos rajonos: Ludzas – 27,6%, Rēzeknes rajonā – 26,2%, Balvu – 25,9%, Daugavpils – 21,7%, Krāslavas – 21,2%, Preiļu – 19,4%.

The actual level of unemployment in rural areas is substantially higher, because there are several forms of hidden unemployment, for example, proportion of unpaid members of family in rural areas, number of part-time workers. Significant problem is the increase of unemployment among those being in their pre-retirement age (starting from the age of 50) among the rural population.

Constantly high level of unemployment remains in Latgale Region. The highest registered unemployment level as of 1 December 2004 was in the following districts: Ludza – 27,6%, Rezekne – 26,2%, Balvi – 25,9, Daugavpils – 21,7%, Kraslava – 21,2% and Preiļi – 19,4%.

1.4. tabula
Table 1.4.

Darba meklētāju īpatsvars un bezdarba līmenis
Proportion of job seekers and unemployment level

	2003.	2004.	2005.
Darba meklētāju īpatsvars % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā, valstī kopumā <i>Proportion of job seekers in % of the total amount of the economically active inhabitants in the country in general</i>	10,6	10,4	8,7
Darba meklētāju īpatsvars % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā, laukos <i>Proportion of job seekers in % of the total amount of the economically active inhabitants in the rural area</i>	7,8	8,4	7,4
Darba meklētāju īpatsvars % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā, pilsētās <i>Proportion of job seekers in % of the total amount of the economically active inhabitants in the cities</i>	11,7	11,3	9,3

Avots: CSP
Source: CSB

ienākumi

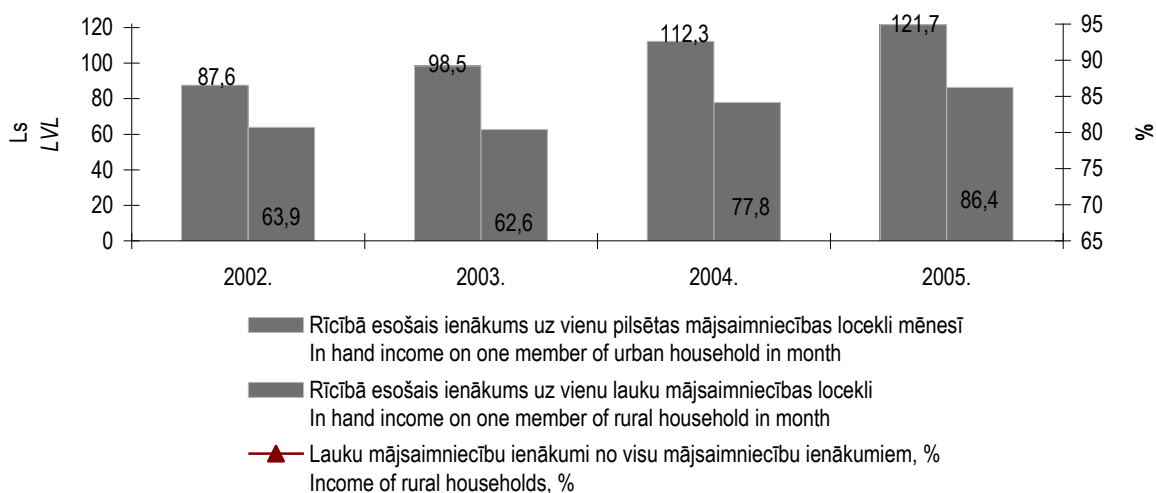
Income

Neskatoties uz to, ka ekonomiskie rādītāji pastāvīgi uzlabojas, sabiedrības dzīves kvalitātes līmenis joprojām ir zems. Iedzīvotāju ienākumu pieaugums ir ļoti nevienmērīgs. Nabadzīgo iedzīvotāju skaits pamazām pieaug, turklāt ir vērojama nabadzības feminizācija. Saskaņā ar Kopējās sociālās iekļaušanās memorandu 2005. gadā 19% Latvijas iedzīvotāji bija pakļauti nabadzības riskam. Labklājības ministrijas veiktie pētījumi pierāda, ka salīdzinoši plaša lauku sabiedrība dzīvo arvien pieaugošā nabadzībā un māsaimniecībā iztikas nolūkiem tiek uzturēta naturālā saimniecība. To apliecina arī būtiskā starpība starp valstī noteikto viena iedzīvotāja pilna iztikas minimuma preču un pakalpojuma groza vērtību, kas valstī 2005. gadā tika noteikta Ls 105 apmērā, un vidējo māsaimniecības ienākumu uz vienu lauku iedzīvotāju šajā periodā bija Ls 86,36 mēnesī.

1.9. attēlā redzams, ka rīcībā esošais ienākums uz vienu māsaimniecības locekli mēnesī pa gadiem palielinās, taču pilsētu māsaimniecību ienākumi pieaug straujāk nekā lauku māsaimniecību ienākumi. Salīdzinot 2002.gadu ar 2005.gadu, pilsētu māsaimniecību ienākumi ir pieauguši par 38,9% un lauku māsaimniecību ienākumi – par 35,1%. 2005.gadā pilsētu māsaimniecību ienākumi bija par 40,9% lielāki nekā lauku māsaimniecību ienākumi.

Regardless the fact that the economic indexes are constantly improving the level of the quality of life of the society still remains low. The increase of the population income is very uneven. The number of persons in need is slowly growing, moreover, feminisation of the poverty can be observed. According to the Memorandum of the Common Social Alignment in 2005 19% of the population of Latvia were subject to the poverty risk. The studies performed by the Ministry of Welfare show that comparatively large number of rural population live in continuously increasing poverty and in order to obtain means of living they maintain their natural farms. This is confirmed by the significant difference between the value of the basket of goods and services of full living costs per capita defined in the country that was established for the amount of LVL 105 in the country in 2005 and the average income of a household per one rural inhabitant - LVL 86,36 in month.

The Figure 1.9 shows that the income of households increases every year, however the income of urban households increases more rapidly than the income of the rural households. Comparing 2002 to 2005 the income of urban households has increased for 38,9% and the income of rural households have raised only for 35,1%. In 2005 the income of urban households exceeded the income of rural households for 40,9%.

Avots: CSP
Source: CSB

1.9. attēls. Lauku un pilsētu rīcībā esošais ienākums uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī 2002. – 2005. gadam, Ls
Figure 1.9. In hand income on one member of urban and rural household in month 2002-2005, LVL

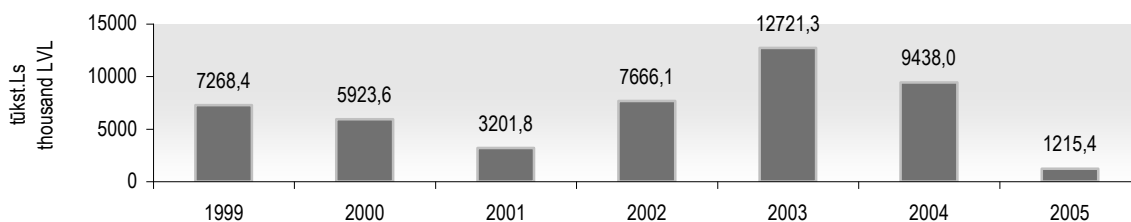
Investīcijas Investments

Nefinanšu investīcijas 2005.gadā lauksaimniecībā, medniecībā un mežsaimniecībā sasniedza 82,3 milj. latu, kas sastāda 4,5 % no kopējām nefinanšu investīcijām valstī un salīdzinājumā ar 2004. gadu tās ir pieaugušas par 53 %. Latvijā lielas investīcijas ir nepieciešamas lauku ceļiem, tādēļ Latvijā tika izstrādāta Lauku ceļu programma, kura 2005.gadā noslēdzās, līdz ar to 1.10. attēlā var redzēt, ka 2005.gadā ir bijis vismazākais finansējums salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem.

Lauku ceļi ar melno segumu faktiski ir sasnieguši ekspluatācijas laika beigas, un to kvalitāte strauji pazeminās, apgrūtinot satiksmi. Visiem lauku ceļiem ar grants segumu ir būtiski nepieciešams remonts. Galvenā grants ceļu problēma šodien ir grants virskārtas nodilums un "aizlaistā" ūdens novadīšanas sistēma.

Non-financial investment in agriculture, hunting and forestry in 2005 reached 82,3 million lats that makes 4,5% of the total non-financial investment in the country and if compared to 2004 they have increased for 53%. Great investment in Latvia is required for rural roads, therefore the Rural Road Programme in Latvia was prepared, which was completed in 2005. Figure 1.10 shows that 2005 had the least funding if compared to previous years.

Rural roads with the black surfacing have reached the end of their exploitation term and their quality is reducing rapidly in such way burdening the traffic. All rural roads of gravel surfacing require serious repair. The main problem of gravel roads is the wear of gravel surface layer and the outworn water drainage system.

Avots: Latvijas valsts ceļi
Source: Latvian State roads

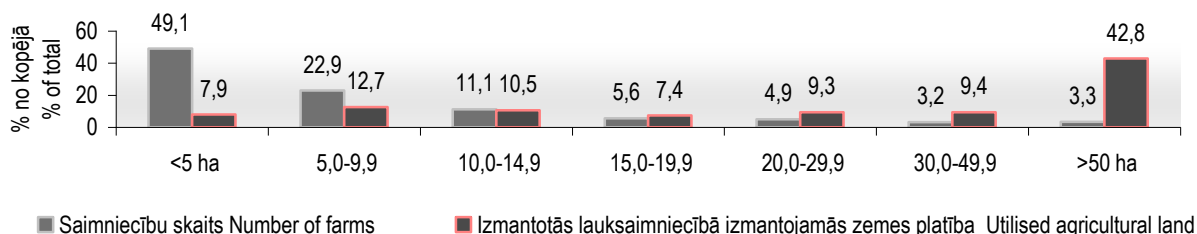
1.10.attēls. Lauku autoceļu finansējums 1999. – 2005.gadā, tūkst.Ls
Figure 1.0. Financing for rural roads in 1999 – 2005, thousand LVL

1.5. Lauku saimniecību struktūra¹

Structure of Agriculture Farms

2005. gadā Latvijā bija 133 tūkstoši ekonomiski aktīvo lauku saimniecību, kas apsaimniekoja 1705,2 tūkst. ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ).

In 2005 in Latvia there were 133 thousand economically active agriculture farms, which managed farmland of the total area of 1705,2 thousand hectares.

Avots: CSP
Source: CSB

1.11.attēls. Saimniecību skaits un izmantotā lauksaimniecībā izmantojamā zeme dažāda lieluma saimniecību grupās 2005.gadā, %
Figure 1.11. Number of farms and utilised agricultural land in farms of different size in 2005, %

Vienai saimniecībai vidēji bija 22,9 ha zemes, tai skaitā 12,8 ha izmantotās LIZ.

On average, one farm had 22,9 ha land, including 12,8 ha the utilized agricultural land.

1.5.tabula
Table 1.5.

Saimniecību grupējums pēc izmantotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības 2005.gadā. Grouping of farms according to the area of the utilized agricultural land in 2005

Izmantotās LIZ platība, ha Total area of utilised agricultural land, ha	Saimniecību skaits Number of farms	% no kopskaita % of total	Izmantotās LIZ platība, tūkst.ha Total area of utilised agricultural land, thsd ha	% no izmantotās LIZ platības % of the total area of utilised agricultural land
Pavisam Total	133004	100	1705,2	100
<1	17640	13,3	6,5	0,4
1,0-1,9	14517	10,9	20,5	1,2
2,0-4,9	32167	24,2	107,9	6,3
5,0-9,9	30401	22,9	215,7	12,6
10,0-14,9	14822	11,1	179,8	10,5
15,0-19,9	7404	5,6	126,9	7,4
20,0-29,9	6533	4,9	158,1	9,3
30,0-49,9	4216	3,2	160,6	9,4
50,0-99,9	2515	1,9	172,4	10,1
100,0-199,9	1128	0,8	154,5	9,1
200,0-499,9	541	0,4	166,1	9,7
≥500	230	0,2	236,1	13,8
bez izmantotās LIZ no utilised agricultural land	891	0,7	-	-

Avots: CSP
Source: CSB

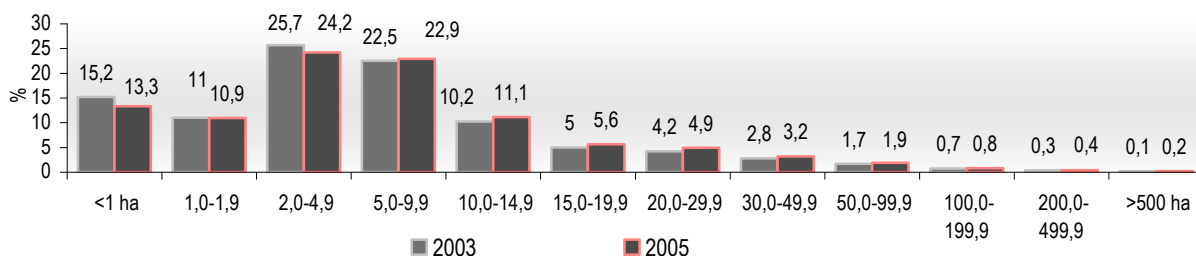
Salīdzinot lauku saimniecību struktūru 2003. gadā un 2005. gadā, redzam, ka nedaudz ir samazinājies nelielo saimniecību īpatsvars - saimniecību grupā ar LIZ platību līdz 1 ha par 1,9%, bet grupā ar LIZ platību no 2 līdz

Comparing the structure of agricultural farms in 2003 and 2005 it can be noticed that the proportion of small farms has decreased – in the farm group with the size of agricultural land up to 1 ha for 1,9%, but in the farm group

¹ Provizorisksie dati par 2005.gadu.

4,9 ha par 1,5 %. Vienlaicīgi vērojama tendence nedaudz palielināties saimniecību skaitam, kuras apsaimnieko lielāku LIZ platību (saimniecību skaits ar LIZ platību, kas lielāka par 20 ha, ir palielinājies par 1,6 %).

with agricultural land size from 2 to 4.9 ha – for 1,5%. At the same time a tendency can be observed that there is increase of the number of farms, which manage larger areas of agricultural land (number of farms with the agricultural land size that exceeds 20 ha has increased for 1,6%).

Avots: CSP
Source: CSB

1.12. attēls. Saimniecību skaita īpatsvara izmaiņas dažāda lieluma ekonomiski aktīvo saimniecību grupās 2003. un 2005.gadā
Figure 1.15. Changes in proportion of the number of farms in the economically active farm groups of different size in 2003 and 2005.

1.6.tabula
Table 1.6.

Saimniecību skaits pēc ekonomiskā lieluma un specializācijas 2005.gadā
Farms by type of farming and economic size in 2005

Specializācijas veids Type of farming	Kopējais aktīvo saimniecību skaits Total number of economically active farms	Ekonomiskā lieluma vienības - Economic size units						
		mazās saimniecības small farms		vidējās saimniecības medium-sized farms		lielās saimniecības large farms		
		<2	2,0-3,9	4,0-7,9	8,0-15,9	16,0-39,9	40,0-99,9	>=100
Pavisam Total	133004	112941	11320	4743	2205	1154	393	248
Laukkopība Field crops	41783	37571	1651	1047	641	510	251	113
Dārzenkopība Horticulture	937	445	215	143	88	28	12	7
Ilggadīgo kultūru audzēšana Permanent crops	4733	4390	179	52	60	35	15	1
Jauktā augkopība Mixed cropping	16189	14081	1293	537	202	61	12	4
Piena lopkopība Dairying	12793	8186	2261	1312	649	293	59	33
Ganāmo mājlopu audzēšana (bez piena lopkopības) Grazing livestock (without dairying)	7783	7385	290	82	19	7	-	-
Cūkkopība un putnkopība Granivores (pigs and poultry)	2533	2220	151	52	34	24	9	43
Jauktā lopkopība Mixed livestock	20064	16477	2692	693	153	37	5	6
Jauktā augkopība un lopkopība Mixed cropping and livestock	26189	22186	2588	825	359	159	30	41

Avots: CSP
Source: CSB

Pēc Lauku saimniecību 2005. gada struktūras apsekojuma datiem LIZ kopplatība bija 1925,2 tūkst. ha, no tās izmantotā LIZ 1705,2 tūkst. ha jeb 88,6% no LIZ kopplatības. Aramzemes platība bija 56 % no LIZ jeb 1077,7 tūkst. ha.

According to the data from the survey of Rural Farm Structure Survey in 2005 the total area of agricultural land was 1925,2 thousand hectares, including the utilised lands – 1705,2 thousand ha or 88,6% of the total area of agricultural lands. Arable lands comprised 56% of the agricultural lands or 1077,7 thousand hectares.

1.7.tabula
Table 1.7.

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmantošana saimniecībās 2005.gadā, tūkst.ha
Usage of the agricultural land at farms in 2005, thousands of ha

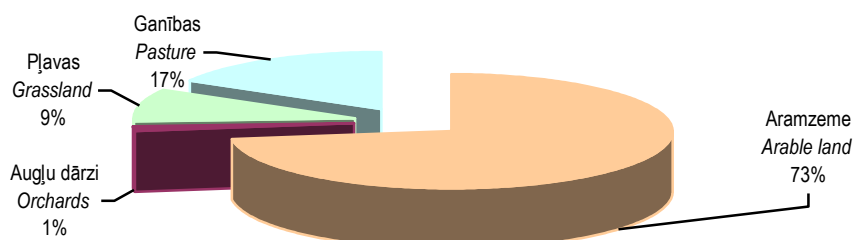
	Visās saimniecībās <i>All farms</i>
Lauksaimniecībā izmantojamā zeme <i>Agricultural land</i>	1925,2
Izmantotā lauksaimniecībā izmantojamā zeme <i>Utilised agricultural land</i>	1705,2
Tai skaitā: Aramzeme <i>Of which: Arable land</i>	1077,7
<i>No tās: Of which:</i>	
Lauksaimniecības kultūru sējumu platība <i>Sown area</i>	979,3
Papuves <i>Fallows</i>	97,0
Ilggadīgie stādījumi <i>Permanent crops</i>	24,3
Izmantotās pļavas un ganības <i>Utilised meadows and pastures</i>	603,2
No tām kultivētās <i>Of which cultivated</i>	103,8
Neizmantotā lauksaimniecībā izmantojamā zeme <i>Unutilised agricultural land</i>	220,1
No tās atmatas <i>Of which land laying waste</i>	51,8

Avots: CSP
 Source: CSB

1.6. Lauksaimniecības zemju izmantošana
Usage of Agricultural Land

Atbilstoši Latvijas Republikas zemes bilancei uz 2006. gada 1. janvāri lauksaimniecībā izmantojamā zeme (LIZ) bija 2458341,5 ha jeb 38,5 procenti no rajonu kopplatības, t.sk. aramzeme 1793296,4 ha jeb 72,9 procenti, augļu dārzi 29009,1 ha jeb 1,2 procenti, pļavas 226462,9 ha jeb 9,2 procenti un ganības 409573,1 ha jeb 16,7 procenti (1.13. attēls). Meliorētās LIZ kopplatība ir 1557804,4 ha.

According to the land balance of the Republic of Latvia as of 1 January 2006 the land for agricultural use was 2458341,5 ha or 38,5% of the total district area, including plough lands 1793296,4 ha or 72,9%, fruit gardens 29009,1 ha or 1,2%, meadows 226462.9 ha or 9,2 % and pastureland 409573,1 ha or 16.7% (Figure 1.13). The total area of drained agricultural lands is 1557804.4 ha.

Avots: Valsts zemes dienests (VZD)
 Source: State Land Service (SLS)

1.13.attēls. Rajonu lauksaimniecībā izmantojamās zemes sadalījums pa zemes lietošanas veidiem uz 2006. gada 1.janvāri
Figure 1.13. Grouping of agricultural land according to types of land usage on 1 January 2006

Zemkopības ministrija sadarbībā ar SIA Latvijas lauku konsultāciju un izglītības centru (turpmāk – LLKC) speciālistiem 2005. gadā veica LIZ apsekojumu pagastos ar mērķi iegūt informāciju par neizmanto to lauksaimniecībā izmantojamo zemi pašvaldību administratīvajās teritorijās.

Aptauja veikta pagastu saimniecībās, aptverot 2440 tūkst. ha lauksaimniecības zemes, kas ir 99 procenti no lauku teritoriju lauksaimniecībā izmantojamo zemju kopplatības republikā. Aptaujas gaitā iegūta informācija par platībām, kas vismaz divus gadus pēc kārtas nav apsaimniekotas.

Lauksaimnieciskajā ražošanā neizmanto 363 505 ha LIZ jeb vidēji 14,9 procentus no lauksaimniecības zemes kopplatības rajonos.

Salīdzinot apkopotos datus, lauksaimnieciskajā

The Ministry of Agriculture in co-operation with the specialists of the Latvian Rural Advisory and Training Centre (hereinafter – LRATC) in 2005 performed the survey of agricultural lands in rural municipalities with the purpose to obtain information on the unused agricultural lands in the administrative territories of these municipalities.

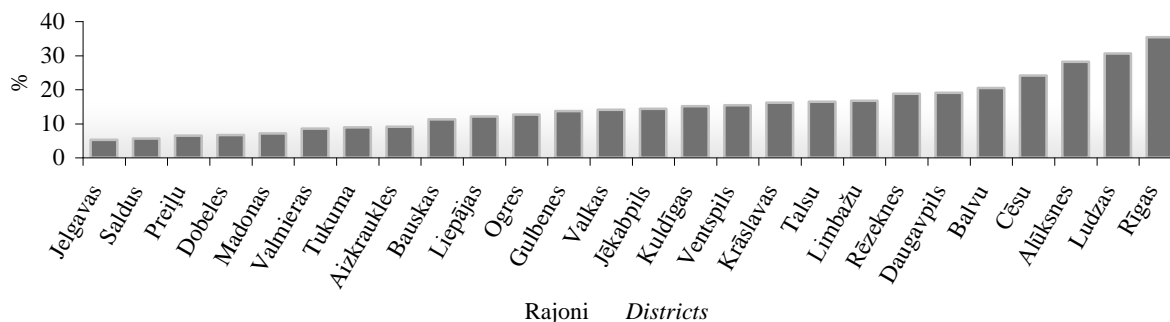
The survey was carried out in the farms located in the territories of the municipalities covering 2440 thousand hectares of agricultural land, which equals 99% of the total land area usable in rural territories in the country. In the result of the survey information was gathered on the lands, which were not farmed for two consecutive years.

363 505 ha of agricultural land or on average 14,9% of the total agricultural land area in rural districts

ražošanā neizmantotās zemes pusei rajonu ir virs vidējā rādītāja valstī (14,9 %) (1.14. attēls).

are not used for agricultural production.

Comparing the obtained data the amount of lands not used for agricultural production in half of the districts exceed the average level in the country (14,9%) (Figure 1.14).

Avots: LLKC
Source: LRAC

1.14.attēls. Lauksaimniecībā neizmantotā lauksaimniecībā izmantojamā zeme pa rajoniem 2005.gadā, %
Figure 1.14. Agricultural land not used for agricultural production in districts in 2005, %

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes transformācija Transformation of the Agricultural Land

Lauku atbalsta dienests 2005. gadā izsniedzis atļaujas lauksaimniecības zemes transformācijai 6537,50 ha kopplatībā, t.sk. transformācijai meža zemēs 4983,15 ha platībā.

Rural Support Service in 2005 issued permits for transformation of agricultural lands with the total area of 6537,50 ha, including transformation of forest lands with the total area of 4983,15 ha.

1.8.tabula
Table 1.8.

Platības, kurām izsniegta atļauja transformēt LIZ Areas for which the licenses for transformation of the AL are issued

	Trans- formējamā LIZ, ha AL to be transformed ha	t. sk. meliorētā platība, ha Including, drained area, ha	No kopējās platības transformēta Transformed of the total amount				
			meža zemēs, ha Forest lands, ha	zem ūdeņiem, ha Under water, ha	apbūvei, ha For construction, ha	zem ceļiem, ha For roads, ha	Pārējās zemēs, ha Other lands, ha
2003.	4892,15	1887,42	3849,04	359,38	616,46	5,90	61,37
2004.	5180,53	2411,25	3913,58	311,49	846,69	2,37	106,40
2005.	6537,50	2619,83	4983,15	312,38	1083,04	4,05	154,88

Avots: LAD
Source: RSS

Pēdējo trīs gadu dati liecina, ka vidēji 76,7 % no transformējamās LIZ paredzēts transformēt meža zemēs.

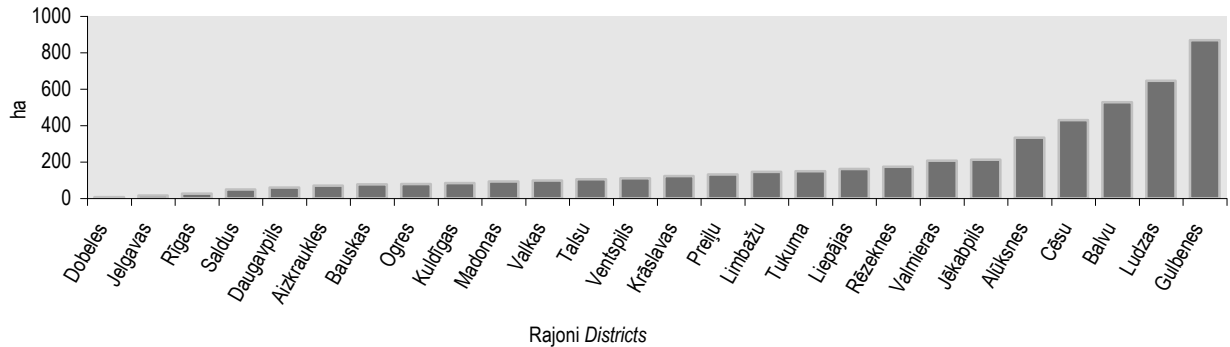
Pa rajoniem apkopotie rezultāti liecina, ka visvairāk lauksaimniecības zemes apmežošanai ir pieteikts Gulbenes (869 ha), Ludzas (646 ha), Balvu (529 ha) un Cēsu (429 ha) rajonā. Savukārt vismazāk apmežošanai pieteiktās platības ir Dobeles (6 ha), Jelgavas (16 ha) un Rīgas (26 ha) rajonā (1.15.attēls).

Dobeles un Jelgavas rajonam ir raksturīga augsta lauksaimniecības zemes izmantošanas intensitāte, bet savukārt Rīgas rajonā 87 % transformācijai pieteiktās LIZ platības paredzēta apbūvei un attiecīgi Rīgas rajonam ir raksturīga viszemākā lauksaimniecības zemes izmantošanas intensitāte valstī.

Data of the last three years show that 76,7% of the agricultural lands to be transformed are planned to be turned into forest lands. Data gathered for each district show that the largest area of agricultural land to be transformed into forest land were applied in Gulbene District (869 ha), Ludza District (646 ha), Balvi District (529 ha) and Cesis District (429 ha). In turn the least areas applied for transforming into forest lands were applied in Dobele District (6 ha), Jelgava District (16 ha) and Riga District (26 ha) (Figure 1.15).

It is characteristic to Dobele District and Jelgava District to have high intensity of agricultural land use, however, in Riga District 87% of the land applied for transformation is planned for construction and respectively

Riga District has the lowest intensity of agricultural land use in the country.

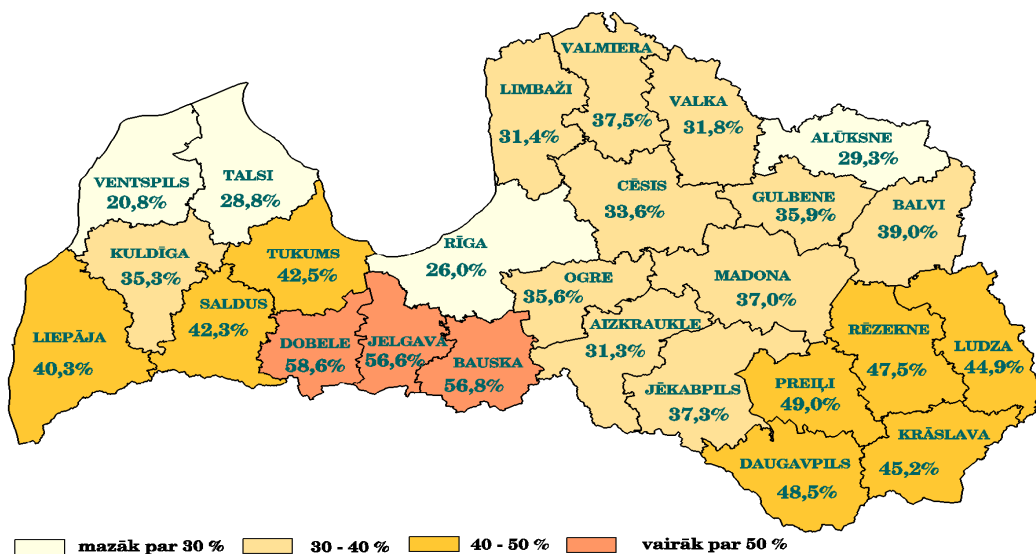
Avots: LAD
Source: RSS

1.15.attēls. Izsniegtās atļaujas lauksaimniecības zemes transformācijai meža zemēs ha uz 01.01.2006.
Figure 1.15. Number of issued permits for transformation of agricultural lands into forest lands as of 1 January 2006

Lauksaimniecības zemju īpatsvars Proportion of agricultural lands

Vislielākais LIZ īpatsvars ir Zemgales reģiona Dobeles, Jelgavas un Bauskas rajonā – vidēji 57,3 procenti no rajona teritorijas (1.16. attēls).

The highest proportion of agricultural lands is in Zemgale Region particularly in Dobeles District, Jelgava District and Bauska District – on average 57,3% of the territory of the district (Figure 1.16).

Avots: VZD
Source: SLS

1.16. attēls. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes īpatsvars uz 01.01.2006., % no rajona kopplatības
Figure 1.16. Share of agricultural land as of 1 January 2006; % of the total area of a district

Lielākās brīvās valsts lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības uz 2006. gada 1. maiju ir Balvu, Daugavpils un Rēzeknes rajonā (1.9.tabula).

Largest free state agricultural lands as of 1 May 2006 is in Balvu District, Daugavpils District and Rezekne District (Table 1.9).

Brīvā valsts zeme ir lauku apvidu zeme, uz kuru zemes reformas laikā nav atjaunotas īpašuma tiesības, kas nav nodota īpašumā par samaksu un nav piešķirta pastāvīgā lietošanā vai ilgtermiņa nomā fiziskajām vai juridiskajām

The free state land is rural land upon which during the land reform the ownership rights were not reinstated, the land was not transferred into somebody's ownership for money and was not granted for permanent use or long-

personām.

term lease to either natural persons or legal entities.

1.9.tabula
Table 1.9.

Brīvās valsts zemes Latvijas Republikā uz 2006. gada 1. maiju
Free State Lands of Republic of Latvia on 01.05.2006

Rajons District	Kopplatība, ha Total area, ha	Lauksaimniecībā izmantojamā zeme, ha Agricultural land, ha	Meži, ha Forests, ha
Aizkraukles	60,8	49,7	5,2
Alūksnes	85,7	46,2	2,4
Balvu	1470,3	773,9	147,7
Bauskas	2,2	1,7	0
Cēsu	17,2	14,6	0,3
Daugavpils	620,6	484,8	24
Dobeles	0,2	0	0
Gulbenes	60,4	43,0	8,7
Jelgavas	13,9	5,4	0,2
Jēkabpils	144,7	95,7	1,4
Krāslavas	12,6	7,3	0,4
Kuldīgas	14,4	9,5	0
Liepājas	41,1	20,8	0,7
Limbažu	15,2	9,1	2,6
Ludzas	260,2	163,5	30,4
Madonas	110,9	49,8	20,8
Ogres	10,2	2,57	1,8
Preiļu	214,2	117,5	14,4
Rēzeknes	1006,6	647,8	120,5
Rīgas	26,9	6,3	5,45
Saldus	133,3	45,5	74,5
Talsu	6,7	1,8	0,85
Tukuma	14,8	1,2	0,7
Valkas	270,1	187,5	3,8
Valmieras	227,7	154,8	25,8
Ventspils	415,9	62,2	1,0
Kopā:	5257,0	3002,3	493,5419

Avots: VZD
Source: SLS

Augsnes auglības uzlabošana
Improvement of Richness of Soil

Viens no rādītājiem augsnes auglībai ir optimālas ūdens un gaisa attiecības augsnes aktīvajā slānī.

Latvijas zemkopjiem nākas strādāt daudz nelabvēlīgākos augsnes mitruma apstākļos nekā vairums citu Eiropas valstu – pārmitro lauksaimniecībā izmantojamo zemju īpatsvars mūsu valstī ir aptuveni 90 %. Latvijā ir meliorēti 63 % lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kas ir aptuveni 1,6 miljoni hektāru.

Kultūraugu normālai augšanai un attīstībai nepieciešama arī piemērota augsnes reakcija. Lauksaimniecībā izmantojamo zemju agroķīmiskās izpētes dati liecina, ka augšņu ar paaugstinātu skābumu Latvijā ir ap 40 %, t.sk. skābo augšņu (pH<5,6) – 23%.

Valstij noteikto valsts meliorācijas sistēmu uzturēšanu raksturojošie rādītāji apkopoti 1.10.tabulā.

One of the indices of the soil richness is the optimal water and air proportion in the active layer of the soil.

Farmers of Latvia have to work in more unfavourable conditions regarding the humidity of soil than in the largest part of the other European countries – the proportion of the over-humid agricultural lands in our country comprises 90%. 63% of agricultural lands are meliorated in Latvia, which equals approximately 1,6 million ha.

Appropriate reaction of the soil is required for normal growing and developing of the cultivated plants. The data of the agro-chemical research of agricultural land evidence that 40% of the soils in Latvia have increased acidity, including acid soils (pH<5.6) – 23%.

The indicators characterising the maintenance of the state melioration system, defined for the state, are summarized in the table below.

1.10.tabula
Table 1.10.

Meliorācijas sistēmu uzturēšanu 2003. – 2005.gadā
Maintenance of the melioration systems in 2003-2005

Darbu veids <i>Type of work</i>	Gada nepieciešamais apjoms, km <i>Amount requested for a year, km</i>	Realizētais apjoms, km <i>Realized amount, km</i>		
		2003.	2004.	2005.
Valsts ūdensnoteku kopšana <i>Maintenance of the water channels of the state</i>	9000	3689	3305	3114
Valsts ūdensnoteku remonts <i>Repair of the water channels of the state</i>	1600	126	66	82
Nosusināšanas režīma nodrošināšana polderētajās platībās <i>Provision of the drainage regime at the poldered areas</i>	45 sūkņu staciju darbināšana <i>Operation of 45 pump houses</i>	Strādā 45 sūkņu stacijas, tiek nodrošināts nosusināšanas režīms 51,0 tūkstoša ha platībā 45 pump houses are operating, the drainage regime are provided for 36,2 thousand ha of the agricultural land		

Avots: LAD
 Source: RSS

2005.gadā pieņemti ekspluatācijā 15 ES struktūrfondu finansēti projekti meliorācijas sistēmu rekonstrukcijā un renovācijā Ls 0,565 milj. apjomā un iesākti 2 projekti, kuros darbi izpildīti par Ls 84 tūkstošiem. 2005. gadā pabeigta ES LIFE Nature programmas projekta "Lubāna mitrāja kompleksa vides apsaimniekošana" īstenošana Ls 0,1115 milj. apjomā, turpināsies iesākto projektu īstenošana 2006.gadā.

Veikts melioratīvās hidrometrijas darbs 88 hidrometriskajos posteņos.

2005.gadā meliorēto zemju un meliorācijas sistēmu rekonstrukcijai un sakārtošanai izlietoti Ls 274,7 tūkst. un agroķīmiskajai izpētei kopumā no valsts subsīdiu apmēra izlietoti Ls 140 tūkst. 2005. gada janvāra vētras radīto postījumu novēršanai polderos un plūdu seku likvidēšanai polderu aizsargdambjos, meliorācijas un hidrotehniskajās būvēs izlietoti Ls 1,134 milj. Valsts atbalsta programmas rādītāju dinamiku augsnes auglības uzlabošanā pēdējos trīs gados raksturo 1.11.tabula.

In 2005 15 projects financed from the EU Structural Funds were commissioned and implemented in reconstruction and renovation of melioration systems for the total amount of 0,565 million LVL, and 2 projects were initiated where the total amount of works comprise 84 thousand lats. In 2005 the implementation of the EU LIFE Nature project "Complex Environment Management of Lubāns Floodplain" was completed with the total budget of 0,1115 million lats. Projects already initiated will be continued in 2006.

Meliorative hydrometry has been performed at 88 hydrometric sites.

In 2005 for the reconstruction and arrangement of meliorated lands and drainage systems 274,7 thousand lats were used, but for the agro-chemical research in total 140 thousand lats were used allocated from the state subsidies. For elimination of the damages caused by the storm of January 2005 to polders and for the liquidation of the flood impact upon the protecting dams, melioration and hydro-technical constructions in total 1,134 million lats were used. Changes of the indices of the State Support Programme regarding the improvement of soil richness in the last three years are well characterised by the table given below.

1.11.tabula
 Table 1.11.

Atbalsts meliorēto zemju sakārtošanai, augsnes kaļķošanai un augšņu agroķīmiskai izpētei 2003. – 2005.gadā
Support of appropriate arrangement of ameliorated lands, liming and agrochemical research of soils in 2003-2005

Pasākums <i>Measure</i>	Gads <i>Year</i>	Tūkst. Ls <i>Thous.LVL</i>	Tūkst. ha <i>Thous.ha</i>	Saimniec. skaits <i>Number of farms</i>
Meliorēto zemju un esošo meliorācijas sistēmu rekonstrukcija un sakārtošana <i>Reconstruction and appropriate arrangement of ameliorated lands and amelioration systems</i>	2003.	684	5,8	219
	2004.	257	3,2	92
	2005.	275	-	-
Skābo augšņu kaļķošana <i>Liming of acid soils</i>	2003.	460	5,1	167
	2004.	322	3,9	162
	2005.	-	-	-
Augšņu agroķīmiskā izpēte <i>Agrochemical research of soils</i>	2003.	80	26	373
	2004.	135	47,2	666
	2005.	140	36,5	451

Avots: LAD

Source: RSS

Augšņu agroķīmiskā izpēte veikta 451 saimniecībā, aptverot 36,5 tūkst. ha lielu platību.

Salīdzinot ar iepriekšējo 2 gadu vidējiem rādītājiem, meliorācijas sistēmu sakārtošana samazinājusies par 48 %.

Sakarā ar to, ka 2005. gadā atbalsts augšņu kalpošanai bija paredzēts ES struktūrfondu aktivitātē 4.4. "Lauku teritoriju pārveidošana un attīstības veicināšana", strauji samazinājusies aktivitāte skābo augšņu kalpošanā. Iesniegti 29 projektu pieteikumi, realizēti 4 projekti 94,3 ha platībā par Ls 25 tūkst.

2005. gada 23. augustā pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 631 "Latvijas būvnormatīvs LBN 224-05 "Meliorācijas sistēmas un hidrotehniskās būves".

Soil agro-chemical research has been carried out in 451 farms covering the total area of 36,5 thousand ha.

If compared to the average indices of the previous two years, the fixing of melioration systems has decreased for 48%.

Due to the fact that in 2005 the support for soil chalking was planned in the EU Structural Funds activity 4.4 "Transforming of Rural Territories and development Support" there has been rapid decrease of activities related to chalking of acid soils. 29 project applications have been submitted and 4 projects have been implemented in the total area of 94,3 ha for the amount of 25 thousand LVL.

In 23 August 2005 the Cabinet of Ministers adopted Regulation No 631 *Latvian Construction Standard LBN 224-05 Melioration systems and Hydro-technical Constructions*.

1.7. Vidi saudzējoša lauksaimniecība *Environmental Agriculture*

Lauksaimnieciskā darbība ir ļoti cieši saistīta ar vidi un dabas resursiem. Lai saražotu veselīgu lauksaimniecības produkciju, lauksaimniekiem ir nepieciešams tīrs ūdens, tīrs gaiss un auglīga zeme. Tomēr intensīva lauksaimnieciskā darbība ir radījusi tādas problēmas kā augsnes degradācija, virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojums, siltumnīcu efekta gāzu rašanās.

Nitrātu direktīvas prasības, kas iestrādātas programmā "Rīcības programma īpaši jutīgām teritorijām, uz kurām attiecas paaugstinātas prasības ūdens un augsnes aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem", (turpmāk – rīcības programma), un Ministru kabineta 2001. gada 18. decembra noteikumos Nr. 531 "Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem" ir spēkā noteiktajās īpaši jutīgajās teritorijās (Bauskas, Dobeles, Jelgavas un Rīgas raj.) un pamatojamas ar labas lauksaimniecības prakses nosacījumu ievērošanu.

Lai samazinātu virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojumu, ko rada difūzais piesārņojums, būtisks pasākums ir saimniecības pārvaldība (mēslošanas plānu izstrāde, lauka vēstures un augu maiņas ievērošana), kas nodrošina kontroli par minerālmēsļu un kūtsmēsļu lietošanu.

Punktveida piesārņojuma avoti lauksaimniecībā - vides prasībām neatbilstošas kūtsmēsļu krātuves, noplūdes no šķīdumēsļu krātuvēm un skābbarības tvertņiem -, rada nopietnus draudus virszemes un pazemes ūdeņiem.

Vides ministrijas padotības iestādes ir veikušas kontroli un pārraudzību pār Rīcības programmas ieviešanu.

Valsts vides dienests ir veicis pārbaudes 160 zemnieku saimniecībās un lielfermās (Lielrīgas reģionā – 72 un Jelgavas reģionā – 88 pārbaudes). Ir izsniegtas 239 izziņas par kūtsmēsļu krātuvju neatbilstību vides aizsardzības normatīvo aktu prasībām (Lielrīgas reģionā – 61 un Jelgavas reģionā – 178 izziņas). Saskaņoti 175 kūtsmēsļu krātuvju standartu sasniegšanas plāni (Lielrīgas reģionā – 61 un Jelgavas reģionā – 114 plāni). Piemēroti 8 administratīvie sodi par vides aizsardzības normatīvo aktu prasību neievērošanu (Lielrīgas reģionā – 1 un Jelgavas reģionā – 7 sodi).

Lai realizētu Nitrātu direktīvas prasības Lauku

Agricultural activity is closely linked with the environment and natural resources. In order to produce healthy agricultural products farmer need clean water, clean air and rich soil. However, intensive agricultural activity has caused problems such as soil degradation, surface and groundwater pollution, origination of green-house gases.

Requirements of the Nitrate Directive that have been introduced in the programme "Action Programme for Specially Sensitive Territories that Require Increased Requirements for Protection of Water and Soil against Pollution with Nitrates Caused by Agricultural Activity" (hereinafter – Action Programme) and the Cabinet of Ministers Regulation as of 18 December 2001 No 531 "Procedure for Water and Soil Protection from the Pollution with Nitrates Caused by the Agricultural Activities" are effective in the defined specially protective territories (Bauska District, Dobele District, Jelgava District and Riga District) and are justified with the observance of principles of good agricultural practice.

In order to minimise the pollution of surface and groundwater caused by the diffuse contamination a significant measure is the farm management (development of fertilisation plans, complying with the field history and plant alteration) which ensures control over the use of mineral fertilisers and manure.

Distributed contamination sources in agriculture, for instance, manure depositaries not complying with the environmental requirements, discharges from depositaries of liquid fertilisers and silage bunkers cause serious threat to the surface and groundwater. Institutions under the supervision of the Ministry of Environment have performed control and supervision of the implementation of the Action programme. The State Environment service has performed inspections at 160 farms and major farms (In Riga Region – 72 inspections and Jelgava District – 88 inspections). 239 statements have been issued for incompliance of the manure depositaries to the requirements of environment protection laws and regulations (in Riga Region – 61 statement and Jelgava District 178 statements). 175 manure depository Standard achievement plans have been approved (in Riga Region – 61 and in Jelgava District – 114 plans). 8

attīstības plāna (Zemkopības ministrijas Lauku attīstības programmas īstenošanai 2004. – 2006.) ietvaros īpaši jutīgajās teritorijās tika realizēti šādi atbalsta pasākumi:

- 1) pasākuma „Agrovide” apakšpasākums „Buferjoslu ierīkošana”. Par ikgadēju atbalsta maksājumu zaudējumu segšanu par neiegūtiem ienākumiem sakarā ar buferjoslu izveidošanu gar tīrumiem, upēm, ezeriem, ūdenskrātuvēm un grāvjiem uz 2005. gada 15. decembri tika iesniegti 343 iesniegumi un deklarētais buferjoslu garums sasniedza 330 350 m;
- 2) uz atbalstu pasākuma „Standartu sasniegšana” aktivitātē „Kūtsmēsļu krātuvju būvniecība īpaši jutīgajās teritorijās” līdz 2005. gada 15. decembrim pieteikušās 130 saimniecības.

Valsts SIA „Agroķīmisko pētījumu centrs” lauksaimniecības attīstībai iedalīto subsīdiu ietvaros 2005. gadā realizēja divus pētījumu projektus:

- 1) projekts „Kūtsmēsļu normatīvu precizēšana dažādām mājdzīvnieku grupām saskaņā ar rīcības programmu īpaši jutīgām teritorijām”;
- 2) projekts „Augsnes minerālā slāpekļa monitorings īpaši jutīgajās teritorijās ES Nitrātu direktīvā (91/676/EEC) noteikto prasību izpildei”.

Saskaņā ar 2004. gada 18. marta Ministru kabineta rīkojumu Nr. 163 (prot. Nr. 13 19. §) 3. punktu Zemkopības ministrija sadarbībā ar Vides ministriju apkopo informāciju un iesniedz Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par rīcības programmas īstenošanu katru gadu līdz 31. janvārim sākot ar 2005. gadu. Šobrīd jau ir sagatavoti informatīvie ziņojumi par rīcības programmas izpildi 2004. un 2005. gadā.

2005. gadā tika pieņemti grozījumi Ministru kabineta 2001. gada 18. decembra noteikumos Nr. 531 „Noteikumi par ūdens un augšnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem” (MK 27.12.2005. noteikumi Nr. 1015), kas bija nepieciešami, lai veiktu vairākus redakcionālus grozījumus un papildinātu noteikumus ar prasībām, kas veicinātu sekmīgu „Rīcības programmas īpaši jutīgām teritorijām, uz kurām attiecas paaugstinātas prasības ūdens un augšnes aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem” pasākumu realizāciju:

- 1) precizēta prasība par mēslojuma izkliedi nogāzēs, lai samazinātu barības elementu noplūdi un ūdenstilpu piesārņojumu;
- 2) līdz 50 m samazināts pieļaujama attālums kūtsmēsļu kaudzes novietošanai no ūdensobjektiem, jo bieži vien lauka platības un izvietojuma dēļ netika izpildīta prasība par kūtsmēsļu kaudzes novietošanu ne mazāk kā 100 m no ūdensobjekta, kā arī no akas, kurā tiek ņemts ūdens mājāsaimniecībai;
- 3) iestrādāta prasība, kas paredz īpaši jutīgajās teritorijās kārtību kūtsmēsļu uzglabāšanai pie dzīvnieku novietnes tām fiziskām vai juridiskām personām, kuru valdījumā ir mazāk par piecām dzīvnieku vienībām. Šīs prasības iestrāde ir saistīta ar lielu skaitu saimniecību, kurās ir neliels lauksaimniecības dzīvnieku skaits;
- 4) papildināti noteikumi ar diviem pielikumiem: „Kultūrauga maiņas plāns saimniecības laukos (nogabalos) pa gadiem” un „Dzīvnieku blīvuma un dzīvnieku vienības noteikšana”.

Vides ministrija sadarbībā ar Zemkopības

administrative penalties have been imposed for non-observance of requirements set forth in environment protection laws and regulations (in Riga Region – 1 and in Jelgava District – 7 penalties).

In order to implement the requirements of the Nitrate Directive the following support activities have been implemented in the specially sensitive territories within the framework of the Rural Development Plan (For implementation of the Rural Development Programme for 2004-2006 of the Ministry of Agriculture):

- 1) Sub-activity „Introduction of Buffer Zone” of the activity „Agrienvironment”. As at 15 December 2005 343 applications were submitted for annual support payments for compensation of losses arising from unearned income due to introduction of buffer zones near fields, rivers, lakes, water bodies and ditches and the declared length of buffer zones reached 330 350 metres;
- 2) Before 15 December 2005 130 farms have applied for the support under the activity „Achievement of Standards” in the activity „Construction of Manure Depositories in the Specially Sensitive Territories”.

State Limited Liability Company Agro-chemical Research Centre in 2005 has implemented the following two research projects using the subsidies allocated for the agricultural development:

- 1) Project „Clarification of Manure Standards for Different Groups of Domestic Animals in accordance with the Action Programme for Specially Sensitive Territories”;
- 2) Project „Monitoring of Soil Mineral Nitrogen in the Specially Sensitive Territories in Order to Implement the Requirements set forth in the EU Nitrate Directive (91/676/EEC)”.

According to the Cabinet of Ministers regulation dated as of 18 March 2004 No 163 (prot. No 13 19. §) Article 3 the Ministry of Agriculture in co-operation with the Ministry of Environment shall gather information and submit to the cabinet informative report on the implementation of the Action programme every years before 31 January every year starting from 2005. So far informative reports on the implementation of the Action Programme have been prepared for 2004 and 2005.

In 2005 Cabinet of Ministers adopted amendments to the Cabinet Regulation dated as of 18 December 2001 No 531 Regulations for Water and Soil Protection from the Pollution with Nitrates Caused by the Agricultural Activities (Cabinet of Ministers, 27.12.2005. Regulation No 1015), which were necessary to perform several editorial amendments and supplement the regulations with requirements that would promote successful implementation of activities within the Action Programme for Specially Sensitive Territories that Require Increased Requirements for Protection of Water and Soil against Pollution with Nitrates Caused by Agricultural Activity:

- 1) clarified requirements for dispersion of manure on slopes in order to minimise discharge of nutrient elements and contamination of water bodies;
- 2) the allowed distance from the manure heap location to water bodies has been reduced to 50 metres, because quite often due to the field size and its location it was impossible to comply with the requirement to locate the

ministriju ir nodrošinājusi īpaši jutīgo teritoriju apsaimniekošanas pasākumu koordinācijas padomes darbību. 2005. gadā ir notikušas trīs šīs padomes sēdes.

Zemkopības ministrijas Lauku attīstības departamenta pārstāvis 2005. gadā ir piedalījies trijās ES Nitrātu komitejas sēdēs, kurās tiek sniegta informācija par Nitrātu direktīvas prasību izpildi Eiropas Savienības valstīs.

Informācija un mācības ir svarīgi pasākumi, kas veicina izpratni par vides prasību izpildes nepieciešamību. SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” sadarbības līguma ietvaros ar Zemkopības ministriju par tematu „Nitrātu direktīvas prasību ieviešana īpaši jutīgajās teritorijās” noorganizēja piecus seminārus Bauskas, Dobeles un Jelgavas rajonā. Semināros piedalījās – 91 dalībnieks (378 cilvēkstundas).

Lai apgūtu Eiropas valstu pieredzi, 2005.gadā tika realizēts Zviedrijas starptautiskās attīstības aģentūras apstiprinātais LR Zemkopības ministrijas Lauku attīstības departamenta izstrādātais projekts „Stratēģiskais dokuments kūtsmēslu apsaimniekošanai īpaši jutīgajās teritorijās”. Finansējumu eksperta darba apmaksai un dokumenta izstrādei piešķīra Zviedrijas Īstermiņa konsultantu pakalpojumu fonds. Līdztekus dokumenta izstrādei projekta laikā tika apsekotas dažādas lopkopības saimniecības īpaši jutīgajās teritorijās esošās situācijas novērtēšanai, kā arī noorganizēti divi semināri par kūtsmēslu apsaimniekošanu. Tajos piedalījās konsultanti no LLKC, Lielrīgas un Jelgavas reģionālās vides pārvaldes, kā arī pārstāvji no būvniecības firmas.

2005.gadā tika apstiprināts Zemkopības ministrijas Lauku attīstības departamenta izstrādātais *Twinning Light* projekts Nr.(LV/2003/AG-09TL) „Rīcības programmas ieviešana īpaši jutīgajās teritorijās, uz kurām attiecas paaugstinātas prasības ūdens un augsnes aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem, saskaņā ar ES Direktīvas 91/676/EE prasībām”.

manure heap not closer than 100 metres from the water site as well as from a well used for extracting water for household consumption;

- 3) introduced requirement that defines procedure for storage of manure in the specially sensitive territories near to the animal stall applicable to those natural persons or legal entities that possess less than 5 animals. Introduction of this requirement is related to the great number of farms, which have little number of animals;
- 4) Regulation has been supplemented with two annexes: „Plan for Cultivated Plant Yearly Alteration in the Fields (parts) of a Farm” and „Establishment of Animal Density and Animal Unit”.

Ministry of Environment in co-operation with the Ministry of Agriculture has ensured the operation of the Council for the Co-ordination of Management Activities of Specially Sensitive Territories. In 2005 the Council has gathered for three meetings.

Representative of the Rural Development Department of the Ministry of Agriculture in 2005 has participated in three meetings of the EU Nitrate Committee, where information is provided on the implementation of the Nitrate Directive requirements in the EU Member States. Information and training are important activities, which promote understanding of the necessity for implementation of environmental requirements. Company Latvian Rural Advisory and Training centre under its Co-operation Agreement with the Ministry of Agriculture on the topic "Implementation of the Requirements of the Nitrate Directive in the Specially Sensitive Territories" has conducted five seminars in Bauska District, Dobele District and Jelgava District. Seminars gathered 91 participants (378 man-hours).

In order to obtain the experience of other European countries in 2005 the project „Strategic Document for Manure Management in Specially Sensitive territories” approved by the Swedish International Development Agency and prepared by the Rural development Department of the Ministry of Agriculture was implemented. Funding for remuneration of the expert work and development of the document was granted by the Swedish Short-term Consulting Services Fund. Along with the preparation of the document during the project different cattle-breeding farms were visited in the specially sensitive territories in order to evaluate the existing situation, and two seminars were held on the management of manure. The seminars were participated by the consultants from the LRATC, Riga Region and Jelgava Regional Environment Boards as well as representatives from a construction company.

In 2005 the *Twinning Light* Project No (LV/2003/AG-09TL) „Implementation of Action Programme for Specially Sensitive Territories that Require Increased Requirements for Protection of Water and Soil against Pollution with Nitrates Caused by Agricultural Activity in Accordance with the Requirements of the EU Directive 91/676/EEC prepared by the Rural Development Department of the Ministry of Agriculture was approved.

1.8. Izglītība, konsultācijas un zinātne Education, Advices and Science

Izglītība Education

Augstāko izglītību lauksaimniecības nozarē nodrošina Latvijas Lauksaimniecības universitāte (LLU) kā atvasināta publiska persona, kas atrodas Zemkopības ministrijas pārraudzībā. LLU nodrošina augstākās akadēmiskās un profesionālās izglītības apguvi tās kompetences jomās - lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, veterinārmedicinā, pārtikas produktu tehnoloģijās, lauku apsaimniekošanā, inženierzinātnēs, informācijas tehnoloģijās un vides apsaimniekošanā, kā arī studijas maģistrantūrā un doktorantūrā. Visas LLU studiju programmas ir licencētas un akreditētas.

Higher education in the agricultural sector is provided by University of Agriculture of Latvia (LLU) in the status of a derived public entity under the supervision of the Ministry of Agriculture. The University ensures higher academic and Professional education within the fields of its competency – Agriculture, Forestry, Veterinary Medicine, Food Technology, Field Management, Engineering, Information Technologies and Environment Management as well as master's studies and doctoral programme. All study programmes of the University of Agriculture have been licensed and are accredited.

1.12.tabula
Table 1.12.

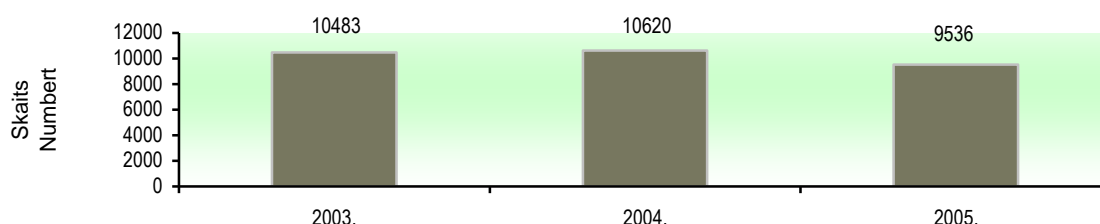
LLU piedāvātās studiju programmas Study programmes offered by the LLU

	Pilna laika, skaits Full time, number	Nepilna laika, skaits Partial time, number
Akadēmiskās izglītības bakalaura studiju programmas <i>Bachelor's study programmes of the academic education</i>	10	4
2.līmeņa profesionālās augstākās izglītības un profesionālās augstākās izglītības bakalaura studiju programmas <i>Bachelor's study programmes of the 2nd level professional higher education and professional higher education</i>	19	14
1.līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas <i>Study programmes of the 1st level professional higher education</i>	1	6
Akadēmiskās izglītības maģistra studiju programmas <i>Master study programmes of the academic education</i>	17	14
Profesionālās augstākās izglītības maģistra studiju programmas <i>Master study programmes of the professional higher education</i>	-	2

Avots: Latvijas lauksaimniecības universitāte (LLU)
Source: Latvia university of agriculture (LUA)

2005.gadā kopējais studējošo skaits ir samazinājies par 10,2 %.

Total number of students in 2005 has decreased for 10,2%.

Avots: LLU
Source: LUA

1.17.attēls. LLU studējošo skaits 2003. -2005.gadā
Figure 1.17. Number of students of the LLU in 2003-2005

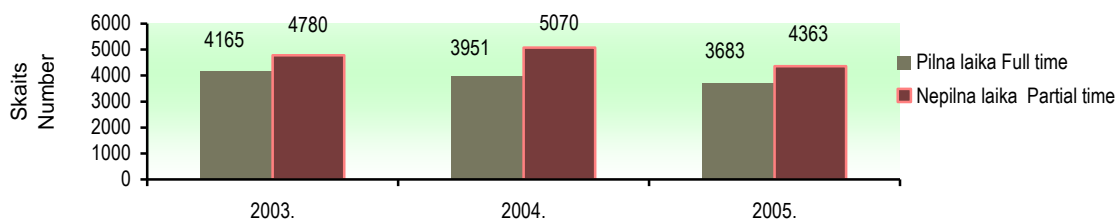
Triju gadu laikā gandrīz nemainīgs ir pilna laika studējošo skaits. Nepilna laika studējošo (t.i., par maksu studējošo) skaits ir lielāks nekā pilna laika studējošo skaits.

During the last three years the number of full-time students has remain almost constant. The number of part-time students (i.e., students paying tuition fee) exceeds the number of full-time students.

Budžeta studiju vietu skaits 2005.gadā bija 3039 (lauksaimniecībā un mežsaimniecībā - 533) jeb 32 % no studējošo kopskaita.

The number of budget places reached 3039 in 2005 (in Agriculture and Forestry – 533) or 32% of the

total number of the students.

Avots: LLU
Source: LUA

1.18.attēls. LLU pilna un nepilna laika studējošo skaits pamatstudijās 2003.-2005.gadā

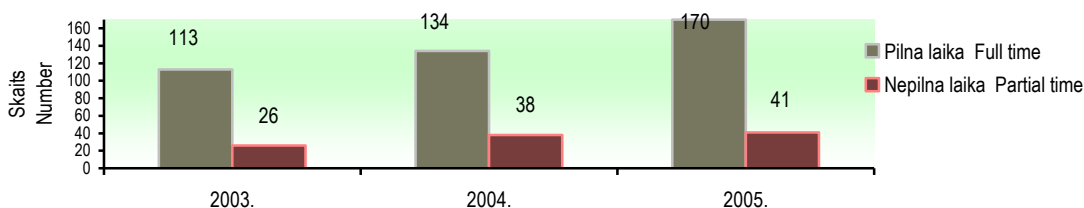
Figure 1.18. Number of LAU full time and partial time students at the basic studies in 2003-2005

Viena no lielākajām problēmām ir augstskolas mācībspēku sastāva atjaunošana un nomaīņa. Mācību un zinātnisko darbu LLU veic 491 pedagogs, no kuriem 44% ir vecāki par 50 gadiem, bet no profesoru skaita tikai 24% ir jaunāki par 50 gadiem.

Ņemot vērā iepriekš teikto, kā pozitīvu faktu var vērtēt doktorantu skaita pieaugumu. 2005.gadā no jauna uzņemti 80 doktoranti.

One of the major problems is the renewal and replacement of the academic staff of the university. The study and scientific work at the LLU is performed by 491 lecturers from which 44% are older than 50, but among professors only 24% are younger than 50.

Taking into account the above said the increase of the number of PhD students must be observed as a positive fact. In 2005 80 doctoral students were matriculated.

Avots: LLU
Source: LUA

1.19.attēls. LLU pilna un nepilna laika studējošo skaits doktorantūrā 2003.-2005.gadā

Figure 1.19. Number of LAU full time and partial time students at the doctoral programme in 2003-2005

Pēdējos gados ir vērojama tendence palielināties aizstāvēto promocijas darbu skaitam. 2005.gadā aizstāvēti 20 promocijas darbi.

During the last years there has been a tendency for the number of successfully presented promotion papers to increase.

Zinātne Science

Zinātnisko darbību veic Zemkopības ministrijas padotībā esošā Latvijas Lauksaimniecības universitāte - tās sastāvā esošās 9 fakultātes un 4 aģentūras: Zemkopības zinātniskais institūts, Biotehnoloģijas un veterinārmedicīnas zinātniskais institūts „Sigra”, Lauksaimniecības tehnikas zinātniskais institūts un Ūdenssaimniecības un zemes zinātniskais institūts, kā arī valsts SIA „Latvijas Lauksaimniecības universitātes mācību un pētījumu saimniecība „Vecauce”.

Zemkopības ministrijas padotībā ir arī reorganizējamā valsts zinātniskā bezpeļņas organizācija “Valsts Dobeles dārzkopības selekcijas un izmēģinājumu stacija”, bezpeļņas organizācija valsts zinātniskais uzņēmums “Valsts Stendes selekcijas stacija”, valsts bezpeļņas zinātniskais uzņēmums “Priekulu Selekcijas stacija”, valsts zinātniskā bezpeļņas organizācija “Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts”.

Zinātnisko darbību lauksaimniecības jomā realizē

Scientific work is performed by the University of Agriculture of Latvia under the supervision of the Ministry of Agriculture. The University has 9 departments and 4 agencies: Agricultural Science Institute, Biotechnology and Veterinary Medicine Scientific Institute „Sigra”, Agricultural Machinery Scientific Institute and the Scientific Research Institute of Water Management and Land as well as the State Limited Liability Company Study and Research Farm “Vecauce” of the University of Agriculture of Latvia.

Under the supervision of the Ministry of Agriculture there is also the State Scientific Non-profit Organization “Dobele State Horticulture Plant-breeding and Pilot Station”, the Non-profit Organization State Scientific Company “Stende State Plant-breeding Station”, State Non-profit State Scientific Company “Priekuli Selection Station” and the State Scientific Non-profit organisation “Institute of Agrarian Economics of Latvia”.

arī SIA "Latgales Lauksaimniecības zinātnes centrs" un SIA "Pūres Dārzkopības izmēģinājumu stacija".

Zemkopības ministrija 2005.gadā no valsts subsīdijām finansēja 41 pētījumu projektu Ls 788528 apjomā.

The scientific activities in the agricultural sector are performed also by company "Agricultural Scientific Centre of Latgale" and the Joint-Stock Company "Horticulture Pilot Station of Pūre".

In 2005 the Ministry of Agriculture supported 41 research project for the amount of LVL 788528.

Konsultācijas *Consulting Services*

Konsultācijas par lauksaimniecību un nelauksaimniecisko komercdarbību Latvijas lauku iedzīvotājiem rajona līmenī sniedz 1991.gadā izveidotais SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" (līdz 2004.gada 9.novembrim - Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centrs) (turpmāk - LLKC). Šobrīd LLKC nodarbina 285 darbiniekus - t.sk. centrā Ozolniekos - 80 darbiniekus.

Lai konsultācijas un pakalpojumi būtu pieejami lielākajai daļai lauku iedzīvotāju, LLKC darbojas 26 rajonu lauksaimniecības konsultāciju biroji.

LLKC sniedz plašu pakalpojumu klāstu augkopībā, dārzkopībā, lopkopībā, grāmatvedībā un normatīvo aktu izmantošanā, datortehnikas un datorprogrammu izmantošanā, biznesa plāna izstrādē, ES struktūrfondu apgūšanā, izdevējdarbībā un pieaugušo tālākizglītībā.

Valsts dotēti maksas pakalpojumi 2005.gadā bija orientēti galvenokārt uz kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumiem.

Lai nodrošinātu informācijas un konsultāciju pieejamību tuvāk dzīves vietai, 2005.gadā, sadarbojoties Latvijas Republikas Zemkopības ministrijai, Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centram un Latvijas Pašvaldību savienībai, tika izveidota Lauku konsultatīvā un informācijas apmaiņas sistēma. Tās ietvarā 510 pašvaldībās ar lauku teritoriju un novados tika pieņemts darbā pašvaldību speciālists lauku attīstības veicināšanai. Speciālistu darba samaksu, kā arī ar viņu darbību saistīto apmācību un informācijas sniegšanu finansēja Zemkopības ministrija.

Speciālistu galvenie pienākumi ir šādi:

- 1) sabiedriskās aktivitātes un iniciatīvas veicināšana pašvaldības teritorijā;
- 2) konsultēšana savas kompetences ietvaros, uzsvaru liekot uz ES un Latvijas valsts atbalsta izmantošanas iespējām lauksaimniecībā un lauku attīstībā;
- 3) informācijas dienu rīkošana pašvaldībā par lauku attīstību veicinošiem tematiem.

2005.gadā speciālisti uzskaitīja pašvaldībā neizmantoto lauksaimniecībā izmantojamo zemju platību.

Consulting on the agriculture and non-agricultural commerce to the rural population of Latvia on the district level is provided by the company Latvian Rural Advisory and Training Centre established in 1991 (previously before 9 November 2004 – Latvian Agricultural Consulting and Educational Support Centre) (hereinafter – LRATC). Currently the LRATC employs 285 persons, including 80 persons at the office in Ozolnieki.

In order for the consulting and related services to be available to the majority of rural population the LRATC has local consulting offices in 26 districts across the country.

LRATC provides wide range of services concerning crop-farming, horticulture, cattle-breeding, accounting and application of laws and regulations, use of computers and software, preparation of business plans, acquisitions of EU Structural Funds, publishing and adult life-time education.

Services subsidised by the State in 2005 were focused mainly upon activities related to qualification improvement.

In order to ensure availability of the information and consulting near the place of residence, in 2005 as a result of co-operation between the Ministry of Agriculture of the Republic of Latvia, Latvian Rural Advisory and Training Centre and the Latvian Association of Local and Regional Governments the Rural Consulting and Information Exchange System was established. Within the system in each of 510 municipalities with rural territories and in regions one municipal specialist was hired in order to promote rural development. The remuneration of the specialists as well as their training and provision of information was paid by the Ministry of Agriculture.

Main responsibilities of the specialists are as follows:

- 1) Public activities and promotion of initiative in the territory of particular municipality;
- 2) Consulting within his/her competency focusing upon the opportunities of use of the EU and State of Latvia support in the agriculture and rural development;
- 3) Organising of information days in the municipality regarding the topic related to promotion of rural development.

In 2005 the specialists performed also the calculation of the amount of unused agricultural lands.

Pieaugušo tālākizglītība

Adult life-time education

Pieaugušo tālākizglītību 2005.gadā īstenoja LLKC. Lai veicinātu lauku attīstību, paaugstinātu lauku uzņēmēju

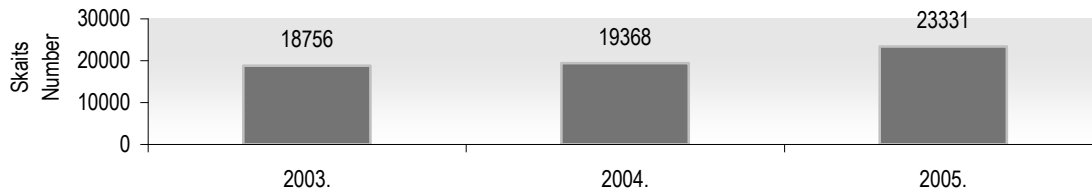
Adult life-time education in 2005 was provided by the LRATC. In order to promote rural development,

profesionālās un ekonomiskās zināšanas, nodrošinātu konsultāciju un mācību organizāciju visos Latvijas rajonos:

1) rīkoti 876 mācību semināri zemniekiem un lauku uzņēmējiem, kuros piedalījās 23331 klausītājs;

improve the professional and business knowledge of rural entrepreneurs, ensure consulting and training in all parts of Latvia the following has been performed:

1) 876 training seminars have been conducted for farmers and rural entrepreneurs, participated in total by 23 331 persons;

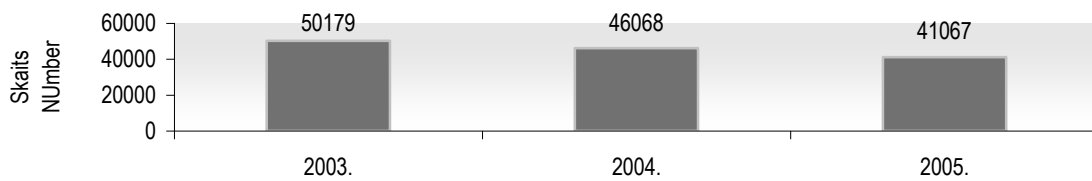
Avots:LLKC
Source: RCECL

1.20.attēls. Semināru klausītāji

Figure 1.20. Audience of seminars

2) sniegtas 41067 bezmaksas konsultācijas lopkopības, augkopības, augu aizsardzības, kopdarbības, nodokļu, grāmatvedības, KLP, ES atbalsta saņemšanas un citos aktuālajos jautājumos;

2) 41067 free-of-charge consultations have been provided regarding issues related to cattle-breeding, crop-farming, plant protection, collective farming, tax, accounting, CAP, applying for EU support and other topical issues;

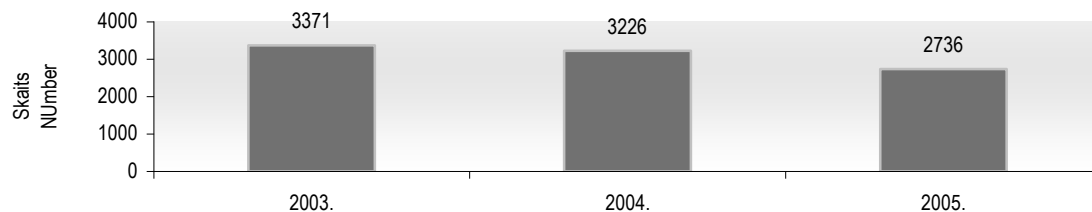
Avots:LLKC
Source: LRAC

1.21.attēls. Bezmaksas konsultāciju skaits

Figure 1.21. Number of the free-of-charge consultations

3) 150 mācību grupās apmācīti 2736 ar lauksaimniecību saistīto iestāžu un uzņēmumu speciālisti, zemnieku saimniecību vadītāji un strādājošie jautājumos par sekmīgu darbību tirgus ekonomikas apstākļos.

3) 2736 specialists from agriculture related institutions and companies, managers and workers of farms have been trained in 150 training groups regarding the successful operation in free market situation.

Avots: LLKC
Source: RECEL

1.22.attēls. Tālākizglītības kursu klausītāju skaits

Figure 1.22. Number of the audience of the Continued education courses

2005.gadā uzsākta Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantijas fonda nacionālās programmas "Atbalsts profesionālajai izglītībai, uzlabojot lauksaimnieku, mežsaimnieku un pārējo lauksaimniecības un mežsaimniecības darbībā un pārveidē iesaistīto personu profesionālās iemaņas un kompetenci" projekta "Profesionālās mācības 2004" īstenošana, un tā ietvaros mācībās piedalījās 2086 klausītāji.

In 2005 the implementation of the European Agricultural Guidance and Guarantee Fund's national programme's „Support to Professional Education by Improving the Professional Skills and Competency of the Farmers, Foresters and Other Persons Involved in the Operation and Transformation of Agriculture and Forestry Project "Professional Training 2004" was initiated and the training was participated by 2086 persons.

2. Eiropas Savienības institūcijas *Institutions of the European Union*

Kopš Latvija ir kļuvusi par pilntiesīgu ES dalībvalsti 2004.gada 1.maijā, Zemkopības ministrija aktīvi piedalās ES lēmumu pieņemšanā – dažādās ES Ministru padomes un Eiropas Komisijas komiteju un darba grupu sanāksmēs un ES Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomes sanāksmēs. Tā kā ~ 45 % no visas ES likumdošanas attiecas uz lauksaimniecību, tad Zemkopības ministrijai bija ļoti aktīvi jāstrādā, lai valsts nacionālās intereses tiktu pārstāvētas pēc iespējas kvalitatīvāk.

Kopumā tika sagatavotas 223 pozīcijas un instrukcijas par ES lēmumu pieņemšanas institūcijās izskatāmajiem jautājumiem. Zemkopības ministrija piedalījās aptuveni 260 Eiropas Komisijas darba grupās un komitejās un aptuveni 200 ES Ministru padomes darba grupās un komitejās, kā arī 13 ES Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomes sanāksmēs. Izstrādājot nacionālās pozīcijas un apspriežot citus Latvijai svarīgus jautājumus, kas tiek izskatīti ES lēmumu pieņemšanas institūcijās, Zemkopības ministrija konsultējās ne tikai ar līdzatbildīgajām ministrijām, bet arī ar sociālajiem partneriem.

Galvenie jautājumi, kam 2005.gada laikā tika pievērsta pastiprināta uzmanība no ZM puses, bija:

- 1) Cukura koptirgus organizācijas reforma, kuras mērķis ir uzlabot cukura sektora konkurētspēju, veicināt ilgtspējīgu un uz tirgu orientētu sektora attīstību un nodrošināt sektora restrukturizāciju. Politiskā vienošanās tika panākta 22.-24.11.2005. ES Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomes sanāksmē;
- 2) ES Padomes regula par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai. Šī regula nosaka vispārīgos noteikumus Kopienas atbalstam lauku attīstībai;
- 3) priekšlikums ES Padomes lēmumam par Eiropas Kopienas Lauku attīstības stratēģiskajām vadlīnijām 2007.-2013.gada programmēšanas periodam. Mērķis ir nodrošināt dalībvalstīm vadošus norādījumus Nacionālā stratēģiskā plāna izstrādāšanā;
- 4) priekšlikums ES Padomes regulai, ar kuru nosaka zvejas iespējas un ar tām saistītos nosacījumus 2006.gadam zivju krājumiem Baltijas jūrā, Beltos un Zunda šaurumā, kuras mērķis bija noteikt kopējo pieļaujamo nozveju un nozvejas kvotu sadalījumu starp dalībvalstīm komerciāli nozīmīgiem zivju krājumiem Baltijas jūrā.

Since Latvia in 1 May 2004 became a full EU Member State the Ministry of Agriculture takes active part in the EU decision making process – in different meetings of committees and working groups of European Council and the European Commission as well as in the meetings of the EU Council on Agriculture and Fishery. As approximately 45% of the whole EU legislation concerns the agriculture the Ministry of Agriculture was to act very actively in order to represent the national interests in the most qualitative way.

In total 223 positions and instructions regarding the issues examined at the EU decision-making institutions were prepared. The Ministry of Agriculture has participated in approximately 260 European Commission working groups and committees and approximately 200 working groups and committees of the European Council as well as in 13 meetings of European Council on Agriculture and Fishery. By preparing national positions and discussing other issues important to Latvia examined at the EU decision-making institutions the Ministry of agriculture consulted not only with other ministries having shares responsibility, but also with social partners.

Main issues, which in 2005 were paid the additional attention from the Ministry of Agriculture were as follows:

- 1) Reform of the organisation of the Common Sugar market the aim of which is to improve the competitiveness of the sugar sector, promote its sustainability and market-oriented development and ensure restructuring of the sector. Political agreement was achieved at the meeting of European Council on Agriculture and Fishery held from 22 to 24 November 2005;
- 2) European Council Regulation on the support of rural development from the European Agricultural Fund For Rural Development;
- 3) Proposal to the European Council's decision on the European Commission Strategic Guidelines for European Community Rural Development for programming period 2007-2013. The aim is to ensure the Member States with guidance in preparation of the national Strategic Plan;
- 4) Proposal to the European Council Regulation, by which the fishing resources and related conditions are being set for 2006 concerning the stock of fish in the Baltic Sea, the Belts and the Oeresund Sea Channel, the aim of which was to define the total allowed catch and distribution of catch quotas among the Member States concerning the commercially significant fish stocks in the Baltic Sea.

3. Lauksaimniecības nozares otrais gads Eiropas Savienībā. Ieguvumi un zaudējumi

Second year of the agricultural sector in the European Union. Gains and losses.

Kopš Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā (ES) ievērojami augusi lauksaimniecības nozaru konkurētspēja, pārtikas produktu eksports, kā arī Latvijas lauki ir sakoptāki un sakārtotāki. Tas secināts, Zemkopības ministrijai (ZM) apkopojot informāciju par pozitīvajām un negatīvajām pārmaiņām lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības sektorā, Latvijai jau otro gadu esot ES dalībvalstij.

Labs stimuls lauksaimniecības nozaru konkurētspējas un lauku sakārtotības veicināšanā ir bijuši ES un valsts atbalsta maksājumi, īpaši vienotais platības maksājums, papildu valsts tiešie maksājumi, mazāk labvēlīgo apvidu maksājumi un atbalsta maksājumi „Agrovides” apakšpasākumu īstenošanai.

Kopš ES un valsts atbalsta maksājumu ieviešanas ir palielinājies ne tikai atbalsta pretendentu loks, bet arī paplašinājies un dažādojusies lauksaimnieciskā aktivitāte. To var skaidrot gan ar dažādajiem atbalsta veidiem, gan ar atbalsta apjoma pieaugumu. Salīdzinot ar 2004.gadu, 2005.gadā par 13% ir pieaudzis atbalsta pretendentu skaits, kā arī par 25% palielinājies kopējais Latvijai piešķirtais tiešo maksājumu atbalsta apjoms. Vislielākais atbalsta apjoma pieaugums bija vienotajam platības maksājumam, tas ir, par 35%, kā arī papildu valsts tiešajam maksājumam par realizēto piena tonnu kvotas ietvaros – par 176%.

Tomēr atbalsts lauksaimniecībai pakāpeniski kapitalizējas zemes cenās, veicinot zemes tirgus cenu un nomas maksu strauju kāpumu.

2005. gadā tika panākts būtisks progress Lauku attīstības plāna (LAP) pasākumu ieviešanā. LAP kopējais finansējums laika posmā no 2004. gada līdz 2006. gadam ir 410 miljoni eiro. Pie tam uz 2006. gada 1. janvāri jau bija uzņemtas saistības par aptuveni 66% no plāna kopējā finansējuma. Turpinājās pasākumu „Mazāk labvēlīgie apvidi”, „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai” un „Atbalsts ražotāju grupām” ieviešana. Tika uzsākti pasākumi „Standartu sasniegšana”, „Priekšlaicīgā pensionēšanās”, kā arī kompensējošie maksājumi „Apvidos ar ierobežojumiem vides aizsardzības nolūkos”. Ievērojami pieaugusi pretendentu interese par „Agrovides” pasākumiem, kur pieteikumu skaits sasniedza 5917, kas ir 2,9 reizes vairāk kā gadu iepriekš. Pie tam 2005. gada laikā tika izstrādātas un ES saskaņotas jaunas aktivitātes pasākumos „Standartu sasniegšana” un „Agrovide”, kuras realizācija uzsāka jau šogad. Jāatzīmē, ka LAP pasākumi ir devuši būtisku ieguldījumu tieši nelielo saimniecību attīstībai, jo, piemēram, 2005.gadā atbalstu daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai saņēmusi 7121 saimniecība, kas ir par 63% vairāk kā 2004. gadā. Lai arī finanšu trūkuma dēļ 2005. gadā līgumi par struktūrfondu ieviešanu tika slēgti, 2005. gadā turpinājās jau apstiprināto projektu ieviešana.

Ministrija, ņemot vērā pirmā ES dalības gada pieredzi, veica uzlabojumus atbalsta saņemšanas nosacījumos, lai sekmētu atbalsta nonākšanu pie lauksaimniekiem, kuri nodarbojas ar lauksaimniecisko

Since Latvia joined the European Union (EU) there has been significant increase of the competitiveness of the branches of the agricultural sector, increased export of food products and the rural areas of Latvia have become more fixed and arranged. This was concluded by the Ministry of Agriculture, during the process of gathering of information regarding the positive and negative changes in the agricultural, forestry and fishery sectors of Latvia being the EU member state for the second year.

A good stimulus for the promotion of the competitiveness of the branches of agriculture and arrangement of rural areas were the EU and state support payment, particularly the common area payment, supplementary state direct payments, less favourable area payments and support payments for implementation of the sub-activities of „Agrienvironment”.

Since introduction of the EU and the state support payments there has been an increase of not only the range of the applicants, but also the agricultural activity itself has widened and differentiated. This can be explained both with the different types of support as well as increase of the support amount. If compared with 2004 the number of applicant in 2005 has increased for 13%, but the amount of direct support payments granted to Latvia has increased for 25%. The largest increase of the support amount has been for the common area payment, i.e. for 35% as well as for the supplementary state direct payment for the sold ton of milk within the quota – for 176%.

However, the support of the agriculture is gradually capitalising in the land prices, thus fostering the rapid raise of land and lease prices.

In 2005 significant progress was achieved regarding the implementation of the activities of the Rural Development Plan (RDP). The total financing of the RDP for the period from 2004 to 2006 is 410 million euros. Moreover, as at 1 January 2006 approximately 66% of the Plan's total funding were already applied for. Implementation of the following activities continued: „Less Favourable Areas”, „Support for Restructuring of Partially Natural Farms” and „Support for Producer Groups”. The following activities were started: „Achievement of Standards”, „Premature Retirement” as well as compensation payments „In Areas with restrictions for the Purpose of Environmental Protection”. There has been a significant increase of the interest among the applicants for the activities of the “Agrienvironment”, where the number of applications reached 5917, which is 2,9 times more than in the previous year. Besides the mentioned, during 2005 new activities in „Achievement of Standards” and “Agrienvironment” were developed and approved by the EU the implementation of which has been initiated already this year. It must be noted that the activities of the RDP have significantly contributed to the development of particularly the small farms, because, for instance, in 2005 the support for restructuring of partially natural farms was

darbību, nevis tikai izpilda minimālās prasības atbalsta saņemšanai. Līdz ar to var teikt, ka 2005.gads ir uzskatāms par stabilizēšanās procesa sākumu, lai panāktu, ka atbalsta maksājumi maksimāli darbojas par atbalstu lauksaimniecībai kā nozarei.

Arī uz pārtikas produktu realizācijas iespējām ES paplašināšanās atstājusi pozitīvu ietekmi. Pēc mūsu valsts pievienošanās ES Latvijas lauksaimniecības un to pārstrādes produktu realizācijas vērtība ES kopējā tirgū 2005.gadā kopumā palielinājusies par 87% jeb par 114,5 miljoniem latu, salīdzinot ar 2004.gadu. Savukārt, salīdzinot ar 2003.gadu, ES dalībvalstīs pārdotās produkcijas vērtības apjoms palielinājies 2,8 reizes. Tāpat arī pēc ES paplašināšanās, atceļot muitas nodokļus un kvantitatīvos ierobežojumus starp ES dalībvalstīm, radās iespēja brīvai preču kustībai ES tirgū. Kopumā 2005.gadā ES dalībvalstu lauksaimniecības un to pārstrādes produktu ievadums Latvijā palielinājies par 33 %, salīdzinot ar 2004.gadu, kā arī pieaudzis saņemto eksporta kompensāciju apmērs. Tā, piemēram, 2005.gadā saņemto eksporta kompensāciju apjoms pieauga par 4,5 reizēm, salīdzinot ar 2004.gadu.

Izvērtējot lauksaimnieciskās produkcijas ražošanu, nozare ir attīstījusies, palielinājusies tās konkurētspēja, kā arī paplašinājies patērētāju loks Latvijā saražotajai produkcijai. Pieaugušas putnu gaļas, cūkgaļas, liellopu un teļa gaļas, aitu un kazu gaļas tirgus iespējas. Tas saistīts ar ievērojamo finansiālo atbalstu nozarei pēc Latvijas iestāšanās ES. Lauksaimniekiem tiek maksāts vienotais platības maksājums un papildu valsts tiešie maksājumi gan par lopbarības platībām, gan par zīdītājgovīm un nokautiem liellopiem. Ražotājiem ir iespēja saņemt eksporta atmaksu par veikto liellopu gaļas un dzīvju liellopu eksportu uz trešajām valstīm. Tāpat pieaugušas eksporta iespējas Latvijas jēru gaļas ražotājiem, jo Eiropā un pasaulē pieprasījums pēc jēru gaļas kā ekoloģiski tīra produkta arvien pieaug.

Bet ir arī negatīvas iezīmes. Pēc iestāšanās Eiropas Savienībā Latvija nevar aizliegt audzēt ģenētiski modificētos kultūraugus, jo Latvijai ir saistoša Eiropas Savienības likumdošana.

Latvijā arī vērojams vidējās piena iepirkuma cenas pieaugums – gada laikā piena iepirkuma cena kāpusi par 20%. Piena pārstrādes uzņēmumiem noteiktu piena produktu ražošanai un pārdošanai ES Kopienas iekšējā tirgū ir iespēja izmantot vairākus atbalsta programmu pasākumus. Tādējādi atsevišķiem uzņēmumiem ir izdevies veicināt piena produktu pārdošanu un patēriņu, tajā skaitā īstenojot arī programmu "Skolas piens".

Līdz ar iestāšanos ES pieaugušas arī ražošanā izmantoto līdzekļu cenas (dīzeļdegvielai, minerālmēsliem u.c.). Mēslošanas līdzekļu cenas pakāpeniski palielinājušās. 2005. gada cenas palielinājušās, salīdzinot ar 2003. gadu: amonija nitrātam par 49 %, superfosfātam par 26 %, kompleksajiem minerālmēsliem (NPK 20-10-10) par 18 %.

Izvērtējot zemes izmantošanas un meliorācijas attīstības tendences, secināts, ka divu gadu laikā lauksaimniecībā neizmantoto zemju platības ir samazinājušās, palielinājusies zemes īpašnieku ieinteresētība īpašuma apsaimniekošanā un sakārtošanā, kā arī uzlabojies meliorācijas sistēmu stāvoklis. 2005. gadā valsts meliorācijas sistēmu ekspluatācijai no ES

received by 7121 farm, which is for 63% more than in 2004. Although due to the lack of financing in 2005 contracts of implementation of structural funds were closed, the implementation of already approved projects in 2005 continued.

The Ministry by taking into account the experience of the first year of being the member of the EU made improvements in the conditions for reception of the support in order to foster arrival of the support in the possession of farmers who perform agricultural activities, but not only meet the minimum requirements to be eligible for the support. Therefore, it can be said that 2005 is considered to be the starting point of stabilising process in order to achieve that the support payments act to the maximum as an assistance to the agriculture as an individual sector.

Expansion of the EU has positively impacted also the food export figures. After accession of our country to the EU the sales value of Latvian agricultural products and its processed products in the common EU market in 2005 has increased for 87% or for 114,5 million lats, if compared to 2004. But, if compared to 2003 the amount of productions sold in the EU member states has increased 2,8 times. Similarly, after the expansion of the EU, when the customs duties and quantitative restrictions between the member states were abolished there was an excellent opportunity for free movement of goods in the EU market. In total in 2005 the import of agricultural and its processing products from other EU member states to Latvia increased for 33%, if compared to 2004, and also the received amount of export compensations has increased. For instance, the amount of export compensations received in 2005 has increased 4,5 times, if compared to 2004.

Having examined the production of agricultural products, it can be concluded that the industry has developed, its competitiveness has increased and also the range of consumers of products manufactured in Latvia has widened. The opportunities of the poultry, pork, beef and veal, mutton and goat meat market have also increased. This is related with the significant financial support to the industry after accession of Latvia to the European Union. Farmers receive common area payment and supplementary state direct payments for forage areas, for suckling cows and slaughtered neat. Manufacturers have the possibility to receive export refund for the export of beef and live neat to the third countries. Similarly the export opportunities have widened for Latvian exporters of lamb, because in Europe and in the world in general there is a continuously growing demand for lamb as a ecologically pure product.

There are also negative features. After accession to the European Union Latvia can not prohibit growing of genetically modified cultivated plants, because the EU legislation is binding to Latvia.

The average milk purchase price has increased in Latvia – within the years the milk purchase price has increased for 20%. To produce and sale definite milk products on the internal market of the Community, dairies have the possibility to use several measures of support programmes. Therefore particular companies have

struktūrfondu līdzekļiem izmantoti 0,65 miljoni latu. Tāpat arī palielinājusies zemnieku izpratne par vides prasību ievērošanas nepieciešamību.

Pēc ES paplašināšanās Latvijā atbilstoši ES prasībām noregulēti un sakārtoti pārtikas drošības un kvalitātes, kā arī dzīvnieku labturības jautājumi. Ieviesti standarti dzīvnieku labturības un pārtikas kvalitātes nodrošināšanas jomā, veicinot to ar materiālo atbalstu. Sakārtoti ārējie robežkontroles punkti atbilstoši ES prasībām, uzlabota informācijas apmaiņa par kravu kontrolēm, attīstīta ātrās paziņošanas sistēma. Ieviestajās ES regulās noteikta atbildība visos pārtikas aprites posmos iesaistītajiem dalībniekiem, līdz ar to veicinot pārtikas drošību.

Meža nozarē, piesaistot ES investīcijas, veicināta zāģmateriālu ražošana un eksports. ES paplašināšanās sniegusi plašākas iespējas mežu izmantošanai rekreācijas nolūkos, piedāvājot arī iespēju attīstīt tūrisma nozari. Tāpat sekmēta meža apsaimniekošanas apvienību dibināšana, motivējot īpašniekus mežus apsaimniekot ilgtspējīgi. Palielināta arī meža loma dabas aizsardzībā un tās saglabāšanā. ES piedāvājusi atbalstu zinātniskiem pētījumiem mežsaimniecībā, kas paaugstinājis Latvijas meža nozares zinātnisko potenciālu.

Zivsaimniecībā un zvejniecībā ES kopējā tirgus pieejamība ļāvusi palielināt Latvijas zivju produkcijas eksporta iespējas uz ES dalībvalstīm. Līdzvērtīgas konkurences iespējas uzņēmējiem nodrošinātas ar vienota likumdošanas nosacījumu un standartu piemērošanu Latvijā, līdzīgi kā citās ES dalībvalstīs. Lai nodrošinātu veiksmīgāku nozares uzņēmumu attīstību, izmantoti ES Zivsaimniecības vadības finansēšanas instrumenta (ZVFI) līdzekļi.

succeeded to foster sales and consumption of milk products, also by implementing the programme „School Milk”.

Along with the accession to the EU the prices of resources used in production (diesel fuel, mineral fertilisers, etc.) have increased. The prices of fertilisers have increased gradually. The prices in 2005 in comparison with 2003 have increased for ammonium nitrate for 49%, super phosphate for 26%, complex miner fertilisers (NPK 20-10-10) for 18%.

Assessing the land use and melioration development tendencies it was concluded that during the last two years the area of unused agricultural lands has decreased, the interest of land owners in management and arrangement of their property has raised and also the condition of melioration systems has improved. In 2005 0,65 million lats from the means of the EU Structural Funds have been used for the operation of the state melioration systems. Similarly there is increased understanding of farmers regarding the necessity to observe the environmental requirements.

After the expansion of the EU in Latvia in accordance with the EU requirements the issues of food safety and quality have been settled and arranged. Standards concerning animal welfare and food safety provision have been introduced by fostering it with the financial aid. External border crossing points have been arranged according to the EU requirements, there is improved information Exchange for cargo inspections, developed instant messaging system. The introduced EU regulations define the responsibility to parties involved in all food circulation stages in such way promoting food safety.

In forestry sector the manufacture of timber products and their export has been fostered by the attracted EU investment. The expansion of the EU has provided wider opportunities for use of the woods for the recreational purpose offering also the possibility to develop tourism. Similarly, there has been support to the foundation of forest management associations by motivating the forest owners to perform sustainable forest management. The role of the forest in nature preservation and its protection has been increased. EU has offered support for scientific research in forestry sector that in turn has increased the scientific potential of Latvian forestry sector.

In fish-farming and fishery sector the availability of the EU common market has contributed to increased export of Latvian fishery products to other EU member states. Equal competition circumstances have been established for entrepreneurs with the introduction of common legislative terms and applied standards in Latvia similarly as in other EU member states. In order to ensure more successful development of fishery sector companies, the means of the EU Fishery Management Funding Instrument have been used.

4. ES pasākumi lauksaimniecībai un laukiem EU measures in Agriculture and Rural area

4.1. Kopējā lauksaimniecības politika Latvijā Common Agricultural Policy in Latvia

4.1.1. Tiešie maksājumi Direct payments

2005.gadā Latvijā, tāpat kā citās jaunajās dalībvalstīs (izņemot Maltu un Slovēniju), turpināja īstenot vienotā platības maksājuma shēmu, ar kuras starpniecību tiek ieviesti tiešie maksājumi.

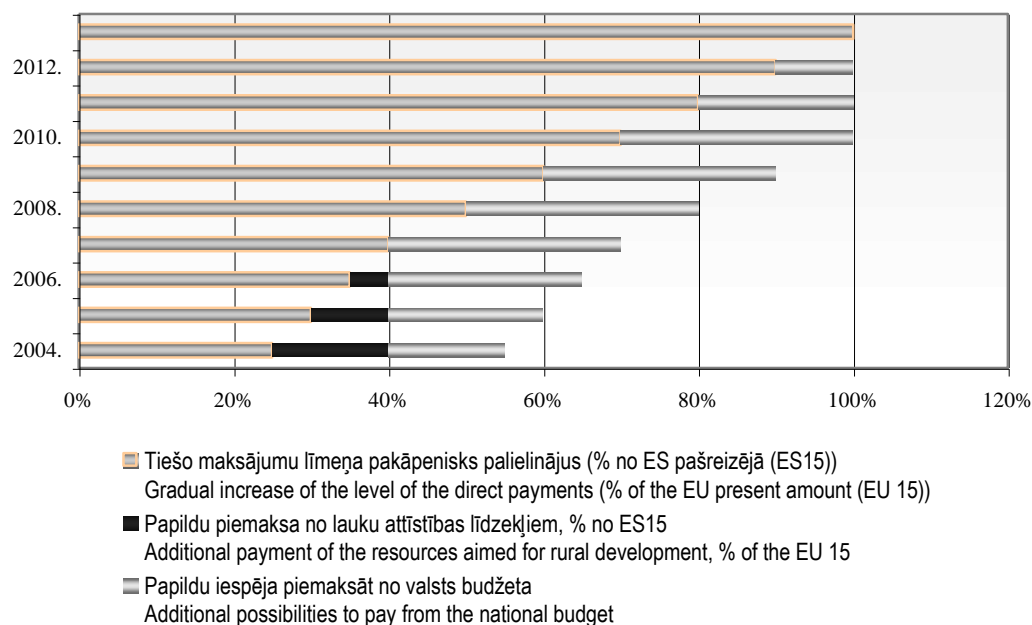
Shēmas pamatā ir vienotais platības maksājums, ko var saņemt par lauksaimniecībā izmantojamo zemi, kas uzturēta labā lauksaimniecības un vides stāvoklī neatkarīgi no tā, vai uz tās notiek lauksaimnieciskā ražošana vai nē. Šīs shēmas ietvaros tiek atļauts arī ieviest papildu valsts tiešos maksājumus, kas ir atsevišķi maksājumi konkrētu lauksaimnieciskās produkcijas ražošanas virzienu stimulēšanai.

ES tiešie atbalsta maksājumi jaunajās ES dalībvalstīs tiek ieviesti pakāpeniski. 2005.gadā Latvijas lauksaimnieki varēja saņemt ES tiešos atbalsta maksājumus 60% apmērā no tiem maksājumiem, kādus lauksaimnieki saņēma „vecajās” ES dalībvalstīs. Katru gadu ES tiešo atbalsta maksājumu līmenis jaunajās ES dalībvalstīs pakāpeniski pieaug (skat. 4.1. attēlu), 2013.gadā sasniedzot 100% ES „vecu” dalībvalstu līmeni.

In 2005 in Latvia similarly as in other new member states (with the exception of Malta and Slovenia) the implementation of the single area payment scheme was continued with the mediation of which the direct payments are being introduced.

The scheme is based on the single area payment, which can be received for agricultural land that is maintained in good agricultural and environmental condition irrespective of the fact whether it is or not used for agricultural production. Within this scheme it is allowed to introduce also the complementary national direct payments, which are separate payments for promotion of particular agricultural production.

EU direct payments in the new EU member states are introduced gradually. In 2005 farmers in Latvia could receive EU direct payments in the amount of 60% from the payments applicable to farmers in the old EU member states. Every year the level of direct EU support payments in the new EU member states is gradually increasing (see Figure 4.1.), reaching the 100% conformity with the old EU member states in 2013.

Avots: Zemkopības ministrija (ZM)

Source: Ministry of Agriculture MoA

4.1.attēls. ES tiešie atbalsta maksājumi 2004.-2013.gadā

Figure 4.1. EU direct support payment in 2004 - 2013

ES tiešo atbalsta maksājumu finansēšanā līdz 2013.gadam tiek izmantots dažādu avotu finansējums – gan ES budžets, gan katras valsts nacionālais budžets. Līdz 2006.gadam tiešo maksājumu finansēšanā pieejams arī Lauku attīstības plāna finansējums. 2005.gadā no Lauku attīstības plāna budžeta bija pieejami 10 procentu no ES tiešo maksājumu maksimālā apjoma.

2005.gadā 100 procentu apmērā no ES budžeta tika segts vienotais platības maksājums, no Lauku attīstības plāna budžeta 100 procentu apmērā tika segts lopbarības platību maksājums un 23 procentu apmērā laukaugu platības maksājums (Lauku attīstības plāna finansējums 80 procentu apmērā ir ES nauda, bet 20 procentu apmērā tiek segts no nacionālā budžeta), pārējie papildu valsts tiešie maksājumi 100 procentu apmērā tika segti no nacionālā budžeta. Sākot ar 2013.gadu, tiešie maksājumi pilnībā tiks finansēti no ES budžeta.

Papildus vienotajam platības maksājumam lauksaimnieki 2005.gadā varēja saņemt sešu veidu papildu valsts tiešos maksājumus, kur papildu valsts tiešais maksājums par liellopiem un aitu mātēm ietver trīs atbalsta veidus: par nokautiem vai eksportētiem liellopiem, par zīdītājgovīm un potenciālajām zīdītājgovīm, par aitu mātēm, tādējādi kopā papildu valsts tiešajos maksājumos tika noteikti astoņi dažāda veida maksājumi.

Tiešo maksājumu saņemšanas nosacījumus regulē Ministru kabineta 2005.gada 19.aprīļa noteikumi Nr.273 „Kārtība, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai”. 2005.gadā izstrādāta arī kārtība tiešo maksājumu administrēšanai un uzraudzībai – Ministru kabineta 2005.gada 13.septembra noteikumi Nr. 707 „Kārtība, kādā administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai”.

For financing the EU direct payments until 2013 funding from several sources is being used – from the EU budget and from the national budgets of each country. Before 2006 for financing the direct payments the funding from the Rural Development Plan was available. In 2005 10% of the maximum amount of the EU direct payments was made available from the budget of the Rural Development Plan.

In 2005 the single area payment was in the amount of 100% covered from the EU budget, fodder area payment in the amount of 100% and arable crop area payment (80% of the funds of the Rural Development Plan comprise means from the EU budget, but 20% are covered from the national budget) in the amount of 23% were covered from the budget of the Rural Development Plan; complementary national direct payments in the amount of 100% were covered from the national budget. Starting from 2013 direct payments will be fully financed from the EU budget.

In addition to the single area payment farmers in 2005 could apply for another six types of complementary national direct payments where the national complementary direct payment for bovine animals and ewes included three types of support: for slaughtered or exported bovine animals, for suckler cows and potential suckler cows, for ewes, in such way totally in the national complementary payments included 8 payments of different type.

The terms of eligibility for the payments are defined by the Cabinet of Ministers Regulation dated as of 19 April 2005 No 273 „Procedure by which State Aid and the EU Aid support shall be granted for agricultural and rural development”. In 2005 also the procedure was prepared for administering and supervision of the direct payments – cabinet Regulation dated as of 13 September 2005 No 707 „Procedure of administering and supervising of the State Aid and the EU Aid for agriculture and rural development”.

Vienotais platības maksājums

Single area payment

ES tiesību akti nosaka, ka ES budžeta piešķirtie līdzekļi (2005.gadā tie veido 30% no maksimāli iespējamajiem 60%) jāizlieto tikai un vienīgi vienotā platības maksājuma piešķiršanai, kas saskaņā ar Pievienošanās ES līgumu ir maksājums par lauksaimniecībā izmantojamo zemi, kura 2003. gada 30. jūnijā bija labā lauksaimniecības un vides stāvoklī. Turklāt tiesību aktos noteikts, ka uz šīs zemes nav obligāti jāveic lauksaimnieciskās produkcijas ražošana vai kādas citas ar lauksaimniecisko darbību saistītas aktivitātes.

Pēc katras dalībvalsts noteiktiem lauksaimniecībā izmantojamās zemes laba lauksaimniecības stāvokļa nosacījumiem Eiropas Komisija apstiprināja vienotajam platības maksājumam attaisnoto lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību.

Latvijā par šim maksājumam atbilstošu lauksaimniecībā izmantojamo zemi tika noteikta platība 1 475 000 hektāru apmērā. Pamatojoties uz šo platību un ES budžeta piešķirtajiem līdzekļiem, tika noteikta vienotā platības maksājuma likme, kas 2005.gadā Latvijā bija 18,40

EU legislation define that the funds granted from the EU budget (in 2005 they comprise 30% from the maximum available 60%) shall be used only for allocation of the single area payments, which according to the EU Accession Agreement is a payment for agricultural land, which on 30 June 2003 was in good agricultural and environmental condition. Moreover, in the legislation it is said that it is not obligatory to perform agricultural production or any other activities related to agriculture on this land.

According to the terms of good agricultural condition of the agricultural land defined by each member state the European Commission approved the eligible area of agricultural land for the single area payment.

In Latvia the total area of such land eligible for this type of payment was defined in the amount of 1 475 000 hectares. Based on this area and the funding from the EU budget the single area payment rate was established, which in 2005 in Latvia was 18,40 LVL per hectare.

In 2005 the single area payment was paid for the

lati par hektāru.

2005.gadā vienotais platības maksājums tika izmaksāts par pieteiktiem 1 322 740 lauksaimniecībā izmantojamās zemes ha, par kopējo summu Ls 26 687 726.

Nemot vērā to, ka ES tiešie atbalsta maksājumi tiek ieviesti pakāpeniski, piemērojot procentuālo pieaugumu, tad vienotā platības maksājuma likme turpmāk katru gadu palielināsies.

2005.gada pieredze rāda, ka vienotais platības maksājums ir bijis ne tikai papildu ienākums lauksaimniekiem, bet arī labs stimuls lauku vides attīstībā un lauksaimnieciskās darbības veicināšanā.

applied 1 322 740 hectares of agricultural land for the total sum of 26 687 726 LVL.

Taking into account that the EU direct payment are being introduced gradually by applying the percentage increase, then the rate of single area payment will increase every year.

Experience of 2005 shows that the single area payment has been not only a supplementary income for the farmers, but also a good stimulus for development of rural environment and promotion of agricultural activity.

Papildu valsts tiešie maksājumi *Complementary national direct payments*

ES tiesību akti nosaka, ka katrai jaunajai dalībvalstij ir iespēja papildus vienotajam platības maksājumam izmaksāt papildu maksājumus katrai dalībvalstij nozīmīgos sektoros, bet ievērojot ES noteiktos atbalstāmos sektoros.

Pamatojoties uz iepriekšminēto, Latvijā 2005.gadā tika ieviesti astoņi dažādi papildu valsts tiešie maksājumi:

- 1) laukaugu platības maksājums;
- 2) lopbarības platības maksājums;
- 3) liellopu (vecāki par 8 mēnešiem) kaušanas prēmija;
- 4) zīdītājgovs prēmija;
- 5) aitu mātes prēmija;
- 6) maksājums par realizēto pienu;
- 7) maksājums par kartupeļu cieti;
- 8) maksājums par zālāja un linu sēklām.

Papildu valsts tiešie maksājumi kalpo gan kā stimuls noteiktu sektoru ekspansijai un ražošanas attīstībai, gan kā atbalsts lauksaimnieku konkurētspējas palielināšanai sektoros, kuros ieguldītie resursi bieži ir vienlīdzīgi ar bruto ienākumiem, līdz ar to veidojot neadekvāti zemu peļņu.

EU legislation defines that each new member state shall have the option in addition to the single area payment pay also complementary national direct payments in particular sectors important for each individual member state, but taking into account the EU-defined sectors to be supported.

Basing on the above-said in 2005 in Latvia 8 different complementary national direct payments were introduced:

- 1) arable crop payment;
- 2) fodder area payment;
- 3) payment for slaughtered bovine animal (8 < month);
- 4) payment for suckler cow;
- 5) payment for ewe;
- 6) payment for milk;
- 7) payment for potatoes starch;
- 8) payment for grass and flax seeds.

Complementary national direct payments act both as a stimulus for expansion of particular sectors and production development and also as a support for increase of the competitiveness of farmers in sectors where the invested resources quite often are equal with gross income thus generating inadequately low profit.

Papildu valsts tiešais maksājums par laukaugu platību *Complementary national direct payment for arable crops*

Laukaugu platības maksājums 2005.gadā tika piešķirts par šādām laukaugu kultūru platībām: vasaras un ziemas kvieši, vasaras un ziemas mieži, rudzi, auzas, tritikāle, griķi, vasaras un ziemas rapsis, zirņi, lauku pupas, eļļas lini, saldā lupīna, šķiedras lini, maisījums no kādām iepriekšminētajām kultūrām, kurās laukaugu sējumi parastos augšanas apstākļos tika uzturēti vismaz līdz to ziedēšanas sākumam.

Laukaugu platības maksājums ir papildu valsts tiešais maksājums, kura saņemšanai lauksaimniekam ir jāievēro vienotā platības maksājuma saņemšanas nosacījumi, īpaši – labas lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi.

Papildu valsts tiešā maksājuma maksimālā likme par laukaugu platībām 2005.gadā tika noteikta 47,34 lati par hektāru. Taču tā kā 2005.gadā lauksaimnieki savos platību maksājumu iesniegumos deklarēja lielāku ar laukaugiem apsēto platību, nekā tā tika noteikta, Latvijai iestājoties ES, tad papildu valsts tiešā maksājuma likme par laukaugu

Arable crops payment in 2005 was granted to the areas of the following arable crops: summer and winter wheat, summer and winter barley, rye, oats, tritikale, buckwheat, summer and winter canola, peas, field beans, oil flax, sweet lupine, fibre flax, the mix of the some of the above-mentioned cultivations, where sowings of the arable crops were maintained at usual growing conditions at least until the beginning of their blooming.

Arable crops payment is a complementary national direct payments for reception of which the farmer shall meet all single area payment eligibility conditions, particularly the good agricultural and environmental conditions.

LVL 47,34 per ha was determined as the maximal rate of the complementary national direct payments in 2005. As the farmers in 2005 in their applications for area payment declared larger area sowed with the arable crop than it was determined when Latvia joined the EU, the rate of the complementary national direct payments for a

hektāru 2006.gadā līdz izmaksas termiņa beigām (30.jūnijs) var tikt proporcionāli samazināta. Kopējā Latvijas lauksaimniekiem pieejamā summa papildu valsts tiešajos maksājums par laukaugu platībām 2005.gadā bija 20 999 077 lati. Līdz 2006.gada 10.maijam par 2005.gada pieteikumiem bija izmaksāti Ls 19 825 917.

hectare of the arable crops in 2006 until the deadline of payment term (30 June) can be proportionally reduced. Total amount of state complementary arable crop area direct payments available to farmers of Latvia in 2005 was 20 999 077 lats. Until 10 May 2006 19 825 917 LVL were paid out for the applications of 2005.

Papildu valsts tiešais maksājums par lopbarības platību

Complementary national direct payment for Fodder Area

Lopbarības platības maksājums 2005.gadā tika piešķirts par aramzemē iesētiem ilggadīgiem zālājiem, tas ir, par kultivētajām pļavām un ganībām, kurās zelmeņa botānisko sastāvu pārsvarā veido kultivējamās tauriņziežu un stiebrzāļu zālaugu sugas un kurām raksturīgs vienmērīgs zelmeņa blīvums, kā arī par graudaugiem, pākšaugiem un kukurūzu, ja tos izmanto zaļbarībai un skābbarībai.

Fodder area payment in 2005 was granted for long-term plants sowed in the arable land, i.e. for the cultured meadows and pasture lands where the cultured species of papilionaceous and caulescent plants mainly form the botanic composition of the sward, which are characterized by regular density of the sward, as well as for crops, leguminous plants and maize if they are used for green forage and ensilage.

Lopbarības platības maksājums ir papildu valsts tiešais maksājums, kura saņemšanai lauksaimniekam ir jāievēro vienotā platības maksājuma saņemšanas nosacījumi, īpaši – labas lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi.

The rate of the complementary state direct support in 2005 was LVL 10,89 per ha, the total sum available to farmers of Latvia concerning this type of support was 4 303 728 LVL and until 10 May 2006 3 256 947 LVL were paid out for the applications of 2005.

Papildu valsts tiešā maksājuma maksimālā likme par lopbarības platībām 2005.gadā bija 10,89 lati par hektāru. Kopējā Latvijas lauksaimniekiem pieejamā summa šajā atbalsta maksājumā bija Ls 4 303 728. Līdz 2006. gada 10. maijam par 2005.gada pieteikumiem bija izmaksāti Ls 3 256 947.

LVL 10,89 per ha was determined as the maximal rate of the complementary national direct payments in 2005. Total amount of state complementary fodder crop area direct payments available to farmers of Latvia in 2005 was 4 303 728 lats. Until 10 May 2006 3 256 947 LVL were paid out for the applications of 2005.

Papildu valsts tiešais maksājums par nokautiem liellopiem

Complementary national direct payment for the Slaughtered Bovine animals

Lai lauksaimnieks varētu pretendēt uz maksājumiem par liellopiem, tiem bija jābūt reģistrētiem un identificētiem, kā arī par tiem regulāri bija jāsniedz informācija kārtībā, kāda noteikta normatīvajos aktos par dzīvnieku, ganāmpulku un novietņu reģistrēšanu.

In order for a farmer to apply for the payment for bovine animals, the animals must have been registered and identified and they were supposed to be reported for in accordance with the effective procedure set forth in the legal enactments on registration of animals, herds and cattle-sheds.

Papildu valsts tiešais maksājums par nokautiem liellopiem, kuri vecāki par astoņiem mēnešiem, tika piešķirts lauksaimniekam – atbalsta pretendētājam, ja tas ievēroja šādus nosacījumus:

State complementary direct payment for slaughtered bovine animals older than eight months was granted to an applicant farmer who has met the following conditions:

- 1) liellopi tika nokauti Pārtikas un veterinārā dienesta uzraudzībā esošā vai Eiropas Kopienas teritorijā atzītā kautuvē vai tika eksportēti uz citu valsti tieši no saimniecības, vai izmantojot komercsabiedrības pakalpojumus;
- 2) liellopi tika turēti atbalsta pretendenta ganāmpulkā ne mazāk par diviem mēnešiem pirms liellopa nodošanas nokaušanai vai eksportam;
- 3) par nokautiem vai eksportētiem liellopiem Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē tika iesniegts atbalsta pieteikums līdz katra ceturkšņa pirmā mēneša piecpadsmitajam datumam. Pēdējais pieteikumu iesniegšanas termiņš par 2005.gadā nokautiem vai eksportētiem liellopiem bija 2006.gada 15.aprīlis.

- 1) the livestock was slaughtered at a slaughterhouse that is monitored by the Food and Veterinary Service or at recognised slaughterhouse in the EU territory or they were exported to an other state directly from the farm or using the services of a commercial service company;
- 2) the minimal keeping time of the bovine animals at the herd of the applicant farmer was not less than 2 months prior the slaughtering or exporting of the bovine animals;
- 3) an application for the slaughtered or exported bovine animals has been submitted to the Regional Agricultural Board of the Rural Support service until the 15th day of the first month of each quarter. The latest term of submission of applications for bovine animals slaughtered or exported in 2005 was 15 April 2006.

Maksājuma likme 2005.gadā bija 52,83 lati par maksājumam atbilstošu dzīvnieku. Kopējā Latvijas lauksaimniekiem pieejamā atbalsta summa par nokautiem vai eksportētiem liellopiem 2005.gadā bija Ls 6 567 825.

Payment rate in 2005 was 52.83 lats for animal meeting the payment eligibility criteria. Total sum available

to farmers of Latvia for the slaughtered or exported bovine animals in 2005 was 6 567 825 LVL.

Papildu valsts tiešais maksājums par zīdītājgovīm *Complementary national direct payment for the Suckler Cows*

Lai lauksaimnieks varētu pretendēt uz maksājumiem par zīdītājgovīm, tām bija jābūt reģistrētām un identificētām, kā arī par tām regulāri bija jāsniedz informācija kārtībā, kāda noteikta normatīvajos aktos par dzīvnieku, ganāmpulku un novietņu reģistrēšanu.

Tiesības pretendēt uz papildu valsts tiešo maksājumu bija par gaļas šķirnes zīdītājgovi vai zīdītājgovi, kas ir iegūta krustojumā ar gaļas šķirni, kā arī par piena šķirņu govīm, kas apsēklotas ar gaļas šķirņu bulļiem pēc atnešanās un kas netiek slauktas, kā arī tika ievēroti šādi nosacījumi:

- 1) līdz 2005. gada 1. jūlijam lauksaimnieks deklarēja zīdītājgovi valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību „Valsts ciltsdarba informācijas datu apstrādes centrs” (tagad – valsts aģentūra „Lauksaimniecības datu centrs”);
- 2) līdz 2005. gada 15. jūlijam lauksaimnieks iesniedza atbalsta pieteikumu Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē;
- 3) atbalsta pieteikumā norādītais zīdītājgovju skaits ir vismaz 60% no kopējā maksājumam pieteikto dzīvnieku skaita, un maksājumam pieteikto telišu skaits nav lielāks par 40 % no kopējā maksājuma pieteikto dzīvnieku skaita;
- 4) lauksaimnieks atbalsta pieteikumā minētos dzīvniekus un to proporciju ganāmpulkā saglabāja vismaz sešus mēnešus pēc kārtas no iesnieguma iesniegšanas dienas.

Par atbalstam atbilstošu zīdītājgovi lauksaimniekam 2005. gadā bija tiesības saņemt vienreizēju maksājumu 93,58 latu apmērā. Kopā Latvijas lauksaimniekiem papildu valsts tiešā maksājuma par zīdītājgovīm ietvaros 2005. gadā bija pieejami 1 812 457 lati.

In order for a farmer to apply for the payment for suckler cows, the animals must have been registered and identified and they were supposed to be reported for in accordance with the effective procedure set forth in the legal enactments on registration of animals, herds and cattle-sheds.

Right to apply for the complementary national direct payment for the meat breed suckler cow or suckler cow that is obtained in interbreeding with the meat breed, as well as for the milk breed cows that are inseminated with the meat breed bulls following the parturition and if they are not milked, as well as the following provisions are complied with:

- 1) by 1 July 2005 the farmer declared the suckler cow at the state limited liability company “State Breed Information Data Processing Centre” (at the moment the state agency “Agricultural Data Centre”)
- 2) by 15 July 2005 the farmer submitted the application for support to the regional Agricultural Board of the Rural Support Service;
- 3) the number of suckler cows specified in the application is at least 60% of the total number of animals applied for the payment and the number of applied heifers does not exceed 40% of the total number of animals applied for the payment;
- 4) the farmer kept the reported animals and their proportion at his/her herd for at least 6 month running starting from the day when the application was submitted.

For every suckler cow having met the support eligibility conditions the farmer in 2005 had the right to receive single payment in the amount of 93,58 LVL. Total national direct support sum available for the farmers of Latvia for suckling cows in 2005 was 1 812 457 lats.

Papildu valsts tiešais maksājums par aitu mātēm *Complementary national direct payment for the Ewes*

Lai lauksaimnieks varētu pretendēt uz maksājumiem par aitu mātēm, tām bija jābūt reģistrētām un par tām regulāri bija jāsniedz informācija kārtībā, kāda noteikta normatīvajos aktos par dzīvnieku, ganāmpulku un novietņu reģistrēšanu.

2005. gadā uz papildu valsts tiešo maksājumu par aitu mātēm varēja pretendēt lauksaimnieks, kuram ganāmpulkā bija ne mazāk kā 10 vienu gadu vecas aitu mātes un par kurām lauksaimnieks līdz 2005. gada 15. jūlijam iesniedza atbalsta pieteikumu Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē.

Atbalsta maksājuma likme 2005. gadā bija 8,78 lati par katru aitu māti. Kopējais Latvijas lauksaimniekiem pieejamais papildu valsts tiešā maksājuma apmērs par aitu mātēm 2005. gadā bija 161 876 lati.

In order for a farmer to apply for the payment for ewes, the animals must have been registered and identified and they were supposed to be reported for in accordance with the effective procedure set forth in the legal enactments on registration of animals, herds and cattle-sheds.

In 2005 the farmer could apply for state direct payment for ewes having had in his/her herd not less than 10 ewes of age of one year for which the farmer had submitted the support application to the Regional Agricultural Board of the Rural Support Service until 17 July 2005. The support payment rate in 2005 was 8,78 LVL per ewe. Total sum of state direct support payment for ewes available to the farmers in Latvia in 2005 was 161 876 LVL.

Papildu valsts tiešais maksājums par pienu *Complementary national direct payment for Milk*

2005.gadā papildu valsts tiešais maksājums tika piešķirts par realizēto piena tonnu saimniecībai pieejamās kvotas ietvaros. 2005.gadā lauksaimnieks varēja pretendēt atbalstam par iepriekšējā kvotas gadā – 2004.gada 1.maijs līdz 2005.gada 31.marts – realizēto pienu.

Lai saņemtu šo maksājumu, atbalsta pretendentam līdz 2005.gada 15. jūlijam bija jāiesniedz atbalsta pieteikums Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē.

Atbalsta maksājuma likme 2005.gadā bija 11,49 lati par katru kvotas ietvaros realizēto piena tonnu. Kopumā Latvijas lauksaimniekiem 2005.gadā papildu valsts tiešajā maksājumā par realizēto pienu bija pieejams atbalsts 7 990 088 latu apmērā.

In 2005 the complementary national direct payment was granted for the sold ton of milk within the quota of the particular farm. In 2005 the farmer could apply for the support the milk sold in the previous quota year – from 1 May 2004 to 31 March 2005.

In order to receive this payment the applicant was supposed to submit an application for support before 15 July 2005 to the Regional Agricultural Board of the Rural Support Service.

Support payment rate in 2005 was 11,49 LVL for each ton of milk sold within the quota. Total sum of the complementary national direct payment for sold milk available to farmers in Latvia in 2005 was 7 990 088 lats.

Papildu valsts tiešais maksājums par zālāja un linu sēklām Complementary national direct payment for Grass and Flax seeds

Papildu valsts tiešais maksājums par 2005.gadu tiek piešķirts par saražotām un realizētām kultūraugu sugu sēklām, ja lauksaimnieks Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē:

- 1) līdz 2005. gada 1. oktobrim iesniedza informāciju par iegūto ražu;
- 2) līdz 2005. gada 1. augustam iesniedza informāciju par iepriekšējā gadā saražotās sēklas faktisko realizācijas cenu;
- 3) līdz 2006. gada 1. augustam iesniegs atbalsta pieteikumu, sēklu sertifikāta kopiju (oriģinālu uzrāda) un preču pavadzīmju – rēķinu kopijas vai Valsts ieņēmumu dienestā reģistrētas stingrās uzskaites kvītis par pašaudzētām un realizētām šķirnes sēklām.

Kopējais papildu valsts tiešā maksājuma apmērs par realizētām sēklām par 2005.gadu bija 202 536 lati (skat. 4.1.tabulu)

Complementary national direct payment for 2005 is granted to produced and sold seeds of cultivated plant types if the farmer has submitted the following to the Regional Agricultural Board of the Rural Support Service:

- 1) by 1 October 2005 submitted information on the harvest;
- 2) by 1 August 2005 submitted information on the actual sales price of the seeds produced in the previous year;
- 3) by 1 August 2006 will submit application for support, copy of the seed certificate (must show original copy) and the copies of invoices or mandatory receipts registered with the State Revenue Service for the self produced and sold genuine seeds.

Total sum of the complementary national direct payments for the sold seeds in 2005 was 202 536 LVL (see Table 4.1).

4.1. tabula
Table 4.1.

Papildu valsts tiešais maksājums par zālāja un linu sēklām Complementary national direct payment for Seeds of Grassland and Linseeds

Suga Species	Maksājums / payment EUR/100kg	Suga Species	Maksājums / payment EUR/100kg
Spelta kvieši	9,69	Timotiņš	53,56
Šķiedras lini	15,15	Birztales skarene	14,80
Eļļas lini	13,59	Pļavas skarene	17,61
Kaņepes	11,99	Purva skarene	19,70
Suņu smilga	37,53	Parastā skarene	17,86
Baltā smilga	43,70	<i>Hedysārija Hedysarum coronarium L.</i>	20,13
Ložņu smilga	37,53	Apiņu lucerna	9,92
Parastā smilga	37,53	Sējas lucerna (populācijas)	3,11
Augstā dižauza	42,13	Sējas lucerna (šķirnes)	13,20
Kamolzāle	32,13	Sējas esparsete	10,27
Niedru auzene	38,39	Aleksandrijas āboliņš	13,45
Aitu auzene	21,14	Bastarda āboliņš	13,54
Pļavas auzene	25,74	Inkamāta āboliņš	13,45
Sarkanā auzene	19,50	Sarkanais āboliņš	28,03
Auzeņairene	18,84	Baltais āboliņš <i>Trifolium repens L.</i>	33,88
Daudzziedu (t.sk. viengadīgā) airene	11,64	Baltais āboliņš <i>Trifolium repens L. var. giganteum</i>	30,85
Ganību airene	17,90	Persiešu āboliņš <i>Trifolium resupinatum L.</i>	13,45

Hibrīdā airene	11,03	Vasaras vīķi	19,05
Timotiņš (Bertolini)	29,33	Ziemas vīķi	14,42

Avots: ZM
Soutce: MoA

Papildu valsts tiešais maksājums par kartupeļu cieti *Complementary national direct payment for Potatoes Starch*

Papildu valsts tiešo maksājumu par kartupeļu cieti varēja saņemt cietes kartupeļu audzētāji, kuri:

- 1) noslēdza kartupeļu cietes audzēšanas līgumu ar cietes ražotāju par noteikta daudzuma piegādi;
- 2) piegādāja cietes ražotājam kartupeļus atbilstoši noslēgtajam kartupeļu audzēšanas līgumam;
- 3) līdz 2005. gada 15. jūlijam Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē iesniedza atbalsta pieteikumu un audzēšanas līguma kopiju.

Papildu valsts tiešā maksājuma likme 2005.gadam tika noteikta 41,38 latu par kartupeļu cietes tonnu. Kopumā par 2005. gadu Latvijas lauksaimnieki varēja saņemt papildu valsts tiešo maksājumu par kartupeļu cieti 239 399 latu apmērā.

Complementary national direct payment for the potatoes starch was available to those planters of starch potatoes who:

- 1) concluded the starch planting agreement with the manufacturer of the starch for delivery of particular amount;
- 2) delivered the potatoes to the manufacturer of starch in accordance with the terms of the concluded potatoes planting agreement;
- 3) by 15 July 2005 submitted to the Regional Agricultural Board of the Rural Support Service application for support and the copy of planting agreement.

Complementary national direct payment rate in 2005 was set as 41,38 LVL for each ton of starch. Total sum of state supplementary direct payments for starch available to the farmers in Latvia in 2005 was 239 399 LVL.

4.1.2. Importa, eksporta administrēšanas pasākumi (licences, eksporta kompensācijas, tarifu kvotas) *Administration Measures of the Import and Export (licences, export refunds, tariff quotas)*

Līdz ar iestāšanās brīdi ES, Latvija tirdzniecībā ar trešajām valstīm piemēro ES importa un eksporta administrēšanas sistēmu. Lai realizētu šo sistēmu, nepieciešamos kopējos nosacījumus tirdzniecības mehānismu piemērošanai galvenokārt nosaka ES normatīvie akti (regulas). Saistībā ar importa un eksporta licencēšanu, eksporta kompensāciju, nodrošinājumu piemērošanu regulās identificētās dalībvalstu izvēles un specifiskās prasības, kā arī to administrēšanā iesaistīto institūciju Lauku atbalsta dienesta, Galvenās muitas pārvaldes, Pārtikas un veterinārā dienesta funkcijas noteiktas Ministru kabineta 2004. gada 22. aprīļa noteikumos Nr. 406 „Lauksaimniecības un pārstrādāto lauksaimniecības produktu ārējās tirdzniecības režīma administrēšanas kārtība”.

Pēc pievienošanās ES Latvijas ražotāji un eksportētāji ir guvuši iespēju saņemt eksporta kompensācijas par noteiktu pamata un pārstrādātu lauksaimniecības produktu eksportu uz trešajām valstīm, lai segtu ES iekšējā tirgus un pasaules tirgus cenu starpību.

From the moment of joining the EU Latvia in trade with third countries applies the EU import and export administration system. In order to implement the system the required common terms of application of the trade mechanisms are set forth in the EU legal enactments (regulations). Regarding licensing of import and export, export compensations, application of guarantees, member state choice and specific requirements identified in the regulations as well as functions of institutions involved in their administration, such as Rural Support Service, National Customs Board and Veterinary Service are specified in the Cabinet of Ministers Regulation dated as of 22 April 2004 No 406 „Procedure for administration of external trade regime with agricultural and processed agricultural products”.

After accession to the EU Latvian manufacturers and exporters have obtained a possibility to receive export compensations for export of definite basic and processed agricultural products to third countries in order to cover the market price difference between the EU internal market and the world market.

4.2.tabula
Table 4.2.

Latvijas eksportētājiem izmaksātais eksporta kompensāciju apjoms pa produktu sektoriem 2004. un 2005.gadā *Amount of export compensations paid to Latvian exporters among product sectors in 2004 and 2005*

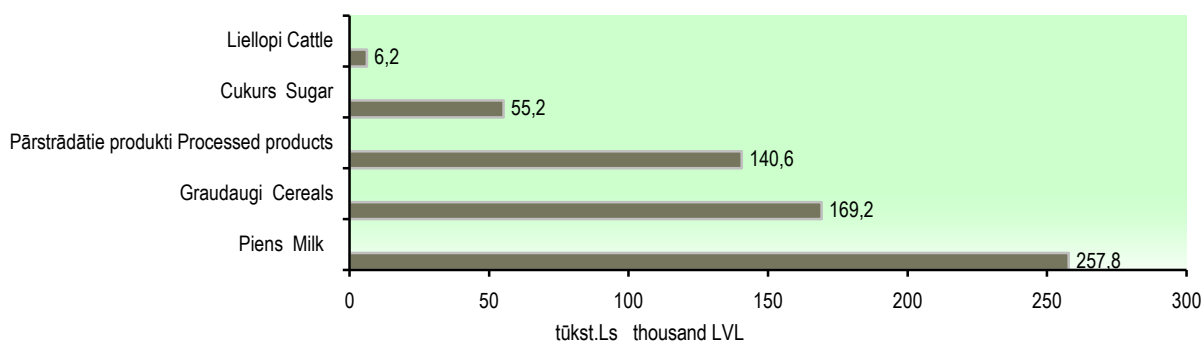
Produktu sektors	Sector of products	2004., Ls/ LVL (%)	2005., Ls/ LVL (%)
Piens	Milk	59 764,36 (60,5%)	257 845,61 (41%)
Pārstrādātie produkti	Processed products	20 276,98 (20,5%)	140 576,60 (22,4%)
Graudaugi	Cereals	200,24 (0,2%)	169 194,46 (26,9%)

Cukurs Sugar	18 546,71(18,8%)	55 157,27 (8,7%)
Liellopu un teļa gaļa Beef	0,00 (0%)	6 221,19 (1%)
Kopā Total	98 788,29 (100%)	628 995,13 (100%)

Avots: LAD
Source: RSS

Periodā 01.01.2005. – 31.12.2005. Latvijas uzņēmējiem izmaksāto eksporta kompensāciju summa ir Ls 628 995,13, kopējais pieteikumu skaits – 782 pa visiem atbalsta sektoriem.

In the period of time from 1 January 2005 to 31 December 2005 the sum paid to entrepreneurs of Latvia is 628 995,13 LVL, but the total number of applications in all supported sectors together – 782.

Avots: LAD
Source: RSS

4.2.attēls. Latvijas eksportētājiem izmaksātais eksporta kompensāciju apjoms pa produktu sektoriem laika periodā no 01.05.2004.-30.04.2005.gada (tūkst. Ls)

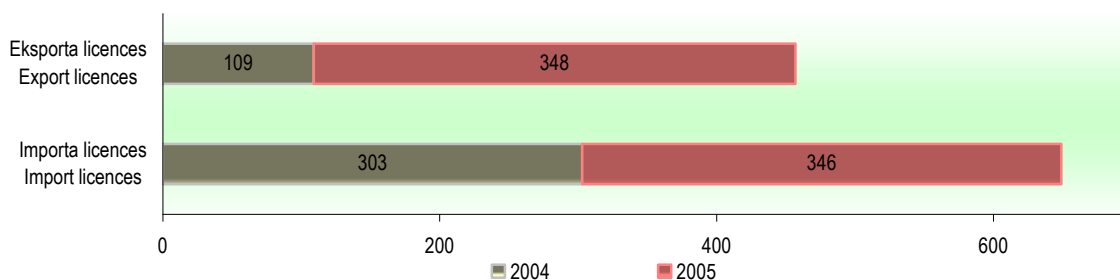
Figure 4.2. Amount of export refunds paid to the exporters of Latvia according to the sectors of products in the period of time from 1 May 2004 to 30 April 2005 (thousand, LVL)

Latvijā kopš pievienošanās Eiropas Savienībai saņemto eksporta kompensāciju apjoms ir pieaudzis. Ja 2004.gada astoņos mēnešos par lauksaimniecības un pārstrādāto lauksaimniecības produktu eksportu kompensācijās Latvijas uzņēmējiem tika izmaksāti Ls 98,7 tūkst., tad 2005.gadā kopā jau tika izmaksāts 5,3 reizes vairāk jeb Ls 628,9 tūkst. Visvairāk 2005.gadā eksporta kompensācijas tika izmaksātas par šādiem produktiem: pienu un piena produktiem – Ls 257,8 tūkst., graudaugiem – Ls 169,1 tūkst. un pārstrādātiem lauksaimniecības produktiem – Ls 140,5 tūkst.

Lai varētu veikt importu/eksportu, ir jānoskaidro, vai importējama/eksportējama produkta ir licencējams un vai ir nepieciešama importa/eksporta licence. Importa vai eksporta licence ir atļauja, kura uzliek uzņēmējam par pienākumu importēt vai eksportēt saskaņā ar licenci tās spēkā esamības laikā tajā noteikto produktu daudzumu.

Since accession to the European Union the amount of received export compensations in Latvia has increased. In 8 months of 2004 in compensations for export of agricultural and processed agricultural products entrepreneurs in Latvia were paid out 98,7 thousand lats, then in 2005 in total the amount paid out was 5,3 times larger or 628,9 thousand LVL. The largest amount of export compensations paid out in 2005 was granted for the following products: milk and milk products – 257,8 thousand LVL, cereals – 169,1 thousand LVL and processed agricultural products – 140,5 thousand LVL.

In order to perform import/export it must be clarified whether the product to be imported/exported must be licensed and whether import/export licence is necessary. Import or export licence is a permit, which obliges the entrepreneur to import or export the amount of products specified in the licence until the term of its expiry.

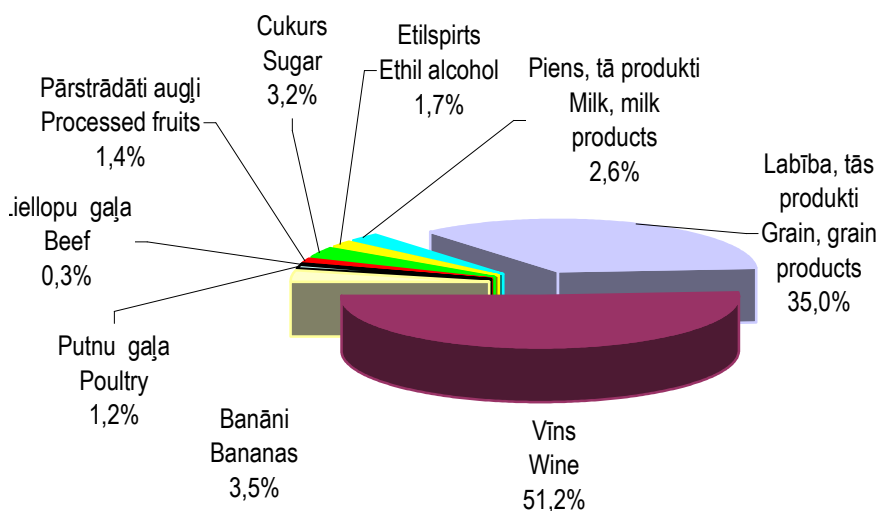
Avots: LAD
Source: RSS

4.3. attēls. Izsniegto eksporta licenču un importa licenču skaits 2004. un 2005.gadā

Figure 4.3. Number of issued export licences and import licences in 2004 and 2005

Latvijas uzņēmēju interese 2005.gadā par importu no trešajām valstīm pieauga salīdzinoši nedaudz. Ja 2004.gada 8 mēnešos lauksaimniecības un pārstrādāto lauksaimniecības produktu importam tika izsniegtas 303 importa licences, tad attiecīgi 2005.gadā kopā jau tika izsniegts par 14% vairāk jeb 346 importa licences. Savukārt uzņēmēju interese par eksportu uz trešajām valstīm 2005.gadā pieauga daudz straujāk – par 2,2 reizēm, un kopumā izsniegtas 348 importa licences. 2004.gadā izsniegtas 109 eksporta licences.

Interest of Latvian entrepreneurs in 2005 concerning import from third countries increased comparatively slightly. If in 8 months of 2004 for import of agricultural and processed agricultural products 303 import licences were issued, then in 2005 in total the number of such licences issued increased for 14% or 346 import licences. In turn interest of entrepreneurs for export to third countries in 2005 increased much more rapidly – 2,2 times and in total 348 import licences were issued. In 2004 109 export licences were issued.

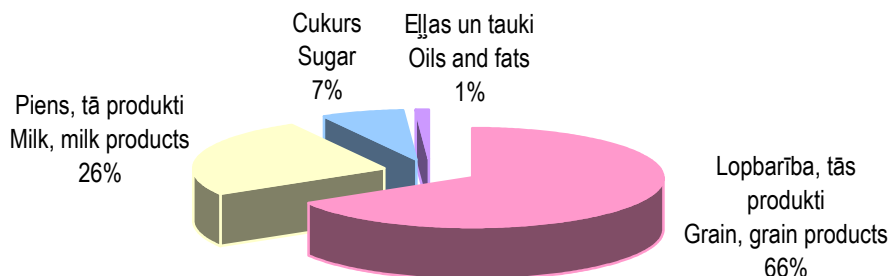
Avots: LAD
Source: RSS

4.4. attēls. Izsniegto importa licenču skaits 2005.gadā pa produktu sektoriem

Figure 4.4. Number of import licences issued in 2005; breakdown among product sectors

2005. gadā neliels daudzums importa licenču tika izsniegts liellopu gaļas sektorā par 36,685 t un putnu gaļas sektorā par 9,15975 t. Visvairāk importa licences 2005. gadā tika izsniegtas vīna sektorā par 3 977,465 hl un labības un tās produktu sektorā par 14 873,16 t.

In 2005 little number of import licences were issued in beef sector for 36,685 tons and poultry sector for 9,15975 tons. The greatest number of import licences in 2005 were issued in wine sector for 3 977,465 hl, but in grain and grain product sector for 14 873,16 tons.

Avots: LAD
Source: RSS

4.5. attēls. Izsniegto eksporta licenču skaits 2005.gadā pa produktu sektoriem

Figure 4.5. Number of export licences issued in 2005; breakdown among product sectors

Attiecīgi 2005.gadā visvairāk eksporta licences tika

Respectively in 2005 the highest number of export

izsniegta labības un tās produktu sektorā par 9 975,93 t un piena produktu sektorā – par 1 341,122 t. Vismazāk eksporta licenču tika izsniegta par eļļu un taukiem - 27 t. Savukārt eksporta licences liellopu gaļas sektorā 2005.gadā netika izsniegta.

2005.gadā ir notikušas izmaiņas Eiropas Savienības ārējo tirdzniecību regulējošos normatīvajos aktos attiecībā uz importa un eksporta licenču sistēmas piemērošanu, eksporta kompensāciju sistēmas piemērošanu un pārstrādāto lauksaimniecības produktu kompensācijas sistēmas piemērošanu.

2005.gada 1.janvārī spēkā stājās Komisijas regula Nr.1741/2004, ar kuru tika ieviests kontroles mehānisms importa licenču autentiskuma pārbaudei. Savukārt Komisijas regula Nr.1856/2005 atceļ eksporta licenču piemērošanu olīveļļas un galda olīvu produktiem, kā arī atceļ importa licenču piemērošanu sēšanai paredzētai kukurūzai un sorgo hibrīdiem.

2005.gadā spēkā stājās vairākas izmaiņas eksporta kompensāciju sistēmas piemērošanā, ieviešot atkāpes no Komisijas regulas Nr.800/1999 16.panta attiecībā uz diferencētās eksporta kompensācijas izmaksas atcelšanu pārstrādātiem lauksaimniecības produktiem, kuri tiek eksportēti uz Rumāniju, Bulgāriju, Šveici un Lihtenšteinu, kā arī cukuram, ko izmanto noteiktu pārstrādātu lauksaimniecības produktu ražošanai, kas tiek eksportēti uz Šveici un Lihtenšteinu.

2005.gadā būtiskas izmaiņas ir notikušas arī pārstrādāto lauksaimniecības produktu kompensāciju sistēmā. Kopš 2005.gada 1.jūlija spēkā stājās jauna Komisijas regula 1043/2005, kurā vienā tekstā ir apvienotas vairākas regulas, kas līdz 1.jūlijam noteica noteikumus eksporta kompensāciju sistēmas piemērošanai pārstrādātiem lauksaimniecības produktiem. Jaunā kārtība ievieš būtiskas izmaiņas, nosakot, ka mažiem eksportētājiem uz kompensāciju ir jāpiesakās tajā valstī, kurā viņi ir reģistrēti (iepriekš – valstī, kurā produkts tiek ražots). Līdz ar jaunās kārtības spēkā stāšanos mazo eksportētāju budžets ir palielinājies par EUR 5 milj., un kopumā veido EUR 40 milj. Ir ierobežota iespēja atteikties no kompensāciju sertifikātiem, nesāņemot par to soda sankcijas, lai novērstu spekulatīvus riskus u.c.

Latvija sadarbībā ar Nīderlandi kopš 2004.gada novembra īsteno „Phare Twinning” projektu „Lauksaimniecības produktu tirgus administrēšanas sistēmas izveide” nolūkā realizēt Latvijā kopējo lauksaimniecības politiku, izveidojot atbilstošu lauksaimniecības produktu un pārstrādātu lauksaimniecības produktu tirdzniecības mehānismu un tirgus intervences pasākumu administratīvo sistēmu. Projekta ietvaros tika izvērtētas iesaistīto institūciju – Lauku atbalsta dienesta, Pārtikas un veterinārā dienesta un Valsts ieņēmumu dienesta Galvenās muitas pārvaldes – kompetences jomas, kā arī Latvijā ieviestās manuālās sistēmas darbības atbilstība ES normatīvo aktu – regulu – nosacījumiem. Kopumā tika atzīts, ka sistēma ir ieviesta atbilstoši ES regulu noteiktajai kārtībai. Vienlaikus tika sagatavoti priekšlikumi par atsevišķām jomām, kur būtu nepieciešams īstenot noteiktus uzlabojumus un izmaiņas, t.sk. nepieciešamie grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos, sistēmas darbības uzlabošanai un saistībā ar informācijas sistēmas

licences was issued in grain and grain products sector for 9 975,93 tons and milk product sector – for 1 341,122 tons. The least number of export licences was issued for oils and fats – 27 tons. However, export licences in beef sector in 2005 were not issued at all.

In 2005 changes took place in the European Union legal enactments governing the Community's external trade and particularly in enactments concerning application of import and export licence system, application of export compensation system and application of processed agricultural products compensation system.

On 1 January 2005 the Commission Regulation No 1741/2004 entered into force by which a control mechanism was introduced regarding the verification of the authenticity of import licences. But Commission Regulation No 1856/2005 cancels application of export licences upon olive oil and table olive products as well as abolishes application of import licences upon corn and sorgo hybrids intended for sowing.

In 2005 number of changes became effective concerning the application of export compensation system by introducing deviations from the Commission Regulation No 800/1999 Article 16 upon abolishing of differentiated export compensation payments for processed agricultural products, which are exported to Romania, Bulgaria, Switzerland and Liechtenstein as well as upon sugar used for production of definite processed agricultural products exported to Switzerland and Liechtenstein.

In 2005 significant changes took place also in the compensation system of processed agricultural products. Since 1 July 2005 a new Commission Regulation has entered into force No 1043/2005, which comprises content of several regulations, which used to define terms until 1 July regarding the application of export compensation system upon processed agricultural products. The new procedure introduces essential changes defining that small exporters shall apply for compensation in country of their registration (previously – in country of product manufacture). Therefore in line with the entering into force of the new procedure the budget of small exporters has increased for 5 million EUR, and in total it is 40 million EUR. There is limited possibility to refuse the compensation certificates without getting penalty sanctions in order to avoid speculative risks, etc.

Latvia in co-operation with the Netherlands since November 2004 implements *Phare Twinning Project* „Development of Administration System for Agricultural Products Market” for the purpose to implement in Latvia the Common Agricultural Policy by establishing an adequate trade mechanism for agricultural products and processed agricultural products as well as administrative system for market intervention measures. Within the scope of the Project the fields of competency of the involved institutions were evaluated. The institutions are as follows: Rural Support Service, Food and Veterinary Service and National Customs Board of the State Revenue Service. Also the conformity of the operation of the manual system introduced in Latvia to the requirements of the EU legal enactments – regulations was evaluated. In general it was admitted that the system

ieviešanu.

has been introduced in accordance with the procedure set forth in the EU regulations. At the same time list of proposals was prepared concerning individual fields where particular improvements and changes are necessary, including the required amendments in national laws and regulations, in order to improve the system operation and in connection with the introduction of information system.

4.1.3. Tirgus intervence

Market intervention

Piena produkti

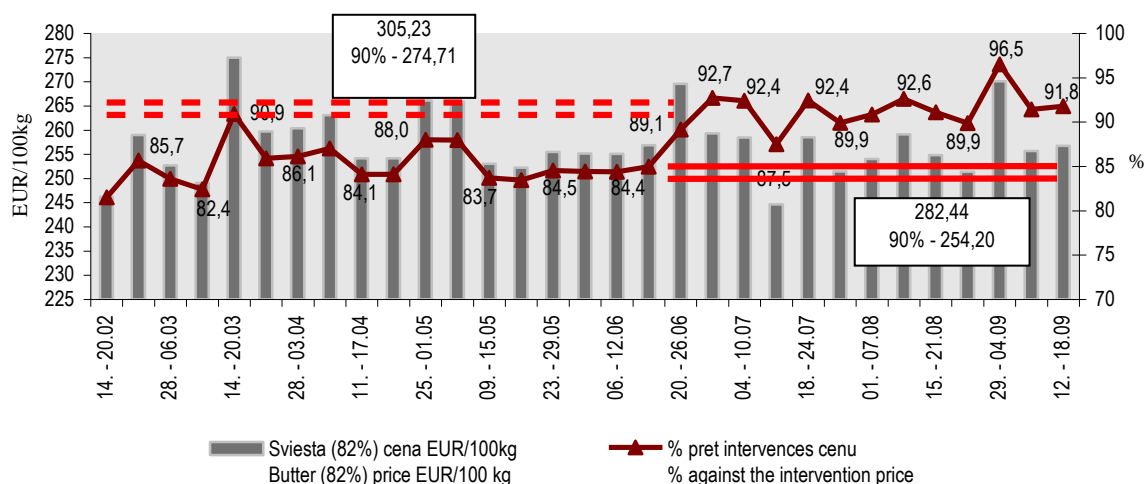
Milk products

Saskaņā ar Latvijas nacionālo normatīvo aktu - LR Ministru kabineta 2004. gada 22. aprīļa noteikumiem Nr.405 „Piena un piena produktu tirgus intervences pasākumu administrēšanas un uzraudzības kārtība” – un pamatojoties uz ES tieši piemērojamās Padomes 1999.gada 17.maija Regulas (EK) Nr.1255/1999 par piena un piena produktu tirgus kopējo organizāciju nosacījumiem, Latvijā ir iespējas izmantot intervences sistēmu, īstenojot valsts intervences iepirkumu (sviestam un vājpiena pulverim) un/vai privāto uzglabāšanu (sviestam un noteiktiem sieriem). Tādējādi ar intervences pasākumu palīdzību tiek regulēts iekšējais tirgus, stabilizējot cenas un tirgus piedāvājumu, kā arī tiek nodrošināts noteikts sviesta un vājpiena pulvera cenu līmenis.

2005. gadā Latvijā tika relatīvi sekmīgi īstenota noteiktu ilgi uzglabājamo siera veidu privātā uzglabāšana, lai arī Latvijā 2004./2005. gada uzglabāšanas periodā netika izmantota iespēja privāti uzglabāt visu ES Komisijas noteikto ilgi uzglabājamā siera apjomu (500 tonnas). Galvenais iemesls tam bija salīdzinoši zemais definētais privātās uzglabāšanas atbalsta līmenis. Ilgi uzglabājamo sieru privātajai uzglabāšanai bija iesniegti 10 pieteikumi līgumu noslēgšanai par 199,6 tonnām, taču noslēgti tika tikai četri līgumi par 84 tonnām. Šo noslēgto līgumu ietvaros par siera privāto uzglabāšanu tika izmaksāts atbalsts nedaudz virs Ls 3000.

According to the national legal enactment of Latvia, particularly the Cabinet of Ministers Regulation dated as of 22 April 2004 No 405 „Procedure for Adminstrating and Supervising of Milk and Milk Product market Intervention Measures” and basing on the EU direct applicable Council Regulation from 17 May 1999 No 1255/1999 on common organisation terms for milk and milk product market, in Latvia there are possibilities to use the intervention system by implementing the state intervention purchase (for butter and skimmed milk powder) and/or private storage (for butter and definite cheeses) and/or private storage (for butter and definite cheeses). Therefore with the help of intervention measures the domestic market is being regulated stabilising the prices and market supply and also a definite price level is ensured for butter and skimmed milk powder.

In 2005 in Latvia comparatively successful implementation has been of the private storage of definite long storage cheeses, although in Latvia in the storage period of 2004/2005 the possibility to store all the cheese amount (500 tons) specified by the Commission at the private facilities was not used. The main reason of that was the comparatively low defined private storage support level. For private storage of long-storage cheeses 10 applications for contracts were submitted for the amount of 199,6 tons, however, only four contracts were signed for 84 tons. The paid support for the cheese private storage within the scope of the four signed contracts slightly exceeded 3000 LVL.

Avots: ZM pēc LVAEI datiem
Source: MoA from data of IAEL

4.6..attēls: Sviesta cenas dinamika 2005. gadā (attiecība pret intervences cenu)

Figure 4.6. Changes of butter price in 2005 (in relation against the intervention price)

2005. gadā tika realizēts arī sviesta iepirkums, īstenojoties sviesta intervences pamatkritērijam – sviesta cena vairāk kā divas nedēļas bija zemāka par 92% no intervences cenas (līdz 01.07.2005. intervences cena bija 305,23 EUR/100kg, no 01.07.2005. – 282,44 EUR/100kg). Sviesta pārdošanai intervencē tika iesniegti 26 pieteikumi par 497,7 tonnām. Faktiski intervencē tika iepirktas 347,7 tonnas sviesta. Jāuzsver, ka iepirkšana tika pārtraukta jau intervences periodā, jo iepirkuma cena 254,20 EUR/100kg (90% no intervences cenas, sākot ar 01.07.2005.) bija zemāka par sviesta tirgus cenu. Par iepirkuma periodā iepirkto sviestu kopumā tika izmaksāti Ls 784443,6. Iepirktais sviesta daudzums ir šobrīd pieejamais valsts īpašuma krājums, kura realizēšanu varēs veikt tikai pēc attiecīgās ES regulas pieņemšanas par maksimālo uzglabāšanas termiņu intervences krājumiem.

In 2005 the butter buy-in was made due to the fact that the basic criterion of butter intervention did set in – the butter price more than two weeks was lower than 92% of the intervention price (until 01.07.2005 the intervention price was 305,23 EUR/100 kg, from 01.07.2005 – 282,44 EUR/100 kg). For butter sales in intervention 26 applications were submitted for 497,7 tons. Actually in the intervention 347,7 tons were purchased. It must be noted that buy-in was interrupted already in the intervention period, because the buy-in price 254,20 EUR/100 kg (90% of the intervention price as of 01.07.2005) was lower than the butter market price. For the butter bought during the buy-in period in total 784443,6 LVL were paid. The bought-in amount of butter is currently available state stock selling of which will be allowed only after adoption of a corresponding EU regulation on the maximum storage term for intervention stock.

Graudi

Grain

Pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā Lauku atbalsta dienests ir sācis intervences pasākumu administrēšanu saskaņā ar Eiropas Padomes un Eiropas Komisijas regulām, kas nosaka kopējo tirgus organizāciju graudu sektorā. Intervences iepirkums ir miežiem un kviešiem.

2004./2005. tirdzniecības gadā kopumā iepirktas 55 218 tonnas graudu, tai skaitā 53 994 tonnas kviešu un 1 224 tonnas miežu.

Attiecībā uz realizāciju 2004./2005. tirdzniecības gadā 10 008 tonnas kviešu pārdotas iekšējā tirgū. 2005. gada 23. novembrī Latvijas intervences aģentūras rīcībā esošo kviešu realizācijai tika izdota Eiropas Komisijas regula Nr.1863/2005, ar ko izsludina pastāvīgu konkursu Latvijas intervences aģentūras pārziņā esošu mīksto kviešu atkalpārdošanai Kopienas tirgū, lai Kopienas teritorijā tos pārstrādātu miltos. Līdz 2005.gada 31.decembrim regulas ietvaros realizētas 4 742 tonnas kviešu pārstrādei miltos Kopienas teritorijā.

Graudaugu intervences cena no 2005.gada 1.oktobra ir noteikta 101,31 EUR par tonnu. Cena katru mēnesi palielinās par 0,46 EUR par tonnu. 2005./2006. tirdzniecības gadā intervences uzglabāšanai līdz 2005. gada 31. decembrim graudi nav piedāvāti. Intervencē labību attiecīgajā tirdzniecības gadā var iepirkt, sākot ar 1. novembri, līdz nākamā gada 31.maijam. Labības intervences pasākums ir kā pēdējā iespēja audzētājam realizēt labību, ja to nav iespējams pārdot tirgū, nodrošinot minimālo cenu.

19 706 tonnas kviešu, kas tika iepirktas 2004./2005. gadā, ir rezervētas Eiropas Komisijas 2006.gada programmai vistrūcīgākajām personām, kas baltmaizes veidā paredzēta izdalīšanai trūcīgajām personām Latvijā. Kārtību, kādā tiek realizēta minētā programma, nosaka Ministru kabineta 2005.gada 29.novembra noteikumos Nr.909 „Kārtība, kādā tiek administrēti un uzraudzīti tirgus intervences pasākumi augkopības un

After accession of Latvia to the European Union the Rural Support service has initiated administration of intervention measures in accordance with the regulations of the Council and the Commission that define the total organisation of the grain market. The intervention buy-in is applied to barley and wheat.

The commercial year of 2004/2005 in total 55 218 tons of grain were purchased, including 53 994 tons of wheat and 1 224 tons of barley.

Concerning the realisation in the commercial year of 2004/2005 10 008 tons of wheat were sold in the domestic market. On 23 November 2005 for the realisation of wheat under the supervision of Latvian Intervention Agency the European Commission Regulation No 1863/2005 was issued announcing continuous tender for re-sale of the soft wheat being under supervision of the Latvian Intervention Agency in the Community market for the purpose of their processing into flour. Until 31 December 2005 within the regulation 4 742 tons of wheat have been sold for processing the wheat into flour in the territory of the Community.

Cropper intervention price from 1 October 2005 has been set at 101,31 EUR per ton. The price is increasing every month for 0,46 EUR per ton. In the commercial year of 2005/2006 before 31 December 2005 no grain has been offered for the intervention storage. Grain for the intervention in the current commercial year can be purchased starting from 1 November until 31 March next year. Grain intervention measure is the last option for the producer to sell the grain if it was not possible on the regular market, ensuring the minimum price.

19 706 tons of wheat bought-in 2004/2005 are reserved for the persons in need within the European Commission programme for 2006. The wheat will then re-distributed in the form of white bread to the poor population in Latvia. Procedure according to which the

lopkopības produktu tirgū, īstenojot Eiropas Komisijas programmu vistrūcīgākajām personām”.

mentioned programme will be implemented has been defined by the Cabinet of Minister Regulation dated as of 29 November 2005 No 909 „Procedure of administration and supervision of the market intervention measures in crop-farming and cattle-breeding product market by implementing the European Commission programme for poor population”.

Galvenie normatīvie akti

Main legal enactments

Latvijā, 2005. gadā tika izstrādāti šādi tiesību akti:

- 1) Ministru kabineta 2005. gada 14. jūnija noteikumi Nr.415 „Grozījumi Ministru kabineta 2004. gada 22. aprīļa noteikumos Nr.405 „Piena un piena produktu tirgus intervences pasākumu administrēšanas un uzraudzības kārtība”, kas izriet no ES Komisijas 2005. gada 30. maija Regulas (EK) Nr.827/2005, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Padomes Regulas (EK) Nr.1255/1999 piemērošanai attiecībā uz Kopienas atbalsta piešķiršanu dažu sieru privātai uzglabāšanai 2005./2006. uzglabāšanas gada laikā;
- 2) sagatavots grozījumu projekts Ministru kabineta 2004. gada 19. oktobra noteikumiem Nr.875 (pieņemot Ministru kabineta 2006. gada 21. marta noteikumus Nr.216 “Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība krējuma, sviesta vai augsta tauku satura sviesta iegādei par pazeminātām cenām”), kas izriet no ES Komisijas 2005. gada 9. novembra Regulas (EK) Nr.1898/2005 ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Padomes Regulas (EK) Nr.1255/1999 īstenošanai attiecībā uz pasākumiem krējuma, sviesta un koncentrēta sviesta realizācijai Kopienas tirgū.

Eiropas Savienības 2005. gadā izstrādātie normatīvie akti:

- 1) ES Komisijas 2005. gada 30. maija Regula (EK) Nr.827/2005, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Padomes Regulas (EK) Nr.1255/1999 piemērošanai attiecībā uz Kopienas atbalsta piešķiršanu dažu sieru privātai uzglabāšanai 2005./2006. uzglabāšanas gada laikā;
- 2) ES Komisijas 2005. gada 9. novembra Regula (EK) Nr.1898/2005, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Padomes Regulas (EK) Nr.1255/1999 īstenošanai attiecībā uz pasākumiem krējuma, sviesta un koncentrēta sviesta realizācijai Kopienas tirgū.

In Latvia in 2005 the following legal enactments have been prepared:

- 1) Cabinet of Ministers Regulation dated as of 14 June 2005 No 415 „Amendments to the Cabinet Regulation dated as of 22 April 2004 No 405 „procedure of administrating and supervising of milk and milk product intervention measures” arising from the European Commission Regulation from 30 May 2005 (EC) No 827/2005 which defines the detailed rules for application of Council Regulation (EC) No 1255/1999 concerning the granting of Community support to private storage of some definite cheeses in the storage period of 2005/2006;
- 2) Draft amendments have been prepared for the Cabinet of Ministers Regulations dated as of 19 October 2004 No 875 (adopting the Cabinet Regulation dated as of 21 march 2006 No 216 „Procedure of granting, administering and supervising of the European Union support for purchasing of sour cream, butter and butter with high level of fats for reduced prices”) arising from European Commission Regulation from 9 November 2005 (EC) No 1898/2005 by whom it defines detailed terms for application of Council Regulation (EC) No 1255/1999 regarding realisation of sour cream, butter and concentrated butter on the Community market.

Legal enactments developed by the European Union in 2005:

- 1) Commission Regulation (EC) No 827/2005 of 30 May 2005 laying down detailed rules for the application of Council Regulation (EC) No 1255/1999 as regards the granting of private storage aid for certain cheeses in the 2005/2006 storage period;
- 2) Commission Regulation (EC) No 1898/2005 of 9 November 2005 laying down detailed rules for implementing Council Regulation (EC) No 1255/1999 as regards measures for the disposal of cream, butter and concentrated butter on the Community market.

4.1.4.Lauku attīstības plāns

Rural Development Plan

Valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauku attīstībai tiek ieviests ar Latvijas Lauku attīstības plānu Lauku attīstības programmas īstenošanai 2004.–2006.gadam (turpmāk — Lauku attīstības plāns).

Latvijas Lauku attīstības plāns ietver šādus pasākumus:

- 1) „Agrovide” (apakšpasākumi: „Bioloģiskās

State and the European Union aid for rural development is being introduced with the Rural Development Plan of Latvia for Implementation of Rural Development Programme for 2004-2006 (hereinafter – Rural Development Plan).

Rural Development Plan of Latvia includes the following activities:

- lauksaimniecības attīstība”, „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos”, „Buferjoslu ierīkošana”, „Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana”, „Erozijas ierobežošana”);
- 2) „Mazāk labvēlīgie apvidi (MLA) un apvidi ar ierobežojumiem vides aizsardzības nolūkā” (AIVAN);
 - 3) „Priekšlaicīgā pensionēšanās”;
 - 4) „Atbalsts ražotāju grupām”;
 - 5) „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai”;
 - 6) „Standartu sasniegšana”;
 - 7) „Tehniskā palīdzība”.

2005. gadā tika panākts būtisks progress Lauku attīstības plāna pasākumu ieviešanā. Lauku attīstības plāna kopējais finansējums 2004 – 2006. gadam ir EUR 410 milj. 2006. gada 1. janvārī bija uzņemtas saistības par aptuveni 66% no plāna kopējā finansējuma. Turpinājās pasākumu „Mazāk labvēlīgie apvidi”, „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai” un „Atbalsts ražotāju grupām” ieviešana. Tika uzsākti pasākumi „Standartu sasniegšana”, „Priekšlaicīgā pensionēšanās”, kā arī kompensējošie maksājumi „Apvidos ar ierobežojumiem vides aizsardzības nolūkos”. No esošajiem pasākumiem būtisks pieteikumu pieaugums bija pasākumā „Agrovide”, kur pavisam apstiprināti 5923 pieteikumi. No tiem 3584 ir apstiprināti 2005. gadā, kas ir 1,53 reizes vairāk nekā 2004. gadā (apstiprināti 2339 pieteikumi). Bez tam 2005. gada laikā tika izstrādātas un ES saskaņotas jaunas aktivitātes pasākumos „Standartu sasniegšana” un „Agrovide”, kuru uzsākšana sākusies 2006. gadā. Jāuzsver, ka plāna pasākumi ir devuši būtisku ieguldījumu tieši nelielo saimniecību attīstībā, jo, piemēram, pasākumā „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai” 2005. gadā ir apstiprināts 7121 pieteikums, kas ir par 64% vairāk kā 2004. gadā.

2005.gadā atbalsta saņēmējiem no Lauku attīstības plāna pasākumu ieviešanai paredzētajiem līdzekļiem (izņemot pasākumu „Tehniskā palīdzība”) kopumā tika apstiprināti EUR 103,24 milj.

Pasākuma „Agrovide” apakšpasākumā „Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” saistības ir uzņēmušies 2836 pretendenti (2005.gadā pretendentu skaits salīdzinājumā ar 2004.gadu palielinājies par 1840). Apakšpasākumā „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” saistības ir uzņēmušies 2340 pretendenti (2005.gadā pretendentu skaits salīdzinājumā ar 2004.gadu palielinājies par 1368). Apakšpasākumā „Buferjoslu ierīkošana” saistības 2005.gadā ir uzņēmušies 244 pretendenti. Apakšpasākumā „Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana” saistības ir uzņēmušies 503 pretendenti (2005.gadā pretendentu skaits salīdzinājumā ar 2004.gadu ir palielinājies par 132). Kopējā 2005. gadā apstiprinātā summa pasākumā „Agrovide” bija EUR 15,05 milj.

„Pasākuma „Priekšlaicīgā pensionēšanās” mērķis ir veicināt lauku saimniecību pārņemšanu un attīstību, nomainot un uzlabojot tās menedžmentu un iesaistot jaunus un/vai ekonomiski aktīvus cilvēkus. Šajā pasākumā 2005. gadā tika pieņemts 41 iesniegums, no kuriem izvērtēti un apstiprināti septiņi iesniegumi. Pasākuma rezultātā nodotās saimniecību zemes kopējā platība 2005.gadā bija 853 ha.

- 1) „Agrienvironment” (sub-activities: „developing Organic farming”, „Maintaining biodiversity in grasslands”, „Setting-up of Buffer Zones”, „Preservation livestock Genetic Resources”, „Erosion Limitation”);
- 2) „Less Favoured Areas (LFA) and Areas with Environmental Restrictions for the Purpose of Environmental Protection”;
- 3) „Early Retirement”;
- 4) „Support for Producer groups”;
- 5) „Support for Restructuring of Semi-subsistence Farms”;
- 6) „Meeting Standards”;
- 7) „Technical assistance”.

In 2005 significant progress was achieved in introduction of the activities of the Rural Development Plan of Latvia. The total financing of the Rural Development Plan for 2004-2006 is 410 million euros. Moreover, as at 1 January 2006 approximately 66% of the Plan's total funding were already applied for. Implementation of the following activities continued: „Less Favoured Areas”, „Support for Restructuring of Semi-subsistence Farms” and „Support for Producer Groups”. The following activities were started: „Meeting Standards”, „Early Retirement” as well as compensation payments in „Areas with restrictions for the Purpose of Environmental Protection”. There has been a significant increase of the interest among the applicants for the activities of the “Agrienvironment”, where the number of applications reached 5923. Out of these 3584 have been approved already in 2005, which is 1.53 times more than in 2004 (2339 applications approved). Besides the mentioned, during 2005 new activities in „Meeting Standards” and “Agrienvironment” were developed, which are being implemented in 2006. It must be noted that the activities of the RDP have significantly contributed to the development of particularly the small farms, because, for instance, in 2005 the support for restructuring of partially natural farms was received by 7121 farm, which is for 64% more than in 2004.

In 2005 for the support beneficiaries 103,24 million EUR were approved from the funding provided for implementation of the activities of the Rural Development Plan (except the activity “Technical assistance”).

In the sub-activity “Development of Biological Agriculture” of the activity “Agrienvironment” the liabilities were undertaken by 2836 applicants in 2005 the number of applicants if compared to 2004 has increased for 1840). Liabilities in the sub-activity “Maintaining biodiversity in the Grasslands” were undertaken by 2340 applicants (in 2005 the number of applicant if compared to 2004 has increased for 1368). In the sub-activity “Setting-up of Buffer Zones” the liabilities in 2005 were undertaken by 244 applicants. In the sub-activity “Preservation livestock Genetic Resources” the liabilities were undertaken by 503 applicants (in 2005 the number of applicants if compared to 2004 increased for 132). The total sum approved in 2005 for the activity “Agrienvironment” was 15,05 million EUR.

The aim of the activity “Early Retirement” was to foster taking over and development of rural farms by

Kopējā 2005. gadā apstiprinātā summa pasākumā „Priekšlaicīgā pensionēšanās” bija EUR 0,03 milj.

Pasākuma „Atbalsts ražotāju grupām” mērķis ir veicināt ražotāju grupu pilnveidošanos un to efektīvu darbību centralizētas pirmapstrādes un mārketinga procesa nodrošināšanai (t.sk. jaunu noieta tirgu apgūšanā), saražotās produkcijas nodrošināšanai pietiekamā apjomā tirgū pēc vienota kvalitātes standarta. Pasākumam 2005. gadā tika iesniegti 64 iesniegumi, no kuriem 1 noraidīts un 63 apstiprināti. Kopējā 2005. gadā apstiprinātā summa pasākumā „Atbalsts ražotāju grupām” bija EUR 1,13 milj.

Pasākuma „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai” mērķis ir veicināt daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizāciju un konkurētspējas palielināšanu. 2005. gadā šajā pasākumā tika apstiprināts 7121 pieteikums. Otrā gada maksājums tika izmaksāts 4354 atbalsta saņēmējiem. Kopējā 2005. gadā apstiprinātā summa pasākumā „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai” bija EUR 11,48 milj.

Pasākuma „Mazāk labvēlīgie apvidi un apvidi ar ierobežojumiem vides aizsardzības nolūkā” mērķis ir sekmēt ilgtspējīgu lauksaimniecisko darbību, kurā tiek izmantotas videi draudzīgas metodes, un palielināt ienākumus saimniecībās, kuras atrodas mazāk labvēlīgos apvidos. Šī pasākuma ietvaros 2005.gadā tika atbalstītas 69112 saimniecības, no kurām MLA ietvaros atbalstītas 63295 saimniecības, bet AIVAN ietvaros 6609 saimniecības. Kopējā 2005. gadā apstiprinātā summa pasākumā „Mazāk labvēlīgie apvidi un apvidi ar ierobežojumiem vides aizsardzības nolūkā” bija EUR 52,29 milj., no kuriem EUR 50,30 milj. bija MLA atbalsts, bet EUR 1,99 milj. AIVAN atbalsts.

Pasākuma „Standartu sasniegšana” mērķis ir Eiropas Savienības standartu sasniegšana vides aizsardzības, cilvēku, dzīvnieku un augu aizsardzības un dzīvnieku labturības jomā lauku saimniecībās. 2005. gadā šajā pasākumā tika apstiprināti 2533 iesniegumi. Kopējā 2005. gadā apstiprinātā summa pasākumā „Standartu sasniegšana” bija EUR 23,29 milj.

Pasākuma „Tehniskā palīdzība” mērķis sniegt palīdzību programmas un to iespējamo grozījumu ieviešanā un uzraudzībā, kas aptver izmaksas saistībā ar Lauku attīstības plāna pārvaldību, ieviešanu, uzraudzību un finanšu kontroli. 2005. gadā šajā pasākumā tika apstiprināti 34 iesniegumi. Kopējā izmaksātā summa EUR 0,22 milj.

Lai veiktu LAP pasākumu administrēšanu, papildus administratīvajām kontrolēm tika veiktas 1155 kontroles tieši atbalsta pretendentu uzņēmumos.

replacing and improving their management and involving new and/or economically active people. For this activity in 2005 41 applications were received from which 7 applications were examined and approved. In the result of the activity the total land area of farms having implemented the activity in 2005 was 853 ha. Total sum approved for 2005 concerning the activity “Early Retirement” was 0,03 million EUR.

Aim of the activity „Support for Producer Groups” is to promote improvement of groups of producers and their efficient operation to ensure centralised pre-processing and marketing process (including acquiring of new sales markets), ensuring sufficient amount of produced goods in the market with common quality standard. In 2005 for this activity 64 applications were submitted from which 1 application was rejected and 63 approved. The total sum of money approved for the activity „Support for Producer Groups” in 2005 was 1,13 million EUR.

The aim of the activity „Support for Restructuring of Semi-subsistence Farms” is to promote development, restructuring and competitiveness improvement of partially natural farms. In 2005 under this activity 7121 application were approved. Second year payment was paid to 4354 recipients of the support. The total approved sum of support in 2005 for the activity “Support for Restructuring of Semi-subsistence Farms” was 11,48 million EUR.

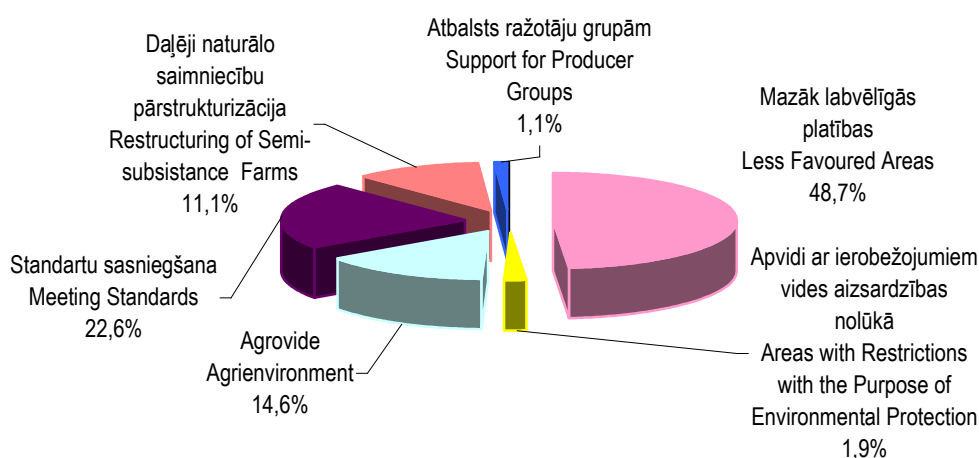
The aim of the activity „Less Favourable Areas (LFA) and Areas with Environmental Restrictions for the Purpose of Environmental Protection” is to promote sustainable agricultural activity, which uses environmentally friendly methods, and to increase income in farms located in less favourable areas. Within this activity in 2005 support was granted to 69112 farms from which 63295 farms received support as being located in the less favourable areas, but 6609 farms received support as operating in areas with environmental restrictions for the purpose of environmental protection. Total sum of support approved for 2005 for the activity „Less Favoured Areas (LFA) and Areas with Environmental Restrictions for the Purpose of Environmental Protection” was 52,29 million EUR from which 50,30 million EUR was LFA support, but 1,99 million EUR was support for areas with environmental restrictions for the purpose of environmental protection.

The aim of the activity „Meeting Standards” is to achieve European Union standards in the fields of environmental protection, human, animal and plant protection and animal welfare in rural farms. In 2005 for this activity 2533 applications were submitted. The total support sum approved for 2005 for the activity „Meeting Standards” was 23,29 million EUR.

The aim of the activity „Technical assistance” is to provide assistance for implementation of the programme and its potential amendments as well as supervision of the programme covering the expenditures related with the management, implementation, supervision and financial control of the Rural Development Plan. In 2005 for this activity 34 applications were approved. The total sum paid out under this activity was 0,22 million EUR.

In order to perform administration of the activities

of the RDP in addition to the administrative controls another 1155 inspections were made at applicant companies.

Avots: LAD
Source: RSS

4.7. attēls. Apstiprinātā finansējuma sadalījums pa LAP pasākumiem 2005.gadā (bez pasākuma "Tehniskā palīdzība")²
Figure.4.7. Distribution of the approved financing among RDP activities in 2005 (except the activity „Technical assistance”)²

4.2. Strukturālie fondi Structural Funds

Atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai Support for agricultural and rural development

Eiropas Savienības strukturālo fondu apguve laukiem un lauksaimniecībai (atbalsts no Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonda virzības daļas – ELVGF) 2005. gadā ir noritējusi veiksmīgi. Kopumā ES struktūrfondu atbalstam 2005. gadā tika apstiprināts 661 pieteikums par kopējo summu EUR 31,48 milj.

Uz ELVGF atbalstu lauksaimnieki varēja pretendēt šādu Vienotā programmdokumenta 4.prioritātes „Lauku un zivsaimniecības attīstības veicināšana” pasākumu ietvaros:

- 1) “Investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos” (pieteikumu pieņemšana apturēta 2004. gadā);
- 2) “Atbalsts jauniešiem zemniekiem” (pieteikumu pieņemšana apturēta 2004. gadā);
- 3) “Lauksaimniecības produktu pārstrādes un mārketinga uzlabošana” (pieteikumu pieņemšana apturēta 2004. gadā);
- 4) “Lauku teritoriju pārveidošanās un attīstības veicināšana”;
- 5) “Mežsaimniecības attīstība”;
- 6) “Vietējo rīcību attīstība (iniciatīvas "LEADER +" veida pasākums)”;
- 7) “Apmācības”.

Pasākuma „Investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos” ietvaros mērķis ir veicināt lauksaimniecības produkcijas efektivitāti un konkurētspēju ar investīcijām lauksaimniecības produktu konkurētspējas uzlabošanā kā vietējā, tā ārējā tirgū. Pasākumā ietvertas tādas aktivitātes

Acquirement of the European Union Structural Funds for rural areas and the agriculture (support from European Agriculture Guidance and Guarantee Fund Guidance section – EAGGF) in 2005 was successful. In total for the support from the EU structural funds in 2005 661 applications were received for the total sum of 31,48 million EUR.

Farmers could apply for the EAGGF support within the framework of such activities of Single Programme Document Priority 4 „Development of Rural Areas and Fisheries”:

- 1) “Investment in Agricultural holdings” (acceptance of applications stopped in 2004);
- 2) “Setting-up of Young Farmers” (acceptance of applications stopped in 2004);
- 3) “Improvement of Processing and Marketing of Agricultural Products” (acceptance of applications stopped in 2004);
- 4) “Promotion of Adaption and Development of Rural Areas”;
- 5) “Forestry development”;
- 6) “Development of the Local Activities” (“LEADER +” type, measure);
- 7) “Training”.

The aim of the activity „Investment in Agricultural Holdings” is to support efficiency and competitiveness of agricultural production with investment in improvement of

² Attēlā niecīgā apjoma dēļ nav norādīts apstiprinātā finansējuma apjoms pasākumam „Priekšlaicīgā pensionēšanās”
Due to small amount the figure does not include the approved financing for the activity „Premature Retirement”

kā kvalitātes, higiēnas, pārtikas drošības, vides un darba drošības standartu paaugstināšana lauksaimniecības uzņēmumos. Līdz 2005.gada beigām ir atbalstīti projekti 607 uzņēmumos. Kopējā 2005. gadā apstiprinātā summa pasākumā „Investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos” bija EUR 13,40 milj.

Pasākums „Atbalsts jauniešiem zemniekiem” paredz sekmēt gados jaunu cilvēku iesaistīšanos pastāvīgās lauksaimniecības aktivitātēs, tādā veidā sekmējot ekonomiski dzīvotspējīgu lauku saimniecību dibināšanu un līdztekus tam nodrošinot darbaspēka atjaunošanos lauksaimniecības sektorā un saglabājot lauku iedzīvotāju skaitu. Pasākuma ietvaros piešķirtā atbalsta nolūks ir pasargāt laukus no iedzīvotāju skaita samazināšanās, sniedzot atbalstu lauksaimnieciskās darbības uzsākšanai. Līdz 2005.gada beigām atbalstīto jauno lauku saimniecību skaits sasniedza 290 (126% no plānotā). Kopējā 2005. gadā apstiprinātā summa pasākumā „Atbalsts jauniešiem zemniekiem” bija EUR 1,07 milj.

Pasākuma „Lauksaimniecības produktu pārstrādes un mārketinga uzlabošana” atbalsts vērst, lai uzlabotu lauksaimniecības produktu konkurētspēju vietējā un ārējā tirgū, pilnveidojot Latvijas pārstrādes nozaru struktūru un paaugstinot kvalitātes, higiēnas, pārtikas drošības un citus standartus pārstrādes uzņēmumos (t.i., ISO un HACCP standartu ieviešana, pārstrādes, piegādes un iepakojšanas sistēmu pilnveidošana). Pasākuma ietvaros prioritātes mērķa līmenī tiks veicināta lauksaimniecības produkcijas konkurētspēja vietējā un ārējā tirgū, nodrošinot investīcijas lauksaimniecības produktu pārstrādē. Līdz 2005.gada 31. decembrim tika atbalstīti 17 pārstrādes uzņēmumi un 1 iekšējās kvalitātes kontroles un kvalitātes vadības sistēma. Kopējā 2005. gadā apstiprinātā summa pasākumā „Lauksaimniecības produktu pārstrādes un mārketinga uzlabošana” bija EUR 3,12 milj.

Pasākuma „Lauku teritoriju pārveidošana un attīstības veicināšana” ietvaros atbalstāmās aktivitātes ir saistītas ar zemes uzlabošanu, saimnieciskās darbības dažādošanu laukos un lauksaimnieku konsultāciju pakalpojumu izveidi. Līdz 2005. gada beigām ir uzbūvētas, atjaunotas vai rekonstruētas meliorācijas sistēmas 96,21 km garumā, kaļķotas skābās augsnes 94,3 ha platībā, atbalstīti 164 dažādošanas projekti un 151 uzņēmums ar dažādotu darbību, no milzu latvāņiem attīrīti 17,24 ha zemes. Kopējā 2005. gadā apstiprinātā summa pasākumā „Lauku teritoriju pārveidošana un attīstības veicināšana” bija EUR 12,26 milj.

Pasākuma „Mežsaimniecības attīstība” ietvaros meža politikas mērķi ir nodrošināt esošās meža platības nesamazināšanos, nosakot meža platību pārveidošanas ierobežojumus, nodrošināt meža platību ražības un vērtības saglabāšanu un paaugstināšanu, kā arī veicināt lauksaimniecībā grūti izmantojamu un citu platību apmežošanu, izmantojot valsts rīcībā esošos veicināšanas mehānismus. Līdz 2005.gada beigām tika apmežota platība 50 ha apmērā, uzlabotas mežaudzes 20,6 ha platībā, izveidoti vai rekonstruēti meža ceļi 3,7 km garumā un ieviestas 87 kvalitatīvas un augstvērtīgas mežsaimniecības, meža augsnes sagatavošanas un koksnes pirmapstrādes tehnikas vienības. Kopējā 2005. gadā apstiprinātā summa pasākumā „Mežsaimniecības attīstība” bija EUR 1,63 milj.

Pasākuma „Apmācības” profesionālās apmācības

the competitiveness of agricultural production both in domestic and external market. The activity includes such steps as improvement of quality, hygiene, food safety, environment and work safety standards at the agricultural companies. Until the end of 2005 projects in 607 companies have been supported. Total approved sum of money in 2005 for the activity „Investment in Agricultural Holdings” was 13,40 million EUR.

Activity „Setting-up of Young farmers” foresees support for involvement of young people in independent agricultural activities, in such way fostering establishment of economically vital rural farms and along with that ensuring regeneration of labour in the agricultural sector and maintaining the number of rural population. The purpose of the support provided under the activity is to protect rural areas from reduction of the number of population by providing assistance for starting of agricultural activity. The number of supported new rural farms in 2005 reached 290 (126% from the planned). The total approved support amount in 2005 for the activity „Support of Young farmers” was 1,07 million EUR.

The support under the activity „Improvement of Processing and Marketing of Agricultural Products” is intended for improvement of competitiveness of agricultural products in the domestic and foreign markets by improving the structure of processing industries in Latvia and increasing the quality, hygiene, food safety and other standards in processing companies (i.e. introduction of ISO and HACCP standards, improvement of processing, delivery and packaging systems). Under the activity in the status of priority aim the promotion of competitiveness of agricultural production in the domestic and foreign markets will be encouraged by ensuring investment in processing of agricultural products. 17 processing companies and 1 internal quality control and quality management system were supported until 31 December 2005. The total support amount approved in 2005 under the activity „Improvement of Processing and Marketing of Agricultural Products” was 3,12 million EUR.

Elements supported under the activity “Promotion of Adaption and Development of Rural Areas” are linked with land improvement, differentiation of economic activities in rural areas and establishment of consulting services for farmers. Until the end of 2005 melioration systems in the length of 96,21 km were constructed, renovated or reconstructed, chalking of acid soils has been performed in the total area of 94.3 ha, 164 differentiation projects and 151 companies with diversified activities have been supported, 17.24 ha of land have been cleaned from the large hogweed. The total support amount approved in 2005 under the activity “Promotion of Adaption and Development of Rural Areas” was 12,26 million EUR.

The forestry policy aims of the activity „Forestry Development” are to ensure maintenance of the existing forest area by defining forest land transformation restrictions, ensure preservation and increase of forest land productivity and value as well as encourage reforestation of lands that are difficult to be used for agricultural and of other lands by using the existing fostering mechanisms of the state. Until the end of 2005

atbalsts saskaņā ar ES memorandu par mūžizglītību sekmēs lauksaimnieku, mezsaimnieku un citu lauksaimniecībā un mežsaimniecībā un to pārveidē iesaistīto personu profesionālo prasmju un zināšanu pilnveidošanu. Pasākuma ietvaros tiek īstenots nacionālās programmas projekts „Apmācības 2004”. Šis projekts paredz līdz 2006.gada 30.jūnijam apmācīt 2176 personas, 2005.gadā apmācīti 51,5% un sniegti apmācību pakalpojumu par 160 000 cilvēkstundām, bet īstenoti pakalpojumi 42,6% apmērā.

Vislielākais apstiprināto pieteikumu skaits 2005. gadā bija pasākumam „Mezsaimniecības attīstība” – pavisam kopā apstiprināti 323 projekti. Otrajā vietā ar 186 apstiprinātajiem pieteikumiem bija pasākums „Investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos”.

reforesting has been performed in the total area of 50 ha, improved forest stand in the area of 20.6 ha, constructed or rebuilt forest roads in the length of 3.7 km and imported 87 units of forestry, forest soil preparation and timber initial processing machinery of good quality and high output. The total support amount approved for 2005 under the activity „Forestry Development” was 1,63 million EUR.

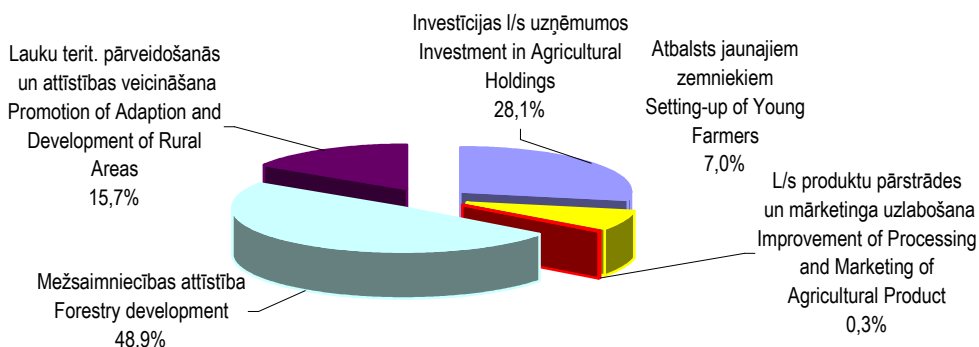
The support of Professional training under the activity „Training” according to the EU memorandum on lifetime education will encourage improvement of the Professional skills and knowledge of farmers, foresters and other persons employed in the agriculture, forestry or their transformation. Within the activity there is national programme Project implemented under the title „Training 2004”. This Project foresees to train 2176 persons before 30 June 2006, in 2005 51,5% of the planned number of trained persons were trained and training services have been rendered in the amount of 160 000 man-hours, however the services have been rendered in the amount of 42,6%. The largest number of applications in 2005 were received concerning the activity „Forestry Development” - in total 323 projects were approved. The second come the activity „Investment in Agricultural Holdings” with 186 approved applications.

Avots: LAD
Source: RSS

4.8. attēls. Apstiprinātā finansējuma sadalījums pa ES strukturālo fondu pasākumiem 2005. gadā

Figure 4.8. Distribution of the approved financing among the activities of the EU structural funds in 2005

ots: LAD
Source: RSS

Av

4.9. attēls. Apstiprināto pieteikumu sadalījums pa ES strukturālo fondu pasākumiem 2005. gadā
Figure 4.9. Distribution of the approved application among the activities of the EU structural funds in 2005

Atbalsts zivsaimniecībai
Fishery support

2005. gadā turpinājās Zivsaimniecības vadības finansēšanas instrumenta (ZVFI) atbalstāmo pasākumu finansēšana ar mērķi pārstrukturēt un attīstīt nozari atbilstoši Vienotā programmdokumenta prioritātes „Lauku un zivsaimniecības attīstības veicināšana” nostādņēm. Zivsaimniecības pasākumiem periodā no 2004. gada līdz 2006. gadam paredzēts sabiedriskais finansējums 33,4 milj. eiro apmērā. Uz 2005.gada 31.decembri tas bija apgūts 59 % apmērā.

In 2005 the financing of the supported activities under the Financing Instrument for Fishery Guidance (FIFG) was continued with the aim the restructure and develop the sector in accordance with the principles of the priority „Development of Rural Areas and Fisheries” of the Single Programming Document. For fishery activities in the period from 2004 to 2006 the public financing allocated equals 33,4 million EUR. As at 31 December 2005 the amount was used for 59%.

4.3.tabula
 Table 4.3.

Finansējuma izmantošana Vienotā programmdokumenta prioritātes „Lauku un zivsaimniecības attīstības veicināšana” zivsaimniecības pasākumos līdz 31.12.2005.

Use of financing in the fishery activities under the priority „Development of Rural Areas and Fisheries” of the Single Programming Document before 31.12.2005

Pasākumi/aktivitātes Activities	Pieteikto projektu finansējums, tūkst Ls Financing of the applied projects; th, LVL	Īpatsvars kopējā pasākuma ietvaros pieejamā finansējuma apjomā, % Proportion in the available financing of the overall activity; %
Zvejas intensitātes sabalansēšana Adjustment of fishing Effort	9 779,5	67,3
Zvejas kuģu modernizācija Fleet Renewal and Modernisation of fishing vessels	357,8	37,8
Zivju apstrāde Development and Processing and Marketing of Fisheries and Aquaculture Products	4553,7	70,9
Ostu infrastruktūra Fishing Port Facilities	2449,7	47,4
Akvakultūra Aquaculture	1585,5	57,1
Sociāli ekonomiskie pasākumi Socio-economic measures	776,0	51,6

Avots: LAD
 Source: RSS

Samērā augsts finansējuma apgūšanas līmenis 2005.gadā bija vērojams Zivju apstrādes aktivitātē - 70,9 %, kā arī ostu infrastruktūras aktivitātē - 47,4 % no piešķirtajiem līdzekļiem. Zvejas kuģu modernizēšanas pasākumam atvēlēto līdzekļu izmantošanā bija samērā ierobežotas iespējas, jo izmaksu ziņā dārgākos darbus – kuģu dzinēju maiņu un kuģu korpusu renovāciju – nav atļauts finansēt no ZVFI līdzekļiem.

Tā kā atsevišķos pasākumos iedalītā finansējuma nepietika, savukārt citos tika prognozēts, ka ielānotie līdzekļi netiks apgūti, tika veikta finansējuma pārdale. Papildu finansējums tika piešķirts pasākumam „Zvejas intensitātes sabalansēšana” – papildus 4,75 milj. eiro un aktivitātei „Akvakultūra”- 1,19 milj. eiro, kuri jau 2004.gadā nepietiekamā finansējuma dēļ tika slēgti, kā arī iepriekš nepieejamai aktivitātei „Atbalsts zvejas aktivitāšu pagaidu pārtraukšanai un citas finansiālas kompensācijas” 0,58 milj. eiro apmērā. Finansējums tika pārdalīts no pasākuma „Flotes atjaunošana un zvejas kuģu modernizēšana”, aktivitātes „Piekrastes zvejas attīstība”, kā arī „Sociāli ekonomiskiem pasākumiem”, kurās pastāv iespēja, ka

Comparatively high level of acquiring of the financing in 2005 was registered in the activity „Development and Processing and Marketing of Fisheries and Aquaculture Products” – 70,9% as well as in the harbour infrastructure activity – 47,4% from the allocated funds. The use of financing available for the activity of modernising fishing vessels was quite limited, because the most expensive works – replacement of ship engines and renovation of ship body – are not allowed to be financed from the FIFG funds.

As there was insufficient amount of allocated funding in particular activities, but concerning other activities it was expected that the planned financing will not be fully used the redistribution of financing was performed. Additional financing was granted to the activity „Adjustment of fishing Effort” – in addition 4,75 million EUR and to the activity „Aquaculture” – 1,19 million EUR, which due to insufficient financing was closed already in 2004, and also to previously unavailable activity „Support for temporary Interruption of Fishing Activities and Other Financial Compensations” – in the amount of 0,58 million

Programmas papildinājumā noteiktie rādītāji netiks sasniegti nepietiekamās intereses dēļ.

EUR. Financing was redistributed from the activity „Fleet Renewal and Modernising of Fishing Vessels”, activity „Development of Coastal Fishing” as well as „Socio-economic Measures” where there is a possibility that the indices defined in the supplement of the Programme will not be achieved due to insufficient interest.

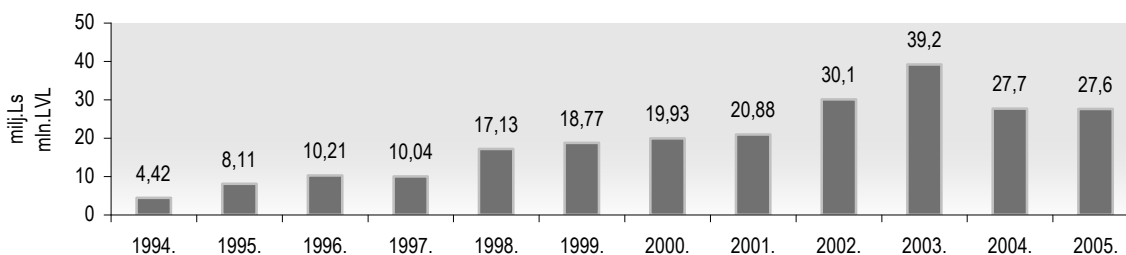
5. Nacionālais atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai *National support in Agriculture and Rural development*

5.1. Valsts atbalsts - subsīdijas *State Aid - subsidies*

Lai sekmētu lauksaimniecības un lauku attīstību, kā arī paaugstinātu dzīves līmeni lauku teritorijas iedzīvotājiem, papildus ES atbalstam valsts nodrošina valsts atbalstu jeb subsīdijas. Saskaņā ar lauksaimniecības likumu ir noteikts minimālais subsīdiju apjoms valsts atbalstam lauksaimniecības attīstībai, kas katru gadu nedrīkst būt mazāks par 2,5 procentiem no gada pamatbudžeta kopējiem izdevumiem. Subsīdijas tiek segtas no dotācijām no vispārējiem ieņēmumiem, atskaitot iemaksas Eiropas Savienības budžetā. Šis likuma panta formulējums nosaka minimālo naudas plūsmas apmēru, kas novirzāms lauksaimniecības konkurētspējas attīstībai un ir vienīgais normatīvais akts, kas nosaka regulāru un prognozējamu valsts atbalsta finanšu līdzekļu apjomu.

Piešķirto subsīdiju līdzekļu apjoms programmas ietvaros 2005.gadā bija 27 601 197 latu, kas, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, nav būtiski mainījies. No programmas ietvaros piešķirtajiem līdzekļiem Ls 23,4 miljoni tika izlietoti nacionālo subsīdiju maksājumiem (ietver arī maksājumus par ārkārtas pasākumiem lauksaimniecībā 2,7 miljonu latu apmērā) un 4,1 milj. latu izmaksāts SAPARD programmas līdzfinansējumam.

In order to foster development of agriculture and rural areas as well as to improve the living standard of the rural population, in addition to the EU support the state ensures state support or subsidies. According to the law On Agriculture the minimum amount of subsidies has been set as the state support for the development of agriculture, which every year may not be less than 2,5% of the total expenses of the annual main budget. Subsidies are covered from the general revenues deducted the payments to the EU budget. This wording of the article of the law defines the minimum amount of cash flow to be transferred for development of competitiveness of agriculture and is the only legal enactment that defines the amount of regular and predictable state support financing. The amount of allocated financing within the programme in 2005 was 27 601 197 lats, which, if compared to the previous year, has not changed significantly. From the financing allocated within the programme 23,4 million lats were used for payment of national subsidies (include payments for extraordinary activities in agriculture in the amount of 2,7 million lats) and 4,1 million lats has been paid as co-financing of SAPARD programme.

Avots: LAD
Source: RSS

5.1. attēls. Kopējais subsīdiju apjoms periodā 1994. – 2005. gadam, milj.Ls

Figure 1.5. Total amount of subsidies in the period from 1994 to 2005; million LVL

Valsts atbalsta pasākumi 2005.gadā tika noteikti, pamatojoties uz Zemkopības ministrijas darbības stratēģiju 2003.-2006.gadam un pamatnostādņēm "Par lauksaimniecības attīstību Latvijas laukos 2003.-2006.gadā", kas ir politikas plānošanas dokumenti, kuri nosaka lauksaimniecības attīstības mērķus un attīstības virzienus, kā arī to sasniegšanas veidu, ņemot vērā, ka 2004. gada 1. maijā Latvija iestājās Eiropas Savienībā.

Budžeta programmas „Atbalsts lauksaimniecības un lauku integrētai un konkurētspējīgai attīstībai” ietvaros

State support activities in 2005 were defined basing on the operational strategy for 2003-2006 of the Ministry of Agriculture and the basic guidelines „On Development of Agriculture in Rural Areas of Latvia in 2003-2006” that both are policy planning documents defining the agriculture development aims and directions as well as the ways how to achieve that by taking into account that in 1 May 2004 Latvia joined the European Union.

Within the budget programme „Support for

2005.gadā īstenoti pasākumi lauksaimniecības produktu efektīvas un ilgtspējīgas ražošanas harmoniskai attīstībai, veicinot lauku sociālekonomiskās telpas attīstību. Atbalsta pasākumu mērķis ir uzlabot lauksaimnieciskās ražošanas efektivitāti, veidojot konkurētspējīgu un daudzfunkcionālu lauksaimniecības nozari visaptverošas un integrētas lauku attīstības ietvaros, veicinot lauksaimniecības ienākumu izaugsmi.

Integrated and Competitive development of Agriculture and Rural Areas” in 2005 several activities have been carried out for harmonic development of efficient and sustainable production of agricultural products by promoting development of rural socio-economic area. The aim of the support activities is to improve efficiency of agricultural production by creating competitive and multifunctional sector of agriculture within a comprehensive and integrated rural development promoting growth of agricultural revenues.

5.1.tabula
Table 5.1.

Programmu finansējuma izlietojums pa gadiem, Ls tūkst.
Use of programme financing in years, thousand LVL

Programmas Programmes	2004.	2005.	2005./2004., %
Lauksaimniecības zemes ielabošana <i>Amelioration of agricultural land</i>	715,2	414,8	57
Lopkopības attīstība <i>Development of cattle-breeding</i>	4578,3	6669,9	145
Augkopības attīstība <i>Development of crop-farming</i>	2903,5	977,0	33
Izglītība, zinātne un informācijas izplatīšana <i>Education, science and spreading of information</i>	981,4	2573,6	262
Latvijas ārvalstu kopprojektu līdzfinansējums <i>Co-financing of Latvia in foreign co-projects</i>	108,5	290,0	267
Investīciju atbalsts lauksaimniecībā, t.sk. <i>Investment support in agriculture, including:</i>	1492,9	7143,8	478
daļēja kredītprocentu dzēšana un kredītprocentu garantija <i>partial coverage of interest payments and guarantee of loan interest rates</i>	1492,9	2754,3	184
lauksaimnieciskās ražošanas tehniskā modernizācija <i>technical modernisation of agricultural production</i>	0	4389,5	0
Lauksaimniecības nevalstisko organizāciju un ražotāju grupu atbalsts <i>Support of agricultural non-governmental organisations and groups of producers</i>	462,9	606,8	131
Bioloģiskās lauksaimniecības atbalsts <i>Support of organic farming</i>	175,5	243,0	138
Tirgus veicināšana <i>Market promotion</i>	504,2	743,0	147
Lauksaimniecības nozaru apdrošināšanas pasākumi <i>Activities of insurance of agricultural sectors</i>		48,5	0
Agroklimatisko apstākļu radīto zaudējumu kompensācija <i>Compensation of damages caused by agro-climatic circumstances</i>	593,7	2726,6	459
Pārējās programmās <i>Other programmes</i>	6477,6	987,4	15
Kopā nacionālo subsīdiju maksājumiem <i>Total for national subsidies payments</i>	18 993,7	23424,4	123
Līdzfinansējums SAPARD <i>SAPARD co-financing</i>	8 716,4	4060,8	46
Kopā Total	27 710,1	27485,2	99

Avots: LAD
Source: RSS

2005.gadā nelabvēlīgu agroklimatisko apstākļu dēļ lauksaimniecības produkcijas ražotājiem vairākkārt tika nodarīti būtiski zaudējumi. 2005.gada 8.-9.janvārī Latvijā plosījās viesuļvētra, kas lauksaimniekiem nodarīja zaudējumus 14,3 milj. latu apmērā.

Lai stabilizētu situāciju un daļēji segtu dabas katastrofā faktiski radītos zaudējumus lauksaimniecības produktu ražotājiem, tika piešķirts atbalsts vētrā nopostīto ēku jumta seguma atjaunošanai, par bojā gājušiem un pazudušiem dzīvniekiem, kā arī ģeneratoru iegādei. Kopumā šiem pasākumiem 2005.gadā tika izlietots

Due to negative agro-climatic conditions in 2005 the producers of agricultural products were several times caused significant damages. From 8 to 9 January 2005 there was a hurricane in Latvia that caused farmer damages in the amount of 14,3 million lats. In order to stabilize the situation and partially cover the damages actually caused by the hurricane to the producers of agricultural products support was granted for renovation of damaged roofs of buildings, for killed and lost animals as well as for purchase of generators. In total for these activities in 2005 1,15 million lats were used. In addition

finansējums Ls 1,15 milj. apmērā. Papildus no subsīdijām tika finansēti arī pasākumi Ls 1,13 milj. apmērā vētras postījumu likvidēšanai polderu aizsargdambjos, meliorācijas un hidrotehniskajās būvēs. No 2005.gada 1. līdz 20.maijam nelabvēlīgu laika apstākļu un spēcīgu lietavu rezultātā Latgales reģions bija krīzes situācijā. Sakarā ar ilgstošajām lietavām bija applūduši 40 000 – 45 000 hektāru lauksaimniecībā izmantojamās zemes.

Vēlais pavasaris, ilgstošais lietus un karstais laiks veicināja knišļu izplatīšanos Latgales reģionā. No knišļu kodumiem sešos Latvijas rajonos kopumā gāja bojā 432 dzīvnieki, no tiem 421 liellops, septiņi zirgi, divas cūkas un aitas.

Lai daļēji kompensētu dabas katastrofu – plūdu un knišļu uzbrukuma – radītos materiālos zaudējumus, lauksaimniecības produkcijas ražotājiem 2005.gadā tika izmaksāts atbalsts Ls 131 092 apjomā par dzīvniekiem, kas krituši no knišļu kodumiem un Ls 309 550 apmērā plūdu radīto materiālo zaudējumu segšanai. Lai turpmāk izvairītos no situācijas, kad zaudējumi par dažādām laika apstākļu radītām problēmām tiek segti no gadījuma uz gadījumu, Zemkopības ministrija uzskata, ka jāsaprot lauksaimniecības risku vadības sistēmas koncepcija, lai radītu efektīvu sistēmu, kas nodrošina paredzamību lauksaimniecības ražošanas risku radīto zaudējumu kompensēšanā un veicinātu apdrošināšanu lauksaimniecībā.

Ņemot vērā to, ka 2005.gadā vairs nebija pieejami Eiropas Savienības struktūrfondu maksājumi investīciju atbalstam, 2005.gada maijā tika ieviests jauns atbalsta pasākums, kura mērķis bija atbalstīt ieguldījumus lauksaimniecībā, lai palielinātu produkcijas pievienoto vērtību un paaugstinātu lauksaimniecības produkcijas kvalitāti. Kopumā šim pasākumam 2005.gadā izlietots finansējums 4,39 milj apmērā.

activities were financed from the subsidies in the amount of 1,13 million LVL for elimination of damages caused by the hurricane to polder protective dams, melioration and hydro-engineering constructions. From 1 to 20 May 2005 due to uncongenial weather and heavy rains Latgale Region experienced crisis situation. Due to lasting heavy rains 40 000 – 45 000 hectares of agricultural lands were flooded. The late spring, lasting rain and hot weather contributed to spreading of insects in Latgale Region. From the insect stings in six districts of Latvia 432 animals died from which 421 cattle, 7 horses, 2 pigs and sheep. In order to partially compensate the material losses caused by the natural disasters – floods and insect attack to the producers of agricultural products in 2005 support payments were granted in the amount of 131 091 LVL for farm animals that died from the insect stings and 309 550 LVL for coverage of material losses caused by the floods. In order to avoid situations in future when losses caused by different natural disasters are covered from case to case, the Ministry of Agriculture believes that concept of management system of agricultural risks must be drawn up in order to create efficient system that would ensure predictability for compensation of losses caused by agricultural production risks and support insurance in the agricultural sector.

Taking into account the fact that in 2005 the payments of European Union structural funds for investment support were no more available in May of 2005 new support activity was introduced the aim of which was to support investment in the agriculture in order to increase the added value and raise the quality of agricultural products. In total for this activity in 2005 4,39 million LVL were spent in the following sub-activities:

5.2.tabula
Table 5.2.

Subsīdiju izlietojums 2005. gada pasākumam „Ieguldījumi lauksaimniecībā” sadalījumā pa aktivitātēm
Payments of investment support for Agriculture in 2005

Pasākums Activity	Subsīdiju saņēmēju skaits Number of recipients of the subsidies	Kopējā summa, Ls Total amount, LVL	% no kopējā finansējuma % from the total payment
Graudu, eļļas augu un šķiedraugu pirmapstrādes un uzglabāšanas iekārtu iegādei, būvju rekonstrukcijai un/vai renovācijai For purchase of pre-processing and storage facilities of grain, oil crops and fibre plants, reconstruction and/or renovation of buildings	224	1 697 660	38
Lopkopības produktu (medus, piens) ražošanas būvju rekonstrukcijai, renovācijai un/vai nepieciešamo būvmateriālu iegādei For reconstruction, renovation and/or purchase of necessary construction materials for cattle-breeding product production facilities	203	914 167	21
Piena savākšanas autotransportā nepieciešamā piena mērīšanas aprīkojuma iegādei For purchase of milk measurement equipment to be installed on the milk collection truck	9	41 423	1
Tehniskās testēšanas programmnodrošinājuma iegādei For purchase of technical testing software	1	69 894	2
Mobilās katuves iegādei	1	180 000	4

For purchase of mobile slaughter facility			
Lauksaimniecībā izmantojamās tehnikas iegādei	528	1 485 372	34
For purchase of machinery for agricultural use			
Kopā Total	966	4 389 516,07	100

Avots: LAD
Source: RSS

Lai veicinātu reģionu līdzsvarotāku attīstību, 2005.gadā subsīdiju programmas ietvaros atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības nozarē tika sadalīts proporcionāli reģionu lauksaimniecībā izmantojamai zemei.

Nemot vērā pieredzi, ir veikti uzlabojumi atbalsta saņemšanas nosacījumos, lai sekmētu to, ka atbalstu saņem lauksaimnieki, kuri nodarbojas ar lauksaimniecisko darbību, nevis tikai izpilda minimālās prasības atbalsta saņemšanai. Līdz ar to var teikt, ka 2005.gads ir uzskatāms par stabilizēšanās procesa sākumu, lai panāktu, ka atbalsta maksājumi maksimāli darbojas kā atbalsts lauksaimniecības nozarei. Salīdzinot ar 2004.gadu, subsīdiju saņēmēju skaits 2005.gadā ir samazinājies aptuveni par 18%. 2005.gadā subsīdiju saņēmēju skaits bija 14 348, kopējais subsīdiju gadījumu skaits – 20 079. Tas izskaidrojams ar to, ka 2005.gadā Augkopības programmā vairs netika paredzēti tiešie maksājumi par sējplatībām.

Izvērtējot līdzšinējo pasākumu efektivitāti un valsts atbalsta pasākumu apjomu, subsīdiju nozīme lauksaimnieciskajā ražošanā saglabāsies, nosakot šādus galvenos uzdevumus:

- 1) ekonomiski stabilas, vidi saaudzējošas lauksaimniecības attīstība;
- 2) līdzīgu sociālo un ekonomisko labklājības iespēju radīšana lauksaimniecībā strādājošiem,
- 3) ģenētiski augstvērtīgu augu un dzīvnieku selekcijas attīstība, valstiski svarīgu ģenētisko resursu saglabāšana;
- 4) dzīvnieku produktivitātes paaugstināšana, pielietojot progresīvās audzēšanas metodes;
- 5) lauksaimniecību attīstošas kredītpolitikas nodrošināšana;
- 6) izglītības un informēšanas veicināšana lauksaimniecības, mežsaimniecības, zivsaimniecības un lauku attīstības jomā, kā arī ražošanas un zinātnes sasaistes veicināšana;
- 7) lauku uzņēmēju sadarbības un kooperācijas veicināšana;
- 8) lauksaimniecības nozaru riska samazināšana.

Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, 2005.gadā valsts atbalstam lauksaimniecībā pilnībā jāatbilst Kopienas pamatnostādņem attiecībā uz valsts atbalstu lauksaimniecības nozarē, un no valsts atbalsta pasākumiem pilnībā ir izslēgti maksājumi par platībām. Ievērojot Pievienošanās līguma nosacījumus, 2005.gadā nodrošināta no jauna ieviesta atbalsta shēmu saskaņošana ar Eiropas Komisiju. Gada laikā saskaņotas un Eiropas Komisijā apstiprinātas piecas atbalsta shēmas - atbalsts meža ilglaicīgo funkciju stabilizācijai privātos mežos, atbalsts vaislas materiāla iegādei ārvalstīs, atbalsts meliorācijas sistēmu rekonstrukcijai un renovācijai, atbalsts lauksaimniecības zemes uzlabošanai, atbalsts kultūraugu šķirņu novērtēšanai bioloģiskajā lauksaimniecībā.

In order to promote more balanced development of regions in 2005 within the subsidy programme the support for investment in the agriculture was distributed proportionally the agricultural lands in regions.

Taking into account the experience improvements have been made in the conditions for reception of the support in order to promote situation that the support is granted to those farmers performing agricultural activities, not only executing the minimum requirements to be eligible for the support. Therefore, it can be said that 2005 is considered to be the starting point of stabilising process in order to achieve that the support payments act to the maximum as an assistance to the agriculture as an individual sector. If compared to 2004 the number of recipients of subsidies in 2005 has decreased for 18%. The number of recipients of subsidies in 2005 was 14 348 and the total number of subsidy cases – 20 079. This can be explained with the fact that in 2005 the Crop-farming Programme did not foresee direct payments for sowed areas.

Upon examination of the efficiency of previous activities and the amount of state support activities, the importance of subsidies in the agricultural production will remain by setting the following main tasks:

- 1) Development of economically stable and environmental agriculture;
- 2) Creation of similar social and economic welfare opportunities for those employed in the agricultural sector;
- 3) Development of selection of genetically valuable plants and animals, preservation of nationally important genetic resources;
- 4) Improvement of animal productivity applying the progressive breeding methods;
- 5) Ensuring credit policy contributing to development of agriculture;
- 6) Promotion of education and informing in the field of development of agriculture, forestry, fishery and rural development as well as promotion of links between production and science;
- 7) Promotion of co-operation and collective work between the rural entrepreneurs;
- 8) Reduction of the risks of agricultural sectors.

Comparing with the previous years in 2005 the state support in agriculture must fully comply with the Community basic principles regarding the state support in agriculture, and the area payments have been completely excluded from the state support activities. Taking into account the terms of the Accession Agreement in 2005 it was ensured that the new support schemes are co-ordinated with the European Commission. Throughout the year 5 support schemes have been co-ordinated and approved by the Commission: support for stabilisation of forest long-term functions in private forests, support for

purchasing of breeding material abroad, support for reconstruction and renovation of melioration systems, support for improving of agricultural lands, support for evaluation of cultivated plants in biological agriculture.

5.2. Tirgus veicināšanas pasākumi *Measures for Promotion of the Market*

Tirgus veicināšana ES ietvaros *Market promotion within the EU*

2005.gadā pilnībā ir ieviesta un veiksmīgi darbojas lauksaimniecības preču informatīvo un veicināšanas pasākumu atbalsta sistēma. Pasākumu ietvaros lauksaimniecības un pārtikas nozaru asociācijas var pieteikties uz ES un valsts atbalstu informācijas un veicināšanas programmu realizācijai iekšējā un trešo valstu tirgos.

Saskaņā ar regulu nosacījumiem Eiropas Komisija finansē 50% no kopējām lauksaimniecības produktu veicināšanas un informēšanas programmas pasākumu izmaksām, vismaz 20% finansē nozaru profesionālās organizācijas, kas izstrādā un realizē programmu, un atlikušo daļu finansē no valsts līdzekļiem.

Iekšējā tirgū Eiropas Komisija atbalsta informēšanas un veicināšanas aktivitātes atsevišķiem produktiem virzienos, kas saistīti ar pārtikas kvalitāti, drošību, marķēšanu, ģeogrāfiskajām izcelsmes norādēm u.c. Tās ir tādas tēmas, kuru reklamēšana bez attiecīga Eiropas Komisijas atbalsta nozaru organizācijām nebūtu tik saistošas.

Ņemot vērā jauno starptautisko vidi, kas arvien vairāk liek uzsvāru uz eksporta subsīdiju līmeņa samazināšanu un pat to atcelšanu, arvien vairāk ir jācenšas uzlabot ES ražoto preču imidžu trešajās valstīs un nostiprināt to pozīcijas, izmantojot veicināšanas pasākumus. Šajā nolūkā Eiropas Komisija atbalsta tādu produktu popularizēšanu, kas paredzēti tiešajam patēriņam, prioritāti dodot produktiem ar augstu pievienoto vērtību un svītrojot no atbalstāmo produktu grupas preces, par kurām ir iespējams saņemt eksporta subsīdijas.

Eiropas Komisijas atbalstītās tirgus veicināšanas aktivitātes nedrīkst dublēt ar akcijām, ko veic uzņēmēji un institūcijas nacionālajā līmenī. Bez tam atbalstīto pasākumu ietvaros nedrīkst tikt popularizēti produkti ar konkrētām preču zīmēm. Produktu saraksts, uz kuru ir attiecināmi veicināšanas pasākumi, tiek pārskatīti ik pēc 2 gadiem.

2005.gadā Eiropas Komisijai vērtēšanai ir pieteiktas četras Latvijas sabiedrisko organizāciju izstrādātas informēšanas un veicināšanas programmas iekšējā tirgū. Šo programmu ietvaros 2006. un 2007.gadā Latvijas iedzīvotāji tiks iepazīstināti ar lauksaimniecības produktu kvalitātes shēmām un kvalitatīvi ražotu produktu īpašībām.

In 2005 the Agricultural products Informative and Promotion Activities Support System was introduced and operated successfully. The activities provide possibilities for the agricultural and food sector associations to apply for the EU and the state support for implementation of information and promotion programmes in the domestic market and markets of third countries. In accordance with the provisions of the regulations the European Commission finances 50% of the total costs of activities of agricultural products promotion and information programmes, at least 20% of the funding shall be provided by the Professional organisations of the industry, which prepare and implement the programme, but the remaining share is financed from the state funding. On the internal market the European Commission supports information and promotion activities for particular products in fields related with food quality, safety, marking, geographic origin labels, etc. These are topics advertising of which without adequate support from the European Commission would not be so attractive to the industry organisations.

Taking into account the international environment that more and more focuses on the reduction of the level of export subsidies and even for their elimination, more and more attention shall be paid to improvement of the EU-made product image in third countries and strengthen their positions using promotion activities. For this purpose European Commission supports popularisation of such products, which are meant for direct consumption giving priority to products with high added value and eliminating from the group of supported products those goods, for which it is possible to receive export subsidies.

Market promotion activities supported by the European commission may not overlap with activities performed by entrepreneurs and institutions on the national level. Moreover, it is not allowed within the scope of supported activities to promote products with particular brands. List of products to which the promotion activities shall apply are revised every two years.

In 2005 four internal market information and promotion programmes prepared by Latvian public organisations were submitted to the European Commission for evaluation. These programmes in 2006 and 2007 will inform population of Latvia with the quality schemes of agricultural products and the features of well made products.

Lauksaimniecības un pārtikas preču tirgus veicināšanas programma *Agricultural and Food Product Market Promotion Programme*

Kopš 2001.gada Latvijā tiek realizēta lauksaimniecības un pārtikas preču tirgus veicināšanas

Agricultural and food product market promotion programme in Latvia is being implemented since 2001; the

programma, kuru īsteno Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts sadarbībā ar biedrību "Mārketinga padome". Padome sevī apvieno 17 lauksaimniecības un pārtikas nozaru sabiedriskās organizācijas, kas kopā ar institūtu izstrādā programmas pasākumu plānu, pamatojoties uz nozares pārstāvju un politikas dokumentos definētajām prioritātēm.

Programmas ietvaros veiksmīgi darbojas preču zīme "Kvalitatīvs produkts", kas tiek piešķirta pārtikas produktiem un tiek atjaunota katru gadu. Preču zīmi piešķir sadarbībā ar nozaru sabiedriskajām organizācijām, un to atbilstību kritērijiem pārbauda sertificēti auditori.

Preču zīmes mērķi ir veicināt ražotāju un patērētāju uzticību tai, veicinot patērētāju informētību un lojalitāti pret kvalitātes zīmi un produktiem, kas marķēti ar šo zīmi. Tās komunikācijas stratēģija pamatojas uz vienota priekšstata veidošanu par zīmi kā augstas kvalitātes garantu, jo tieši kvalitāte ir kļuvusi par vienu no galvenajiem kritērijiem, kura dēļ pircēji izvēlas vienu vai otru pārtikas produktu. Otrs faktors ir izsekojamība kā priekšnosacījums kvalitātes noteikšanai. Preču zīmes atpazīstamības rādītājs Latvijā pārsniedz 78%. Kopumā preču zīme ir piešķirta 34 uzņēmumu 185 precēm, starp kuriem dārzeņi – 42%, piena produkti – 36%.

2005.gadā tika organizēti 7 Latvijas kopējie stendi starptautiskās izstādēs dažādās valstīs, kā arī atbalstīta Latvijas ražotāju dalība tajos. Šogad mūsu ražotāji iepazīstināja ar saviem produktiem izstāžu "Zaļā nedēļa" Berlīnē, "Prodexpo" Maskavā, "Anuga" Ķelnē, "Polagra Food" Poznaņā, "Agro Balt" Viļņā, "Rīga Food" Rīgā apmeklētājus. Bez tam Latvijas produkti tika izstādīti Eiropas Komisijas organizētajos standos izstādēs "Salon Agriculture" Parīzē, "Royal Show" Varvikšīrā un "Pancyprian Fair" Kīprā. Kopstendū noformējums veiksmīgi tika izmantots zīmols "Growing green in Latvia" jeb "Zaļi audzis Latvijā". Zīmola filozofija veidota tā, lai starptautiskajiem patērētājiem asociētos ar nepiesārņotu, dabisko vidi, zaļo domāšanu un strādāšanu. Starptautisko izstāžu ietvaros tika atbalstīta pārtikas produkcijas ražotāju dalība konkursos.

Realizēti 4 pārtikas konkursi – rupjmaizei, alum, biezpiena sierīņiem, piena tauku pastai. Organizēta virkne semināru pārtikas ražotājiem par valsts atbalsta saņemšanas iespējām, pārtikas produktu iepirkumu procedūrām, mārketingu un citiem ražotājus interesējošiem jautājumiem. Sniegts līdzfinansējums dalībai dažādos mārketinga pasākumos eksporta tirgos 12 pārtikas uzņēmumiem un asociācijām.

Sadarbībā ar Latvijas maiznieku biedrību veiksmīgi realizēta reklāmas un mārketinga akcija rudzu maizes popularizēšanai.

Lauksaimniecības preču eksporta tirgus veicināšanas stratēģijas ietvaros ir izveidota Latvijas lauksaimniecības un pārtikas nozaru reprezentācijas mājas lapa ar Latvijas eksportspējīgo uzņēmumu datu bāzi www.ggl.lv. Uzsākts darbs pie logotipa "Growing green in Latvia" mārketinga koncepcijas attīstības.

programme is implemented by Latvian State Institute of Agrarian Economics in co-operation with the association "Marketing Council". The Council unites 17 agriculture and food industry public organisation, which together with the institute prepare the action plan of the programme basing on the priorities defined by the industry representatives and policy documents.

Operation of the trade mark „Quality Product” within the programme has been successful and it is being attributed to food products and is being revised every year. The trade mark is granted in co-operation with industry public organisations and its conformity to set criteria is examined by certified auditors.

The aims of the trade mark is to encourage trust of the producers and consumers to the trademark by fostering informing of the consumers, and loyalty towards the quality mark and the product marked with the label. Communication strategy of the trade mark is based on creation of a common concept for this mark as a quality guarantee, because particularly the quality has become one of the main criteria based on which consumers prefer one or another food product. The other factor is traceability as a precondition for determining the quality. The index of identification of the trademark in Latvia exceeds 78%. In total the trademark has been granted to 185 goods produced by 34 companies; products include vegetables 42% and milk products 36%.

In 2005 in different countries 7 joint stands for Latvian producers were arranged in international fairs and support was provided for participation of Latvian producers in the events. This year our producers introduced their products to the visitors of the exhibition „Green Week” in Berlin, „Prodexpo” in Moscow, „Anuga” in Cologne, „Polagra Food” in Poznan, „Agro Balt” in Vilnius and „Rīga Food” in Riga. Moreover, products of Latvia were exhibited in stands organised by the European Commission in the following exhibitions: „Salon Agriculture” in Paris, „Royal Show” in Warwickshire and „Pancyprian Fair” in Cyprus. In decoration of the joint stands successful slogan was used: „Growing Green in Latvia”. Philosophy of the slogan was created so that international consumers would associate it with uncontaminated, natural environment, green thinking and work. At the international fairs the participation of food producers in competitions was supported.

Four food product competitions were implemented – for rye-bread, beer, cottage cheese and milk fats paste. Number of seminars for food producers have been organised on the possibilities of receiving state support, on buy-in procedures of food products, marketing and other issues that producers have showed interest in. Co-financing has been provided for participation in different marketing activities in export markets to 12 food production companies and organisations. In co-operation with Latvian Association of Bakers advertising and marketing campaign for promotion of rye-bread was successfully implemented.

Within the strategy for promotion of expert markets of agricultural products a website for representation of Latvian agricultural and food sector with the data base of Latvian exporting companies. Address:

www.ggl.lv. A work has been initiated to develop marketing concept for the logotype "Growing Green in Latvia".

5.3. Kredītpolitika *Credit policy*

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādes kreditēšanas programma *Crediting programme for purchase of agricultural land*

Pārskata gadā turpināja darboties Lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādes kreditēšanas programma (turpmāk – zemes programma). Zemes programma savu darbību uzsāka 2002. gadā un 2005. gada beigās beidza darboties, jo tika apgūta visa Ls 9 milj. kredītlinija. Zemes programmas ietvaros lauksaimnieki VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka” varēja saņemt aizdevumus lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādei ar termiņu līdz 20 gadiem un 4 % gada likmi.

2005. gadā tika piešķirti 174 aizdevumi par Ls 3 597 585. Aktivitāte, salīdzinājumā ar 2004. gadu (134 aizdevumi par Ls 1 724 043,20), ir pieaugusi. Kā iemesls ir ES platībmaksājumi un tā rezultātā radušās nestabilās attiecības starp lauksaimniekiem un zemes īpašniekiem, no kuriem tiek nomāta zeme. Neskaidrība par zemes īpašnieka iespējamo nākotnes rīcību lika lauksaimniekiem meklēt risinājumus, lai zemi iegūtu savā īpašumā, tādējādi nodrošinot saimniecības turpmākās ražošanas un pastāvēšanas iespējas.

During the reporting year the Crediting Programme for Purchase of Agricultural Land (hereinafter – Land Programme) continued its functioning. Land Programme was started in 2002 and finished its functioning at the end of 2005, because the credit amount of 9 million LVL was used. Within the land programme farmers could receive loans at the State-owned JSC Mortgage and Land Bank of Latvia for purchase of agricultural land with repayment term of 20 years and yearly interest rate of 4%. In 2005 174 loans were issued for the total amount of 3 597 585 LVL. Activity, if compared to 2004, (134 loans for 1 724 043,20 LVL) has increased. The reason of that is the EU area payments and the resulted unstable relations between the farmers and land owners from whom the land is leased. Uncertainty on the potential future actions of land owners forced the farmers to search for solutions to become the owners of land themselves in such way ensuring further production and existence potential.

Lauksaimniecības ilgtermiņa investīciju kreditēšanas programma *Agricultural Long-term Investment Crediting Programme*

2005. gadā turpinājās Lauksaimniecības ilgtermiņa investīciju kreditēšanas programmas (turpmāk – investīciju programma) darbība. Arī šīs programmas ietvaros VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka” piešķīra aizdevumus ilgtermiņa investīciju projektu īstenošanai.

2005. gada 6. aprīlī Ministru kabinetā tika apstiprināta precizēta investīciju programma. Tika pazemināta procentu likme no 6,8 % uz 4 % bioloģiskajām saimniecībām un lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām. Pārējiem lauksaimniekiem tika noteikta 5% likme.

Pārskata gadā tika piešķirts 121 aizdevums par Ls 4 896 676 (2004. gadā – 84 aizdevumi par Ls 3 554 120). Visvairāk projektu īsteno ti piensaimniecības attīstībā.

During 2005 the Agricultural Long-term Investment Crediting Programme (hereinafter – Investment Programme) continued its functioning. Also for this programme the loans were issued by the state-owned JSC Mortgage and Land Bank of Latvia for implementation of long-term investment projects. Updated investment programme was approved by the Cabinet of Ministers on 6 April 2005. The interest rate was reduced from 6,8% to 4% for biological farms and co-operative companies of agricultural services. Rate for other farmers was set at 5%.

In the reporting year 121 loans were issued for the total sum of 4 896 676 LVL (in 2004 – 84 loans for 3 554 120 LVL). Majority of the projects have been implemented in development of dairy-farming.

5.4. Kredītu garantijas lauku uzņēmējiem *Loan guarantees for rural entrepreneurs*

Valsts akciju sabiedrības "Lauku attīstības fonds" (turpmāk – Fonds) garantē banku, kredītiestāžu un citu specializēto finanšu institūciju izsniegtos īstermiņa un ilgtermiņa kredītus lauku uzņēmējiem. Bez Fonda Latvijā kredītus garantē arī „Latvijas Garantiju aģentūra”, kura negarantē lauksaimniecības attīstībai ņemtus kredītus un tās sniegto garantiju apjomu, kas, salīdzinot ar Fonda izsniegto garantiju apjomu, ir neliels.

State joint stock Company „Rural Development Fund” (hereinafter – Fund) guarantees short and long term loans issued to rural entrepreneurs by banks, credit institutions and other specialised financial institutions. Loans in Latvia are also guaranteed by the Latvian Guarantee Agency, which does not guarantee loans taken for development of agriculture and the issued amount, which if compared to the amount of guarantees issued by

Fonds 2005. gadā ir piešķīris 337 kredītu garantijas (tajā skaitā „Latvijas Hipotēku un zemes banka” – 182, „Latvijas Unibanka” – 97, „Hansabanka” – 34, „Latvijas Krājbanka” – 12, „Parekss banka” – 1, „Baltic Trust Bank” – 9, Nord LB Latvija-2) kopsummā par Ls 9,95 milj.

Salīdzinot ar 2004. gadu piešķirto garantiju skaitu ir samazinājies apmēram par 20 %. Samazinājums ir saistīts ar to, ka praktiski tika pabeigta ES struktūrfondu projektu pieņemšana.

Pamatojoties uz Fonda garantijām, lauku uzņēmēji 2005. gadā varēja saņemt kredītus kopsummā par Ls 30,73 milj., tajā skaitā ES struktūrfondu apguvei par Ls 17,98 milj.

No 2005. gadā piešķirtajām 337 kredītu garantijām 171 piešķirta tehnikas iegādei, 23 – apgrozāmo līdzekļu palielināšanai, 75 – celtniecībai un iekārtu iegādei, 29 – zemes un nekustamā īpašuma iegādei un 39 – citiem pasākumiem.

Kopš 1997.gada, kad Fonds sāka nodarboties ar kredītu garantēšanu, piešķirtas 2173 kredītu garantijas kopsummā par Ls 48,13 milj. Sakarā ar kredītu atmaksu spēku zaudējušas 914 kredītu garantijas par Ls 13,82 milj. (tajā skaitā 2005.gadā 350 garantijas par Ls 7,47 milj.).

Uz 01.01.2005. spēkā bija 1257 kredītu garantijas par Ls 22,66 milj.

the Fund, is small.

The Fund in 2005 has issued 337 loan guarantees (including Mortgage and Land Bank of Latvia – 182, Latvijas Unibanka – 97, Hansabanka – 34, Latvijas Krājbanka – 12, Parekss banka – 1, Baltic Trust Bank – 9, Nord LB Latvija – 2) for the total amount of 9,95 million LVL. If compared to 2004 the number of issued guarantees has decreased for approximately 20%. Such reduction is related with the fact that acceptance of projects for EU structural funds has been actually completed.

Basing on the guarantees issued by the Fund rural entrepreneurs in 2005 were able to receive loans for the total amount of 30,73 million LVL, including for acquiring of the EU structural funds – 17,98 million LVL.

From the 337 loan guarantees issued in 2005 171 has been issued for purchase of machinery, 23 – for increase of current assets, 75 – for construction and purchase of equipment, 29 – for purchase of land and real estate and 39 – for other activities.

Since 1997, when the Fund started to guarantee loans, in total 2173 loan guarantees have been issued for the total sum of 48,13 million LVL. As a result of loan repayment 914 loan guarantees have been closed for the amount of 13,82 LVL (particularly in 2005 – 350 guarantees for 7,47 LVL).

As at 01.01.2005 1257 loan guarantees for the total sum of 22,66 million LVL were effective.

5.3.tabula
Table 5.3.

VAS “Lauku attīstības fonds” izsniegtās garantijas 2003.-2005.gadā
Guaranties given by the State Joint-stock Company “Rural Development Fund” in 2003-2005

	2003.	2004.	2005.	1997.-2005.
Izsniegto garantiju skaits <i>Number of given guaranties</i>	618	423	337	2 173
Garantētā summa (tūkst.Ls) <i>Amount guaranteed (thousand, LVL)</i>	15 215	12 086	9 952	48 132
Kredītu apjoms, kas saņemts ar VAS “LAF” garantijām (tūkst.Ls) <i>Amount of loan that was received with the guaranties of the State Joint-stock Company “RDF” (thousand, LVL)</i>	33 288	34 024	30 732	129 189

Avots: Lauku attīstības fonds
Source: Rural development Fund

Fonds 2005.gadā bija nodrošinājis garantiju piešķiršanu visām banku pieprasītajām kredītu garantijām lauku uzņēmējiem, kuri atbilda Fonda aizdevumu garantēšanas noteikumiem. Fonda kredītu garantijas sekmeja ES strukturālo fondu līdzekļu apgūšanu.

The Fund in 2005 had ensured issuing of guarantees to all loan guarantees requested by banks for loans issued to rural entrepreneurs having met the loan guarantee rules of the Fund. Loan guarantees issued by the Fund fostered acquiring of the EU structural funds.

5.5. Nodokļi Taxes

Pēc Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā esošās informācijas Latvijā nodokļu maksātāju reģistrā uz 2006.gada 1.janvāri reģistrētas 27 727 zemnieku saimniecības. 2005.gadā kopējie ieņēmumi valsts budžetā pa nodokļu veidiem no zemnieku saimniecībām bija Ls 1152,7 tūkst., kas salīdzinājumā ar 2004.gadu samazinājušies par 71,86 %, jo būtiski (par 186%) pieaudzis valsts budžeta parāds zemniekiem par pievienotās vērtības nodokli.

According to the information provided by the State Revenue Service in the Register of Tax Payers as of 1 January 2006 there were 27 727 farms registered. In 2005 the total revenues to the state budget in all types of taxes from the farms made 1152,7 thousand LVL, which in comparison with 2004 have decreased for 71,86%, because there has been significant increase (for 186%) of the budget debt to the farmers for the value-added tax.

5.4.tabula
Table 5.4.

Valsts budžeta ieņēmumi no zemnieku saimniecībām 2003.-2005.gadā (tūkst.Ls)
State budget receipts from peasant farms in 2003 – 2005 (thousand LVL)

	2003.	2004.	2005.	2005./2004.%
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis <i>Individual income tax</i>	1287,1	1528,1	1456,6	95,3
Uzņēmumu ienākuma nodoklis <i>Corporate revenue tax</i>	459,8	389,8	441,2	113,2
Sociālās apdrošināšanas iemaksas <i>Social insurance payments</i>	2963,2	3136,6	3322,1	105,9
Pievienotās vērtības nodoklis <i>Value added tax</i>	- 1098,8	-1443,9	-4133,8	286,3
Dabas resursu nodoklis <i>Natural resources tax</i>	48,3	47,2	51,7	109,5
Akcīzes nodoklis <i>Excise tax</i>	-	-	4,4	-
Muitas nodoklis <i>Custom tax</i>	13,5	13,4	10,5	78,4
Ieņēmumi kopā <i>Total receipts</i>	3673,1	4095,9	1152,7	28,1

Avots: Valsts ieņēmumu dienests (VID)
Source: State revenue service (SRS)

Uzņēmumu atlase veikta pēc ģeogrāfiska un uzņēmējdarbības klasifikatora (UIFIK) uzņēmējdarbības formas koda 72 „Zemnieku saimniecība”.

Nodokļu maksātāju reģistrā reģistrēto lauksaimniecības pārstrādes uzņēmumu skaits uz 2006.gada 1.janvāri bija 300 uzņēmumu, tajā skaitā: gaļas pārstrādes – 206, piena pārstrādes – 58, graudu pārstrādes – 36. Uzņēmumu atlase veikta pēc vispārējās ekonomiskās klasifikācijas (NACE 1.1 red.) pamatdarbības veidiem. Atlasei izmantota informācija par pamatdarbības veidiem, kurus Valsts ieņēmumu dienests saņēmis no Centrālās statistikas pārvaldes.

Selection of companies has been made basing on the business entity type code 72 „Farm” from the Property and Business Classifier.

Number of agricultural products processing companies registered with the Taxpayer register as at 1 January 2006 was 300 companies, among them 206 meat processing companies, 58 milk processing companies and 36 grain processing companies. Selection of companies was carried out basing on the basic types of economic activities of NACE Classification of economic activities (NACE 1.1. rev.) For the selection information was used on types of main business activity received by the State Revenue Service from the Central Statistical Board.

5.5.tabula
Table 5.5.

2005.gada valsts budžeta ieņēmumi no lauksaimniecības pārstrādes uzņēmumiem (tūkst.Ls)
State budget receipts from agricultural processing enterprises in 2005, thousand LVL

Nozares <i>Branches</i>	Pavisam ieņēmumi <i>Total receipts</i>	Tai skaitā iedzīvot. ienākuma nodoklis <i>Individ. Income tax</i>	Uzņēmuma ienākuma nodoklis <i>Corporate revenue tax</i>	Sociālās apdrošī- nāšanas iemaksas <i>Social insur. payments</i>	PVN <i>VAT</i>	Akcīzes nodoklis <i>Excise tax</i>	Dabas resursu nodoklis <i>Natural resource tax</i>	Muitas nodoklis <i>Custom tax</i>
Gaļas, gaļas izstrādājumu un konservu ražošana <i>Production of meat, meat products & canned meat</i>	11484,6	1997,6	68,5	3608,4	5722,5	6,0	61,1	20,5
Piena pārstrāde, siera un saldējuma ražošana <i>Milk processing, production of chees & ice-cream</i>	5190,8	2270,1	282,6	3611,5	-1082,9	0,0	109,5	-2,5
Graudu malšana, cietes un cietes produktu ražošana <i>Production of products of grain</i>	2194,9	627,6	134,6	975,2	373,5	0,0	12,2	71,8

milling, starch &
starch products

Kopā In total	18870,3	4895,3	485,7	8195,1	5013,1	6,0	182,8	89,8
---------------	---------	--------	-------	--------	--------	-----	-------	------

Avots: VID
Source: SRS

Pēc (5.4. un 5.5. tabula) apkopotās informācijas 2005.gadā valsts budžeta kopējie ieņēmumi no zemnieku saimniecībām un pārstrādes uzņēmumiem bija Ls 20,02 milj., no tiem valsts sociālās apdrošināšanas maksājumos samaksāti Ls 11,52 milj. Šis rādītājs salīdzinājumā ar 2004. gadu ir pieaudzis par 11 %. Savukārt ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa 2005. gadā bija Ls 6,35 milj. (pieaugums salīdzinājumā ar 2004. gadu – Ls 6,5 %).

According to the obtained information (Table 5.4 and 5.5) total revenues in the state budget in 2005 from farms and processing companies were 20,02 million LVL from which 11,52 million LVL were paid as state social insurance contributions. This figure if compared to 2004 has increased for 11%. However, revenues from personal income tax in 2005 were 6,35 million LVL (increase for 6,5%, if compared to 2004).

Uzņēmuma ienākuma nodoklis

Corporate income tax

2005.gadā tika veikti grozījumi likumā „Par uzņēmumu gada pārskatiem”. Būtiskas izmaiņas skar pamatlīdzekļu nolietojuma norakstīšanu jaunām ražošanas tehnoloģiskām iekārtām. Uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātājam, iegādājoties vai izveidojot jaunas ražošanas tehnoloģiskās iekārtas, būs tiesības tehnoloģiskās iekārtas iegādes vai izmantošanas iekārtas iegādes vai izveidošanas izmaksas (uzņēmuma ienākuma nodokļa aprēķināšanas vajadzībām) reizināt ar koeficientu, tādējādi, nolietojuma aprēķinā izmantojot palielinātu pamatlīdzekļu vērtību. Piemērojamie koeficienti ir robežās no 1,5 (2006.gadā) līdz 1,1 (2010.gadā).

In 2005 amendments to the law On Annual Reports were made. Significant changes apply to writing off of depreciation of fixed assets for new production technological equipment. Payer of Corporate income tax upon purchase or developing new production technological equipment will have the right to multiply the costs of purchase or development of the technological equipment (for the need of calculation of the corporate income tax) with rate, thus in calculating the depreciation to use increased value of fixed assets. Applicable rates are within the range from 1,5 (in 2006) to 1,1 (in 2010).

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Personal income tax

2005.gadā iedzīvotāju ienākuma nodokļa neapliekamais minimums mēnesī bija noteikts Ls 26, atvieglojums par apgādībā esošu personu – Ls 18. No 2006.gada 1.janvāra neapliekamais minimums ir Ls 32 mēnesī, kā arī atvieglojums par apgādībā esošām personām – Ls 22 mēnesī.

In 2005 the untaxed monthly income of personal income tax was 26 LVL, relief for dependent person – 18 LVL. Starting from 1 January 2006 the untaxed monthly income is 32 LVL, but the relief for dependent person – 22 LVL per month.

Pievienotās vērtības nodoklis

Value added tax

Lauksaimnieciskās produkcijas ražotājiem 2005.gadā izmaksātās pievienotās vērtības nodokļa 12% kompensācija bija Ls 4842,4 tūkst. jeb par 11 % vairāk nekā 2004.gadā.

Compensation of 12% of the value added tax paid out to producers of agricultural products in 2005 was 4842,4 thousand LVL or for 11% more than in 2004.

2005.gadā notika arī aktīvas diskusijas par iespēju ieviest samazinātu pievienotās vērtības nodokļa likmi pārtikas produktiem. Zemkopības ministrija piedāvāja šis nodokļu likmes samazinājumu izmantot kā vienu no līdzekļiem inflācijas pieauguma apturēšanai, taču Ministru kabinetā šis priekšlikums netika ņemts vērā.

In 2005 active discussions took place on the possibility to introduce reduced value added tax rate for food products. The Ministry of Agriculture proposed the reduction of the tax rate as one of the solutions for suspension of the inflation growth, however the Cabinet of Ministers did not consider the offered proposal.

Nekustamā īpašuma nodoklis

Real estate tax

Grozījumi likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli” paredz precizēt normu attiecībā uz nodokļa atbrīvojumu jaunuzceltajām vai rekonstruētajām, saimnieciskās darbības veikšanai paredzētajām ēkām, kā arī nosaka to, ka nodokļa objekta statuss vairs nebūs atkarīgs no bilances posteņa, kurā attiecīgā ēka vai būve uzskaitīta.

Amendments in the law On Real Estate Tax define to specify the provision regarding the tax exemption for newly built or reconstructed building intended for economic activity and defines also that the status of taxed object will no longer depend on the balance sheet item where the respective building or construction is accounted for.

Akcīzes nodoklis

Excise duty

2005.gadā tika izdarīti grozījumi likumā „Par akcīzes nodokli”, kas paredz akcīzes nodokli alum palielināt no 1,22 latiem līdz 1,30 latiem (par 100 litriem par katra absolūtā spirta procentu), kas atbilst Eiropas Savienības minimālajai likmei.

No 2006.gada 1.janvāra stājas spēkā likuma „Par akcīzes nodokli” norma par samazināto akcīzes nodokļa likmi patstāvīgā mazā alus darītavā saražotajam alum. Mazās alus darītavas (kuras gadā ražo ne vairāk kā 50000hl alus) par vienā kalendāra gadā saražotajiem pirmajiem 10 tūkstošiem hektolitru alus maksā nodokli 0,65 latī (50% no pamatlīkmes).

No 2006.gada ir palielināta akcīzes nodokļa likme stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem – no 550 latiem (par 100 litriem absolūtā spirta) uz 630 latiem.

In 2005 amendments in the law On Excise Duty were made foreseeing increase of excise duty for beer from 1,22 lats to 1,30 lats (per 100 litres for each per cent of absolute alcohol by volume) that confirms to the minimum rate in the European Union.

On 1 January 2006 the provision of the law On Excise Duty became effective providing for reduced excise duty rate for beer produced in a permanent small brewery. Small breweries (producing yearly not more than 50000 hl beer) shall pay tax in the amount of 0,65 LVL (50% from the basic rate) for the first 10 000 hectolitres of beer produced within one calendar year.

From 2006 the excise duty rate has been increased for strong alcoholic beverages - from 550 lats (for 100 litres of absolute alcohol by volume) to 630 lats.

Dīzeļdegvielas akcīzes nodokļa atmaksa lauksaimniecības produktu ražotājiem

Reimbursement of the Excise Duty of the Derv for the Producers of the Agricultural Production

Pēc pašvaldības datiem lauksaimniecības produkcijas ražošanai izmantotā zemes platība 2005.gadā, par kuru varēja pieprasīt atmaksu par zemes apstrādāšanai izmantoto dīzeļdegvielu, bija 2,24 milj.ha. Ražošanai faktiski izmantotā zemes platība, par kuru 2005.gadā pieprasīta akcīzes nodokļa atmaksa par iegādāto dīzeļdegvielu, bija 710119 ha. Saņemtā nodokļa kompensācija 2005.gadā pavisam Ls 11,5 milj., no tiem Ls 1,20 milj. un 83758 ha par 2004.gadā iegādāto dīzeļdegvielu.

According to data provided by municipalities the total area of land used for agricultural production in 2005 for which it was possible to request refund for diesel fuel used for cultivating the land was 2,24 million ha. The size of land actually used for production for which in 2005 the refund of excise duty for purchased diesel fuel was requested was 710119 ha. The total amount of received tax compensation in 2005 was 11,5 million LVL from which 1,20 million lats and 83758 ha were paid out in 2004 for the purchased diesel fuel.

5.6.tabula
Table 5.6.

Atmaksātais akcīzes nodoklis par izlietoto dīzeļdegvielu 2003.-2005.gadā

Refunded excise tax for diesel fuel used in 2003 – 2005

	Mērvienības	2003.	2004.	2005.
Pavisam izmaksātais akcīzes nodoklis, <i>Total excise tax paid out,</i>	milj.Ls <i>mln. LVL</i>	5,50	8,93	11,5
t.sk: par kārtējo gadā iegādāto <i>incl.: for what was purchased in the current year</i>	milj.Ls <i>mln. LVL</i>	4,80	7,65	10,3
par iepriekšējā gadā iegādāto <i>for what was purchased in the previous year</i>	milj.Ls <i>mln. LVL</i>	0,70	1,28	1,2
Izmantojamā zemes platība, <i>Land area used,</i>	milj.ha <i>mln. ha</i>	2,10	2,57	2,24
no tās: pieprasīta atmaksa <i>incl.: refund requested</i>	milj.ha <i>mln. ha</i>	0,48	0,58	0,71
% no kopējās zemes platības <i>% of the total land area</i>	%	22,9	22,6	31,5
Saņemti iesniegumi atmaksai <i>Applications for refund received</i>	milj.Ls <i>mln. LVL</i>	5,76	8,25	11,1
no tiem: atzīti par nederīgiem <i>incl.: acknowledged invalid</i>	milj.Ls <i>mln. LVL</i>	0,15	0,28	0,25
% no kopējo iesniegumu skaita <i>% of the total number of applications</i>	%	2,5	3,4	2,3

Avots: VID
Source: SRS

5.6.Kooperatīvu un nevalstisko organizāciju atbalsts Support for cooperative and non-governmental organizations

Kooperācijas veicināšana

Promotion of Cooperation

Lai atbalstītu lauksaimnieku nevalstisko organizāciju darbību, 2005. gadā lauksaimniecības subsīdiju valsts programmā lauksaimnieku nevalstisko organizāciju atbalstam tika izlietoti 288 352 lati ar mērķi paplašināt lauku iedzīvotāju iesaistīšanos lēmumu pieņemšanas procesos, nodrošināt sadarbību starp dažāda līmeņa institūcijām un nevalstiskajām organizācijām, veicināt lauku iedzīvotāju informētību un izglītošanu par Latvijas integrāciju ES, radīt labvēlīgu vidi lauksaimnieciskajai ražošanai, kā arī aktivizēt ekonomikas dažādošanu laukos, tādējādi paaugstinot lauku iedzīvotāju dzīves līmeni.

Lai veicinātu lauksaimnieku nevalstisko organizāciju savstarpējo sadarbību, iesaistot lauku iedzīvotājus, lauksaimniecības produktu ražotājus un pārstrādātājus lēmumu pieņemšanas procesos un nodrošinot informācijas apriti starp valsts institūcijām, Eiropas Savienības līmeņa organizācijām un lauksaimniekiem, 2005. gadā valsts atbalsts tika piešķirts arī lauksaimnieku nevalstisko organizāciju savstarpējās sadarbības veicināšanai – Ls 143 000, t.sk. Ls 38 000 lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomei, Ls 47 000 – Latvijas zemnieku pārstāvim Briselē un Ls 58 000 – rajonu lauksaimnieku apvienību izveidei un darbībai.

Latvijā aktīvi darbojas dažādas lauksaimnieku organizācijas – asociācijas un biedrības. Lauksaimnieku nevalstiskās organizācijas aptver visu Latvijas teritoriju, tā nodrošinot visaptverošu informācijas apmaiņu starp lauksaimniekiem un dažāda līmeņa valsts institūcijām. Lai nodrošinātu efektīvu informācijas apmaiņu starp lauksaimnieku organizācijām un Zemkopības ministriju, 2000. gada aprīlī tika izveidota Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome (LOSP) – dažādu valsts mēroga lauksaimniecības ražošanas un produkcijas pārstrādes nevalstisko organizāciju apvienojoša konsultatīva institūcija. Tās uzdevums – lauksaimnieku organizāciju diskusijas ar Zemkopības ministriju un citām valsts institūcijām par aktuālajiem lauksaimniecības jautājumiem. LOSP nodrošina atgriezenisko saikni starp Zemkopības ministriju un nevalstiskajām organizācijām lauksaimniecības politikas veidošanas un ieviešanas jautājumos, kā arī lauksaimniecības sektora problēmu apzināšana un iespējamo risinājumu meklēšana. 2004. gada beigās LOSP noformēja juridisko statusu, reģistrējoties kā biedrība Uzņēmumu reģistrā.

Katru gadu atkārtoti tiek slēgts LOSP sadarbības līgums ar Zemkopības ministriju, kurā tiek noteikti galvenie ministrijas un LOSP attiecību pamatprincipi un reglamentēti sadarbības virzieni. Līguma ietvaros visi būtiskākie, lauksaimniecības sektoru ietekmējošie normatīvie akti tiek saskaņoti ar LOSP. Padomes pārstāvji piedalās normatīvo aktu izstrādes darba grupās. Tiem ir iespējas virzīt priekšlikumus izmaiņām lauksaimniecības darbības regulējumos, kā arī ražotājiem vismaz reizi mēnesī ir iespējams pārrunāt aktuālos jautājumus ar zemkopības ministru.

2005. gadā Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomē darbojās 45 organizācijas, tai skaitā 5 daudznozaru sabiedriskās organizācijas, 32 nozares pārstāvošas lauksaimnieku organizācijas un biedrības, kā arī

In order to support functioning of non-governmental organisations of farmers, 288 352 lats were used within the State Agricultural Subsidies Programme for the support of NGOs of farmers with the aim to increase participation of rural population in decision-making processes, ensure co-operation between institutions of different levels with non-governmental organisations, promote informing and education of rural population on the integration of Latvia into the EU, thus increasing the living standard of rural population.

In order to promote mutual co-operation of non-governmental organisations of farmers by involving rural population, producers and processing companies of agricultural products and by ensuring information Exchange between state institutions, EU-level organisations and the farmers, in 2005 the state support was granted for promotion of mutual co-operation between the non-governmental organisations of farmers in the amount of 143 000 LVL, including 38 000 LVL for the Co-operation Council of Farmer's Organisations, 47 000 LVL for representative of Latvian farmers in Brussels and 58 000 LVL for establishing and functioning of farmers organisations in districts of Latvia.

Various organisations of farmers (associations and unions) are actively functioning in Latvia. NGOs of farmers cover the whole territory of Latvia in such way ensuring overall Exchange of information between farmers and state institutions of different levels. In order to ensure efficient information Exchange between farmer's organisations and the Ministry of Agriculture in 2000 Co-operation Council of Farmer's Organisations (CCFO) was founded – consulting institution uniting non-governmental organisations of national agricultural producers and processors of different levels. The task of the Council is to conduct discussions on behalf of the farmer's organisations with the Ministry of Agriculture and other state institutions on topical agricultural issues. CCFO ensures the feedback between the Ministry of Agriculture and non-governmental organisations in policy making and introduction issues as well as identifying of problems in the agricultural sector and search of potential solutions. In the late 2004 CCFO finalised its legal status and registered itself as an association in the Enterprise Register.

Every year the co-operation agreement between the CCFO and the Ministry of Agriculture is renewed defining the main basic principles of the relation between the Ministry and the Council and specifying the co-operation directions. Under the agreement all most essential legal enactments influencing the agriculture are being co-ordinated with the Council. Representatives of the Council participate in the working groups drawing up drafts of laws and regulations. Representatives have the possibility to submit proposals for amendments in the regulatory acts on agriculture, but the producers have the possibility at least once a month to discuss the topical issues with the Minister for Agriculture.

In 2005 the Co-operation Council of Farmer's Organisations united 45 organisations, including 5 multi-

astoņi asociētie biedri.

LOSP mērķi ir:

- 1) lauksaimniecības un lauku attīstības daudznozaru un nozaru nevalstisko organizāciju iesaistīšana lauksaimniecības un lauku attīstības politikas veidošanā un īstenošanā;
- 2) konkurētspējīgas lauksaimniecības produkcijas ražošanas, pārstrādes un eksporta veicināšana;
- 3) alternatīvu nodarbošanās veidu attīstības veicināšana laukos.

LOSP uzdevumi ir:

- 1) izstrādāt un pārstāvēt biedrības locekļu viedokli lauksaimniecības un lauku attīstības politikas jautājumos;
- 2) nodrošināt atklātumu lauksaimniecības nozares un lauku attīstības būtiskāko problēmu risināšanā;
- 3) pārstāvēt lauksaimniecības produkcijas ražotāju, pārstrādātāju un lauku uzņēmēju intereses sarunās ar Zemkopības ministriju un citām valsts pārvaldes institūcijām, starptautiskajām institūcijām un organizācijām;
- 4) iesniegt priekšlikumus lauksaimniecības un lauku attīstības politikas izstrādāšanai un realizēšanai, piedalīties lauksaimniecību un lauku intereses skarošu likumprojektu, Ministru kabineta noteikumu un citu normatīvo aktu projektu izstrādāšanā un izvērtēšanā;
- 5) iesaistīt LOSP biedru pārstāvjus pārvaldes institūciju darba grupās Eiropas Savienības normatīvo dokumentu izvērtēšanai, izskatīt un izvērtēt nevalstisko organizāciju un pārvaldes institūciju nostādņu atšķirības;
- 6) apkopot nevalstisko organizāciju iesniegtos priekšlikumus, izstrādāt un izteikt pārvaldes institūcijām viedokli par lauksaimniecības un lauku attīstības atbalsta pasākumiem;
- 7) ierosināt, kā arī izvērtēt priekšlikumus Zemkopības ministrijas pakļautībā un pārraudzībā esošo valsts iestāžu darbības uzlabošanai, šo iestāžu un nevalstisko organizāciju sadarbības pilnveidošanai;
- 8) vērtēt iekšējā un ārējā tirgus situāciju un ar to saistītās problēmas, ierosināt to risināšanas variantus;
- 9) nodrošināt informatīvo saikni: ražotājs - Zemkopības ministrija - ražotājs.

Lai tiktu nodrošināta atgriezeniska informācija starp rajona, valsts, pašvaldību institūcijām, LOSP un lauku iedzīvotājiem, 2005.gadā darbojās 23 rajonu lauksaimnieku apvienības. Tas veicinājis arvien lielākas lauku iedzīvotāju daļas iesaistīšanos dažādu jautājumu risināšanā un to informētības līmeņa paaugstināšanā par Eiropas Savienības Kopējo lauksaimniecības politiku un Latvijas integrāciju Eiropas Savienībā.

2005.gadā LOSP pārstāvji piedalījušies Zemkopības ministrijas izveidotajās darba grupās, snieguši atzinumus par aktuāliem un stratēģiskiem jautājumiem. LOSP sadarbībā ar Zemkopības ministriju ir palīdzējusi apkopot nepieciešamos datus kompensāciju izmaksāšanai vētras postījumos cietušajiem zemniekiem, kā arī organizējusi ziedojumu vākšanas kampaņu saimniecībām, kuras cieta zaudējumus knišļu uzbrukumu dēļ. LOSP līdzdarbojusies „Latvijas lauku attīstības valsts stratēģijas plāna 2007.-2013.gadam” un „2007.-2013.gada Lauku attīstības programmas” izstrādē, kā arī sekojusi līdzi „Lauku

sector public organisations, 32 farmer's organisations and associations representing particular sectors as well as 8 associated members.

Aims of the CCFO are as follows:

- 1) Involvement of agricultural and rural development non-governmental organisations representing several of separate sectors in development and implementation of agricultural and rural development policy;
 - 2) Promotion of production, processing and export of competitive agricultural production;
 - 3) Promotion of development of alternative ways of activities in rural areas.
- 4) Tasks of the CCFO are as follows:
- 5) Prepare and represent the opinion of the members of the organisation concerning issues related with agriculture and rural development;
 - 6) Ensure transparency in solving the most essential problems of agricultural sector and rural development;
 - 7) Represent the interests of producers, processors of agricultural products and rural entrepreneurs in negotiations with the Ministry of Agriculture and other public administration institutions, international institutions and organisations;
 - 8) Submit proposals for development and implementation of agriculture and rural development policy, participate in preparation and evaluation of draft laws, Cabinet regulations and other legal enactments concerning the interests of agriculture and rural areas;
 - 9) Involve the representatives of the Council members in the working groups of public institutions for evaluations of European Union normative documents, examine and evaluate the differences between the opinions of the non-governmental organisations and those of public administration institutions;
 - 10) Gather proposals prepared by the non-governmental organisations, prepare and express opinion on support measures for agriculture and rural development to public administration institutions;
 - 11) Propose as well as evaluate proposals for improvement of the work of institutions being subordinated or under supervision of the Ministry of Agriculture, improvement of the co-operation between the institutions and non-governmental organisations;
 - 12) Assess the domestic and foreign market situation and the related problems, provide options for their solution;
 - 13) Ensure informative link: producer – Ministry of Agriculture – producer.

In order to ensure feedback of information between the regional, state and municipal institutions, the CCFO and rural population in 2005 there were 23 regional associations of farmers functioning. This has fostered involvement of even greater number of rural population in solution of different issues and contributed to increase of the level of information on the Common Agricultural Policy of the European Union and integration of Latvia to the European Union.

In 2005 the representatives of the CCFO have participated in the working groups established by the Ministry of Agriculture, provided assessments for topical and strategic issues. CCFO in co-operation with the

attīstības plāna 2004.-2007.gadam” (Vienotā programmdokumenta) realizācijai un sniegusi priekšlikumus nepieciešamajiem uzlabojumiem. LOSP piedalījies 2006.gada subsīdiu nolikumu izstrādē. Tā aktīvi sadarbojusies ar nevalstisko organizāciju (NVO) sektoru, piedaloties dažādos pasākumos, darba grupās un iesaistoties programmu izstrādāšanā, kā arī parakstot kopēju NVO memorandu Ministru kabinetā.

Ar LOSP Briseles biroja starpniecību tiek iegūta informācija par lauksaimniecības aktualitātēm pārējās Eiropas Savienības valstīs un pārstāvētas Latvijas lauksaimnieku intereses Eiropas līmeņa lauksaimnieku nevalstiskajās organizācijās.

Zemkopības ministrija 2006. gada 27.janvārī ir noslēgusi sadarbības līgumu ar Latvijas Pārtikas uzņēmumu federāciju. Līgums paredz apvienot spēkus tādas kopīgas darbības organizēšanai un veikšanai, kas ir vērsta uz pārtikas aprites politikas izstrādāšanu un normatīvo aktu projektu sagatavošanu.

Lai nodrošinātu diskusijas ar pārtikas ražotājiem un to atsevišķām organizācijām, Zemkopības ministrija sadarbojas ar Pārtikas nozaru sadarbības padomi (PNSP). Galvenie sadarbības virzieni:

- 1) ar pārtikas nozari saistīto normatīvo aktu projektu saskaņošana atzinuma sniegšanai;
- 2) informācijas sniegšana par darba grupām, kas izveidotas Zemkopības ministrijā un kurās izskata ar pārtikas apriti saistītos jautājumus;
- 3) PNSP pārstāvju darbība Zemkopības ministrijas darba grupās atsevišķu normatīvo aktu izstrādē;
- 4) sistemātiskas PNSP un zemkopības ministra tikšanās, kurās ministrs un attiecīgie ministrijas speciālisti atbild uz aktuāliem jautājumiem pārtikas nozarē.

Ministry of Agriculture has helped to summarise the necessary data for paying out compensations for farmers damaged by the hurricane as well as organised campaign for collection of donations for farms having incurred losses due to insect attack. Council has co-acted in preparation of the Strategy Plan for Rural Development of Latvia for 2007-2013 and Rural Development Programme for 2007-2013 and has also followed the implementation of the Rural Development Plan for 2004-2007 (Single Programming Document) and submitted proposals for the necessary improvements. CCFO has participated in development of the subsidy document for 2006. It has actively co-operated with the NGO sector by participating in different events, working groups and involving in development of programmes as well as by signing a common NGO memorandum at the Cabinet of Ministers.

With the mediation of the Brussels office of the CCFO information is obtained concerning the latest agricultural topics in other European Union countries and interests of farmers of Latvia are represented in European-level non-governmental organisations of farmers.

Ministry of Agriculture on 27 January 2006 has signed a co-operation agreement with Latvian Federation of Food Enterprises. The agreement foresees to unite resources for organisation and implementation of co-operation that focuses on preparation of food chain policy and drawing up of draft legal enactments.

In order to ensure discussions with the food producers and their individual organisations the Ministry of Agriculture co-operates with the Co-operation Council of Food Sectors (CCFS). Main co-operation directions are as follows:

- 1) Co-ordination of draft laws and regulations related with food sector for the purpose of provision of an opinion;
- 2) Provision of information on the working groups established at the Ministry of Agriculture examining issues related to food chain;
- 3) Work of the representatives of the CCFS in the working groups of the Ministry of Agriculture in preparation of particular laws and regulations;
- 4) Regular meetings of the CCFS and the Minister for Agriculture, where the Minister and the respective Ministry specialists provide answers to the most topical issues in food sector.

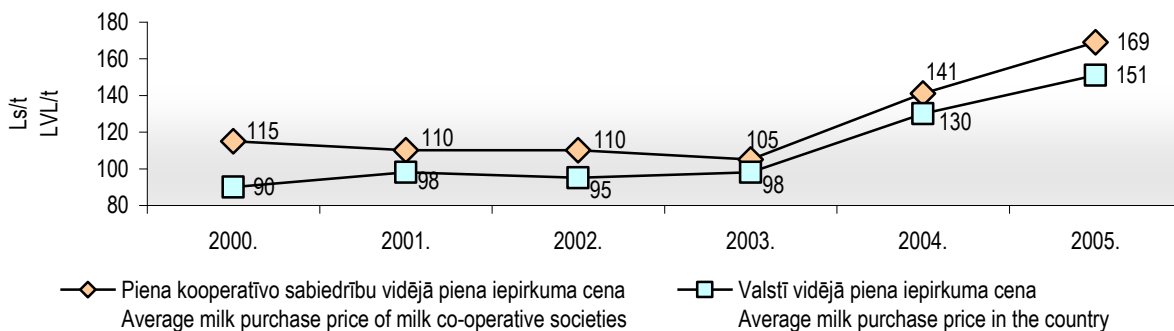
Kooperatīvi *Co-operatives*

Sadarbojoties ar Eiropas Savienības (ES) dalībvalstīm un izmantojot dalībvalstu pieredzi lauksaimniecības kooperatīvo sabiedrību veidošanā, 2000.gadā Latvijā tika ieviests jauns kooperatīvo sabiedrību veids – lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības. Šo kooperatīvo sabiedrību uzdevums ir veicināt un meklēt jaunu noieta tirgu biedru saražotās lauksaimniecības produkcijas realizācijai, rūpēties par biedru konkurētspējas un labklājības paaugstināšanu, samazinot ražošanas izmaksas.

Co-operating with the European Union member States and using the experience of the member states in establishing of co-operative societies in 2000 in Latvia new type of co-operative societies was introduced – agricultural services co-operative societies. The task of such co-operative societies is to promote and search of new sales markets for agricultural products produced by the members of the society, take care about improvement of the competitiveness of the members and their welfare by reducing production costs.

Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību attīstību veicināja Zemkopības ministrijas izstrādātā atbalsta politika. Labvēlīgā atbalsta politikai ir palīdzējusi lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām veiksmīgi palielināt savu apgrozījumu un zemniekiem – par izdevīgāku cenu realizēt saražoto produkciju. 5.2.attēlā redzams, ka kooperatīvās sabiedrības produkcijas iepirkuma cena (šajā gadījumā - piens) ir augstāka nekā valstī aprēķinātā vidējā piena cena. Redzams, ka piena kooperatīvi savu biedru saražoto produkciju realizē par augstāku cenu, nekā pārējie uzņēmumi valstī. Cenu atšķirības starp kooperatīvu piena iepirkuma cenu un valstī aprēķināto svārstās no 25 latiem par tonnu līdz 7 latiem par piena tonnu. Līdzīga situācija bija arī graudaugu nozarē, kad kooperatīvās sabiedrības ražotāju produkciju realizēja par augstāku cenu, tādējādi palielinot zemnieku ieņēmumus.

Development of agricultural services co-operative societies was fostered by the support policy developed by the Ministry of Agriculture. The favourable support policy has helped agricultural services co-operative societies to increase their turnover and for the farmers to sell their products for more advantageous prices. Figure 5.2 shows that the purchase price of products of the co-operative societies (in this particular case – milk) is higher than the average calculated milk price in the country. We can see that the milk co-operatives sell the milk produced by their members for higher price than other companies in the country. Price differences between the purchase price of milk of co-operatives and the average calculated price in the country fluctuates in the range from 25 lats per ton to 7 lats per ton of milk. Similar situation was observed in the crop sector, where the products produced by the members of a co-operative society were sold for higher price in such way increasing the revenues of the farmers.

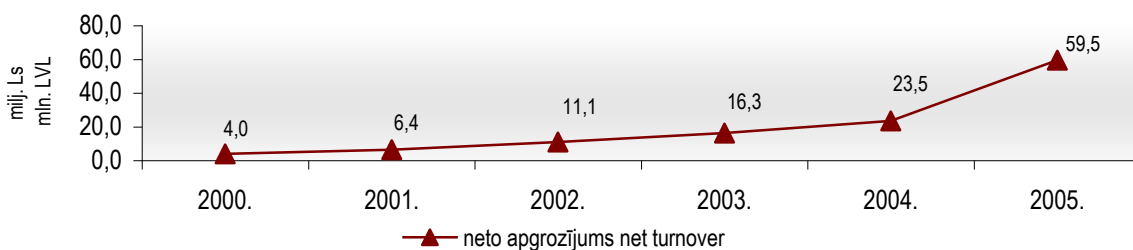

Avots: Latvijas piena kooperatīvā sabiedrība (LPKS)
Source: Milk Co-operative Society of Latvia (MCSL)

5.2.attēls. Kooperatīvo sabiedrību vidējā piena iepirkuma cena salīdzinājumā ar valstī aprēķināto vidējo piena cenu
Figure 5.2. Comparison of average milk price of the co-operative societies with the average calculated milk price in the country

Kooperatīvo sabiedrību apgrozījums pieaug katru gadu. Gada vidējais apgrozījuma pieaugums par 61% liecina par kooperatīvu lomu zemnieku un lauku attīstībā. Jo vairāk zemnieku iesaistās kooperatīvos, jo lielāku produkcijas apjomu ir iespējams realizēt par augstāku cenu.

Turnover of the co-operative societies is growing every year. Average annual increase of turnover for 61% well describes the role of the co-operatives in the development of farmers and rural areas. The more farmers involve in the co-operatives, the larger amount of production may be sold for higher price.

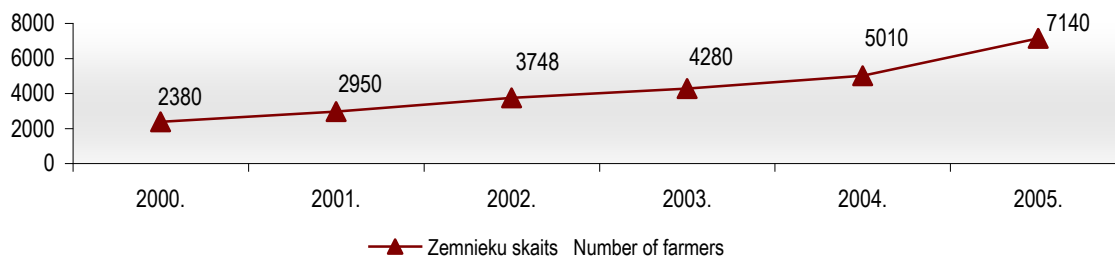

Avots: LPKS
Source: MCSL

5.3.attēls. Kooperatīvo sabiedrību neto apgrozījums un apgrozījums starp biedriem 2000. - 2005.gadā
Figure 5.3. Net turnover of the cooperative societies and the turnover amongst the members in 2000 – 2005

5.3.attēlā redzams, ka zemnieku uzticība kooperatīvajām sabiedrībām ar katru gadu pieaug.

Figure 5.3 shows that the trust of farmers towards the co-operative societies is increasing every year.

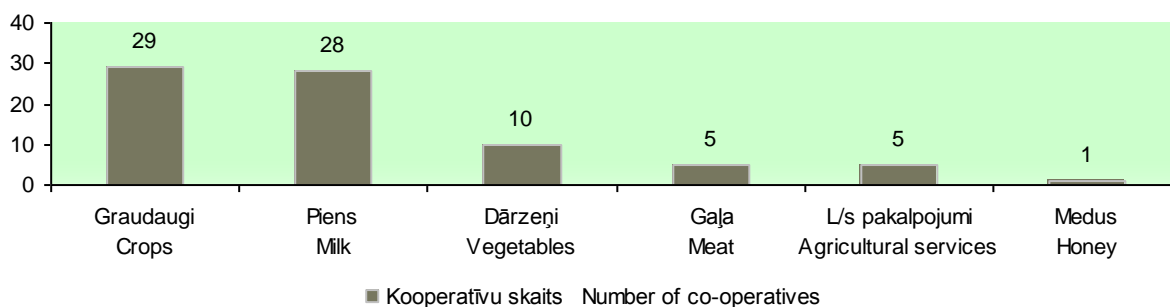
Avots: LPKS
Source: MCSL

5.4.attēls. Zemnieku skaita pieaugums kooperatīvajās sabiedrībās

Figure 5.4. Increase of the number of farmers in the co-operative societies

2005.gadā reģistrētas 78 lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības, kuras savu darbību veic Latvijas teritorijā. No tām – graudu pirmapstrādes un uzglabāšanas kooperatīvās sabiedrības – 29, piena ražošanas kooperatīvi – 28, no kuriem 3 kooperatīvi nodarbojas arī ar piena pārstrādi un ražo kvalitatīvu produkciju, 10 augļu un dārzeņu ražošanas kooperatīvi, 1 medus ražošanas kooperatīvs, 5 gaļas ražošanas kooperatīvi un 5 lauksaimniecības tehnikas pakalpojumu kooperatīvi.

In 2005 78 agricultural services co-operative societies were registered performing their activities in the territory of Latvia. Out of those registered there were 29 dealing with crop pre-processing and storage; 28 – milk production co-operatives, from which 3 co-operatives deal also with milk processing and produce products of good quality, 10 fruit and vegetable production co-operatives, 1 honey production co-operative, 5 meat production co-operatives and 5 agricultural machinery services co-operatives.

Avots: LPKS
Source: MCSL

5.5. attēls. Kooperatīvo sabiedrību sadalījums pa nozarēm

Figure 5.5. Distribution of co-operative societies among sectors

2005. gadā Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīviem bija iespēja pretendēt uz valsts atbalstu – „Kredītprocenu dzēšana atzītiem lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīviem”, „Investīciju atbalsts lauksaimniecībā”.

Jaunie kooperatīvi varēja pretendēt uz atbalsta pasākumu „Kooperācijas attīstības atbalsts jaunajiem kooperatīviem” un „Atbalsta ieguldījumi lauksaimniecības nozarē”.

2005.gadā kopējā atbalsta summa lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām bija Ls 521,7 tūkst. Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības varēja pretendēt arī uz Zemkopības ministrijas un Hipotēku un zemes bankas izstrādāto projektu „Lauksaimniecības ilgtermiņa investīciju kreditēšanas programma”.

Atzītās lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības, pamatojoties uz 2003.gada 27.martā iesniegtajiem grozījumiem likumā „Par uzņēmumu ienākuma nodokli”, tika atbrīvotas no uzņēmumu ienākuma nodokļa maksāšanas, un šīs sabiedrības varēja pretendēt

In 2005 agricultural services co-operatives had the possibility to apply for state support – „Cancellation of Loan Interest for Accredited Agricultural Services Co-operatives”, „Investment Support in Agriculture”.

New co-operatives could apply for support items „Co-operation Development Support for new Co-operatives” and „Support Investment in Agricultural Sector”.

In 2005 the total support amount for agricultural services co-operative societies was 521,7 thousand LVL. Agricultural services co-operative societies could apply also for the support under Project developed by the Ministry of Agriculture and the Mortgage and Land Bank of Latvia „Crediting Programme for Long-term Investments in Agriculture”.

Accredited agricultural services co-operative societies basing on the amendments submitted on 27 March 2003 to the law On Corporate Income Tax were exempted from payment of the corporate income tax and these societies could apply for the activity under the Rural Development Plan „Support for Producers Groups”. In 2005 45 agricultural services co-operative societies were

uz Lauku attīstības plāna pasākumu „Atbalsts ražotāju grupām”. 2005.gadā tika atzītas 45 lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības, un kopējā atbalsta summa veidoja Ls 521 688,16.

accredited, but the total support amount was 521 688,16 LVL.

Lauksaimnieku pašpārvalde *Self-government of the Farmers*

Lai atbalstītu lauksaimnieku nevalstisko organizāciju darbību, 2004.gadā Lauksaimniecības subsīdiju valsts programmā lauksaimnieku nevalstisko organizāciju atbalstam tika izlietoti 112 000 latu ar mērķi paplašināt lauku iedzīvotāju iesaistīšanos lēmumu pieņemšanas procesos, nodrošināt sadarbību starp dažāda līmeņa institūcijām un nevalstiskajām organizācijām, veicināt lauku iedzīvotāju informētību un izglītošanu par Latvijas integrāciju ES, radīt labvēlīgu vidi lauksaimnieciskajai ražošanai, kā arī aktivizēt ekonomikas dažādošanu laukos, tādējādi paaugstinot lauku iedzīvotāju dzīves līmeni.

Nodrošinot informācijas apriti starp valsts institūcijām, Eiropas Savienības līmeņa organizācijām un lauksaimniekiem, 2004.gadā valsts atbalsts subsīdiju veidā tika piešķirts arī lauksaimnieku nevalstisko organizāciju savstarpējās sadarbības veicināšanai - 168 000 latu, t.sk. 31 000 latu Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomei, 35 000 latu Latvijas zemnieku pārstāvim Briselē un 102 000 latu rajonu lauksaimnieku apvienību izveidei un darbībai.

Latvijā aktīvi darbojas sešas daudznozaru lauksaimnieku organizācijas, kā arī aptuveni 60 nozaru asociācijas un biedrības. Šīs lauksaimnieku nevalstiskās organizācijas aptver visu Latvijas teritoriju, nodrošinot vispārēju informācijas apmaiņu starp lauksaimniekiem un dažāda līmeņa valsts institūcijām. Lai nodrošinātu efektīvu informācijas apmaiņu starp lauksaimnieku organizācijām un Zemkopības ministriju, 2000.gada aprīlī tika izveidota Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome (turpmāk - LOSP) dažādu valsts mēroga lauksaimniecības ražošanas un produkcijas pārstrādes nevalstisko organizāciju apvienojoša konsultatīva institūcija, lai veicinātu lauksaimnieku organizāciju diskusijas ar Zemkopības ministriju un citām valsts institūcijām aktuālajos lauksaimniecības jautājumos. LOSP nodrošina atgriezenisko saikni starp Zemkopības ministriju un nevalstiskajām organizācijām lauksaimniecības politikas veidošanas un ieviešanas jautājumos, kā arī veic lauksaimniecības sektorā esošo problēmu apzināšanu un iespējamo risinājumu meklēšanu. 2004.gada beigās LOSP noformēja juridisko statusu, reģistrējoties kā biedrība Uzņēmumu reģistrā.

Katru gadu atkārtoti tiek slēgts LOSP sadarbības līgums ar Zemkopības ministriju, kurā tiek noteikti galvenie ZM un LOSP pamatprincipi un reglamentēti sadarbības virzieni. Līguma ietvaros visi būtiskākie lauksaimniecības sektoru ietekmējošie normatīvie akti tiek saskaņoti ar LOSP. Padomes pārstāvji piedalās normatīvo aktu izstrādes darba grupās, tiem ir iespējas virzīt priekšlikumus izmaiņām lauksaimniecības darbības regulējumos, kā arī ražotājiem vismaz reizi mēnesī ir iespējams pārrunāt aktuālos jautājumus ar zemkopības ministru.

In order to support functioning of non-governmental organisations of farmers, 112 000 lats were used in 2004 within the State Agricultural Subsidies Programme for the support of NGOs of farmers with the aim to increase participation of rural population in decision-making processes, ensure co-operation between institutions of different levels with non-governmental organisations, promote informing and education of rural population on the integration of Latvia into the EU, creating favourable environment for agricultural production as well as activating diversification of the economy in rural areas thus increasing the living standard of rural population.

By ensuring information exchange between state institutions, EU-level organisations and the farmers, in 2004 the state support in the form of subsidies was granted for promotion of mutual co-operation between the non-governmental organisations of farmers in the amount of 168 000 LVL, including 31 000 LVL for the Co-operation Council of Farmer's Organisations, 35 000 LVL for representative of Latvian farmers in Brussels and 102 000 LVL for establishing and functioning of farmers organisations in districts of Latvia.

6 multi-sector organisations of farmers are functioning in Latvia as well as approximately 60 sector associations and unions. NGOs of farmers cover the whole territory of Latvia in such way ensuring overall Exchange of information between farmers and state institutions of different levels. In order to ensure efficient information exchange between farmer's organisations and the Ministry of Agriculture in 2000 Co-operation Council of Farmer's Organisations (CCFO) was founded – consulting institution uniting non-governmental organisations of national agricultural producers and processors of different levels. The task of the Council is to conduct discussion on behalf of the farmer's organisations with the Ministry of Agriculture and other state institutions on topical agricultural issues. CCFO ensures feedback between the Ministry of Agriculture and non-governmental organisations in policy making and introduction issues as well as identifying of problems in the agricultural sector and search of potential solutions. In the late 2004 CCFO finalised its legal status and registered itself as an association in the Enterprise Register.

Every year the co-operation agreement between the CCFO and the Ministry of Agriculture is renewed defining the main basic principles of the relations between the Ministry and the Council and specifying the co-operation directions. Under the agreement all most essential legal enactments influencing the agriculture are being co-ordinated with the Council. Representatives of the Council participate in the working groups drawing up drafts of the legal enactments. Representatives have the

2004.gadā Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomē darbojās 51 organizācija, tai skaitā sešas daudznozaru sabiedriskās organizācijas, 35 nozares pārstāvošas lauksaimnieku organizācijas un biedrības, kā arī 10 asociētie biedri.

Lai tiktu nodrošināta atgriezeniska informācijas apmaiņa starp rajona, valsts, pašvaldību institūcijām, LOSP un lauku iedzīvotājiem, 2004.gadā darbojās 24 rajonu lauksaimnieku apvienības. Tas veicinājis arvien lielākas lauku iedzīvotāju daļas iesaistīšanos dažādu jautājumu risināšanā un paaugstinājis to informētības līmeni par Eiropas Savienības Kopējo lauksaimniecības politiku un Latvijas integrāciju Eiropas Savienībā.

2004.gadā LOSP pārstāvji piedalījušies Zemkopības ministrijas izveidotajās darba grupās, snieguši atzinumus par aktuāliem un stratēģiskiem jautājumiem. LOSP sadarbībā ar Zemkopības ministriju ir panākusi kompensāciju izmaksāšanu augļkopjiem par pavasara salnu nodarītajiem zaudējumiem. LOSP piedalījies platību maksājumu sistēmas un sektoru atbalsta izstrādāšanā, līdzdarbojies Lauku attīstības plāna un Vienotā programmdokumenta programmas papildinājuma izstrādē, sekojusi SAPARD Latvijas Lauku attīstības programmas realizācijai. Caur LOSP Briseles biroja darbu tiek iegūta informācija par lauksaimniecības aktualitātēm pārējās Eiropas Savienības valstīs un tiek pārstāvētas Latvijas lauksaimnieku intereses Eiropas līmeņa lauksaimnieku nevalstiskajās organizācijās.

Lai nodrošinātu diskusijas ar pārtikas ražotājiem un to atsevišķām organizācijām, Zemkopības ministrija sadarbojas ar Pārtikas nozaru sadarbības padomi (turpmāk – PNSP). Tās galvenie sadarbības virzieni:

- ar pārtikas nozari saistīto normatīvo aktu projektu saskaņošana atzinuma sniegšanai;
- informācijas sniegšana par darba grupām, kas izveidotas Zemkopības ministrijā un kurās izskata ar pārtikas apriti saistītos jautājumus;
- PNSP pārstāvju darbība Zemkopības ministrijas darba grupās atsevišķu normatīvo aktu izstrādei;
- sistemātiskas tikšanās starp PNSP un zemkopības ministru par aktuāliem jautājumiem pārtikas nozarē, kurās ministrs un attiecīgie ZM speciālisti atbild uz izvirzītajiem jautājumiem.

Pašreizējā laikā ļoti svarīgs savstarpējās sadarbības virziens ir Eiropas Savienības dokumentu prasību skaidrojumi par to piemērošanu (vīna sektorā, augļu un dārzeņu sektorā, higiēnas jomā pārtikas aprītē u.c.).

possibility to submit proposals for amendments in the regulatory acts on agriculture, but the producers have the possibility at least once a month to discuss the topical issues with the Minister for Agriculture.

In 2004 the Co-operation Council of Farmer's Organisations united 51 organisations, including 6 multi-sector public organisations, 35 farmer's organisations and associations representing particular sectors as well as 10 associated members.

In order to ensure feedback of information between the regional, state and municipal institutions, the CCFO and rural population in 2004 there were 24 regional associations of farmers functioning. This has fostered involvement of even greater number of rural population in solution of different issues and contributed to increase of the level of information on the Common Agricultural Policy of the European Union and integration of Latvia to the European Union.

In 2004 the representatives of the CCFO have participated in the working groups established by the Ministry of Agriculture, provided assessments for topical and strategic issues. CCFO in co-operation with the Ministry of Agriculture has achieved allocation of compensations for damages caused by the spring frost. CCFO has participated in drawing up of area payment system and sector support system, co-acted in the development of the Rural Development Plan and the Single Programming Document, followed the implementation of SAPARD Rural Development Programme of Latvia. With the mediation of Brussels office of the CCFO information is obtained concerning the latest agricultural topics in other European Union countries and interests of farmers of Latvia are represented in European-level non-governmental organisations of farmers.

In order to ensure discussion with food producers and their individual organisations the Ministry of Agriculture co-operates with the Co-operation Council of Food Sectors (hereinafter – CCFS). Main co-operation directions are as follows:

- Co-ordination of draft laws and regulations related with food sector for the purpose of provision of an opinion;
- Provision of information on the working groups established at the Ministry of Agriculture examining issues related to food chain;
- Work of the representatives of the CCFS in the working groups of the Ministry of Agriculture in preparation of particular laws and regulations;
- Regular meetings of the CCFS and the Minister for Agriculture, where the Minister and the respective Ministry specialists provide answers to the most topical issues in food sector.

Currently an important field of mutual co-operation is explanation of the requirements of the EU documents and their application (in wine sector, fruits and vegetables, hygiene issues in food sector, etc.)

6. Lauksaimniecības nozaru attīstība Development of Agricultural sectors

6.1. Piens un piena produkti Milk and Dairy Products

Piensaimeniecība ir viena no lauksaimniecības pamatnozārēm Latvijā. 2005.gadā saražotas 810,3 tūkst. tonnas piena, no tā govju piens 806,8 tūkst. tonnas.

Dairy farming is one of the basic agricultural sectors in Latvia. 810.3 thousand tons of milk were produced in Latvia in 2005 from which cow milk was 806.8 thousand tons.

6.1.tabula
Table 6.1.

Piena bilance 2003.-2005.gadā (tūkst.t.)
Milk balance 2003-2005 (thousand tons)

	2003.	2004.	2005.
Atlikums gada sākumā pārrēķināts pienā <i>Stocks at the beginning of the year, converting to milk</i>	16,48	22,1	16,3
Resursi Resources			
Saražots piens un piena produkti, pārrēķinot pienā <i>Produced milk and milk-based products, converting to milk</i>	785,7	786,4	810,3
Piena produktu imports, pārrēķinot pienā <i>Import of milk-based products, converting to milk</i>	88,2	79,8	80,5
Resursi kopā <i>Resources in total</i>	890,3	888,3	907,1
Patēriņš Consumption			
Piena un piena produktu patēriņš, pārrēķināts pienā <i>Consumption of milk and milk-based products, converting to milk</i>	767,7	733,0	670,6
- t. sk. patēriņš iedzīvotāju uzturā <i>- of which the consumption in people's food</i>	606,2	599,0	542,1
- t. sk. patēriņš lopbarībā <i>- of which the consumption in animal feed</i>	161,5	134,0	128,5
Piena produktu eksports, pārrēķinot pienā <i>Export of milk-based products, converting to milk</i>	100,6	139,0	204,4
Kopā patērēts piens un piena produkti, pārrēķināti pienā <i>Total amount of consumed milk and milk-based products, converting to milk</i>	868,2	872,0	875,0
Atlikums gada beigās <i>Stocks at the end of the year</i>	22,1	16,3	32,1

Avots: CSP, LAD
Source: CSB, RSS

Gada vidējais slaucamo govju skaits 2005.gadā bija 184 856 govju, no kurām visa veida saimniecībās izslauktas 806 767 tonnas piena. Vidējais izslaukums no govju 2005.gadā bija 4364 kg. No izslauktā piena daudzuma lopiem izbarotas 128 509 tonnas, uzturam patērētas saimniecībā uz vietas 114 391 tonnas, pārdošas neapstrādāts piens 561 096 tonnas, pārdošanai tiešā tirdzniecībā pārstrādāta 2701 tonna piena (šis rādītājs ir gandrīz par 50% mazāks nekā pērn), saimniecībā uz vietas t.sk. krējuma ražošanai izlietojot 1198 tonnas, siera ražošanai – 344 tonnas, sviesta ražošanai – 228 tonnas. Ieņēmumi no pārdotā piena bija Ls 86,7 milj., kas ir par Ls 20,8 milj. vairāk, salīdzinot ar pagājušo gadu. Ieņēmumi no pārdošanai pārstrādātā piena bija Ls 641,97 tūkst.

Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) dati liecina, ka 2005.gadā ir bijis lielāks ražošanas apjoms pieaugums nekā 2004.gadā – saražotā piena apjoms sasniedza 810,3 tūkst. tonnas piena, kas ir par 3% vairāk nekā iepriekšējā gadā. Lai gan 2005.gadā slaucamo govju skaits samazinājās, to kompensēja izslaukuma pieaugums. Vidējais izslaukums no govju 2005.gadā ir palielinājies par 2,7%.

Tomēr noteicošais nozares izaugsmes faktors ir tirgus attīstība – ik gadu palielinās pārstrādes uzņēmumiem pārdotā piena īpatsvars, kas 2005.gadā sasniedza 62% no

Yearly average number of milking cows in 2005 was 184 856 from which in all types of farms 806 767 tons of milk were milked. Average milk yield of a cow in 2005 was 4364 kg. 128 509 tons of the milked amount were fed to the livestock, 114 391 tons were used for aliment, 561 096 tons were sold without processing, 2701 tonnes were processed for realization (this figure is for almost 50% lower than in the previous year), including 1198 tons – for production of cream, 344 tons – for production of cheese, 228 tons – for production of butter. The income of the realized milk constituted LVL 86,7 million LVL that is for 20,8 million LVL more if compared to the previous year. Income from the processed milk for selling was 641,97 thousand LVL.

Data from the Central Statistical Board show that in 2005 the growth of production amount has been larger than in 2004; amount of the produced milk reached 810.3 thousand tons, which is for 3% more than in the previous year. Although in 2005 the number of milking cows decreased it was compensated with the increase of milk yield. Average milk yield from a cow in 2005 increased for 2,7%.

However, the determinant factor of industry growth is the market growth; the share of milk sold to processing companies is growing year by year and in 2005 it reached

iegūtā piena daudzuma un kas ir par 4,9% vairāk nekā 2004.gadā. Šādu tendenci izraisa gan piena iepirkuma cenu pieaugums, gan ražošanas koncentrācija, sekmīgi attīstoties noteiktu piena produktu ražošanai.

62% from the milked amount of milk and that is for 4,9% more than in 2004. Such tendency is caused by the increase of milk purchase price and also by the concentration of production in the result of successful development of production of particular dairy products.

6.2.tabula
Table 6.2.

Piena produktu ražošana un pārdošana 2003.-2005.gadā
Production and selling of dairy products in 2003-2005

Produktu ražošana Production of products	2003.		2004.		2005.	
	Saražots tūkst. t Produced, thousand t	Realizēts Ls milj. Realized Million LVL	Saražots tūkst. t Produced thousand t	Realizēts, Ls milj. Realized Million LVL	Saražots, tūkst. t Produced, thousand t	Realizēts, Ls milj. Realized Million LVL
Sviests Butter	6,46	7,19	6,95	10,31	5,97	9,66
Siers Chees	15,62	22,01	18,6	31,21	20,61	39,10
Piena pulveris Milk powder	1,47	1,53	4,33	6,24	4,86	7,29
Saldējums Ice-cream	17,5	10,97	13,52	11,45	12,95	11,82

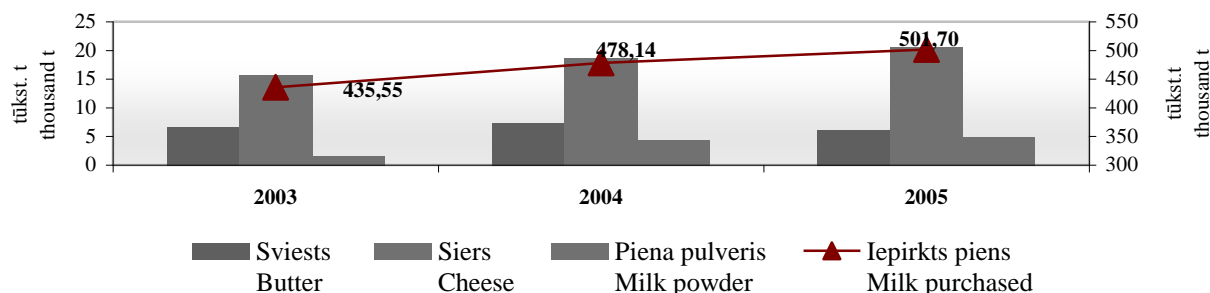
Avots: CSP, LPCS
Source: CSB, LPCS

Konkurences pastiprināšanās atsevišķās piena produktu grupās 2005.gadā liek Latvijas piena produktu ražotājiem attīstīt konkurētspējīgāku produktu ražošanu, kā arī veikt ražošanas koncentrāciju lielākajos uzņēmumos un investēt uzņēmumu specializācijā. Tas rada iespēju palielināt noteiktu produktu ražošanu, kā arī samazināt to ražošanas izmaksas un palielināt piena iepirkuma cenas. Īpaši šāda tendence ir vērojama siera ražošanā, kad 2005.gadā saražotais siers apjoms pret 2004.gadu ir palielinājies par 11,4%.

Arī vidējā piena iepirkuma cena (155,20Ls/t) Latvijā ir pieaugusi, un 2005.gadā, salīdzinot ar 2004.gada vidējo cenu (131,06Ls/t), cena palielinājās par 18,4%. 2005.gada decembrī vidējā piena iepirkuma cena sasniedza jau Ls 164,22 par tonnu. Turklāt ilgākā laika periodā cena ir augusi pat vēl vairāk – salīdzinot ar 2003.gada vidējo piena iepirkuma cenu (96,09Ls/t), 2005.gada cena bijusi pat par 61,5% augstāka. Tomēr, salīdzinot ar ES vidējo svērto piena iepirkuma cenu, Latvijā piena iepirkuma cena 2005.gada decembrī bija tikai 79,1% līmenī (*DG AGRI-D1 dati, iepirkumā pēc faktiskā piena tauku satura*).

Increased competition in particular groups of dairy products in 2005 pushed producers of dairy products in Latvia to develop production of more competitive dairy products as well as perform concentration of the production in the largest companies and invest in company specialisation. This gives the possibility to increase production of definite products as well as reduce their production costs and increase the milk purchase prices. Such tendency can be particularly observed in cheese production, where the amount of produced cheese in 2005 has increased for 11,4% in comparison with 2004.

Also the average milk purchase price (155,20 LVL/t) in Latvia has raised and in 2005 it increased for 18,4% if compared to the average price in 2004 (131,06 LVL/t). The average milk purchase price in December 2005 reached already 164,22 LVL/ for ton. Moreover in the long run the price has increased even more – if compared to the average milk purchase price in 2003 (96,09 LVL/t) the price of 2005 has increased for 61,5%. However, if compared to the average weighted milk purchase price in the EU, the milk purchase price in Latvia in December 2005 was at level of only 79,1% (*data from DG AGRI-D1, purchase for actual content of milk fats by volume*).

Avots: CSP, LPCS
Source: CSB, LPCS

6.1.attēls. Piena produktu ražošanas attīstība 2003.-2005.gadā
Figure 6.1. Production development of dairy products in 2003-2005

Piena iepirkuma cenas izmaiņas ir būtisks faktors saimniecību specializācijai šajā jomā. Samazinoties mazo (1-2 govju) saimniecību skaitam, pakāpeniski palielinās lielo saimniecību īpatsvars. Salīdzinot ar 2005.gadu, var paredzēt, ka sakarā ar piena iepirkuma cenu kāpumu mazo saimniecību skaits kopējā struktūrā samazināsies arī turpmāk, vienlaicīgi pieaugot lielo saimniecību skaitam un govju skaitam tajās, rezultātā kāpinot piensaimniecības efektivitāti.

Change of milk purchase price is an essential factor in specialisation of farms in this field. With the reducing number of small farms (1 – 2 cows) the share of large farms is increasing gradually. If compared to 2005 it can be expected that due to the raise of milk purchase price the number of small farms in the overall structure will decrease also in future and at the same time the number of large farms and the number of cows they possess is increasing thus increasing the efficiency of the dairy farming sector.

6.3.tabula
Table 6.3.

Visu veidu saimniecību grupējums pēc slaucamo govju skaita 2005.gada beigās
Grouping of farms of fall types according to the number of the milking cows at the end of 2005

Slaucamo govju skaits saimniecībā <i>Number of the milking cows at farms</i>	Saimniecības ar attiecīgo slaucamo govju skaitu <i>Farms with respective number of the milking cows</i>		Slaucamās govju grupā <i>Number of the milking cows at the Group</i>	
	Skaitis <i>Number</i>	%	Skaitis <i>Number</i>	%
1	32185	53,9	32185	17,4
2	14058	23,6	28116	15,2
3 - 5	8268	13,9	29227	15,8
6 - 9	2483	4,2	17557	9,5
10 - 19	1704	2,9	21730	11,7
20 - 29	396	0,7	9263	5,0
30 - 49	240	0,4	8755	4,7
50 - 99	148	0,2	10065	5,4
100 - 199	51	0,1	6659	3,6
200 - 299	28	0,0	7006	3,8
300 un vairāk	33	0,1	14612	7,9
Kopā Total	59594	100,0	185175	100,0

Avots: CSP
Source: CSB

Piensaimniecības sektorā notiek strukturālas pārmaiņas, kuras turpināsies arī turpmāko gadu laikā. Piena ražotāji piesaista investīcijas ganāmpulku atjaunošanā, saimniecību modernizēšanā un paplašināšanā, tā radot iespēju attīstīties piena sektoram. Tomēr piensaimniecības sektors vēl arvien ir diezgan sadrumstalots. Ganāmpulka pārstrukturēšanos pierāda lielāku ganāmpulku skaita pieaugums. Īpaši tas ir sakāms par tām saimniecībām, no kurām var sākt ražošanas specializāciju – saimniecību grupas ar slaucamo govju skaitu 20-29 un 30-49. Ganāmpulku (saimniecību) skaits šajās grupās laikposmā no 2004.gada līdz 2005.gadam ir palielinājies par 6,9%, bet govju skaits šajos ganāmpulkos ir pieaudzis par 6,7%. Taču būtiskāks rādītājs ir ganāmpulku produktivitātes pieaugums.

Dairy farming sector experiences structural changes, which will continue also throughout the coming years. Milk producers attract investments for renewal of herds, modernisation and expansion of farms in such way creating the possibility for milk sector to develop. However, dairy farming sector is still quite fragmented. Restructuring of herd is evidenced by the increase of the number of larger herds. It is particularly true about the farms from which it is possible to start specialisation of production – farm groups with the number of milking cows from 20-29 and 30-49. Number of herds (farms) in these groups has increased for 6,9% from 2004 to 2005, but the number of cows in these herds has increased for 6,7%. But the most essential indicator is the increase of the productivity of the herds.

Ciltsdarbs *Breeding*

6.4.tabula
Table 6.4.

Govju ganāmpulku kvalitāte 2003.-2005.gadā
Quality of Herds of Cows 2003-2005

	2003.	2004.	2005.
Govju skaits pārraudzībā tūkst. <i>Number of recorded cows (thousand)</i>	98,4	104,0	111,4
Vidējais izslaukums no govju kg/gadā <i>Average milk-yield from a cow (kg per year)</i>	4261	4251	4364
Vidējais izslaukums no govju pārraudzībā kg/gadā <i>Average milk-yield from a recorded cow (kg per year)</i>	4791	4936	5084
Piena tauki govīm pārraudzībā % <i>Milk fats from recorded cows (%)</i>	4,43	4,44	4,38

Avots: Lauksaimniecības datu centrs (LDC)
Source: Agricultural data center (ADC)

Pēc Lauksaimniecības datu centra (LDC) datiem dzīvnieku reģistrā uz 2005.gada 1.janvāri Latvijā reģistrēti 396 498 liellopi, t.sk. 174 306 slaucamās govīs un 49 712 slaucamo govju ganāmpulki. 11785 ganāmpulkos veikta slaucamo govju pārraudzība.

Salīdzinot pārraudzības rezultātus par pēdējiem trim gadiem, 2005.gadā ir sasniegts augsts pārraudzības izslaukums, vidēji no govīs izslaucot 5084 kg piena, t.i., par 121 kg vairāk kā iepriekšējā pārraudzības gadā. Salīdzinot govju skaita izmaiņas pārraudzībā ar iepriekšējiem gadiem, redzams, ka govju skaits pārraudzībā turpina pieaugt un 2005.gadā sasniedz 111,4 tūkstošus govju, t.i., par 7,4 tūkstošiem vairāk kā iepriekšējā pārraudzības gadā. Tas nozīmē, ka ganāmpulka īpašnieki arvien vairāk izmanto pārraudzības informāciju sava ganāmpulka veiksmīgai attīstībai, saprot un novērtē pārraudzības darba nepieciešamību ganāmpulka veiksmīgam menedžmentam.

Pārraudzībā atrodas dažādu šķirņu govīs, un to vidējais izslaukums, olbaltumvielu un tauku saturs ir atšķirīgs.

According to the data from the Animal register of the Agricultural Data Centre (ADC) as at 1 January 2005 in Latvia there have been 396 498 cattle animals registered, including 174 306 milking cows and 49 712 herds of milking cows. Supervision of the milking cows has been performed in 11 785 herds.

Comparing the results of monitoring for the last three years, a high monitored milk yield has been reached in 2005 with the average milk yield of a cow of 5084 kg, i.e. for 121 kg more than in the previous monitoring year. Comparing the changes of the number of cows under monitoring with previous years it can be seen that the number of cows under monitoring is continuing to grow and in 2005 reached 111,4 thousand cows, i.e. for 7,4 thousand more than in the previous monitoring year. It means that the herd owners more and more use the monitoring information for the purpose of successful development of their herd, they understand and appreciate the necessity for monitoring work in order to perform successful herd management.

Under monitoring there are cows of different breeds and their average milk yield, protein and fat contents are different too.

6.5.tabula
Table 6.5.

Pārraudzībā esošo dažādo šķirņu govju produktivitāte 2004.-2005.gadā
Productivity of Various Breeds of Recorded Cows 2004-2005

Govju šķirne Breed of cows	Slēgto laktāciju skaits Number of closed lactation		Izslaukums no govīs, kg/gadā Milk-yield from cow, kg per year		Piena olbaltums, % Milk proteins, %		Piena tauki, % Milk fats, %	
	2004.	2005.	2004.	2005.	2004.	2005.	2004.	2005.
Latvijas brūnā <i>Latvian Brown breed</i>	37369	68404	4831	4886	3,29	3,36	4,48	4,46
Angleras <i>Angler breed</i>	215	384	6058	5978	3,30	3,38	4,68	4,72
Zviedrijas sarkanraibā <i>Swedish Red breed</i>	124	243	5527	5677	3,24	3,33	4,34	4,27
Holšteinas melnraibā <i>Blak and white Holstein breed</i>	16331	28780	5601	5692	3,16	3,23	4,25	4,26
Latvijas zilā <i>Latvian Blue breed</i>	75	205	4471	4386	3,28	3,36	4,42	4,36

Avots: LDC
Source: ADC

Latvijas slaucamo govju ganāmpulku pārsvarā veido Latvijas brūnās šķirnes govīs – 68 % no kopējā slaucamo govju skaita ar vidējo izslaukumu 4886 kg, tauku saturu 4,46 % un olbaltumu 3,36 %. Holšteinas melnraibās šķirnes govīs ir 30 % no kopējā slaucamo govju skaita. Salīdzinot ar 2004.gadu, pieaugusi to produktivitāte par 91 kg no govīs gadā, salīdzinot ar iepriekšējo pārraudzības gadu. Analizējot 2005.gadu pārraudzības šķirņu griezumā, vislabākie rādītāji ir Angleras šķirnei ar vidējo izslaukumu 5978 kg, piena tauku saturu 4,72 % un olbaltumu saturu 3,38 %, bet šīs šķirnes dzīvnieku skaits, salīdzinot ar kopējo pārraudzības ganāmpulku valstī, nav liels.

Lai sekmētu dzīvnieku ģenētiskās kvalitātes uzlabošanu, 2005. gadā tika ievesti vaislas dzīvnieki,

The brown breed cows of Latvia form the majority of the herd of milking cows of Latvia – 68% of the total number of milking cows with the average milk yield is 4886 kg, fat content – 4,46% and protein content – 3,36%. Their number under the monitoring has increased for 22104 cows in 2004 compared to 2003. The Holstein black-spotted breed cows form 30% of the total number of milking cows. Compared to 2004, their productivity has grown for 91 kg per cow annually compared to the previous monitoring year. Analyzing the monitoring of 2005 according to the breeds, the Angler breed has the best indicators with the average milk yield of 5978 kg, fat content of milk – 4,72% and protein content – 3,38%. But the number of these cows is small compared to the whole herd under the monitoring

pārsvārā teles no Vācijas, Nīderlandes, Dānijas un Igaunijas.

in the country. In order to foster improvement of the genetic quality of the farm animals in 2005 breed animals were imported from abroad, mainly heifers from Germany, the Netherlands, Denmark and Estonia.

Piena kvotu sistēma System of milk quota

Piena kvotu sistēma Latvijā tika ieviesta ar 2004.gada 1.maiju, kad Latvija iestājās Eiropas Savienībā. Piena kvotu sistēma nodrošināja precīzu piena ražošanas un realizācijas uzskaiti un kontroli gan no kvantitatīvā, gan no kvalitatīvā aspekta un nodrošināja priekšnoteikumus piena ražošanas pārstrukturēšanai.

Valsts kopējā piena kvota laikposmam no 2004./05. līdz 2006./2007.gadam (piena kvotas gads atšķirībā no kalendārā gada ilgst no 1.aprīļa līdz nākamā gada 1.martam) ir noteikta 695 395 tonnu apmērā, no kurām 2005./2006. kvotas gadā 631,9 t bija piegādes kvotas un 63,5 tūkst t tiešās tirdzniecības kvota, kas nozīmē piegādes kvotas palielinājumu par 34%, bet tiešās tirdzniecības kvotai – samazinājumu par 28%, salīdzinot ar iepriekšējo kvotas gadu. Valsts rezervei nemainīgi tiek paredzēts 1% no katra kvotas veida.

System of milk quota in Latvia was introduced as of 1 May 2004 when Latvia joined the European Union. System of milk quota ensured precise accounting and control of milk production and sales both from the quantitative and quality aspects and ensured preconditions for restructuring the milk production.

Total milk quota for the country for period of time from 2004/2005 to 2006/2007 (milk quota year differs from the calendar year and lasts from April 1 to March 1 of the next year) was set at 695 395 tons from which 631,9 tons in 2005/2006 were delivery quotas and 63,5 thousand tons were direct trade quota that means increase of the delivery quota for 34%, but decrease of 28% for the direct trade quota, if compared to the previous quota year. For the State reserve stock constant 1% of each quota type is provided.

6.6.tabula
Table 6.6.

Latvijai piešķirtā piena kvota pa gadiem (uz kvotas gada sākumu), tūkst. tonnu
Milk quota granted to Latvia per years 9as of the beginning of quota year); thousand tons

Kvota Quota	2004./05.	2005./06.	2006./07.*
Kopējā valsts kvota, t.sk.: Total state quota, incl.:	695 395	695 395	695 395
piegādes kvota delivery quota	468 943	631 856	677 568
tiešās tirdzniecības kvota direct trade quota	226 452	63 539	17 827

Avots: ZM, LDC

Source: MoA, ADC

*tiek gaidīts EK lēmums par īpašās pārstrukturēšanās rezerves piešķiršanu 33 253 t apmērā

*EC decision on granting of special restructuring reserve in the amount of 33 253 tons is expected

Piena piegādes apjomu pieaugumu un tiešās tirdzniecības apjomu samazinājumu izraisa pārstrukturēšanās procesi Latvijas piensaimniecībā, un tas atspoguļojas arī piena kvotu darījumos. Kopumā 2005./06. kvotas gadā tika reģistrēti 11234 darījumi ar piena kvotu, no tiem 3931 bija kvotu pārveidošanas darījums, 2992 – kvotu pirkuma darījumi, bet 333 piena ražotāji atteicās no savas kvotas. Pārējie darījumi – noma, dāvināšana, mantošana - uzskatāmi par nozares pārstrukturēšanos neveicinošiem darījumiem.

Kvotas gada beigās pēc izlīdzināšanas piegādes piena kvotas izpilde bija 82%, bet tiešās tirdzniecības kvotas izpilde tikai 12%, kas nozīmē, ka arī otrajā kvotu darbības gadā Latvija nav pārsniegusi piešķirto kvotu.

2005./06.kvotas gada beigās Latvijā bija 30,1 tūkst. aktīvu piena kvotas īpašnieku.

Increase of the amounts of milk deliveries and the reduction of direct trade amounts both are caused by the restructuring processes that take place in the dairy farming in Latvia and it reflects also in the transactions with milk quotas. In total in 2005/2006 quota year 11 234 transactions with milk quota have been registered from which 3931 were quota transformation transactions, 2992 – quota purchase transactions, but 333 milk producers resigned their milk quotas. Other transactions such as lease, presenting, inheriting are considered as transactions not encouraging restructuring of the industry.

After levelling the performance of delivery milk quota at the end of the quota year was 82%, but performance of the direct trade quota was only 12%, which means that also in second functioning quota year Latvia has not exceeded the granted quota. At the end of quota year 2005/06 Latvia had 30,1 thousand active owners of milk quota.

Kopējā tirgus organizācijas pasākumi Organizational Activities of the Common Market

Uzņēmumiem noteiktu piena produktu ražošanai un pārdošanai (sviestam, vājpiena pulverim) ES Kopienas iekšējā tirgū ir iespēja izmantot vairākus atbalsta programmu pasākumus (kas vairākkārt jau ir īstenoti sviesta ražošanā), tādējādi atsevišķiem uzņēmumiem ir izdevies veicināt piena produktu pārdošanu un patēriņu (īstenojot arī "Skolas piena" programmu).

Latvijā 2005.gadā bija pieejams ES atbalsts arī tirgus veicināšanas pasākumiem „Skolas piena” programmas ietvaros. Programmas atbalsta pretendenti ir pirmsskolas izglītības, pamatizglītības un vidējās izglītības iestādes. Atbalsta kritērijs - 200 vai 250 ml piena vai piena produktu vienam skolēnam dienā laikposmā no 1.septembra līdz nākamā gada 31.augustam. Papildus ES atbalstam 2005.gadā „Skolas piena” programmas ietvaros tika piešķirts atbalsts no valsts budžeta līdzekļiem Ls 300 000 apmērā līdzfinansējuma nolūkos termiski apstrādāta iepakota piena (iepakojumā virs 250 ml) piegādei 1.-4.klašu izglītojamajiem.

ES „Skolas piena” atbalsta programmas apguves rādītāji 2004./2005. mācību gadā:

- 1) Lauku atbalsta dienestā iesniegti 16 atbalsta pretendentu iesniegumi apstiprinājuma saņemšanai 16, no tiem apstiprināti 12 pretendenti;
- 2) programmā iesaistījās 8 pretendenti no 13 izglītības iestādēm;
- 3) programmas ietvaros piegādātas 26 tonnas piena, par ko LAD tika iesniegti 48 iesniegumi atbalsta saņemšanai;
- 4) ES atbalsts izmaksāts Ls 31470,18 apmērā;
- 5) valsts atbalsts līdzfinansējuma veidā izmaksāts Ls 199,2 apmērā.

2005./2006. mācību gadā uz 2006.gada 17.janvāri bija saņemti 67 atbalsta pretendentu iesniegumi apstiprinājuma saņemšanai, no tiem apstiprināti 53 pretendenti. Programmā iesaistījās 41 pretendents no 82 izglītības iestādēm. Programmas ietvaros tika piegādāta 51 tonna piena, par ko LAD tika iesniegti 85 iesniegumi atbalsta saņemšanai. Eiropas Savienības atbalsts tika izmaksāts Ls 697,82 apmērā, bet valsts atbalsts līdzfinansējuma veidā tika izmaksāts Ls 764,66 apmērā.

Eiropas Savienības dalībvalstu programmā „Skolas piens” pagājušā mācību gadā reģistrējās tikai 14 izglītības iestādes. Tika veikta informatīvā un reklāmas kampaņa, lai informētu izglītības iestādes un pašvaldības par iespēju piegādāt pienu lētāk, izmantojot Eiropas Savienības un valsts atbalstu, veidotu skolu vadības pozitīvu attieksmi pret programmu „Skolas piens”, informētu Latvijas iedzīvotājus par piena produktu vērtīgajām īpašībām, veicinātu piena un piena produktu regulāru lietošanu uzturā.

Sviesta (piena tauku) iekšējā tirgus atbalsta programmas ietvaros 2004./2005.gadā saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumiem Nr.875 „Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība krējuma, sviesta vai koncentrēta sviesta iegādei par pazeminātām cenām” tika īstenots iekšējā tirgus atbalsts sviesta un krējuma izmantošanai. Šo programmu izmantoja trīs pretendenti, kopējais apjoms 280 tonnas sviesta un 90 tonnas krējuma. Par minēto apjomu

For production and selling of dairy products (butter, skimmed milk powder) in the internal market of European Community companies have the possibility to use several activities of support programmes (already several times implemented in butter production) and in such way particular companies have succeeded in promotion of production and consumption of dairy products (by implementing also the programme „School milk”).

In Latvia in 2005 EU support was available also for market promotion activities within the programme „School milk”. Applicants for the programme support are pre-school educational, elementary educational and secondary educational institutions. Support criteria are 200 or 250 ml of milk or milk products for every student per day within the period of time from September 1 to August 31 of the next year. In addition to the support from the EU budget in 2005 within the programme „School milk” support was granted also from the state budget in the amount of 300 000 LVL as co-financing for delivery of thermally processed packaged milk (packaging size over 250 ml) for students from 1st to 4th grade.

Indicators of the EU support programme „School milk” in study year of 2004/2005:

- 1) Rural Support Service received 16 applications from support applicants from which 12 applicants were approved for the support;
- 2) Programme was participated by 8 applicants from 13 educational institutions;
- 3) 26 tons of milk were delivered within the programme for which Rural Support Service received 48 applications for reception of the support;
- 4) EU support in the amount of 31470,18 LVL was paid out;
- 5) State support in the form of co-financing was 199,2 LVL.

In the study year of 2005/2006 67 applications were received as at 17 January 2006 from which 53 applicants were approved. Programme was participated by 41 applicants from 82 educational institutions. 51 tons of milk were delivered under the programme for which the Rural Support Service received 85 applications for reception of the support. The amount of EU support paid out was 697,82 LVL, but the state support in the form of co-financing was 764,66 LVL.

In the last study year only 14 educational institutions registered for the European Union Member State programme „School Milk”. Informative and advertising campaign was carried out in order to inform the educational institutions and municipalities for the possibility to deliver milk for cheaper price using the European Union and the state support, to establish positive attitude of school management towards the programme „School Milk”, inform the population of Latvia on the valuable features of dairy products, promote regular use of milk and dairy products in everyday diet.

Within the butter (milk fat) internal market support programme in 2004/2005 in accordance with the cabinet of Ministers regulation dated as of 19 October 2004 No 875 "Procedure of granting, administering and supervising of the European Union support for purchasing of cream, butter and concentrated butter for reduced prices" internal market

kopā izmaksāts Eiropas Savienības atbalsts Ls 79329,54 apmērā.

Tomēr visu šo pasākumu izmantošana varētu notikt ievērojami aktīvāk, bet tikai tad, ja piena pārstrādes uzņēmumi apgūs visas ES piena tirgus atbalsta pasākumu sniegtās iespējas un būs gatavi īstenot šo pasākumu noteiktās prasības. Ražošanas uzņēmumu specializācija un ražošanas koncentrēšanās sekmēs arī Eiropas Savienības Kopējā tirgus organizācijas pasākumu aktīvāku izmantošanu, kas ilgākā laika posmā nodrošinās sekmīgu piena nozares turpmāko attīstību.

support for consumption of butter and cream was implemented. This programme was used by three applicants with the total amount of butter – 280 tons and cream – 90 tons. EU support paid for the mentioned amount was 79329,54 LVL.

However, use of these possibilities could be much faster, but only if the milk processing companies will acquire all opportunities provided by the EU milk market support activities and will be ready to meet the requirements set for the activities. Specialisation of producing companies and concentration of production will also foster more active use of the European Union Common Market organisational activities, which in long-run will ensure successful further development of the industry.

Galvenie normatīvie akti

Main Legal Enactments

Lai nodrošinātu piena un piena produktu KTO ieviešanu Latvijā, 2005.gadā tika izstrādāti šādi tiesību akti:

- 1) Ministru kabineta 2005.gada 25.janvāra noteikumi Nr. 70 "Noteikumi par valsts atbalstu lauksaimniecībai 2005.gadā un tā piešķiršanas kārtību";
- 2) Ministru kabineta 2005.gada 26.aprīļa noteikumi Nr.293 „Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 29.jūnija noteikumos Nr.563 „Kārtība, kādā tiek piešķirts, administrēts un uzraudzīts Eiropas Savienības atbalsts piena produktu apgādei izglītojamiem vispārējās izglītības iestādēs”;
- 3) Ministru kabineta 2005.gada 28.jūnija noteikumi Nr.462 „Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 15.aprīļa noteikumos Nr.315 "Kārtība, kādā tiek veikti darījumi ar piena kvotām, šo kvotu administrēšanas un kontroles kārtība, kā arī soda naudas aprēķināšanas un iekasēšanas kārtība”;
- 4) 2005.gada 29.marta instrukcija Nr.10 „Grozījumi Zemkopības ministrijas 2004.gada 16.februāra instrukcijā Nr.5 "Kārtība liellopu šķirnes noteikšanai un informācijas reģistrēšanai datu bāzē”.

In order to ensure introduction of Common Market for milk and dairy products in Latvia in 2005 the following legal documents were prepared:

- 1) Cabinet of Ministers Regulation dated as of 25 January 2005 No 70 „Regulations for state support for agriculture in 2005 and procedure of granting the support”;
- 2) Cabinet of Ministers Regulation dated as of 26 April 2005 No 293 „Amendments to the Cabinet of Ministers Regulation dated as of 29 June 2004 No 563 „Procedure of granting, administering and supervising of the European Union support for supply of dairy products to students in institutions of general education”;
- 3) Cabinet of Ministers Regulation dated as of 28 June 2005 No 462 „Amendments to the Cabinet of Ministers Regulation dated as of 15 April 2004 No 315 „Procedure according to which milk quota transactions are performed, procedure for quota administering and control as well as procedure for calculation and collection of penalties”;
- 4) Instruction dated as of 29 March 2005 No 10 „Amendments to the Instruction of the Ministry of Agriculture dated as of 16 February 2004 No 5 "Procedure for identification of cattle breeds and registration of the information in data base”.

Kopsavilkums

Summary

Latvijas piensaimniecībā pēdējos gados vērojamas pieauguma tendences, ko izraisa gan piena, gan piena produktu ražošanas koncentrēšanās un pārstrukturēšanās, kas savukārt ļauj veikt investīcijas, palielināt piena iepirkuma cenu, kāpināt ražošanas apjomus un produktivitāti. Piena ražošana Latvijā 2005.gadā, salīdzinot ar 2004.gadu, ir palielinājusies par 3%, kas saistāms ar slaucamo govju ražības pieaugumu. Tirgus attīstības rezultātā ik gadus palielinās piena piegāde pārstrādei un samazinās piena tiešās tirdzniecības apjomi. Šīs izmaiņas atspoguļojas arī piena kvotu sistēmā – no 468,9 tūkst. t 2004.gadā Latvijas kopējā piena piegādes kvota pieaugusi līdz 677,6 tūkst. t 2006.gadā, un piena tiešās tirdzniecības kvota šajā

In the last years in the dairy farming of Latvia there are tendencies of growth caused both by concentration of milk product production and restructuring that in turn allows for investment, allows to increase the milk purchase price, raise the production amounts and productivity. Production of milk in Latvia in 2005, if compared to 2004, has increased for 3% what can be related with the increase of milk yield of milking cows. In the result of market growth the milk deliveries for processing is increasing every year, but the direct trade amounts decrease. These changes reflect also in system of milk quota – from 468,9 thousand tons in 2004 the total milk delivery quota of Latvia has raised to 677,6 thousand tons in 2006, but the direct trade milk quota in the reporting period has decreased from 226,4

pārskata periodā sarukusi no 226,4 tūkst. t līdz 17,8 tūkst. t. Bez tam piena kvotu sistēmas ietvaros piensaimniecībai Latvijā joprojām ir izaugsmes perspektīvas, jo kopējā valsts piena kvota vēl netiek pilnībā apgūta.

Mērķtiecīga ciltsdarba rezultātā, izmantojot augstvērtīgus vaislas dzīvniekus, uzlabojas esošais genofonds un attīstās piensaimniecība.

2005.gadā plašākos apmēros tika izmantotas tādas Eiropas Savienības piena un piena produktu tirgus atbalsta programmas kā „Skolas piens”, sviesta pārdošana par pazeminātām cenām noteiktām patērētāju kategorijām, kā arī piena produktu tirgus intervences atbalsta pastiprināta apguve.

thousand tons to 17,8 thousand tons. Moreover, the dairy farming in Latvia still has growth potential within the system of milk quota, because the total milk quota of the country has not yet fully acquired.

Also the import and export ratio is developing in a positive way – during the last three years the import amounts have decreased for 9%, but export amounts have increased for 103%.

In the result of purposeful breeding using high-quality breed animals the existing gene pool is improved and the dairy farming develops.

In 2005 in wider volumes such European Union milk and dairy product market support programmes as „School Milk”, selling of butter for reduced prices to particular consumer groups were used as well as increased use of the support for dairy product market intervention.

6.2. Cūkgaļas ražošana Production of Pork

Cūkkopības nozare ieņem ievērojamu vietu Latvijas lauksaimniecības produktu tirgū. Galvenais mērķis 2005.gadā bija cūkkopības nozares stabilizēšana un produkcijas konkurētspējas veicināšana tirgū, izmantojot ģenētiski augstvērtīgu vaislas materiālu un pazeminot produkcijas pašizmaksu.

Cūkgaļas ražošanas apjomi ir stabili, un ir potenciālas iespējas palielināt tirdzniecības apjomus. Cūkgaļas pašnodrošinājums 2005.gadā veidoja 52%.

Pašreiz cūkkopības nozarē notiek strukturālas izmaiņas un ražošana tiek koncentrēta lielākās saimniecībās. Salīdzinot ar 2004.gadu, dzīvnieku skaits saimniecībās, kurās ir no 100 līdz 199 cūkām, ir palielinājies par 17%, savukārt saimniecībās ar 2000-4999 cūkām - ir palielinājies par 11%. 2005.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, cūku kopējais skaits ir samazinājies tikai par 1,8%. Tajā pašā laikā par 22% ir samazinājies saimniecību skaits, kurās tiek turētas sivēnmātes, bet kopējais sivēnmāšu skaits ir nedaudz palielinājies (6.7. un 6.8.tabula)

Pig-breeding sector has a significant share in the agricultural product market of Latvia. The ultimate aim in 2005 was stabilising of the pig-breeding industry and stimulation of product competition on the market by using breeding material of genetically high-quality and reducing product cost price.

Amounts of the pork production are stable and there are potential possibilities to increase the production amounts. Self-provision with pork in 2005 was 52%.

At the moment in the pig-breeding industry there are structural changes taking place and the production is concentrated in the largest farms. If comparing to 2004 the number of animals in farms with 100 to 199 pigs has increased for 17%, but in farms with 2000-4999 pigs the number has grown for 11%. In 2005 comparing to the previous year the total number of pigs has decreased for only 1,8 %. At the same time the number of farms where sows are kept has decreased for 22%, but the total number of sows has slightly increased (see Tables 6.7 and 6.8).

6.7.tabula
Table 6.7.

Saimniecību grupējums pēc cūku skaita 2004. un 2005.gada beigās
Grouping of farms of fall types according to the number of the pigs at the end of 2005

Cūku skaits saimniecībā Number of pigs at the farms	2004.				2005.			
	Saimniecības ar attiecīgo cūku skaitu Farms with the respective number of the pigs		Cūkas grupā Pigs at the Group		Saimniecības ar attiecīgo cūku skaitu Farms with the respective number of the pigs		Cūkas grupā Pigs at the Group	
	Skaitis Number	%	Skaitis Number	%	Skaitis Number	%	Skaitis Number	%
1	12310	28,2	12310	2,9	10405	26,4	10405	2,4
2	16415	37,6	32830	7,6	15945	40,5	31890	7,5
3 - 4	7854	18,0	26521	6,2	7085	18,0	24176	5,6
5 - 9	3705	8,5	23910	5,5	3174	8,0	19835	4,6
10 - 19	1854	4,3	24041	5,6	1400	3,6	18501	4,3
20 - 49	955	2,2	28470	6,6	855	2,2	26619	6,2
50 - 99	277	0,6	17879	4,2	257	0,6	17756	4,2
100 - 199	151	0,3	20216	4,7	161	0,4	23750	5,6
200 - 399	70	0,2	18866	4,4	64	0,2	17806	4,2

400 - 999	31	0,1	20372	4,7	24	0,1	15292	3,6
1000 - 1999	11	0,0	16023	3,7	10	0,0	14328	3,3
2000 - 4999	10	0,0	34474	8,0	12	0,0	38413	9,0
5000 <	14	0,0	154863	35,9	16	0,0	169147	39,5
Kopā Total	43657	100,0	430775	100,0	39408	100,0	427918	100,0

Avots: CSP
Source: CSB

6.8.tabula
Table 6.8.

Saimniecību grupējums pēc sivēnmāšu skaita 2004. un 2005.gada beigās
Grouping of farms of fall types according to the number of the sows at the end of 2004 and 2005

Cūku skaits saimniecībā Number of pigs at the farms	2004.						2005.					
	Saimniecības ar attiecīgo cūku skaitu Farms with the respective number of the pigs			Cūkas grupā Pigs at the Group			Saimniecības ar attiecīgo cūku skaitu Farms with the respective number of the pigs			Cūkas grupā Pigs at the Group		
	Skaitis	Number	%	Skaitis	Number	%	Skaitis	Number	%	Skaitis	Number	%
1	2844	51,1	2844	8,0	2092	48,1	2092	5,8				
2	1182	21,2	2364	6,6	775	17,8	1550	4,3				
3 - 4	788	14,2	2586	7,3	682	15,7	2302	6,4				
5 - 9	408	7,3	2659	7,5	417	9,6	2614	7,3				
10 - 19	210	3,8	2698	7,6	258	5,9	3406	9,5				
20 - 49	80	1,4	2368	6,7	75	1,7	2349	6,5				
50 - 99	27	0,5	2302	6,5	20	0,5	2068	5,8				
100 - 199	5	0,1	753	2,1	5	0,1	758	2,1				
200 - 499	8	0,1	2471	6,9	8	0,2	2893	8,0				
500 <	15	0,3	14502	40,8	16	0,4	15930	44,3				
Kopā Total	5567	100,0	35547	100,0	4348	100,0	35962	100,0				

Avots: CSP
Source: CSB

Konkurences dēļ valstī un Eiropas Savienībā kopumā gaļas kvalitāte ir uzlabojusies, palielinājies saražotās produkcijas apjoms un gaļas tirgus gan tirdzniecībā starp dalībvalstīm, gan eksports uz trešajām valstīm. Panākta augstāka samaksa par labākas kvalitātes gaļu. 2005.gadā saražota 38,45 tūkst. tonnas cūkgaļas, tas ir par 4,5% vairāk nekā iepriekšējā gadā. Kopā patērētā gaļa un tās produkti veidoja 76,19 tūkst. tonnas (6.9.tabula).

Due to competition in the country and in the European Union in general the pork quality has improved, the amounts of produced products and the pork market of trade between the member states as well as export to third countries have increased. Higher pay was achieved for pork of better quality. In 2005 38,45 thousand tons of pork were produced, which is for 4,5% more than in the previous year. The total pork and pork product consumption was 76,19 thousand tons (Table 6.9).

6.9.tabula
Table 6.9.

Cūkgaļas bilance 2003.-2005.gadā (tūkst. tonnas)
Pigmeat Balance (Thousand Tons) 2003 - 2005

	2003.	2004.	2005.
Atlikums uz gada sākuma <i>Stocks at the beginning of the year</i>	2,70	3,00	2,50
Resursi Resources			
Saražotās gaļa, dzīvsvārā <i>Produced meat, live weight</i>	47,30	47,19	49,29
Saražotā gaļa, kautsvārā <i>Produced meat, carcass weight</i>	36,90	36,81	38,45
Gaļas imports (t.sk. dzīvo lopu), kautsvārā <i>Meat import (including live livestock), carcass weight</i>	28,52	28,40	35,13
Gaļas produktu imports (pārrēķinot gaļā) <i>Import of meat products (converting to meat)</i>	2,93	3,50	3,64
Kopā resursi (pārrēķinot gaļā) Total resources (converting to meat)	71,05	71,37	25,32
Patēriņš Consumption			
Patērētā gaļa un gaļas produkti (pārrēķinot gaļā) <i>Consumed meat and meat products (converting to meat)</i>	66,16	66,71	73,18
Gaļas eksports (t.sk. dzīvu lopu), kautsvārā	0,05	0,06	0,66

<i>Meat export (including live livestock), carcass weight</i>				
Gaļas produktu (pārrēķinot gaļā) eksports, kausvarā carcass weight	<i>Export of meat products (converting to meat),</i>	1,84	2,10	2,35
Kopā patērētā gaļa un tās produkti (pārrēķinot gaļā) (converting to meat)	<i>Total meat and meat products consumed</i>	68,05	68,87	76,19
Atlikums uz gada beigām	<i>Stocks at the end of the year</i>	3,00	2,50	3,50

Avots: LAD
Source: RSS

Latvijā cūkgaļas iepirkuma cenas 2005.gadā pieaugušas par 6% un, salīdzinot ar ES vidējo cūkgaļas cenu, ir augstāka (6.10.tabula). Tā kā cenas ir stabilas, tad nebija nepieciešamības ieviest cūkgaļas tirgu regulējošus pasākumus.

Pork purchase prices in Latvia in 2005 increased for 6% and in comparison with the average pork price in the EU it is higher (Table 6.10). As the prices were stable there was no necessity to introduce pork market regulatory measures.

6.10.tabula
Table 6.10.

Cūkgaļas vidējās cenas 2003. – 2005.gadā (Ls/100kg)
Average pork prices 2003 – 2005 (LVL/100kg)

Vidējā cena (Ls/100kg) <i>Average price (LVL/100kg)</i>	2003.	2004.	2005.
Latvija <i>Latvia</i>	80,4	89,5	95,1
ES <i>EU</i>	78,8	89,9	87,3
ASV <i>USA</i>	68,5	64,5	72,5

Avots: LVAEI
Source: IAEL

Ciltsdarbs
Breeding

Cūkkopības nozares attīstību netieši virza produkcijas patērētāji un ekonomiskie nosacījumi. Konkurences apstākļos abi šie faktori ir vienlīdz svarīgi, bet patērētāju vēlmes mainās. Ja agrāk cūkgaļai svarīgākais bija augsts liesās gaļas iznākums, tad pēdējos gados Eiropas gaļas patērētāji aizvien vairāk uzmanības pievērš citām kvalitātes pazīmēm: gaļas krāsai, garšai, sulīgumam, maigumam. Latvijas cūkgaļas ražotāji ir spējīgi saražot patērētāju gaumei atbilstošu produkciju, izmantojot šķirnes saimniecībās izaudzētu kvalitatīvu vaislas materiālu.

2005.gadā Latvijā ar šķirnes materiāla atražošanu nodarbojās 19 saimniecības, kuras ieguvušas šķirnes dzīvnieku audzēšanas saimniecības statusu. Šķirnes cūku audzētavās dzīvnieku ģenētisko uzlabošanu koordinē šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijas SIA „Cūku ciltsdarba centrs” un SIA „Agrosels”. Organizācijas selekcijas mērķu un uzdevumu sasniegšanai ir izstrādājušas „Latvijā audzēto cūku ciltsdarba programmu”. Ciltsdarba programma ir balstīta uz Latvijā audzējamām Jorkšīras, Landrases, Pjetrenas, Djurokas un Lielās Baltās cūku šķirnēm. Sekmīgai selekcijas programmas realizācijai 2005.gadā Latvijā ievada 17 šķirnes kuļus un 15 vaislas cūkas no Igaunijas, Austrijas, Vācijas un Dānijas.

Pēc a/s „Lauksaimniecības datu centrs” datiem 2005.gadā cūku reģistrā bija reģistrēti 2658 ganāmpulki, kuros pārraudzība veikta 320 861 dzīvniekam (skaits uz 01.01.2006.). Uz 2005.gada 1.decembri bija reģistrētas 28 993 sivēnmātes. Pēdējos gados ir tendence palielināties sivēnmāšu skaitam un samazināties kuļu skaitam, jo arvien vairāk cūku pavairošanas procesā audzētāji izmanto cūku mākslīgo apsēklošanu.

Development of the pig-breeding industry is indirectly promoted by the production consumers and economical conditions. In circumstances of competition both these factors are equally important, however the consumer wishes are changing. If previously concerning pork the most important aspect was the high share of lean meat, then in the few previous years European pork producers pay more and more attention to other quality features: colour, taste, juiciness, softness. Latvian producers of pork are able to produce products conforming to the taste of consumers by using breeding material from the breed farms.

In 2005 in Latvia 19 farms were dealing with reproducing of breeding material; these farms have obtained the status of animal breeding farm. Genetic improvement of animals in pork breeding farms is coordinated by pedigree animal breeding organisations company SIA "Pig Breeding Centre" and company SIA "Agrosels". To achieve the selection aims and tasks the organisations have prepared Programme for Pig Breeding in Latvia. The breeding programme is based on Yorkshire, Landrace, Pietren, Durock and Large White breed pigs bred in Latvia. For successful implementation of selection programme in 2005 in Latvia 17 pedigree boars and 15 breed pigs were imported from Estonia, Austria, Germany and Denmark.

According to data provided by JSC "Agricultural Data Centre" in 2005 in the Swine Register 2658 herds were registered where monitoring has been performed upon 320 861 animals (as at 01.01.2006). On 1 December 2005 the number of registered sows was 28 993. In the last

years there is tendency for the number of sows to increase, but the number of boars decreases, because more often pig breeders in pig reproduction chose artificial insemination.

6.11.tabula
Table 6.11.

Cūku skaits 2003. – 2005.gadam pa šķirnēm Cūku ciltsdarba centra šķirnes saimniecībās
Number of pigs from 2003 to 2005 divided among breeds in the breeding farms of the Pig Breeding Centre

Šķirne Breed	2003	2004	2005	2005./2004.%
	Kuiļi Boars		Sivēnmātes Sows	
Latvijas Landrases <i>Latvian Landrace</i>	93	90	74	82
Jorkšīras + Latvijas baltā <i>Yorkshire + Latvian White</i>	62	56	54	96
Citas <i>Others</i>	5	41	27	66
Latvijas Landrases <i>Latvian Landrace</i>	2194	2708	3158	117
Jorkšīras + Latvijas baltā <i>Yorkshire + Latvian White</i>	1517	1534	1832	119
Citas <i>Others</i>	683	864	974	113

Avots: Cūku ciltsdarba centrs
Source: Pig Breeding Centre

Izmantojot cūku maksimāli efektīvu apsēklošanu ir iespēja izmantot kuļus - vaisliniekus, kuri dod pēcnācējus ar augstiem ģenotipiskiem un fenotipiskiem rādītājiem.

Choosing artificial insemination of pigs there is possibility to take maximum use of breed boars that produce offsprings with high genotype and phenotype indicators.

Kopsavilkums Summary

Cūku ciltsdarbā mērķtiecīgi izmantojot augstvērtīgu vaislas kuļļu spermu, ir izdevies šķirnes saimniecībās no 1999.gada līdz 2005.gadam, Latvijas Landrases šķirnes cūkām palielināt sivēnmāšu auglību no 11,4 līdz 12,0 sivēniem, gadā iegūto sivēnu skaitu no 22,0 līdz 24,8 un samazināt jauncūkām vecumu pie 100 kg no 192 līdz 171 dienai, speķa biezumu no 12,2 mm līdz 10,5 mm un palielināt liesās gaļas iznākumu no 58,4 % līdz 60,3 %.

Veicinot šķirnes dzīvnieku audzēšanas saimniecībās vaislas cūciņu un kuļiņu tirdzniecību, ir iespējams cūkkopības nozarē panākt ģenētiski augstvērtīgāku vaislas sivēnmāšu kodolu cūkgaļu ražojošos ganāmpulkos.

Cūkgaļas ražošanas apjomi ir stabili, un ir potenciālas iespējas palielināt tirdzniecības apjomus. Cūkkopības nozarē vēl joprojām notiek strukturālas izmaiņas un ražošana tiek koncentrēta lielākajās saimniecībās. Cūkgaļas pašnodrošinājums 2005.gadā bija 52%. Kopumā gaļas kvalitāte ir uzlabojusies, palielinājies saražotās produkcijas apjoms un gaļas tirdzniecība gan tirdzniecībā starp dalībvalstīm, gan eksports uz trešajām valstīm. Panākta augstāka samaksa par labākas kvalitātes gaļu.

Purposefully using high-quality breed boar sperm in pig-breeding it was made possible for breeding farms in period of time from 1999 to 2005 to increase the productiveness of Latvian Landrace sows from 11,4 to 12,0 piglets, number of piglets produced per year from 22,0 to 24,8 and reduce the age of gilts at 100 kg from 192 to 171 days, reduce the thickness of fat from 12,2 mm to 10,5 mm and increase the amount of lean meat from 58,4% to 60,3%.

By promoting the trade of young pigs and boars in the pedigree breeding farms it is possible to achieve genetically more qualitative core of breed sows in pig-breeding herds. The amounts of pork production remain stable and there is potential for trade growth. Structural changes are still continuing in the pig-breeding industry and the production is concentrated in largest farms. Self-provision with pork in 2005 was 52%. In general the pork quality has improved; the amounts of produced products and the pork market of trade between the member states as well as export to third countries have increased. Higher pay has been achieved for pork of better quality.

6.3. Liellopu gaļas ražošana Production of Beef

Latvijā liellopu gaļas ražošanas nozares galvenie mērķi ir pašnodrošinājuma sasniegšana un liellopu gaļas kvalitātes uzlabošana. Palielinot gaļas šķirņu liellopu skaitu un to krustojumu skaitu ar piena šķirnēm un uzlabojot gaļas kvalitāti, liellopu sektoram rastos priekšnosacījumi

The main aims of the beef production industry in Latvia are to achieve self-provision and improvement of beef quality. By increasing the number of meat pedigree animals and the number of their crossbreeds with milk breeds and improving the quality of the meat, the cattle-

konkurencei Eiropas Savienības tirgū.

Analizējot statistikas datus, var secināt, ka liellopu gaļas ražošana valstī ir stabila, bet ir nelieli ražošanas apjomi. Tā kā liellopu gaļas ražošanas cikls ir samērā ilgs, tad nav iespējams īsā laika periodā strauji kāpināt tā ražošanu.

Salīdzinot liellopu skaita izmaiņas ar iepriekšējo gadu, redzams, ka nav notikušas būtiskas izmaiņas (6.12.tabula). 2005.gadā ir pieaudzis liellopu skaits par 4%.

breeding sector would have preconditions for competition in the European Union market.

Analysing the statistics data it can be concluded that the beef production in the country is stable, but the production amounts are small. As the beef production cycle is quite lengthy it is impossible to achieve rapid growth of production.

Comparing the change of the number of cattle animals with the previous year it can be seen that there are no significant changes (Table 6.12). The number of neat in 2005 has increased for 4%.

6.12.tabula
Table 6.12.

Saimniecību grupējums pēc liellopu skaita 2004. gadā un 2005. gada beigās
Grouping of farms of fall types according to the number of the bovine animals at the end of 2004 and 2005

Liellopu skaits saimniecībā <i>Number of bovine animals at the farms</i>	2004.			2005.					
	Saimniecības ar attiecīgo liellopu skaitu <i>Farms with the respective number of the bovine animals</i>		Liellopu grupā <i>Bovine animals at the Group</i>	Saimniecības ar attiecīgo liellopu skaitu <i>Farms with the respective number of the bovine animals</i>		Liellopu grupā <i>Bovine animals at the Group</i>			
	Skaits <i>Number</i>	%		Skaits <i>Number</i>	%		Skaits <i>Number</i>	%	
1	18022	27,8	18022	4,9	17235	26,8	17235	4,5	
2	18187	28,1	36374	9,8	17038	26,5	34076	8,8	
3 - 5	17249	26,7	67077	18,2	17162	26,7	63721	16,5	
6 - 9	5911	9,1	43541	11,8	5948	9,3	42571	11,1	
10 - 19	2948	4,6	41278	11,2	4048	6,3	53965	14,0	
20 - 29	1118	1,7	28259	7,7	1304	2,0	31557	8,2	
30 - 49	664	1,0	25911	7,0	844	1,3	31119	8,1	
50 - 99	405	0,6	28848	7,8	399	0,6	27234	7,1	
100 - 199	149	0,2	21461	5,8	151	0,2	20668	5,4	
200 - 299	28	0,0	6725	1,8	44	0,1	10579	2,7	
300 - 499	35	0,1	15478	4,2	36	0,1	14992	3,9	
500 <	42	0,1	36179	9,8	46	0,1	37479	9,7	
Kopā Total	64758	100,0	369153	100,0	64255	100,0	385196	100,0	

Avots: CSP
Source: CSB

2005.gadā saražoti 20,44 tūkst. tonnu liellopu gaļas. No kopējā saražotās gaļas apjoma liellopu gaļa veido 26,6%, kas ir par 2,9% mazāk, salīdzinot ar iepriekšējo gadu.

Latvijā tradicionāli liellopu gaļas patēriņš, salīdzinot ar cūkgaļas patēriņu, ir ievērojami mazāks, ko apliecina statistikas dati. Tā liellopu gaļas un tās gaļas produktu patēriņš (pārrēķinot gaļā) bija 25,93 tūkst. tonnas (6.13.tabula).

20,44 thousand tons of beef have been produced in 2005. From the total amount of produced meat 26,6 % is the share of beef, which is for 2,9% less than in the previous year.

In Latvia traditionally beef consumption compared to pork consumption has been significantly lower, which is approved also by the statistics data. Consumption of beef and beef products (expressed in meat) was 25,93 thousand tons (Table 6.13).

6.13.tabula
Table 6.13.

Liellopu gaļas bilance 2003.-2005.gadā (tūkst. tonnas)
Balance of Bovine Animals (Thousand Tons) 2003 – 2005

	2003.	2004.	2005.
Atlikums uz gada sākuma <i>Stocks at the beginning of the year</i>	0,80	1,50	1,30
Resursi Resources			
Saražotās gaļa, dzīvmasā <i>Produced meet, live weight</i>	39,20	39,98	37,86

Saražotā gaļa, kautmasā	<i>Produced meat, carcass weight</i>	21,20	21,59	20,44
Gaļas imports (t.sk. dzīvo lopu), kautmasā	<i>Meat import (including live livestock), carcass weight</i>	7,44	6,26	5,03
Gaļas produktu imports (pārrēķinot gaļā)	<i>Import of meat products (converting to meat)</i>	0,01	0,04	0,89
Kopā resursi (pārrēķinot gaļā)	<i>Total resources (converting to meat)</i>	29,45	29,38	26,83
Patēriņš <i>Consumption</i>				
Patērētā gaļa un gaļas produkti, pārrēķinot gaļā	<i>Consumed meat and meat products (converting to meat)</i>	27,26	27,35	23,48
Gaļas eksports (t.sk. dzīvo lopu), kautmasā	<i>Meat export (including live livestock), carcass weight</i>	0,02	0,18	1,86
Gaļas produktu eksports (pārrēķinot gaļā)	<i>Export of meat products (converting to meat), carcass weight</i>	0,67	0,55	0,77
Kopā patērētā gaļa un tās produkti (pārrēķinot gaļā)	<i>Total meat and meat products consumed (converting to meat)</i>	27,95	28,08	25,93
Atlikums uz gada beigām <i>Stocks at the end of the year</i>		1,50	1,30	0,90

Avots: LAD
Source: RSS

Ņemot vērā to, ka vecajās dalībvalstīs liellopu gaļas cena ir augstāka, nākotnē lielāka vērtība nozarē būtu jāvelti tieši gaļas eksportam. Cenu analīze liecina, ka kopš 2005.gada sākuma cenas atpaliek no Eiropas Savienības cenu līmeņa par 35%.

Taking into account the fact that in the old Member States the beef price is higher in future the main attention must be focused on beef export. Price analysis show that since the beginning of 2005 the prices are lower than those in the European Union for 35%.

Ciltsdarbs *Breeding*

Šķirnes gaļas liellopu audzēšanu Latvijā koordinē šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācija a/s „Latvijas gaļas liellopu audzētāju asociācija”, kura 2005.gadā realizēja Ciltsdarba programmu gaļas liellopu audzēšanā 35 saimniecībās, kuras ieguvušas šķirnes dzīvnieku audzēšanas saimniecības statusu.

A/s „Latvijas gaļas liellopu audzētāju asociācija” darbības virzieni:

- 1) šķirnes gaļas liellopu audzēšanas koordinēšana saimniecībās, kuras ir ieguvušas šķirnes dzīvnieku audzēšanas saimniecības statusu;
- 2) konsultāciju sniegšana par gaļas liellopu ēdināšanu, turēšanu, ciltsdarbu, šķirnes ganāmpulka izveidošanu;
- 3) gaļas šķirņu liellopu vaislinieku sertifikācija;
- 4) šķirnes dzīvnieku tirgu organizēšana Latvijā, kā arī palīdzība šķirnes materiāla importēšanai no ārzemēm un eksportēšanai uz ārzemēm;
- 5) nozares pārstāvēšana lauksaimniecības izstādēs un pieredzes apmaiņas braucienu organizēšana Latvijā un arī uz ārzemēm.

2005. gadā līdz 01.11.2005. Valsts ciltsgrāmatā ir uzņemti 94 dažādu gaļas liellopu šķirņu vaislas bulļi un 623 tīršķirnes govīs. Septembrī ir apsekotas un šķirnes saimniecības statusu pagarinājušas 25 gaļas liellopu šķirnes saimniecības. No jauna tika apsekotas 10 pretendentu saimniecības.

Par vaislas materiāla iegādei ārvalstīs piešķirtām subsīdijām 110 000 latu apmērā 2005.gadā iepirkts kvalitatīvs vaislas materiāls – 134 gaļas šķirņu teles un 12 vaislas bulļi no Vācijas, Dānijas un Šveices.

A/s „Latvijas gaļas liellopu audzētāju asociācija” piedalās Latvijas-Šveices kopprojektā „Kvalitatīvas liellopu gaļas ražošanas sistēmas izveidošana Latvijā”. Projekta ietvaros notiek Simentāles šķirnes izpēte. Visā pasaulē visvairāk ir audzētās Angus, Simentāles un Limuzīnas gaļas liellopu šķirnes. Divas no minētajām šķirnēm Latvijā jau tiek

Breeding of beef pedigree cattle in Latvia is coordinated by the pedigree breeding organisation JSC „Latvian Association of Beef Cattle Producers”, which in 2005 implemented breeding programme for beef cattle breeding in 35 farms that have obtained the status of pedigree breeding farm.

JSC „Latvian Association of Beef Cattle Producers” fields of operation:

- 1) Co-ordination of breeding of pedigree meat cattle in farms having obtained the status of pedigree breeding farm;
- 2) Consulting on feeding, keeping, breeding and establishing of breed herds of meat cattle;
- 3) Certification of beef breed getters;
- 4) Organisation of breed animal markets in Latvia as well as assistance in importing of breed material from abroad and exporting abroad;
- 5) Representation of the industry in agricultural fairs and organising of exchange of experience trips in Latvia and abroad.

In 2005 until 01.11.2005 in the State Breed Register 94 bulls of different meat cattle breeds have been registered as well as 623 purebred cows. In September 25 meat cattle breeding farms have been visited, which have extended their status of pedigree breeding farm. 10 applicant farms have been visited for the first time.

Using the granted subsidies for purchase of breed material abroad in 2005 breed material of good quality has been purchased for the total sum of 110 000 LVL – 134 pedigree heifers and 12 breed bulls from Germany, Denmark and Switzerland.

JSC „Latvian Association of Beef Cattle Producers” participates in Latvian - Swiss joint project „Establishment of Qualitative Beef Production System in Latvia”. Within the project research of Simmental breed is taking place. The most spread meat cattle breeds farmed in

audzētas ar vērā ņemamiem panākumiem gan tīraudzēšanā, gan krustojumā. Diemžēl līdz šim nav bijusi iespēja izpētīt Latvijā Simentāles šķirnes gaļas liellopus.

2005. gada oktobrī 40 Latvijas gaļas liellopu audzētājiem ar valsts atbalstu bija iespēja apmeklēt Francijas gaļas liellopu audzētāju izstādi *Clermot – Ferrand*, kas notika no 6. līdz 8. oktobrim Francijas vidienē. Izstādē gūtas vērtīgas atziņas par nozares attīstību „*Vecajā Eiropā*” un mūsu valsts gaļas liellopu audzētāju perspektīvām, turpinot strādāt nozarē un iekļaujoties kopējā ES tirgū.

the world are Angus, Simmental and Limousine. Two of the mentioned are already bred in Latvia with significant success both as pure stock and as crossbreeds. Unfortunately so far there has not been a possibility to study in Latvia the meat cattle of Simmental breed.

In October 2005 Latvian meat cattle breeders thanks to the state support were able to visit French meat cattle fair *Clermot-Ferrand*, which took place from 6 to 8 October in middle France. The fair gave valuable findings regarding the industry development in the Old Europe and the perspectives of meat cattle breeders of our country continuing work in the industry and integrating in the common EU market.

Kopsavilkums

Summary

Palielinot gaļas šķirņu liellopu skaitu un to krustojumu skaitu ar piena šķirnēm un uzlabojot gaļas kvalitāti, liellopu sektoram rastos priekšnosacījumi konkurencei Eiropas Savienības tirgū.

Analizējot statistikas datus, var secināt, ka liellopu gaļas ražošana valstī ir stabila, bet ir nelieli ražošanas apjomi. Tā kā liellopu gaļas ražošanas cikls ir samērā ilgs, tad nav iespējams īsā laikā strauji kāpināt tā ražošanu.

A/s „Latvijas gaļas liellopu audzētāju asociācija”, 2005.gadā ir veiksmīgi izmantojusi valsts piešķirtās subsīdijas un papildinājusi gaļas liellopu ganāmpulkus ar ģenētiski augstvērtīgiem dzīvniekiem.

Liellopu gaļas ražošana ir viena no perspektīvajām lopkopības nozarēm Latvijā. Valstī ir lielas teritorijas, kuras ir grūti apstrādāt ar lauksaimniecības tehniku un zemniekiem nav rentabli šajās platībās audzēt kultūraugus. Popularizējot gaļas liellopu audzēšanu, ir iespējams ieinteresēt zemniekus pārorientēties no augkopības produkcijas ražošanas uz gaļas liellopu audzēšanu.

By increasing the number of meat cattle breeds and their crossbreeds with milk breeds and improving the beef quality the cattle-breeding sector will have the preconditions for competition in the European Union market. Analysing the statistics data it can be concluded that the beef production in the country is stable, but the production amounts are small. As the beef production cycle is quite lengthy it is impossible to achieve rapid growth of production in a short time.

JSC „Latvian Association of Beef Cattle Producers” in 2005 has successfully used the state granted subsidies and supplemented the meat cattle herds with animals of high genetic quality. Production of beef is one of the most perspective sectors of agriculture in Latvia. There are large territories, which are difficult to cultivate with the heavy agricultural machinery and it is not profitable for the farmers to grow crops in these territories. By promoting breeding of beef cattle it is possible to make farmers interested in re-orientation from producing of crop-farming products to breeding of beef cattle.

6.4. Olu un putnu gaļas ražošana

Production of Eggs and Poultry

2005. gada beigās Latvijā bija 4092 tūkst. mājpūtņu. Sākot no 2000. gada, mājpūtņu skaits katru gadu ir palielinājies. Līdz ar mājpūtņu skaita palielināšanos, palielinās arī saražotās putnu gaļas apjomi. 2005.gadā dējējvistu skaits ir palielinājies, arī kopējais iegūto olu skaits turpina palielināties. Tas skaidrojams ar vienas dējējvistas vidējo izdēto olu daudzuma palielināšanos.

Putnu gaļas un olu sektors Latvijā ir stabils, par ko liecina cenas 6.14. un 6.15. tabulā.

In the end of 2005 in Latvia there were 4092 thousand fowls. Starting from 2000 the number of fowl has increased every year. With the increase of the number of fowl also the amount of produced poultry increases. The number of laying hens in 2005 has decreased, however the total amount of eggs continue to grow. This can be explained with the increase of average number of eggs laid by a single hen.

Poultry and egg sector in Latvia is stable that is evidenced by the prices showed in Tables 6.14 and 6.15.

6.14.tabula
Table 6.14.

Olu cenas Latvijā

Egg prices in Latvia

Gads Year	Cena Price
2004. gada maijs May 2004	82,85 EUR/100 kg
2005. gada maijs May 2005	83,00 EUR /100 kg
2006. gada maijs May 2006	96,80 EUR /100 kg

Avots: LVAEI
Source: IAEL

6.15.tabula
Table 6.15.

Putnu gaļas cenas Latvijā
Poultry prices in Latvia

Gads Year	Cena Price
2004. gada maijs May 2004	132,32 EUR/100 kg
2005. gada maijs May 2005	136,89 EUR/100 kg
2006. gada maijs May 2006	135,30 EUR/100 kg

Avots: LVAEI
Source: IAEL

Ievērojams mājpūtņu gaļas patēriņa kritums līdz pat 50% ES bija vērojams 2006. gada sākumā putnu gripas uzliesmojuma dēļ. Lielu putnu gaļas daudzumi tika sasaldēti un veidojās krājumi. Latvijas putnu gaļas tirgū ienāca lēta saldētu putnu gaļa no citām dalībvalstīm.

Vietējo ražotāju putnu gaļas patēriņš samazinājās salīdzinoši nedaudz - ~ 5%.

Olu sektoru Latvijā un arī citās dalībvalstīs putnu gripas iespējamība nav ietekmējusi.

Significant decrease of poultry consumption up to 50% in the EU was observed in the beginning of 2006 due to outbreak of the bird flu (*Avian Influenza*). Significant amounts of poultry were frozen and stocks increased. Cheap frozen poultry from other member states was brought to Latvian poultry market.

Consumption of poultry by local producers decreased comparatively slightly – or approximately 5%.

Risk of bird flu did not affect egg sector neither in Latvia nor other member states.

6.16.tabula
Table 6.16.

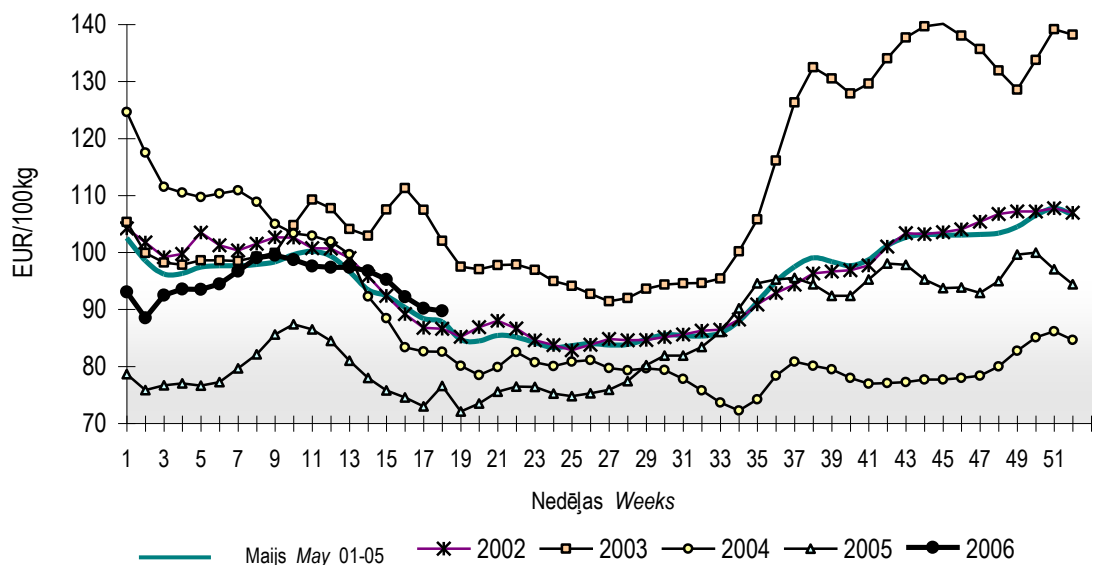
Olu ražošana Latvijā 2004. un 2005.gadā
Egg production in Latvia in 2004 and 2005

	2004.	2005.
Vidējais dējējvistu skaits <i>Average number of laying hens</i>	2138327	2097848
legūtas vistu olas, tūkst. <i>Number of produced chicken eggs; thous.</i>	525984,4	538646,3
legūtas pārējo putnu olas, tūkst. <i>Number of eggs of other fowl; thous.</i>	1392,3	7093,8
Kopā <i>Total</i>	527376,7	545740,1
Pārdotas olas <i>Eggs sold</i>	380821,7	401207,2
Ieņēmumi no pārdotām olām, Ls <i>Revenues from eggs sold; LVL</i>	13581729	14707325

Avots:CSP
Source: CSB

Vidējais dējējvistu skaits ir samazinājies, turpretī iegūto vistu olu skaits ir palielinājies par 2,4%. Ieņēmumi no pārdotajām olām ir auguši par 8,28%. (6.16.tabula)

Average number of laying hens has decreased, but the number of produced eggs has increased for 2,4%. Revenues from the sold eggs have increased for 8,28% (Table 6.16)

Avots: LVAEI
Source: IAEL

6.2.attēls. Olu cenu dinamika Latvijā 2002.-2006.gadā

Figure 6.2. Changes of egg prices in Latvia in 2002-2006

Salīdzinot ar 2004. gadu, 2005.gadā olu cenas ES ir paaugstinājušās un stabilizējušās. 2003.gada augustā olu cenas ir saistītas ar putnu gripas uzliesmojumu vairākās ES dalībvalstīs, kad tika likvidēti ganāmpulki un radās olu deficīts. (6.2.attēls)

In comparison with 2004 in 2005 the egg prices in the EU have increased and stabilised. The high egg prices in 2003 were related with the outbreak of bird flu in several EU Member States when herds were liquidated and egg shortage followed (Figure 6.2).

6.17.tabula
Table 6.17.

Olū ražošanas un patēriņa bilance 2003.-2005.gads (milj. gab.) Production and Consumption Balance of Eggs 2003-2005 (million items)

	2003.	2004.	2005.
Atlikums gada sākumā <i>Stocks at the beginning of the year</i>	4,10	5,30	5,10
Resursi <i>Resources</i>			
Saražots <i>Produced</i>	508,83	527,40	545,74
Imports <i>Import</i>	10,43	15,61	21,52
Kopā resursi <i>Total resources</i>	523,36	548,31	572,36
% pret iepriekšējo gadu <i>% as compared with the previous year</i>	100,5	104,8	104,4
Patēriņš <i>Consumption</i>			
Patērēts <i>Consumed</i>	450,45	495,11	510,94
Eksports <i>Export</i>	67,57	48,10	53,92
Kopā patērēts <i>Consumed in total</i>	518,02	543,21	564,86
Atlikums gada beigās <i>Stocks at the end of the year</i>	5,3	5,1	7,50

Avots: LAD
Source: RSS

Saražoto olu un olu produktu daudzums kopš 2003. gada ir audzis par 7,3 %. Olu un olu produktu imports kopš 2003. gada ir pieaudzis par aptuveni 50 %. Olu un olu produktu eksports kopš 2003. gada ir samazinājies par 20 %. Olu un olu produktu patēriņš ir par 6,4 % mazāks nekā saražotais apjoms. (6.17.tabula).

Amount of produced eggs and egg products since 2003 has increased for 7,3%. Import of eggs and egg products since 2003 has increased for 50%. Export of eggs and egg products since 2003 has decreased for approximately 20%. Consumption of eggs and egg products is for 6,4% lower than the amount produced (Table 6.17).

6.18.tabula
Table 6.18.

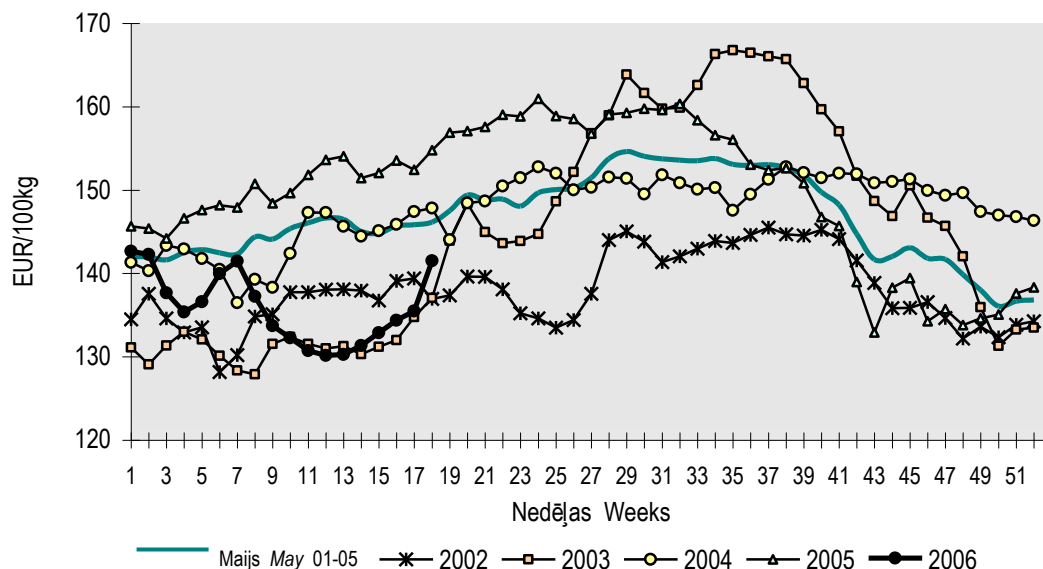
Putnu gaļas un tās produktu bilance (tūkst. tonnu) Balance of Poultry Meat and its Products (thousand tons)

	2003.	2004.	2005.
Atlikums gada sākumā <i>Stocks at the beginning of the year</i>	4,00	3,20	3,90
Resursi <i>Resources</i>			
Saražotās gaļas apjoms dzīvsvārā <i>Produced meet, live weight</i>	17,80	20,38	24,58
Saražotās gaļas apjoms kautsvārā <i>Produced meet, carcass weight</i>	12,40	14,27	17,20
Gaļas imports kautsvārā <i>Meat import, carcass weight</i>	24,56	27,92	28,16
Gaļas produktu (pārrēķinot gaļā) imports <i>Import of meat products (converting to meat)</i>	1,29	1,52	1,16
Kopā resursi pārrēķinot gaļā <i>Total resources (converting to meat)</i>	42,25	46,90	50,42
Patēriņš <i>Consumption</i>			
Patērētā gaļa un tās produkti, pārrēķinot gaļā <i>Consumed meat and meat products (converting to meat)</i>	38,33	42,25	44,89
Gaļas eksports, kautsvārā <i>Meat export, carcass weight</i>	0,58	0,58	1,22
Gaļas produktu (pārrēķinot gaļā) eksports <i>Export of meat products (converting to meat)</i>	0,14	0,17	0,31
Kopā patērētā gaļa un tās produkti <i>Total meat and meat products consumed</i>	39,05	43,00	46,42
Atlikums gada beigās <i>Stocks at the end of the year</i>	3,20	3,90	4,00

Avots: LAD
Source: RSS

Saražotās putnu gaļas apjomi gan dzīvsvārā, gan kautsvārā katru gadu turpina pieaugt. Patērētās gaļas un tās produktu apjomi tāpat kā saražotie apjomi turpina palielināties.

Amounts of poultry in live weight and slaughter weight is continuing to grow every year. The amounts of consumed poultry and its products similarly as the amounts produced continue to grow.

Avots: LVAEI
Source: IAEL

6.3.attēls. Mājputnu gaļas cenu dinamika Latvijā 2002.-2006.gadā

Figure 6.3. Changes of poultry prices in Latvia from 2002 to 2006

Ciltsdarbs Breeding

2005. gadā tika izvērtēta un arī apstiprināta par šķirnes dzīvnieku audzētāju organizāciju putnkopībā „Latvijas šķirnes dzīvnieku audzētāju savienība”. Organizācija ir izstrādājusi un arī apstiprinājusi Ciltsdarba programmu putnkopībā 2005.-2010. gadam, kuras mērķis veicināt pašražotās putnkopības produktu ražošanu vietējam tirgum.

„Latvian Association of Pedigree Breeders” in 2005 was examined and approved as pedigree breeding organisation in poultry-farming. Organisation has prepared and approved the breeding programme in poultry-farming for 2005-2010 the aim of which is to promote production of poultry products for local market.

Kopsavilkums Summary

2005. gadā ir aizsākts ciltsdarbs putnkopībā, kur, mērķtiecīgi izmantojot vairošanas materiālu, tiek iegūta augstvērtīga produkcija.

Kopumā Latvijas putnu gaļas un olu sektors ir stabils. Cenu svārstības ES kontekstā ir nelielas. Olu sektorā Latvijas vidējā cena par 100 kg olu ir apmēram par 10% augstāka nekā Eiropas Savienības vidējā cena. Savukārt putnu gaļas cena par 100 kg 65% cāļa ir apmēram 7% augstāka nekā Eiropas Savienības vidējā cena.

Saražotās putnu gaļas apjomi gan dzīvsvārā, gan kautsvārā katru gadu turpina pieaugt, tāpat arī patērētās gaļas un tās produktu apjomi palielinās. Saražoto olu un olu produktu daudzums kopš 2003. gada ir audzis par 13,2%. Vidējais dējējvistu skaits ir samazinājies, turpretī iegūto olu skaits ir palielinājies par 2,4%.

Latvijas putnu gaļas tirgus tiešā veidā no putnu gripas nav cietis zaudējumus.

In 2005 breeding was initiated in poultry-farming where using purposefully the breeding material production of high quality is obtained. In general the poultry and egg sector of Latvia is stable. Price fluctuations in the EU context are minor. In the egg sector in Latvia the average price for 100 kg of eggs is approximately for 10% higher than the average price in the European Union. But the price of poultry for 100 kg of 65% chicken is for approximately 7% higher than the average price in the European Union. Amounts of poultry in live weight and slaughter weight is continuing to grow every year. The amounts of consumed poultry and its products similarly as the amounts produced continue to grow. The amount of produced eggs and egg products since 2003 has increased for 13,2%. Average number of laying hens has decreased, but the number of produced eggs has increased for 2,4%. Latvian poultry market has not incurred direct losses due to the bird flu.

6.5. Aitkopības un kazkopības nozaru attīstība *Development of Sheep Farming and Goat Farming*

Latvijā aitkopības nozares mērķis ir saglabāt ģenētisko dažādību, ganāmpulka atjaunošanu, vilnas ražošanas un gaļas tirdzniecības attīstības pilnveidošanu. Par galveno virzienu aitkopībā ir kļuvusi gaļas ražošana. Kazkopības nozares mērķis ir saglabāt ģenētisko dažādību, kvalitatīvu ganāmpulku izveidošanu un veicināt kazkopības produkcijas pārstrādes un realizācijas attīstību.

The aim of the sheep-breeding sector in Latvia is to preserve the genetic diversity, renewal of herd, improvement of development of wool production and sheep meat business. Sheep meat production has become the main activity in sheep-breeding. The aim of goat-breeding is to preserve the genetic diversity, establishment of good-quality herds and promote development of sheep-breeding product processing and sales.

6.19.tabula
Table 6.19.

Aitu un kazu skaits 2003.-2005.gadā (tūkst. gab.)
Number of Sheep and Goats 2003-2005 (thousand heads)

	2003.	2004.	2005.	2005./2004.%
Aitas no tām: <i>Sheep, of which:</i>	39,2	38,6	41,6	107,7
aitu mātes <i>Ewes</i>	20,6	22,8	25,5	111,8
Kazas, no tām: <i>Goats, of which</i>	15,0	14,7	14,9	101,4
kazu mātes <i>Goats mothers</i>	8,4	7,8	9,9	126,9

Avots: CSP
Source: CSB

Aitu un kazu skaits 2005.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir palielinājies, aitu skaits pieaudzis par 7,7% un par 1,4% - kazu skaits, tai skaitā pieaudzis aitu māšu skaits par 12% un kazu māšu skaits par 27%. Latvijā no kopējā aitu ganāmpulka 61,3% veido aitu mātes, un no kopējā kazu ganāmpulka kazu mātes ir 66,4%. Aitu māšu un kazu māšu skaita palielināšanos veicina valsts sniegtais finansiālais atbalsts.

Number of sheep and goats in 2005, if compared to the previous year, has increased; number of sheep has increased for 7,7%, but the number of goats has increased for 1,4%, including the number of sheep ewes that increased for 12% and goat ewes that increased for 27%. Out of the total sheep herd in Latvia 61,3% are sheep ewes and from the total goat herd 66,4% are goat ewes. State financial support contributes to the increase of the number of sheep ewes and goat ewes.

6.20.tabula
Table 6.20.

Vilnas ražošana 2003.-2005.gadā (tonnās)
Wool production 2003-2005 (in tons)

	2003.	2004.	2005.	2005./2004.%
Visa veidu saimniecībās <i>In all types of farms</i>	65,8	76,9	93,5	121,6

Avots: CSP

Source: CSB

2005.gadā visu veidu saimniecībās aitu vilnas ieguve, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir palielinājusies par 21,6%. Pavisam 2005.gadā iegūta 93,5 tonnas vilnas, vidējais vilnas nocirpums ir 2,4 kg, savā saimniecībā patērētas 74,9 tonnas vilnas, pārdotas 18,6 tonnas un ieņēmumi no pārdotās vilnas veidoja Ls 16711.

Sheep wool production in 2005 in all types of farms in comparison with the previous year has increased for 21,6%. In total in 2005 93,5 tons of wool were produced with the average wool clip of 2,4 kg; amount of wool consumed in own farm is 74,9 tons, sold – 18,6 tons and the revenues from sold wool was 16711 LVL.

6.21.tabula
Table 6.21.

Aitu un kazu gaļas ražošana 2003.-2005.gadā (tonnās)
Production of Sheepmeat and Goatmeat 2003-2005 (in tons)

	2003.	2004.	2005.	2005./2004.%
Gaļa (dzīvmasā) <i>Meat (live weight)</i>	762	727	856	117,7
Gaļa (kautmasā) <i>Meat (carcass weight)</i>	381	365	428	117,3

Avots: CSP
Source: CSB

Kopējais saražotās aitu un kazu gaļas apjoms (kautmasā) 2005.gadā bija 428 tonnas, kas ir par 17,3% vairāk nekā 2004.gadā. No tām 350 tonnas bija aitu gaļa un 78 tonnas kazu gaļa.

Latvijā kazas audzē piena ieguvei un gaļā patērē izbrāķētās kazas. Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2005.gadā saimniecībās saražoja 3517 tonnas piena, kas, salīdzinot ar iepriekšējo gadu (2367 tonnas piena), ir par 33% vairāk. Kazu piena ražošanas apjomu pieaugums liecina par kazas piena un piena produktu pieprasījumu vietējā tirgū. Kazu piens tiek izmantots kazu siera ražošanā.

Total amount of produced sheep meat and goat meat (in slaughter weight) in 2005 was 428 tons, which is for 17,3% more than in 2004. From the mentioned amount 350 tons were sheep meat and 78 tons goat meat.

In Latvia goats are bred for milking and only rejected goats are used for meat production. According to the data of the Central Statistical Board farms in 2005 produced 3517 tons of milk, which is for 33% more than in the previous year (2367 tons of milk). Increase of the amount of produced goat milk indicates that on the local market there is a demand for goat milk and milk products. Goat milk is used to produce goat cheese.

6.22.tabula
Table 6.22.

Kazu piena ražošana 2005.gadā, (tonnās)
Production of goat milk in 2005 (in tons)

	Visu veidu saimniecībās <i>All types of farms</i>
Izslaukts kazu piens, t <i>Milked goat milk; tons</i>	3517
Pārdots kazu piens, t <i>Goat milk sold; tons</i>	553
Ieņēmumi no pārdotā piena, Ls <i>Revenues from goat milk sold; LVL</i>	176390

Avots: CSP
Source: CSB

Ciltsdarbs
Breeding

Latvijas Aitu audzētāju asociācija realizē ciltsdarba programmu, kura paredz Latvijas tumšgalves šķirnes aitu saimnieciski derīgo īpašību izkopšanu, kā arī plānveidīgu dažādu šķirņu aitu krustojumu audzēšanu. Līdz ar to, ka aittkopībā par galveno virzienu ir kļuvusi gaļas ražošana, ciltsdarba programmā par galveno mērķi ir izvirzīta aitu māšu auglības palielināšana, jēru saglabāšana un intensīva jēru gaļas ražošana.

2005.gadā ar šķirnes materiāla atražošanu nodarbojās 15 saimniecības, kuras ir ieguvušas šķirnes dzīvnieku audzēšanas saimniecības statusu.

Pēc Lauksaimniecības datu centra datiem dzīvnieku reģistrā uz 2005.gada 1.janvāri Latvijā reģistrēti 3372 aitu ganāmpulki, kuros bija 30913 aitas.

Latvian Association of Sheep Breeders implements the breeding programme, which foresees improving of economically useful features of Latvian dark-headed sheep breed as well as systematic breeding of various sheep crossbreeds. Due to the fact that in sheep-breeding the main trend is meat production the main announced goal of the breeding programme is improvement of sheep ewe productiveness, preservation of lambs and intensive production of lamb. In 2005 15 farms were dealing with reproduction of pedigree material; these farms have obtained the status of pedigree breeding farm.

According to data provided by the Agricultural Data Centre on 1 January 2005 in the Animal Register 3372 sheep herds were registered with 30913 sheep. In

2005.gadā šķirnes aitu audzēšanas saimniecībās bija 1010 aitu mātes, no kurām 57,9% E klases un 41% I klases aitu mātes. Aitu mātēm vidējā dzīvmasa 65,8 kg, vidējais nocirpums – 4,5 kg un vidējā auglība – 149,1%. Saimniecībās izmanto E klases vaislas teļus, kuriem vidējā dzīvmasa ir 102,1 kg un vidējais nocirpums 6,5 kg.

Latvijas Kazu audzētāju apvienība organizē kazkopības nozares darbu. Tiek realizēta ciltsdarba programma kazkopībā. 2005. gadā ar šķirnes materiāla atražošanu nodarbojās 15 saimniecības, kuras ir ieguvušas šķirnes dzīvnieku audzēšanas saimniecības statusu.

Pēc Lauksaimniecības datu centra datiem dzīvnieku reģistrā uz 2005.gada 1.janvāri Latvijā reģistrēti 1699 kazu ganāmpulki, kuros bija 6759 kazas.

2005.gadā šķirnes kazu audzēšanas saimniecībās bija 834 kazu mātes, no kurām 5,6% E klases un 56,4% I klases kazu mātes. Pārraudzību veica 520 kazām, un vidēji republikā no kazas ieguva 491 kg piena.

Par subsīdijām vaislas materiāla iegādei ārvalstīs 2005.gadā iepirkts kvalitatīvs vaislas materiāls – 62 šķirnes kazas un divi vaislas āži no Vācijas.

2005 in pedigree sheep breeding farms there were 1010 sheep ewes from which 57,9% were of the E class and 41% of I class. Average live weight of sheep ewes was 65.8 kg, wool clip – 4.5 kg and average productiveness – 149,1%. Farms use breed rams of E class with the average live weight 102.1 kg and average wool clip of 6.5 kg.

Latvian Association of Goat Breeders organises the work of goat-breeding sector. Breeding programme is being implemented in the goat-breeding sector. 15 farms were performing reproduction of pedigree material in 2005; all of the farms have obtained the status of pedigree breeding farm.

According to data provided by the Agricultural Data Centre on 1 January 2005 in the Animal Register there were 1699 goat herds registered with total of 6759 goats. In 2005 in the pedigree breeding farms there were 834 goat ewes from which 5,6% were of E class and 56,4% - I class. Monitoring was performed upon 520 goats and the average milk yield of a goat in the country was 491 kg. Using the subsidies for purchase of breeding material from abroad in 2005 breeding material of high quality was purchased – 62 breed goats and two breed bucks from Germany.

Kopsavilkums

Summary

Latvijā audzēto aitu un kazu kvalitatīvie rādītāji, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, uzlabojas, un to veicina valsts sniegtais atbalsts ciltsdarbam un dzīvnieku audzēšanai.

Aitkopības un kazkopības nozaru attīstība pašreiz ir atkarīga no valsts atbalsta. Bez tā nozares šobrīd nebūtu rentablas un neattīstītos. Kazu piena ražošanas apjomu pieaugums liecina par kazas piena un piena produktu pieprasījumu vietējā tirgū. Aitu un kazu māšu skaita pieaugumam ir pozitīva ietekme uz sektoru, kas liecina, ka nākotnē jēru un kazlēnu skaits pieaugs.

Quality indicators of the sheep and goats bred in Latvia compared to previous years are improving and it is fostered by the state support for breeding and animal farming.

Development of sheep-breeding and goat-breeding today depends on the state support. Without the support the both sectors would not be profitable and would not develop. Increase of the goat milk productions indicates that on the local market there is demand for goat milk and its products. Increase of the number of sheep ewes and goat ewes has a positive impact on the sector providing that the number of lambs and kids will increase in future.

6.6. Zirgkopība

Horse Farming

Latvijā sastopami dažādu šķirņu zirgi, tomēr Latvijas zirgu audzētāju selekcijas darbu pamatā veic tikai ar vienu – Latvijas zirgšķirni. Latvijas šķirni šobrīd apzīmē ar ciltsmarku LS (Latvijas siltasinis). Latvijas zirgu šķirne veidota, vietējos zirgus uzlabojot ar Oldenburgas, Holšteinas un Hanoveras šķirnes vaisliniekiem. Par Latvijas zirgiem kā par atsevišķu šķirni, runā no 1937.gada. Šobrīd esošais zirgu šķirņu sastāvs valstī sāk dažādoties, jo arvien vairāk ievēd citu Eiropā sastopamu šķirņu zirgus.

Latgalē vēl joprojām sastopami rikšotāji, bet Zemgalē – smagie braucamie zirgi jeb Latvijas ardeņi. 2005.gadā Latvijas šķirnes zirgu audzētāju asociācija uzsāka darbu pie Latgales rikšotāju zirgu grupas apzināšanas un iespējamās izkopšanas.

Kā pilnīgi jauns virziens zirgkopības nozarē 2005.gadā sāka attīstīties mazo zirgu (poniju) audzēšana. Latvijā ir ievesti arī smagsvara zirgi dažādaizmantošanai, piemēram, Lietuvas un Igaunijas ardeņi.

In Latvia there are horses of different breeds, but the selection work by the horse breeders of Latvia is basically performed only with one Latvian horse breed. The Latvian breed is currently identified with breed mark LS – *Latvijas siltasinis* (Latvian Warm-blooded). This Latvian horse breed has been developed by improving the local horses with Oldenburg, Holstein and Hanover breed horses. Latvian horse breed as a separated breed in known already since 1937. Current composition of horse breeds in the country has started to vary, because greater number of European breed horses is brought to Latvia.

In Latgale Region even today it is possible to see trotters, but in Zemgale Region – heavy riding horses or Latvian Ardennes. In 2005 Latvian Association of Pedigree Horse Breeders launched work for identification of the group of Latgale trotters and their potential improvement.

A completely new direction in horse-breeding sector that started to develop in 2005 is breeding of low

Neskatoties uz to, ka, izmantojot nacionālo atbalstu vaislas materiāla iegādei, Latvijā katru gadu ieviešanas ērzelus un ķēves no ārvalstīm, diemžēl 2005.gadā zirgu kopskaits valstī, salīdzinot ar 2004.gadu, ir samazinājies par 10,3 %.

horses (ponies). Also heavy weight horses have been imported to Latvia for various use, for instance Lithuanian and Estonian Ardennes.

Regardless of the fact that using the national support for purchase of breeding material in Latvia every year breed stallions and fillies are brought from abroad, unfortunately in 2005 the total number of horses in Latvia, if compared to 2004, has decreased for 10,3%.

6.23.tabula
Table 6.23.

Zirgu kopskaits visu veidu saimniecībās 2003.-2005.gads (tūkst.)
Total number of horses in all types of farms 2003-2005 (thousand)

	2003.	2004.	2005.	2005./2004. %
Zirgu kopskaits visu veidu saimniecībās <i>Total number of horses in all types of farms</i>	15,4	15,5	13,9	89,7
Tai skaitā ķēves no 3 gadiem <i>Of which mare youngest three years</i>	4,5	5,7	5,3	93,0

Avots: CSP
Source: CSB

Valsts aģentūra „Lauksaimniecības datu centrs” 2005.gadā vienotā zirgu reģistrā ir reģistrējusi 9154 ganāmpulkus, kuros audzēja 13 880 zirgus.

State Agency “Agricultural Data centre” in 2005 in the Joint Horse Register has registered 9154 herds with total number of 13 880 horses.

6.24.tabula
Table 6.24.

Zirgu skaita sadalījums pēc ganāmpulka lieluma 2005.gadā
Grouping of the number of horses according to the size of the herd in 2005

Ganāmpulka lielums <i>Size of the herd</i>	1-2	3-4	5-10	11-20	21-50	51-100	100 <
Zirgu skaits <i>Number of horses</i>	9411	378	1040	952	873	436	590

Avots: LDC
Source: ADC

Lielākais dzīvnieku skaits reģistrēts fiziskām personām, kuras tur vienu zirgu saimniecības vajadzībām.

Majority of horses are registered by natural persons who keep one horse for the need of their own farm.

6.25.tabula
Table 6.25.

Zirgu skaita sadalījums pa šķirnēm 2005.gadā
Grouping of the number of horses according to the breeds in 2005

Šķirne <i>Breed</i>	Zirgu skaits <i>Number of horses</i>
Latvijas vietējais	7566
Latvijas	5392
Latvijas ardenis	203
Krievijas rikšotājs	113
Poniju vietējais	101
Hanoveras	67
Citi <i>Other</i>	100
Traķēnas	84
Lietuvas ardenis	51
Holšteinas	69
Anģļu pilnasinis	28
Oldenburgas	24
Krievijas vezumnieks	14
Igaunijas vietējais	15
Dānijas siltasinis	11
Šetlandes ponijs	28
Vestfāles	11

Avots: LDC
Source: ADC

Ciltsdarbs

Breeding

Latvijā zirgkopībā ciltsdarbu koordinē šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijas: Latvijas šķirnes zirgu audzētāju asociācija un Latvijas zirgaudzētāju biedrība, kuras, mērķtiecīgi izmantojot augstvērtīgus dzīvniekus, kā arī saglabājot un uzlabojot esošo genotipu, realizē Latvijas zirgu šķirnes ciltsdarba programmu un Latvijas zirgu šķirnes braucamā tipa ciltsdarba programmu. 2005.gadā ar ciltsdarba programmu realizēšanu nodarbojās 23 saimniecības, kuras ir ieguvušas šķirnes dzīvnieku audzēšanas saimniecības statusu.

Horse breeding in Latvia is co-ordinated by the following pedigree animal breeding organisations: Latvian Association of Pedigree Horses Breeders and Latvian Association of Horse Breeders, which by purposefully using the animals of high quality and by preserving and improving the gene pool implement the breeding programme of Latvian breed horses and the breeding programme of the riding type Latvian breed horses. 23 farms were participating in implementing of the breeding programmes in 2005; the farms have obtained the status of a pedigree breeding farm.

Kopsavilkums

Summary

Pēdējos gados zirgkopība attīstās kvalitatīvi. Ir sakārtoti dzīvnieku apzīmēšanas un reģistrēšanas jautājumi. Katram zirgam Latvijā ir pase, kuru, pamatojoties uz zirga reģistrācijas kartīti, Valsts aģentūra „Lauksaimniecības datu centrs” izsniedz zirga īpašniekam. Ir izveidots vienotais zirgu reģistrs.

Zirgkopības nozarē ir svarīgi saglabāt un pilnveidot vietējās Latvijas zirgu šķirnes. Jāturpina uzsāktais darbs pie Latgales rikšotāju zirgu grupas apzināšanas un iespējamās izkopšanas, kā arī iespējamās Latvijas ardena saglabāšanas.

In the last years horse-breeding is developing in good quality. Animal marking and registration issues have been arranged. Every horse in Latvia has its passport, which basing on the horse registration card, was issued to the horse owner by the State Agency „Agricultural Data Centre”. Joint Horse register has also been established.

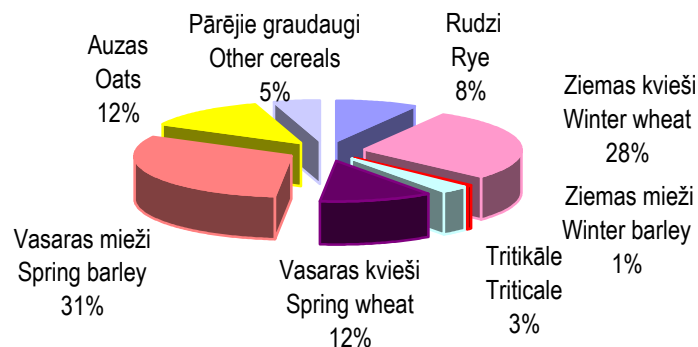
It is important in the horse-breeding sector to preserve and improve the local Latvian horse breeds. The already initiated work for identification of Latgale trotter horse group and their potential improvement as well as preservation of the potential Latvian Ardenne breed must be continued.

6.7. Graudaugi

Cereals

Graudkopība ir nozīmīgākā augkopības nozare Latvijā, un 2005. gadā graudaugi aizņēma 468,9 tūkst. ha jeb 46,9 % no sējumu kopplatības. 2005. gadā graudaugu tika iesēts par 32,2 tūkst. ha vairāk nekā 2004. gadā. Visvairāk graudaugu bija iesēts Jelgavas (42,6 tūkst. ha), Bauskas (41 tūkst. ha) un Dobeles rajonā (34,5 tūkst. ha).

Cultivation of grain is the most important crop-farming branch in Latvia and in 2005 cereals comprised 468,9 thousand ha or 46,9% of the total area of all fields. Cereals in 2005 were sowed for 32,2 thousand ha more than in 2004. The highest indicator of sowed cereals was in Jelgava District (42,6 thousand ha), Bauska District (41 thousand ha) and Dobele District (34,5 thousand ha).

Avots: CSP
Source: CSB

6.4.attēls. Graudaugu sējumu struktūra 2005. gadā

Figure 6.4. Structure of cereal sowings in 2005

Analizējot diagrammu, var secināt, ka vislielākajās platībās tiek audzēti vasaras mieži un ziemas kvieši –

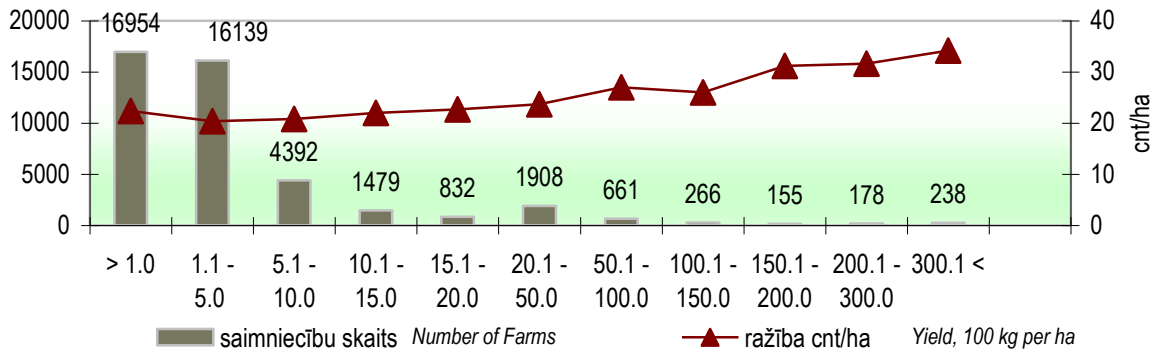
Analysing the diagram it can be concluded that the majority of the fields are sowed with summer barley and

attiecīgi 31% un 28% no kopējās sējumu platības. Savukārt vismazāk Latvijā 2005. gadā tika audzēta tritikāle un ziemas mieži.

Graudaugus 2005. gadā audzēja 43 202 saimniecībās, bet gandrīz 40% no visām saimniecībām graudu sējumu platība bija līdz 1 hektāram. Nākamajā kategorijā no 1,1 līdz 5,0 ha ietilpst 37,4% saimniecību. Kategorijā virs 300 hektāriem graudus audzēja tikai 238 saimniecības.

winter wheat – 31% and 28 % respectively from the total area of sowed fields. In turn the least popular in Latvia in 2005 was the tritikale and winter barley.

Cereal in Latvia in 2005 was cultivated in 43 202 farms, but in almost 40% of all farms the area of grain sow fields was under 1 ha. The next category with sow area of 1.1 to 5.0 hectares includes 37.4% of farms. In category above 300 hectares the cereal is cultivated only by 238 farms.

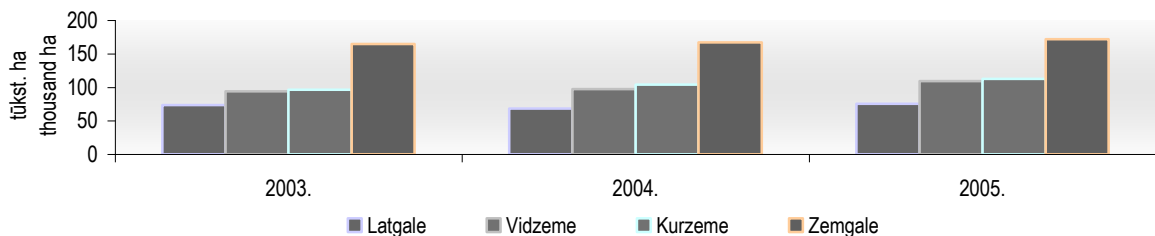
Avots: CSP
Source: CSB

6.5.attēls. Saimniecību grupējums pēc graudaugu sējumu platībām 2005. gadā

Figure 6.5. Grouping of farms by sown areas of cereals in 2005

Analizējot graudaugu sējumu struktūru, var secināt, ka saimniecībās, kurās audzē graudaugus lielākās platībās, ir arī lielāka ražība nekā mazajās saimniecībās. Attēlā var redzēt, ka būtiski atšķiras ražība starp mazajām un lielajām saimniecībām – aptuveni par 12 cnt/ha.

Analysing the structure of cereal sows it can be concluded that in farms, which grow cereal in larger area have also a higher yield than in the small farms. The figure below shows that there are significant differences of yield in the small and large farms for approximately 12 cnt/ha.

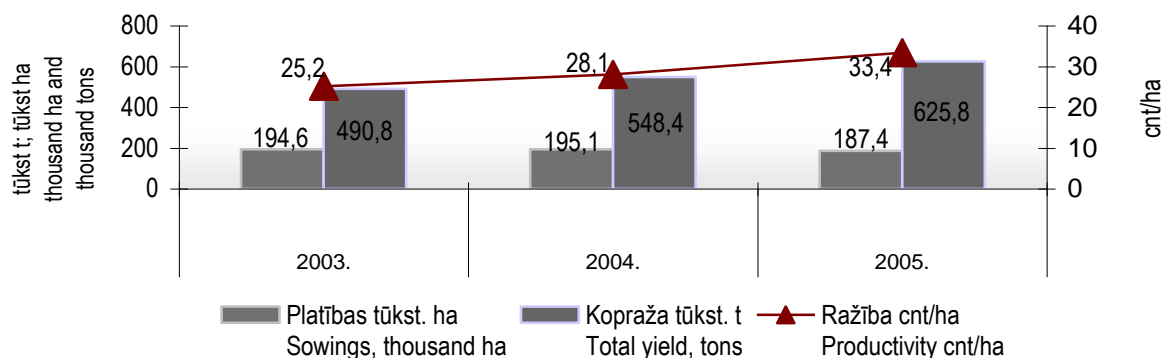
Avots: CSP
Source: CSB

6.6.attēls. Graudaugu sējumu platību iedalījums pa reģioniem

Figure 6.6. Distribution of cereal sow areas among regions in 2003-2005; thousand ha

6.6.attēlā atspoguļotie dati ļoti spilgti parāda, ka vislielākās graudaugu sējumu platības ir Zemgales reģionā. Ļoti līdzīga situācija ir Vidzemē un Kurzēmē, bet Latgalē ir vismazākās graudaugu sējumu platības. Tomēr ar katru gadu ir novērojams sējumu platību pieaugums visos četros reģionos.

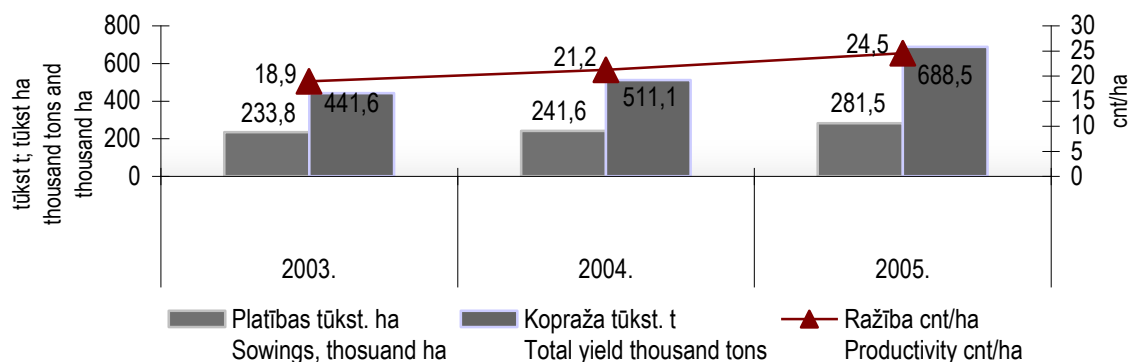
Data provided in Figure 6.6 clearly show that the largest areas of cereal are in Zemgale Region. Similar situation is in Vidzeme and Kurzeme, but in Latgale Region the total area of cereal is the least among regions. However, every year there is a tendency for the sow areas to increase in all four regions.

Avots: CSP
Source: CSB

6.7.attēls. Ziemāju sējumu platības, kopraža un ražība 2003. – 2005. gadā

Figure 6.7. Sowings of winter crops; total yield and productivity in 2003-2005

Avots: CSP
Source: CSB

6.8.attēls. Vasarāju sējumu platības, kopraža un ražība 2003. – 2005. gadā

Figure 6.8. Sowings of spring crops; total yield and productivity in 2003-2005

Analizējot apkopotos datus, var secināt, ka gan platībām, gan kopražai (2005.gadā – 1314.3 tūkst.t.), gan ražībai ar katru gadu ir tendence pieaugt un tas liecina par graudu nozares attīstību. Protams, ir arī atsevišķas graudaugu sugas, kuru platības un ražība sarūk, bet kopējo situāciju graudkopībā tas būtiski neietekmē. Vislielākā ražība Latvijā 2005.gadā bija ziemas kviešiem un vasaras kviešiem – attiecīgi 37,7 un 32,2 cnt/ha. Procentuāli vislielākais ražības pieaugums ir vasaras kviešiem – 32,5% un griķiem – 31,9%.

Viens no graudkopības produktu alternatīviem izmantošanas veidiem ir siltuma, energoenerģijas un biodeģvijas ražošana. Biomasas pielietojums pasaulē ir ļoti plašs, taču Latvijā par biomasu vēl zina ļoti maz. Siltuma ražošanai var izmantot gan graudus, gan salmus. No graudiem (kvieši, rudzi, tritikāle) tiek ražots bioetanol. 2005.gadā ir saražoti 3011969 litri bioetanolā, kas atbilst biodeģvijas kvalitātei.

Analysing the summarised data it can be concluded that the sowing areas, total yield (in 2005- 1314,3 thousand tons) and productivity has the tendency to increase every year and it indicates that the grain cultivating sector in developing. Of course, there are separate crop sorts the sowings and productivity of which is reducing, but it does not significantly affect the overall situation in the cultivation of grain. The highest productivity in Latvia in 2005 was for the winter wheat and barley – 37,7 and 32,2 cnt/ha respectively. If expressing the productivity increase in percentage then the largest increase is for winter wheat - 32,5 % and buckwheat – 31,9%, but a very sharp decrease of productivity was for oats, where the productivity decreased for 50%.

One of the alternative ways of use of grain cultivation products is production of heat, electricity and biofuel. Use of biomass in the world is very wide; however in Latvia the awareness of biomass is very low. For production of heat both grain and straw can be used. From grain (wheat, rye, tritikale) bioethanol is produced. 3011969 litres of bioethanol meeting the biofuel quality have been produced in 2005.

Galvenie normatīvie akti

Main Legal Enactments

Latvijas normatīvie akti

- 1) MK 2005.gada 29.novembra noteikumi Nr.909 „Kārtība, kādā tiek administrēti un uzraudzīti tirgus interferences

Laws and regulations of Latvia

- 1) Cabinet of Ministers Regulation dated as of 29 November 2005 No 909 „Procedure of administration

pasākumi augkopības un lopkopības produktu tirgū, īstenojot Eiropas Komisijas programmu vistrūcīgākajām personām”;

- 2) MK 2005.gada 22.novembra noteikumi Nr.890 „Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 20.aprīļa noteikumos Nr.361 „Labības tirgus intervences pasākumu administrēšanas un uzraudzīšanas kārtība”;
- 3) MK 2005.gada 8.marta noteikumi Nr.171 „Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 20.aprīļa noteikumos Nr.361 „Labības tirgus intervences pasākumu administrēšanas un uzraudzīšanas kārtība”;
- 4) MK 2005.gada 22.februāra noteikumi Nr.141 „Grozījumi Ministru kabineta 2003.gada 13.maija noteikumos Nr.253 „Labības sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumi”.

Eiropas Savienības tiesību akti:

- 1) Komisijas 2005.gada 8.novembra regula Nr.1819/2005, ar ko pieņem plānu, kā dalībvalstīm sadalīt 2006. budžeta gadā iekļautos līdzekļus pārtikas piegādei no intervences krājumiem vistrūcīgākajām personām Kopienā;
- 2) Komisijas 2005.gada 15.novembra regula Nr.1863/2005 ar ko izsludina pastāvīgu konkursu Latvijas intervences aģentūras pārziņā esošu mīksto kviešu atkalpārdošanai kopienas tirgū, lai kopienas teritorijā tos pārstrādātu miltos.

and supervision of the market intervention measures in crop-farming and cattle-breeding product market by implementing the European Commission programme for poor population”;

- 2) Cabinet of Ministers Regulation dated as of 22 November 2005 No 890 „Amendments to the Cabinet of Ministers Regulation dated as of 20 April 2004 No 361 „Procedure for administrating and supervising of grain market intervention measures”;
- 3) Cabinet of Ministers Regulation dated as of 8 March 2005 No 171 „Amendments to the Cabinet of Ministers Regulation dated as of 20 April 2004 No 361 „Procedure for administrating and supervising of grain market intervention measures”;
- 4) Cabinet of Ministers Regulation of 22 February 2005 No 141 “Amendments to the Cabinet of Ministers Regulation dated as of 13 May 2003 No 253 „Regulations for grain seedling and seed trade”.

European Union legal documents:

- 1) Commission Regulation (EC) No 1819/2005 of 8 November 2005 adopting a plan allocating resources to the Member States to supply food from intervention stocks to the most deprived persons in the Community for budgetary year 2006;
- 2) Commission Regulation (EC) No 1863/2005 of 15 November 2005 opening a standing invitation to tender for the resale on the Community market of common wheat held by the Latvian intervention agency for processing into flour in the Community.

Kopsavilkums Summary

- 1) Pēdējos trijos gados ir iezīmējies stabils graudu platību un kopražas pieaugums.
- 2) 2005.gadā graudaugi aizņēma 468,9 tūkst. ha jeb 46,9 % no sējumu kopplatības, kas ir par 32,2 tūkst. ha vairāk nekā 2004. gadā.
- 3) No 43 202 saimniecībām, kurās audzē graudus, gandrīz 40% saimniecību graudu platība ir līdz 1 hektāram.
- 4) 2004./2005. tirdzniecības gadā intervencē kopumā iepirkta 55 218 tonnas graudu, no kurām 19 706 tonnas kviešu ir rezervētas Eiropas Komisijas 2006.gada programmai vistrūcīgākajām personām.
- 5) 2005.gadā bioetanola ražošanai tika izmantotas apmēram 3000 tonnas graudu.
- 6) Rajonos, kur nav koncentrēti nozīmīgākie ražošanas apjomi, trūkst mūsdienīgas graudu novākšanas tehnikas un graudu pirmapstrādes punktu.
- 7) Lauku attīstības plāna projektā 2007. – 2013.gadam ir paredzēts atbalsts lauku saimniecību modernizācijai – lauksaimniecības tehnikai, pirmapstrādes un uzglabāšanas iekārtām.
- 8) Biodeģvijas un biomasas nozares attīstība veicinās graudu ražošanas apjoma pieaugumu.

- 1) In the last three years a stable increase of grain sowings and total yield has been observed.
- 2) Cereals in 2005 made 468,9 thousand ha or 46,9% of the total area of sowings, which is for 32,2 thousand ha more than in 2004.
- 3) Out of 43 202 farms, which cultivate grain almost 40% of the farms are with grain sowings under 1 ha.
- 4) In the commercial year 2004/2005 under intervention in total 55 218 tons of grain were purchased from which 19 706 tons of wheat are reserved for the European Union 2006 programme for the most deprived persons.
- 5) In 2005 approximately 3000 tons of grain were used for production of bioethanol.
- 6) Districts where the major production amounts are not concentrated lack modern grain harvesting machinery and grain preliminary processing stations.
- 7) Draft Rural Development Plan for 2007-2013 foresees support for modernisation of rural farms – particularly for agricultural machinery, preliminary processing and storage facilities.
- 8) Development of biofuel and biomass industry will foster increase of grain production amounts.

6.8. Augļi un dārzeņi Fruits and Vegetables

Augļkopība un dārzeņkopība ir prioritāras Latvijas

Fruit-growing and vegetable-growing are priority

lauksaimniecības nozares, kurās arī nākotnē ir plānots ieguldīt investīcijas ekonomisko darbības rādītāju un konkurētspējas uzlabošanai. Mūsu klimatiskie apstākļi ir piemēroti šīs nozares attīstībai, efektīvai saimniekošanai nav nepieciešamas lielas platības, kā tas ir, piemēram, graudkopībā. Pat saimniecības ar 4-5 ha lielām platībām var veiksmīgi saimniekot, nodrošinot savu ģimeni un uzturēt sakoptu un pievilcīgu vidi.

sectors of agriculture of Latvia in which also in future it is planned to invest for the purpose of improving indicators of their economic activity and competitiveness. Our weather conditions are suited for development of this sector and to perform efficient farming large areas are not necessary as it is, for instance, in cultivation of grain. Even those farms having total area of 4-5 hectares may function successfully providing for their family and maintain arranged and attractive environment.

Augļkopība Fruit-growing

6.26.tabula
Table 6.26.

Augļu koku un ogulāju stādījumu platības, tūkst. ha
Planted Areas of the Main Fruit Trees and Berry Bushes (thousand ha)

	2003.	2004.	2005
Kopā augļu koki un ogulāji <i>Fruit trees and berry bushes, total</i>	13,1	13,2	13,4
Ābeles <i>Apple trees</i>	8,2	8,3	8,5
Bumbieres <i>Pear trees</i>	0,6	0,7	0,8
Plūmes <i>Plum trees</i>	0,8	0,7	0,9
Ķirši <i>Cherries</i>	1,0	0,9	0,9
Jāņogas, upenes <i>Red current, black current</i>	0,9	1,3	0,9
Avenes <i>Raspberries</i>	0,1	0,3	0,2
Ērkšķogas <i>Gooseberries</i>	0,1	0,1	0,1
Zemenes <i>Strawberries</i>	1,1	0,9	0,7
Pārējie <i>Others</i>	0,3	0,0	0,4

Avots:CSP
Source: CSB

Lai gan augļu koku un ogulāju stādījumu platības palielinājušās tikai par 1,0 %, kopražas pieaugums 2005.gadā salīdzinājumā ar 2004.gadu ir ievērojamāki lielāks, sasniedzot pat 308 %. Tas skaidrojams ar ievērojamo vidējās ražības palielināšanos. Vidējā ražība ievērojami palielinājusies āboliem, bumbieriem, plūmēm un avenēm.

Pēdējos gados pakāpeniski palielinājušās augļu koku un ogulāju stādījumu platības, 2005.gadā sasniedzot 13,4 tūkst ha, kas ir par 120 ha vairāk kā 2004.gadā.

Although the areas of fruit trees and berries have increased for only 1,0%, the increase of total yield in 2005 compared to 2004 is significantly higher reaching 308%. This can be explained by the increase of the average productivity. The average productivity has significantly increased for apples, pears, plums and raspberries.

In recent years plantations of fruit trees and berries have been increasing gradually reaching 13,4 thousand hectares in 2005, which is for 120 ha more than in 2004.

6.27.tabula
Table 6.27.

Augļu un ogu kopraža un ražība 2003. – 2005.gadā
Production and yield of fruits and berries

	Kopraža, tonnas <i>Production, in tons</i>			Vidējā ražība no 1 ha, cnt <i>Average yield, 100 kg per ha</i>		
	2003.	2004.	2005.	2003.	2004.	2005.
Augļi un ogas kopā : <i>Fruit and berries, total</i>	46293	17836	55039	35,5	13,4	40,9
Āboli <i>Apples</i>	36091	6918	37524	43,8	8,3	44,1
Bumbieri <i>Pears</i>	1226	644	2006	19,1	9,9	24,0
Smiltsērķšķi <i>Sea buckthorn</i>	43	19	29	28,5	1,8	6,4
Cidonijas <i>Quinces</i>	202	170	459	19,4	25,3	18,1
Plūmes <i>Plums</i>	957	1055	2445	12,0	14,5	25,1
Ķirši <i>Cherries</i>	883	953	1863	8,7	11,0	20,7
Jāņogas, upenes <i>Red current, black current</i>	2819	3898	5186	29,8	30,2	58,2
Ērkšķogas <i>Gooseberries</i>	441	597	826	65,9	93,3	91,7
Aronijas <i>Black chokeberries</i>	119	97	224	21,7	15,4	32,4
Avenes <i>Raspberries</i>	180	208	464	18,3	8,1	26,4
Zemenes <i>Strawberries</i>	3332	3277	4013	31,4	35,9	57,7

Dārzeni Vegetables

Dārzeni ir viena no nozīmīgākajām produktu grupām Latvijas lauksaimniecībā. Ņemot vērā dārzeņu sējumu platību sadalījumu, dārzeni lielākoties tiek audzēti tā saucamajās iedzīvotāju, tai skaitā individuālo komersantu saimniecībās, kas kopumā veido 12,8 tūkst.ha no kopējām dārzeņu sējumu platībām. 2005.gadā komercsabiedrībās dārzeņu sējumu platības bija tikai 0,1 tūkst ha.

Vegetables represent one of the most important product groups in the agriculture of Latvia. Taking into account the distribution of vegetable sowings, vegetables are mainly farmed in the so called individual farms, including those in sole merchants, in total making 12,8 thousand ha from the total vegetable sowings. In 2005 vegetable sowings of commercial companies were only 0,1 thousand ha.

6.28.tabula
Table 6.28.

Dārzeņu ražošanas visu veidu saimniecībās 2003.-2005.gadā Production of the vegetables in all types of farms in 2003-2005

	2003.	2004.	2005.
Atklātā lauka platība tūkst.ha <i>Sown areas in open field, thousand ha</i>	14,3	13,5	12,9
Segtā lauka platības, ha <i>Sown areas in covered field, thousand ha</i>	250,4	153,7	131,8
tai skaitā: <i>of which:</i>			
stikla siltumnīcu <i>glass hothouses</i>	68,1	48,4	44,6
plēves siltumnīcu <i>polithene hothouses</i>	182,3	105,3	87,2
Kopraža tūkst.t <i>Total production, thousand tons</i>	217,5	180,8	172,2
Ražība cnt/ha <i>Yield, quintals per ha</i>	140	122	123

No kopējā lauksaimniecības kultūraugu sējumu platībām dārzeņu sējumu platības sastāda 1,3%.

Analizējot dārzeņu stādījuma platības pa Latvijas rajoniem, var secināt, ka visvairāk atklātā lauka dārzeņu tiek audzēti Zemgales reģionā, īpaši Bauskas rajonā – 16,7%, Jelgavas rajonā -12,9% un Rīgas rajonā - 11,3 %.

2005.gada dārzeņu kopraža, 172,2 tūkstoši tonnu gadā nodrošināja vidēji ar 75 kg svaigu dārzeņu uz vienu iedzīvotāju.

From the total sowings of cultivated plants sowings of vegetables make 1,3%. Analysing vegetable sowing among districts of Latvia it can be concluded that majority of vegetables in open fields are grown in Zemgale Region, particularly in Bauska District – 16,7%, Jelgava District 12,9% and Riga District – 11,3%.

The total vegetable yield in 2005 was 172.2 thousand tons ensured indicator of 75 kg of fresh vegetables per capita.

6.29.tabula
Table 6.29.

Atklātās laukā dārzeņu sējumu kopraža un ražība 2003. – 2005. gadā Production and yield of vegetables in open areas

	Kopraža, tonnas <i>Production in tons</i>			Vidējā ražība cnt/ha <i>Average yield, quintals per ha</i>		
	2003.	2004.	2005.	2003.	2004.	2005.
Dārzeni – kopā <i>Vegetables - total</i>	201089	165069	160397	140,4	121,8	123,1
tai skaitā <i>of which:</i>						
kāposti <i>cabbage</i>	85436	75496	65859	243,2	202,9	202,3
ziedkāposti <i>cauliflower</i>	2856	1604	1506	91,0	84,4	119,6
puravi <i>leeks</i>	151	377	633	17,2	39,7	82,0
salāti <i>lettuce</i>	264	172	128	31,5	31,4	28,9
sīpoli lociņiem <i>spring onions</i>	554	192	645	53,8	27,8	49,8
gurķi <i>cucumber</i>	10431	4117	5588	78,6	41,7	52,3
tomāti <i>tomatoes</i>	1493	360	306	55,1	36,3	32,1
bietes <i>beetroots</i>	27835	19921	23608	135,3	112,1	134,1
burkāni <i>carrot</i>	41701	33322	34725	157,1	130,9	123,3
sīpoli <i>onions</i>	17490	19783	15904	101,0	94,2	91,7
ķiploki <i>garlic</i>	1242	505	537	34,0	24,5	23,5
mārrutki <i>horse radish</i>	156	304	255	34,6	22,3	27,8
kabači un ķirbji <i>gourds marrows</i>	6645	4578	5024	151,4	125,4	131,2
pārējie dārzeni <i>other vegetables</i>	7691	5942	5579	46,8	47,8	46,1

Avots:CSP
Source : CSB

Atklātā lauka dārzeņu platībām un ražībai ar katru gadu ir tendences samazināties. Atklāto platību dārzeņu kopražā atkarībā no audzējamās kultūras 2005.gadā ir vērojams kāpostu ražošanas īpatsvars, kas veido 41% no visām atklātā lauka dārzeņu sugām, burkānu - 21,9%, sīpolu - 10% un biešu - 14,9%. Salīdzinājumā ar pagājušo gadu ievērojami pieaugusi puravu (68 %) un gurķu (36 %) kopražā, bet samazinājies kāpostu, salātu un tomātu ražošanas apjoms.

Open field vegetable sowings have the tendency to decrease year by year. In the total yield of open field vegetables depending on the cultivated plant in 2005 significant proportion of cabbage production can be observed making 41% of all open field vegetable species, carrots – 21,9%, onions – 10% and beets – 14,9%. if compared to the previous year share of leek (68%) and cucumbers (36%) has increased significantly, but the share of cabbage, lettuce and tomato production has decreased.

6.30.tabula
Table 6.30.

Siltumnīcās ražoti dārzeņi 2003. – 2005.gadā
Production of vegetable in hothouses in 2003-2005

	2003.	2004.	2005.
Ražoti dārzeņi visu veidu siltumnīcās, tonnas <i>Production of vegetable in all types of hothouses, tons</i>	16402	15746	13409
<i>tai skaitā : of which</i>			
tomāti <i>tomatoes</i>	8954	7172	6464
gurķi <i>cucumber</i>	7067	7952	6719
salāti <i>lettuce</i>	102	331	100
loki <i>spring onions</i>	61	127	19
redīsi <i>radishes</i>	24	32	8
pārējie dārzeņi <i>other vegetables</i>	194	132	99
Bez tam, zemes <i>In addition strawberries</i>	20	7	20

Avots:CSP
Source: CSB

7,8 % no dārzeņiem Latvijā 2005.gadā tika audzēti segtajās platībās. Arī šeit salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ir vērojams samazinājums, īpaši attiecībā uz loku un redīsu ražošanas apjomiem.

7.8 % of vegetables in Latvia are grown in covered areas. Also in this sector if compared to previous years decrease is observed, particularly in the production amounts of spring onions and small radish.

ES un valsts atbalsts
EU and state support

Eiropas Savienības atbalsts ir paredzēts sākotnēji atzītām ražotāju grupām 5 gados. Pa gadiem:

- 1) 5%, 5%, 4%, 3% un 2% no realizētās produkcijas vērtības, ja tā nepārsniedz 1 000 000 EUR;
- 2) 2,5%, 2,5%, 2%, 1,5% un 1,5% no realizētās produkcijas vērtības, ja realizētās produkcijas vērtība pārsniedz 1 000 000 EUR.

Pastāvīgi atzītas ražotāju organizācijas, kuras izveidojušas darbības fondu, saņem finansiālu palīdzību līdz 50% no attaisnotajiem izdevumiem, tomēr tā nepārsniedz 4,1% no tirgū laistās produkcijas vērtības.

Valsts atbalsts 2005.gadā tika piešķirts produktīvo ilggadīgo stādījumu ierīkošanai. Tas tika paredzēts arī ilggadīgo stādījumu integrētas audzēšanas sistēmai, taču nav saņemts ES Komisijas akcepts un atbalsta izmaksa ir atlikta. Atbalsts tika paredzēts arī jauno augļu un dārzeņu ražotāju grupu sākotnējās atzīšanas veicināšanai un apdrošināšanas prēmiju iegādes izdevumu segšanai: dārzeņiem ne vairāk kā Ls 50, augļu kokiem un ogulājiem - ne vairāk kā Ls 150.

European Union support is provided to initially accredited groups of producers for five years. Every year:

- 1) 5%, 5%, 4%, 3% and 2% from the sold production value, if not exceeding 1 000 000 EUR;
- 2) 2,5%, 2,5%, 2%, 1,5% and 1,5% from the sold production value, if it exceeds 1 000 000 EUR.

Permanently accredited organisations of producers having established operational fund receive financial support up to 50% of the allowable expenses, however it does not exceed 4,1% of the production value launched on the market.

State support in 2005 was granted for establishment of productive long-term plantations. Support was also foreseen for integrated growing system of perennial plants, but the European Commission accept has not yet been received and therefore payment of the support has been postponed. Support was envisaged also for promotion of initial accreditation of new groups of fruit and vegetable producers as well as for coverage of expenses related with purchase of insurance premiums: for vegetables - not more than 50 LVL, for fruit trees and berry bushes – not more than 150 LVL

Kopsavilkums

Summary

- 1) 2005.gadā iedzīvotāji gadā tiek nodrošināti vidēji ar 75 kg svaigu dārzeņu.
 - 2) Atklātā lauka dārzeņu platību samazinājums pēdējo trīs gadu laikā ir 10%, arī vidējās ražības rādītāji pēdējo trīs gadu laikā ir samazinājušies par 12,3%.
 - 3) Segto dārzeņu platība pēdējo trīs gadu laikā ir samazinājušās par 47%, un kopražas samazinājušas par 18,2%.
 - 4) Augļu koku un ogulāju stādījumu platības palielinājušās tikai par 1,0 %, tomēr kopražas pieaugums ir ievērojami lielāks un 2005.gadā salīdzinājumā ar 2004.gadu tas sasniedza 308 %.
 - 5) Latvijā vēl joprojām ir nepietiekams nodrošinājums ar pašu audzētiem augļiem un dārzeņiem, īpaši ziemas periodā. Galvenais iemesls ir atbilstošu un efektīvu augļu un dārzeņu glabātavu trūkums.
 - 6) Valsts atbalsts 2005.gadā piešķirts produktīvo ilggadīgo stādījumu ierīkošanai, jauno augļu un dārzeņu ražotāju grupu sākotnējās atzišanas veicināšanai un apdrošināšanas prēmiju iegādes izdevumu segšanai.
 - 7) 7. Lauku attīstības plāna projektā 2007. – 2013.gadam ir paredzēts atbalsts lauku saimniecību modernizācijai – lauksaimniecības tehnikai, pirmapstrādes un uzglabāšanas iekārtām un būvēm.
- 1) In 2005 population were ensured with annually average 75 kg of fresh vegetables per capita.
 - 2) Amount of open field plantations in the last three years has decreased for 10%; also the average productivity indicators in the last three years have decreased for 12,3%.
 - 3) Area of covered plantations in the last three years has decreased for 47% and the total yield has decreased for 18,2%.
 - 4) Plantation area of fruit trees and berry bushes has increased for only 1,0%; however the total yield is significantly higher and in 2005 reached 308% if compared to 2004.
 - 5) In Latvia provision with local grown fruits and vegetables is still insufficient, particularly in winter. Main reason of that is the lack of appropriate and efficient fruit and vegetable storage warehouses.
 - 6) State support in 2005 was granted for establishment of productive perennial plants, promotion of initial accreditation of new groups of fruit and vegetable producers and coverage of expenses of insurance premium purchase.
 - 7) Draft Rural Development Plan for 2007-2013 foresees support for modernisation of rural farms - particularly for agricultural machinery, preliminary processing and storage facilities.

6.9. Cukurbietes un cukurs

Sugar Beets and Sugar

2005.gada cukurbiešu audzēšanas sezonai bija raksturīgi labvēlīgi klimatiskie apstākļi, kuri veicināja gan augstas cukurbiešu ražas, gan augstu cukura saturu cukurbietēs. Līdz ar to cukurfabrikas izpildīja valsts noteiktās cukura ražošanas kvotas, saražojot arī ievērojamu daudzumu virskvotas jeb C cukura.

Ministru kabineta 2005. gada 15.marta noteikumi Nr. 189 "Par cukura ražošanas kvotu 2005./2006.tirzniecības gadam" noteica valsts cukura ražošanas pamatkvotu (A kvota) – 66400 tonnas un papildu kvotu (B kvota) – 105 tonnas. Cukura ražošanas pamatkvota (A kvota) un cukura ražošanas papildkvota (B kvota) 2005./2006.tirzniecības gadā piešķirta:

1) a/s "Jelgavas cukurfabrika":

A kvota – 41588,73 tonnas;

B kvota – 65,77 tonnas,

2) a/s "Liepājas cukurfabrika":

A kvota – 24811,27 tonnas;

B kvota – 39,23 tonnas.

Lai izpildītu Eiropas Savienības saistības ar Pasaules Tirdzniecības organizāciju Eiropas Komisija 2005.gada rudenī veica cukura ražošanas kvotu samazinājumu 2005./2006.tirzniecības gadam visām Eiropas Savienības dalībvalstīm, tai skaitā arī Latvijai. Līdz ar to Ministru kabinets ar 2005. gada 18.oktobra noteikumiem Nr.785 "Par cukura ražošanas kvotu 2005./2006.tirzniecības gadam" noteica samazinātu valsts

Sugar-beet growing season of 2005 was characteristic with favourable weather conditions, which positively impacted the high sugar-beet harvest and high sugar content in the sugar-beets. Therefore the sugar refineries fulfilled the state defined sugar production quota by producing significant amount of surplus non-quota or C-sugar.

Cabinet of Ministers Regulation of 15 March 2005 No 189 „On sugar production quota for 2005/2006 marketing year” defined the state sugar production basic quota (A quota) in the amount of 66400 tons and additional quota (B quota) – 105 tons. Sugar production basic quota (A quota) and sugar production additional quota (b quota) in 2005/2006 marketing year was granted to:

1) JSC “Jelgavas cukurfabrika”:

A quota – 41588,73 tons;

B quota – 65,77 tons,

2) JSC “Liepājas cukurfabrika”:

A quota – 24811,27 tons;

B quota – 39,23 tons.

In order to fulfil European Union liabilities with the World Trade Organisation the European Commission in autumn 2005 performed reduction of sugar production quotas for 2005/2006 marketing year for all EU member states, including Latvia. Therefore the Cabinet of Ministers by issuing Regulation of 18 October 2005 No 785 „On sugar production quota for 2005/2006 marketing year”

cukura ražošanas pamatkvotu (A kvota) – 64 594 tonnas un papildu kvotu (B kvota) – 101,4 tonnas, piešķirot:

1) a/s "Jelgavas cukurfabrika":

A kvotu – 40457,57 tonnas;

B kvotu – 63,43 tonnas,

2) a/s "Liepājas cukurfabrika":

A kvotu – 24136,43 tonnas;

B kvotu – 37,88 tonnas.

Cukurbiešu iepirkšanas līgumu rādītāji atspoguļoti 6.31.tabulā. 2005. gadā viena cukurbiešu piegādes līguma vidējā ietilpība bija 1169 tonnas un vidēji vienā saimniecībā cukurbietes audzēja 32,5 ha platībā.

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2005. gadā visā sējumu struktūrā cukurbiešu sējumu platības aizņēma tikai 1,4%.

established reduced state sugar production main quota (A quota) in the amount of 64 594 tons and additional quota (B quota) – 101,4 tons granting:

1) JSC "Jelgavas cukurfabrika":

A quota – 40457,57 tons;

B quota – 63,43 tons,

2) JSC "Liepājas cukurfabrika":

A quota – 24136,43 tons;

B quota – 37,88 tons.

Indicators of sugar-beet buy-in contracts are showed in Table 6.31. Average volume of one sugar-beet delivery contract in 2005 was 1169 and the average area of sugar-beet plantations in one farm was 32.5 hectares.

According to data provided by the Central Statistical Board the plantations of sugar-beets in the overall sowings made only 1,4%

6.31.tabula
Table 6.31.

Cukurbiešu iepirkšanas līgumu rādītāji Indicators of sugar-beet buy-in contracts

Rādītāji Indicator	2004.			2005.		
	Cukurfabrikas Sugar refinery		Kopā Total	Cukurfabrikas Sugar refinery		Kopā Total
Sējumu platības (ha) Plantation area (ha)	a/s "Jelgavas cukurfabrika"	8653	13574	a/s "Jelgavas cukurfabrika"	8670	13554
	a/s "Liepājas cukurfabrika"	4921		a/s "Liepājas cukurfabrika"	4884	
Cukurbiešu iepirkuma kopapjoms (tūkst. t) Total amount of sugar-beet buy-in (thousand tons)	a/s "Jelgavas cukurfabrika"	306	478	a/s "Jelgavas cukurfabrika"	270	428
	a/s "Liepājas cukurfabrika"	172		a/s "Liepājas cukurfabrika"	157	
Līgumu skaits Number of contracts	a/s "Jelgavas cukurfabrika"	249	418	a/s "Jelgavas cukurfabrika"	230	386
	a/s "Liepājas cukurfabrika"	169		a/s "Liepājas cukurfabrika"	156	

Avots: Cukurfabriku datu apkopojums

Source: Summarised data from sugar refineries

Cukurbiešu ražošanas rādītāji atspoguļoti 6.32.tabulā, ņemot vērā cukurbiešu audzēšanas sezonas gadu, nevis kalendāro gadu. Jāpiemin, ka 2005. gadā cukura raža t/ha- bija augstākā, kāda Latvijā ir bijusi.

Sugar-beet production amounts are showed in Table 6.32 taking into account the sugar-beet growing season year not the calendar year. It must be also mentioned that in 2005 the sugar yield t/ha- was the highest ever registered in Latvia.

6.32.tabula
Table 6.32.

Cukurbiešu ražošanas rādītāji Sugar-beet production indicators

Gads Year	Pārstrādei iepirktais cukurbietes Sugar-beet purchased for refining		Cukura saturs cukurbietēs pieņemšanas laikā % Sugar content in sugar-beet at the moment of delivery; %	Cukura raža t/ha- Sugar yield; t/ha
	tūkst. T thousand tons	t/ha		
2004.	478 630	36,7	16	4,9
2005.	428 273	38,5	17,6	5,2

Avots: Cukurfabriku datu apkopojums

Source: Summarised data from sugar refineries

2005.gada cukurbiešu pārstrādes sezonas ilgums vidēji abās cukurfabrikās bija 86 dienas (6.33. tab.). Neplānoti augstā cukurbiešu raža un cukura saturs tajās, kā arī neplānotais kvotu samazinājums rudens vidū bija iemesls 6332 t virskvotas jeb C cukura saražošanai. Jāpiemin arī a/s „Jelgavas cukurfabrika” dīkstāve sakarā ar vides jautājumiem.

In 2005 the length of sugar-beet refining season on average in both sugar refineries was 86 days (Table 6.33). The unexpectedly high sugar-beet harvest and sugar content in the beets as well as unplanned reduction of quota in the mid-autumn was the reason of production of surplus non-quota or C - sugar. Also the downtime of JSC „Jelgavas cukurfabrika” due to environmental issues must

be mentioned.

6.33.tabula
Table 6.33.

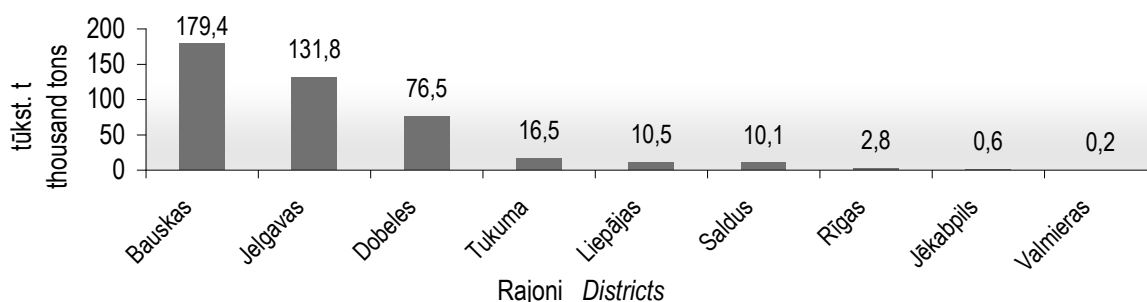
Cukurbiešu pārstrādes un cukurbiešu cukura ražošanas rādītāji 2004. un 2005. gadā
Sugar-beet refining and sugar-beet sugar production indicators in 2004 and 2005

Cukurfabrika <i>Sugar refinery</i>	Iepirktais cukurbietes tūkst. t <i>Purchased sugar-beets; thousand tons</i>	Saražots cukurs t <i>Sugar produced, tons</i>	Vidējais diennakts pārstrādes apjoms t <i>Daily average refined amount in tons</i>		Pārstrādes sezonas ilgums dienās <i>Length of refining season in days</i>	
			2004	2005	2004	2005
Jelgava	270 310	46087	31096	2573	105	105
Liepāja	157 963	24941	17192	2358	80	67
Kopā Total	428 273	71028	48288	4931	92	86

Avots: Cukurfabriku datu apkopojums
Source: summarised data from sugar refineries

Latvijā galvenie cukurbiešu audzētāji ir Bauskas, Jelgavas un Dobeles rajons, savukārt niecīgi apjomi tiek audzēti Jēkabpils un Valmieras rajonā. Cukurbiešu iepirkums pa rajoniem atspoguļots 6.9.attēlā.

Main sugar-beet production areas in Latvia are Bauska District, Jelgava District and Dobele District, but small amounts are produced in Jekabpils District and Valmiera District. Sugar-beet buy-in in regions is reflected in Figure 6.9.

Avots: CSP
Source: CSB

6.9. attēls. Cukurbiešu iepirkums pa rajoniem 2005. gadā
Figure 6.9. Sugar-beet buy-in in districts in 2005

Cukura bilance liecina, ka cukura atlikumam gada sākumā katru gadu ir tendence samazināties. Ņemot vērā to, ka Latvijā ir noteikts stingrs cukura ražošanas kvotu mehānisms, saražotais cukura daudzums ir plānots un stabils.

Sugar balance shows that the sugar residual amounts in the beginning of a year have the tendency to decrease every year. Taking into account the fact that there is strict sugar production quota mechanism introduced in Latvia the amount of produced sugar is planned and stable.

6.34.tabula
Table 6.34.

Cukura ražošanas un patēriņa bilance 2003. – 2005.gadā (tūkst. t)
Production and consumption balance of sugar 2003-2005 (thousand tons)

	2003.	2004.	2005.
Atlikums pārskata perioda sākumā <i>Stocks at the beginning of the year</i>	60,2	53,5	43,2
Resursi Resources			
No cukurbietēm saražotais cukurs kalendārajā gadā, t.sk. <i>Sugar produced from sugar beets in a calendar year of which:</i>	74,9	67,1	71
A kvotas cukurs <i>A quota sugar</i>	62	66,4	64,6
B kvotas cukurs <i>B quota sugar</i>	4	0,1	0,1
virskvotas cukurs <i>Overquota sugar</i>	8,9	0,6	6,3
kopā resursi <i>Total resources</i>	135,1	120,6	114,2
Patēriņš Consumption			

Vietējo cukurfabriku cukura realizācija (patēriņš) <i>Marketing (consumption) of the sugar produced by the local refineries</i>	63,7	68,2	48,1
A kvotas cukurs <i>A quota sugar</i>	59,7	66,7	48,1
B kvotas cukurs <i>B quota sugar</i>	4	1,5	0
Cukura eksports <i>Sugar export</i>	17,9	9,2	12,5
Atlikums pārskata perioda beigās <i>Stocks at the end of the year</i>	53,5	43,2	53,6

Avots: LAD
Source: RSS

Galvenie normatīvie akti *Main Legal Enactments*

Latvijas normatīvie akti

- 1) 2005. gada 15.marta Ministru kabineta noteikumi Nr.189 par cukura ražošanas kvotām cukura ražotājiem 2005./2006. tirdzniecības gadam.
- 2) 2005.gada 15.marta Ministru kabineta noteikumi Nr.188 "Grozījumi Ministru kabineta 2003.gada 8.jūlija noteikumos Nr.377 "Kvalitātes, klasifikācijas un marķējuma prasības dažādu veidu cukuriem".
- 3) 2005.gada 9.augusta Ministru kabineta noteikumi Nr. 595 "Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 29.aprīļa noteikumos Nr.469 "Noteikumi par pārejas posma pasākumu piemērošanas kārtību cukura un cukuru saturošu produktu tirdzniecībā sakarā ar pievienošanos Eiropas Savienībai".
- 4) 2005. gada 18. oktobra MK noteikumi Nr.785 par cukura ražošanas kvotām cukura ražotājiem 2005./2006. tirdzniecības gadam.
- 5) 2005.gada 8.novembra Ministru kabineta noteikumi Nr.785 "Grozījums Ministru kabineta 2004.gada 29.aprīļa noteikumos Nr.469 "Noteikumi par pārejas posma pasākumu piemērošanas kārtību cukura un cukuru saturošu produktu tirdzniecībā sakarā ar pievienošanos Eiropas Savienībai".

Eiropas Savienības tiesību akti

- 1) Komisijas 2005.gada 30.septembra Regula Nr.1609/2005, ar ko 2005./2006. tirdzniecības gadam samazina garantēto daudzumu saskaņā ar cukura nozares ražošanas kvotām un cukurfabriku prognozējamās maksimālās vajadzības saskaņā ar preferenciāliem ievēdumiem.
- 2) Komisijas 2005.gada 14.oktobra Regula (EK) Nr. 1686/2005, ar ko 2004./2005. tirdzniecības gadam nosaka ražošanas maksājumu apjomus un papildu maksājuma koeficientu cukura nozarē.
- 3) Komisijas 2005. gada 5.augusta Regula (EK) Nr. 1296/2005, ar ko pārskata B ražošanas maksājuma maksimālo apmēru un groza B biešu minimālo cenu cukura nozarē 2005./2006. tirdzniecības gadam.
- 4) Komisijas 2005. gada 31.maija Regula (EK) Nr. 832/2005 par cukura, izoglikozes un fruktozes pārpalikuma daudzumu noteikšanu Čehijā, Igaunijā, Kiprā, Latvijā, Lietuvā, Ungārijā, Maltā, Polijā, Slovēnijā un Slovākijā.

Laws and regulations of Latvia

- 1) Cabinet of Ministers Regulation of 15 March 2005 No 189 „On sugar production quota for 2005/2006 marketing year”.
- 2) Cabinet of Ministers Regulation of 15 March 2005 No 188 „Amendments to the Cabinet of Ministers Regulation of 8 July 2003 No 377 „Quality, classification and marking requirements for different sugar types”.
- 3) Cabinet of Ministers Regulation of 9 August 2005 No 595 'Amendments to the Cabinet of Ministers Regulation of 29 April 2004 No 469 „Regulations on application of transitional period measures upon trade with sugar and sugar containing products in relation with accession to the European Union”.
- 4) Cabinet of Ministers Regulation of 18 October 2005 No 785 on sugar production quota for sugar manufacturers for 2005/2006 marketing year.
- 5) Cabinet of Ministers Regulation of 8 November 2005 „Amendment to the Cabinet of Ministers Regulation of 29 April 2004 No 469 „Regulations on application of transitional period measures upon trade with sugar and sugar containing products in relation with accession to the European Union”.

European Union legal documents

- 1) Commission Regulation (EC) No 1609/2005 of 30 September 2005 reducing, for the 2005/06 marketing year, the guaranteed quantity under the production quotas scheme for the sugar sector and the presumed maximum supply needs of sugar refineries under the preferential import arrangements.
- 2) Commission Regulation (EC) No 1686/2005 of 14 October 2005 setting the production levies and the coefficient for the additional levy in the sugar sector for the 2004/05 marketing year.
- 3) Commission Regulation (EC) No 1296/2005 of 5 August 2005 revising the maximum amount for the B production levy and amending the minimum price for B beet in the sugar sector for the 2005/06 marketing year.
- 4) Commission Regulation (EC) No 832/2005 of 31 May 2005 on the determination of surplus quantities of sugar, isoglucose and fructose for the Czech Republic, Estonia, Cyprus, Latvia, Lithuania, Hungary, Malta, Poland, Slovenia and Slovakia.

Kopsavilkums *Summary*

1) Labvēlīgie klimatiskie apstākļi 2005.gadā veicināja augstas cukurbiešu ražas un augstu cukura saturu tajās. Šajā gadā bija viena no augstākajām cukurbiešu ražībām (38,5t/ha) un augstākā cukura ražība(5,2t/ha). 2) Tāpat kā iepriekšējos gados, arī 2005.gadā zemniekiem cukurbiešu audzēšana bija viena no rentablākajām lauksaimniecības nozarēm. 3) Eiropas Savienība, pildot Pasaules Tirdzniecības organizācijas saistības, 2005.gada rudenī bija spiesta veikt cukura ražošanas kvotu samazinājumu, kas radīja grūtības lauksaimniekiem ar lieki saražoto cukurbiešu realizāciju. 4) 2005. gadā cukurfabrikas izpildīja valsts noteiktās cukura ražošanas kvotas, saražojot arī virskvotas jeb C cukuru, kas veidoja 10% no Latvijai piešķirtās cukura kvotas un ir uzskatāms par samērā augstu rādītāju. 5) 2005.gada rudenī tika panākta vienošanās ar Eiropas Savienību par esošās cukura kopējā tirgus organizācijas reformu, kas paredz iespēju restrukturēt cukura ražotnes. Latvijas cukura ražotāji turpina cukura ražošanu.	1) Favourable weather conditions in 2005 fostered high harvest of sugar beets and high sugar content in the beets. Productivity of 2005 was one of highest ever (38,5 t/ha) with the highest sugar yield (5,2 t/ha). 2) Similarly as in two previous years also in 2005 sugar-beet farming for the farmers was one of the most profitable sectors of agriculture. 3) European Union fulfilling its liabilities towards the World Trade Organisation in autumn 2005 was forced to perform reduction of sugar production quota that in caused difficulties for the farmers in realisation of surplus sugar-beets. 4) Sugar refineries in 2005 fulfilled the state defined sugar production quotas by producing also surplus non-quota or C sugar that comprised 10% of the sugar quota granted to Latvia and shall be considered as a comparatively high indicator. 5) In autumn 2005 agreement with the European Union was reached concerning the existing common sugar market reform foreseeing option of restructuring the sugar refineries. Latvian sugar refineries continue production of sugar.

6.10. Kartupeļi Potatoes

2005.gada jūlija sākums iezīmējās ar karstu laiku un nepietiekamu nokrišņu daudzumu. Savukārt augusta pirmajā pusē nokrišņu bija pārmērīgi daudz, zemākajās vietās tīrumi atradās zem ūdens pat vairākas nedēļas. Tā rezultātā jaunā kartupeļu raža šādās vietās aizgāja bojā. Mitrais laiks veicināja strauju lakstu puves izplatīšanos, tāpēc ļoti nozīmīga bija savlaicīga stādījumu miglošana. Septembris bija silts un pārsvarā bez nokrišņiem, un visu izaudzēto kartupeļu ražu bez grūtībām varēja novākt. Laba kartupeļu raža bija tajās saimniecībās, kurās bija savlaicīgi veikti augu aizsardzības pasākumi. Labāka kartupeļu raža ir pārtikas kartupeļu audzēšanas saimniecībās, nepietiekams bumbuļu lielums ir saimniecībās, kas specializējušās čipsu šķirņu ražošanā.

Beginning of July 2005 featured hot weather and insufficient amount of rainfall. But in the first half of August the amount of rain was too high and in the result plantations located in lower lands were flooded for several weeks. As the result of such conditions the harvest of new potatoes in these locations was lost. The humid weather stimulated rapid spreading of stalk rot therefore due time dusting of plants was of great importance. September was warm and mainly without rainfalls and there were no difficulties in harvesting the grown potatoes. Good harvest was registered in those farms having performed due time plant protection measures. Good potato harvest is in farms dealing with growing of food potatoes, insufficient size of potato tuberos was identified in farms that are specialising in production of crisp potato brands.

6.35.tabula
Table 6.35.

Kartupeļu ražošanas rādītāji 2003.-2005.gadā
Potato production traits in 2003-2005

	2003.	2004.	2005.
Platība tūkst.ha <i>Areas, thousand ha</i>	54,6	48,9	45,1
Kopraža tūkst. T <i>Production, thousand tons</i>	739,0	628,4	658,2
Ražība cnt/ha <i>Yield, quintals per ha</i>	135,4	128,5	145,9

Avots: CSP
Source: CSB

Kaut arī kopējās kartupeļu stādījumu platības ir samazinājušās par 7,8 %, tomēr kopraža ir palielinājusies par 4,7% salīdzinājumā ar pagājušo gadu. Kartupeļu stādījumu platības kopējā sējumu struktūrā ir 4,5 %.

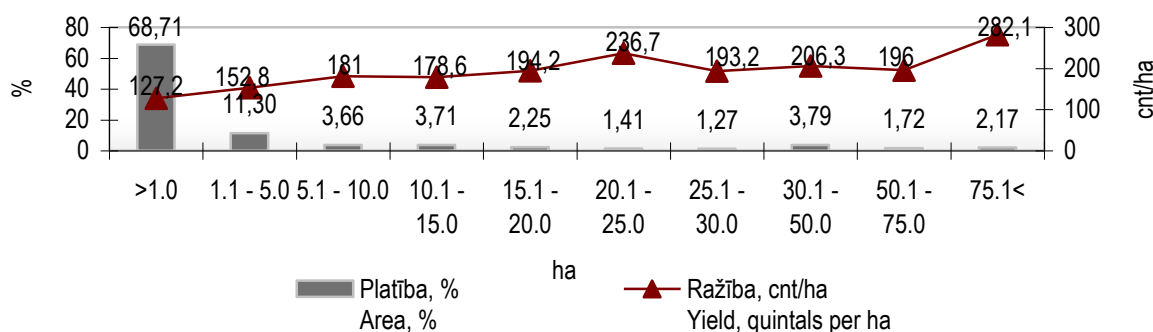
Statistikas datu analīze liecina, ka joprojām lielākā daļa saimniecību kartupeļus audzē savam patēriņam. Par to liecina ka 2005.gadā bija vairāk kā 97% saimniecību, kas kartupeļus audzēja platībās, kas mazākas par 1 ha,

Although the total area of potato plantations has decreased for 7,8%, the total yield has increased for 4,7% if compared to the previous year. Area of potato plantations in the overall structure of sowings is 4,5%.

Analysis of statistics data show that majority of farms are growing potatoes for own consumption. It is evidenced by the fact that in 2005 more than 97% of farms grew potatoes in plantations the size of which is under

aizņemot 68,7 % no kopējās kartupeļu stādījumu platības. Vairāk kā 5 ha kartupeļu audzēja 487 saimniecības jeb 0,4 % no visām kartupeļu audzētāju saimniecībām.

1 ha, Comprising 68,7% of the total potato plantations. In plantations of size exceeding 5 ha potatoes were cultivated in 487 farms or 0,4% of all potato farms.

Avots: CSP
Source: CSB

6.10.attēls. Saimniecību grupējums pēc kartupeļu platībām 2005.gadā

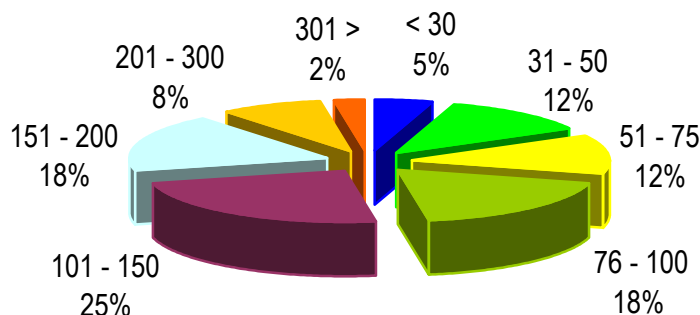
Figure 6.10. Grouping of farms according to potato plantation size in 2005

Sādrumstalatā ražošana ar mazām stādījumu platībām izskaidro arī kartupeļu zemos vidējās ražības un augsto pašizmaksas rādītāju. Kartupeļus audzējot mazās platībās, augsto izmaksu dēļ nevar efektīvi pielietot speciālās kartupeļu audzēšanas tehnoloģijas.

Fragmented production with small plantation sizes explains also the low average potato productivity and high cost price. Growing potatoes in small plantations it is impossible to use efficiently the special potato growing Technologies due to high costs.

6.10.attēls liecina, ka saimniecībās (2005.gadā – 8 saimniecības) ar vairāk kā 75 ha kartupeļu stādījumu platību ir ievērojami augstāki ražības rādītāji nekā saimniecībās ar mazākām stādījumu platībām.

Figure 6.10 shows that in farms (in 2005 – 8 farms) with potato plantations of more than 75 ha have considerable higher indicators of productivity than in farms of lesser total area of plantations.

Avots: CSP
Source: CSB

6.11.attēls. Saimniecību sadalījums pēc kartupeļu ražības(cnt/ha) 2005.gadā

Figure 6.11. Grouping of farms according to potato yield (quintals per ha) in 2005

Pēc stādījumu platībām visvairāk kartupeļu stādījumu ir Liepājas rajonā (7,26 %) un Daugavpils rajonā (7,03 %), ievērojamas kartupeļu stādījumu platības ir arī Bauskas un Limbažu rajonā. Visaugstākā vidējā ražība 2005.gadā ir sasniegta Bauskas rajona saimniecībās - 206 cnt/ha.

According to total plantation area the largest potato plantations are in Liepaja District (7,26%) and Daugavpils District (7.03%); significant potato plantations are situated also in Bauska District and Limbazi District. The highest average productivity in 2005 was reached in the farms of Bauska District – 206 cnt/ha.

ES un valsts atbalsts

EU and national support

Kartupeļu audzētāji un cietes kartupeļu audzētāji par kartupeļu platībām var saņemt vienoto platības maksājumu. Papildu likme valsts tiešajos maksājumos par

Planters of potatoes and planters of starch potatoes can apply and receive the common area payment for the potato plantations. Additional rate in state direct

kartupeļu cieti 2005.gadā bija 59,46 EUR/t vai 41,38 Ls/t cietes. Kopumā maksājums saņemts par 4687,67 tonnām kartupeļu cietes un tika izmaksāti Ls 193 995,23.

Kartupeļu cietes ražotājs SIA "Aloja – Starkelsen" saņem Eiropas Savienības tiešos maksājumus 22,25 EUR/t cietes piešķirtās ražošanas kvotas (5778 tonnas) ietvaros. 2005. gadā tika saražotas 4749,16 tonnas cietes un izmaksāts atbalsts Ls 73 578,26. 2005.gadā kartupeļu cietes ražošanas kvota netika izpildīta.

payments for potato starch in 2005 was 59,46 EUR/t or 41,38 LVL/t of starch. In total such payment was received for 4687,67 tons of potato starch and 193 995,23 LVL were paid out. Producers of potato starch company SIA „Aloja – Starkelsen” received European Union direct payments in the amount of 22,25 EUR per ton of starch within the granted production quota (5778 tons). 4749,16 tons of starch were produced in 2005 and the amount of support paid was 73 578,26 LVL. In 2005 the potato starch production quota was not fulfilled.

Galvenie normatīvie akti

Main Legal Enactments

1) Ministru kabineta 2005.gada 26.jūlija noteikumi Nr.569 „Kartupeļu gaišās gredzenpuves apkarošanas un izplatības ierobežošanas kārtība”.2) Ministru kabineta 2005.gada 26.jūlija noteikumi Nr.568 „Kartupeļu tumšās gredzenpuves apkarošanas un izplatības ierobežošanas kārtība”.3) Ministru kabineta 2005.gada 19.jūlija noteikumi Nr.530 “Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 22.aprīļa noteikumos Nr.408 "Kartupeļu cietes ražošanas kvotas piešķiršanas un administrēšanas kārtība””.4) Ministru kabineta 2005.gada 6.jūnija noteikumi Nr.432 „Kartupeļu cistu nematožu izplatības ierobežošanas un apkarošanas kārtība”.5) Ministru kabineta 2005.gada 26.aprīļa noteikumi Nr.269 „Kartupeļu vēža izplatības ierobežošanas un apkarošanas kārtība”.	1) Cabinet of Ministers Regulation of 26 July 2005 No 569 „Procedure for combating potato bright ringspot virus and restriction of its spreading”.2) Cabinet of Ministers Regulation of 26 July 2005 No 568 „Procedure for combating potato black ringspot virus and restriction of its spreading”.3) Cabinet of Ministers Regulation of 19 July 2005 No 530 "Amendments to the Cabinet of Ministers Regulation of 22 April 2004 No 408 „Procedure for granting and administering of potato starch production quota””.4) Cabinet of Ministers Regulation of 6 June 2005 No 432 „Procedure for restriction of spreading and combating of potato bladder nematode”.5) Cabinet of Ministers Regulation of 26 April 2005 No 269 „Procedure for restriction of spreading and combating of potato wart disease”.

Kopsavilkums

Summary

1) 2005.gadā kartupeļu stādījumu platības ir ievērojami samazinājušās, kartupeļu ražība un kopražā salīdzinājumā ar 2004.gadu ir palielinājusies.2) Joprojām lielākā daļa saimniecību kartupeļus audzē savam patēriņam.3) Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu samazinājies saražotās kartupeļu cietes daudzums.4) Vietējais tirgus ar kartupeļiem ir nodrošināts, bet trūkst kartupeļu pusfabrikātu sortimenta. Viens no iemesliem – nepietiekams skaits glabātuviņu un iekārtu, kas sagatavo kartupeļu produkciju tirgum.5) Daudzās saimniecībās Latvijā ir konstatēta kartupeļu gaišā gredzenpuve, kas rada saimniecībām lielus ekonomiskus zaudējumus. Kopš 2003.gada ir paredzēts valsts atbalsts ar gredzenpuvi inficētajām saimniecībām sertificētu sēklas kartupeļu iegādei.	1) Potato plantations in 2005 have decreased significantly; potato productivity and total yield in 2005 if compared to 2004 has increased.2) Still majority of farms grow potatoes for own consumption.3) Amount of produced potato starch compared to 2004 has decreased.4) Local market has been ensured with potatoes, but there is lack of assortment of potato semi-finished products. One of the reasons of that is insufficient number of warehouses and facilities where potatoes are prepared for the market.5) Potato bright ringspot virus has been identified in many farms in Latvia causing the farms significant losses. Since 2003 state support has been provided to farms infected with the ringspot virus for purchase of certified potato seed material.

6.11. Eļļas augi

Oil Plants

Rapsis

Rape seeds

2005.gadā saglabājusies tendence pieaugt rapša sējumu platībām. Salīdzinot ar 2004. gadu, rapša platības palielinājušās par 17 tūkst.ha jeb par 31 %, iegūtajai

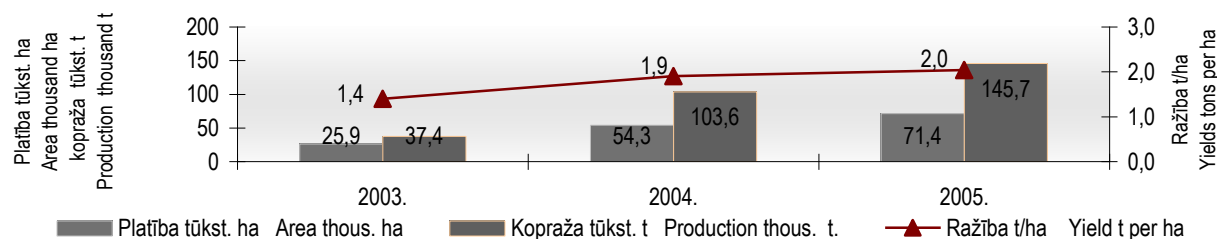
The tendency of fast increasing of the sowing areas of rape in 2005 maintained. If compared to 2004 the plantations of rape have increased for 17 thousand ha or

kopražai palielinoties par 42,1 tūkst.t jeb 41 %. Savukārt vidējā rapša ražība no 1ha ir pieaugusi par 0,14 tonnām, sasniedzot 2,04 t/ha, kas līdz šim Latvijas apstākļos ir labākā vidējā raža pēdējo gadu laikā. Vēl joprojām saglabājas vasaras rapša audzēšanas pārsvars 67,9 % no kopējās rapša sējplatības.

Kopumā 2005.gadā nav novērojams tik straujš kopējais rapša platības un kopražas palielinājums, kā tas bija 2004.gadā, bet kopējā nozīme lauksaimniecības kultūru sējumos rapša sējumiem ir stabila un tai ir tendence palielināties.

for 31% with the increase of the total yield for 42,1 thousand tons or 41%. Average rape seeds productivity from 1 hectare has increased for 0,14 tons reaching 2,04 tons per hectare which in the conditions of Latvia so far is the best average rape productivity rate during the recent years. Prevalence of summer rape still remains – it comprises 67,9% of the total rape sowing plantations.

In total in 2005 increase of the total canola sowings and total yield was not as rapid as in 2004, but the common importance of canola sowings among sowings of agricultural plants remains stable and it has the tendency to increase.

Avots: CSP
Source: CSB

6.12.attēls. Rapša sējumu platības, kopražā un ražība 2003.- 2005. gadā

Figure 6.12. Sown areas, production and yield of rape 2003 – 2005

Latvijā aptuveni 27 % no saražotā rapša tiek pārstrādāti biodegvielā, 2005.gadā - ap 40 tūkst. tonnu rapša sēklu. Atlikušās Latvijā saražotās rapša sēklas tika eksportētas. Jau tuvākajā laikā plānotas jaunas biodegvielas ražotnes, kuru pārstrādes jaudas svārstās no 10 – 300 tūkst.t rapša sēklu gadā, līdz ar to var prognozēt, ka pieprasījums pēc rapša sēklām tikai palielināsies.

2005.gadā rapša audzētāji varēja saņemt vienoto platības maksājumu, kas bija 26,44 EUR/ha, un papildu valsts tiešo maksājumu par laukaugiem 68,06 EUR/ha. Paralēli šim atbalstam Zemkopības ministrija patlaban izstrādā atbalsta shēmu enerģijas kultūrām Latvijā, kur plānotais maksājums 2010.gadā sasniegs 45 EUR/ha.

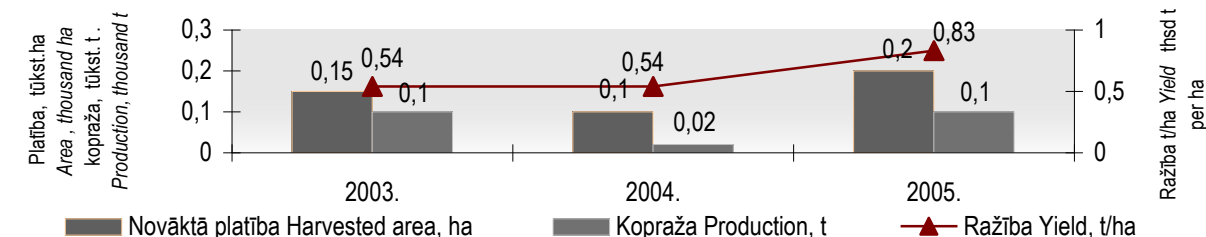
In Latvia approximately 27% of the produced canola are refined into biofuel, in 2005 – approximately 40 thousand tons of canola seeds. Residual amounts of canola seeds produced in Latvia were exported. Already in near future construction of new biofuel manufacture facilities is planned with the refining yield in the range of 10 – 300 thousand tons of canola seeds per year, therefore it can be expected that the demand for canola seeds will grow.

In 2005 the planters of canola could apply and receive the common area payment that was 26,44 EUR/ha and the supplementary state direct payment for field crops in the amount of 68,06 EUR/ha. Along with the mentioned support the Ministry of Agriculture is currently preparing support scheme for energy plants cultivated in Latvia for which the planned payment in 2010 will reach 45 EUR/ha.

Eļļas lini Oil flax

2005.gadā palielinājās eļļas linu sējumu platības, un salīdzinājumā ar 2004.gadu palielinājums sasniedzis pat 2.reizes.

Sowings of oil flax in 2005 increased and in comparison with 2004 the increase has reached 2 times.

Avots: CSP
Source: CSB

6.13.attēls. Eļļas linu ražošanas rādītāji 2003. - 2005.gadā

Figure 6.13. Linseed production 2003 – 2005

Rapsis un lini ir iekļauti valsts un Eiropas Savienības atbalsta sistēmā lauksaimniecībai un saņem vienoto platības maksājumu par sējpalībām. 2005.gadā maksājuma apjoms bija 26,44 EUR/ha, bet 2006.gadā tas ir noteikts 32,62 EUR/ha. Papildus ir valsts tiešais maksājums, un 2005.gadā tas bija 68,06 EUR/ha, bet 2006.gadā tas ir noteikts 69,76 EUR/ha.

Rape and flax are included in the state and European Union support system for agriculture and receive the common area payment for the sowings. In 2005 the payment amount was 26,44 EUR/ha, but in 2006 the payment has been set at rate 32,62 EUR/ha. In addition there is the state direct payment and in 2005 it was 68,06 EUR/ha, but for 2006 it has been set at 69,76 EUR/ha.

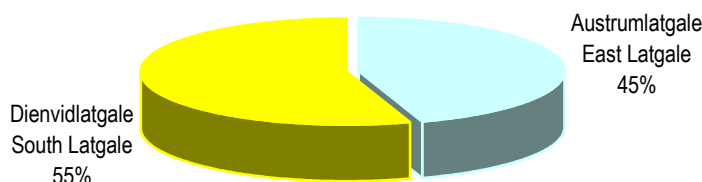
Kopsavilkums Summary

1) 2005.gadā eļļas augu sējumu kopplatība palielinājās līdz 71,6 tūkst. ha, kas ir par 32 % vairāk nekā 2004.gadā. 2) Latvijā aptuveni 40 tūkst.t jeb 27 % no saražotā rapša tiek pārstrādāti biodeģvielā. 3) Latvija 2005.gadā nenasniedza ES direktīvā 2003/30/EK noteikto 2% likmi biodeģvielai attiecībā pret kopējo tautsaimniecībā izmantojamo degvielu. Iemesls – nepietiekamo pārstrādes uzņēmumu jaudas un tas, ka liels apjoms rapša sēklu tika izvests uz citām valstīm. 4) Biodeģvielas ražošana ir perspektīva nozare, kura tuvākajos gados varētu strauji paplašināties.	1) In 2005 the total area of oil plant sowings increased to 71,6 thousand hectares, which is for 32% more than in 2004. 2) Approximately 40 thousand tons or 27% of the canola produced in Latvia is refined into biofuel. 3) Latvia in 2005 did not reach the set 2% rate for the biofuel as to the total amount of fuel used in agriculture as defined in the EU Directive 2003/30/EC. Reason – insufficient yields of refineries and the fact that large amount of canola seeds were exported to other countries. 4) Production of biofuel is a perspective sector, which in coming years may rapidly expand.

6.12. Lini Flax

Latvijā ir divi galvenie šķiedras lina audzēšanas reģioni: Dienvidlatgale un Austrumlatgale (6.14.attēls). Pēc Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datiem 2005.gadā visu sējumu struktūrā šķiedras lini aizņēma 0,24%.

In Latvia there are two main regions of fibre flax farming: Southern Latgale and Eastern Latgale (Figure 6.14). According to data of the Central Statistical Board in 2005 flax comprised 0,24% in the structure of all sowings.

Avots: LAD
Source: RSS

6.14.attēls. Lina sējumu struktūra pa reģioniem 2005.gadā
Figure 6.14. Structure of flax sowings in regions in 2005

2005.gadā lina sējumu platības, salīdzinot ar 2004.gadu, ir samazinājušās par 18%.

Sowings of flax in 2005, if compared to 2004, decreased for 18%.

6.36.Tabula
Table 6.36.

Lina produkcijas ražošana Latvijā 2003. – 2005.gadā Production of flax products in Latvia in 2003-2005

Gads Year	Sējumu platība (tūkst.ha) Area of sowings (thousand ha)	Realizētie lina stiebrņi (tūkst. t) Flax stems sold (thousand tons)	Lina stiebrņu ražība (t/ha) Productivity of flax stems (tons/ha)	Šķiedras lina sēklas kopražs (tūkst. t) Total yield of fibre flax seeds (thousand tons)	Šķiedras lina sēklas ražība(t/ha) Productivity of fibre flax seeds (tons/ha)
2003.	2,1	7771,59	1,67	0,56	0,33
2004.	2,7	7871,85	2,57	0,35	0,16
2005.	2,2	5381,90	2,33	0,5	0,36

Avots: CSP un LAD
Source: CSB and RSS

2005.gadā linus šķiedrai audzēja 59 saimniecībās un vidēji vienā saimniecībā lini aizņēma 35 ha platību. Visvairāk linus audzēja Ludzas un Krāslavas rajonā.

Linu audzētājiem pēc iestāšanās Eiropas Savienībā ir saglabāts pagaidu valsts atbalsts, un linu audzētājs atbalstu saņem par realizētajiem linu stiebrīņiem atkarībā no kvalitātes Ls 40-60 par tonnu. Izmaksātais atbalsts 2005.gadā bija Ls 345 524. Linu audzētāji saņēma arī vienoto platības maksājumu.

In 2005 flax for fibre were grown in 59 farms and on average per each farm flax comprised area of 35 ha. Largest amounts of flax were farmed in Ludza District and Kraslava District.

After joining the European Union the temporary state support for flax planters was retained and flax growers receive support for the sold flax stems depending on their quality in the amount of 40-60 LVL per ton. The paid support in 2005 was 345 524 LVL. Flax planters received also the common area payment.

6.37.Tabula
Table 6.37.

Pagaidu valsts atbalsts 2004. un 2005. gadā
Temporary national support in 2004 and 2005

	2004.	2005.
Kopējais izmaksātais atbalsta apjoms, Ls <i>Total amount of support paid; LVL</i>	392 401	345 524
Platības, ha <i>Sowings; ha</i>	2432,97	2059,70
Kopējais šķiedras linu stiebrīņu apjoms, tonnas <i>Total amount of fibre flax stems; tons</i>	7871,85	5381,90
Atbalsta apmērs par šķiedras linu stiebrīņu tonnu, Ls/t <i>Amount of support for one ton of fibre flax stems; LVL/ton</i>	49,85	64,20

Avots: LAD
Source: RSS

Linu pirmapstrādātāji, kas Lauku atbalsta dienestā saņēmuši atļauju par tiesībām pretendēt uz atbalstu par saražoto linu šķiedru, varēja pieteikties uz Eiropas Savienības atbalstu, saņemot par saražoto garo šķiedru 160 EUR/t un par īso šķiedru 90 EUR/t. 2005. gadā Latvijā atļaujas par tiesībām pretendēt uz atbalstu par saražoto linu šķiedru tika izsniegtas sešiem pirmapstrādes uzņēmumiem. Šo Eiropas Savienības atbalstu par 2004/2005. tirdzniecības gadu saražoto linu šķiedru uzņēmumi saņēma 2006.gada martā. Par garo linšķiedru kopā tika izmaksāti Ls 26 794,98 (par 240,093 t šķiedras), bet par īso linšķiedru Ls 40 310,48 (par 643,334 t šķiedras).

Entities performing preliminary flax processing, which have received the permit at the Rural Support Service for the right to apply for support for the produced flax fibre were allowed to apply for the European Union support, receiving 160 EUR for each ton of produced long fibre and 90 EUR for each ton of short fibre. In 2005 such permits in Latvia granting the rights to apply for the support for produced flax fibre were issued to six preliminary processing companies. Companies received this European Union support for the flax fibre produced in 2004/05 marketing year in March 2006. Total amount paid for the long flax fibre was 26 794,98 LVL (for 240,093 tons of fibre), but for the short flax fibre – 40 310,48 LVL (for 643,334 tons of fibre).

Galvenie normatīvie akti
Main Legal Enactments

Ministru kabineta 2005.gada 1.marta noteikumi Nr.150 „Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 27.jūlija noteikumos Nr.635 ”Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība šķiedras linu un kaņepju pirmapstrādātājiem un personām, kuras uzskata par apstrādātājiem”.

Cabinet of Ministers Regulation of 1 March 2005 No 150 „Amendments to the Cabinet of Ministers Regulation of 27 July 2004 No 635 „Procedure for granting, administering and control of European Union support granted to flax fibre and hemp preliminary processing entities and persons, regarded as processing companies”.

Kopsavilkums
Summary

- 1) 2005.gadā ir nedaudz samazinājušās linu sējumu platības.
- 2) Vēl joprojām linu audzēšanas saimniecībās ir nepietiekams nodrošinājums ar linu specializēto tehniku. Nepieciešama tehnoloģiska modernizācija.
- 3) Lai linu ražošanas apjomus palielinātu, nepieciešama jaunu pirmapstrādes uzņēmumu celtniecība un esošo uzņēmumu modernizācija.
- 4) Lauku attīstības plāna projektā 2007. – 2013.gadam ir paredzēts atbalsts lauku saimniecību modernizācijai –

- 1) Sowing of flax in 2005 has slightly decreased.
- 2) Provision of flax farming farms with specialised flax machinery remains insufficient. Technological modernisation is required.
- 3) In order to increase the flax production amounts construction of new preliminary processing facilities and modernisation of the existing facilities is necessary.
- 4) Draft Rural Development Plan for 2007-2013 foresees support for modernisation of farms –

- lauksaimniecības tehnikai, pirmapstrādes un uzglabāšanas iekārtām.
- 5) Kopš iestāšanās Eiropas Savienībā Latvijas linu pirmapstrādātājiem ir pieejams atbalsts pirmapstrādei.

particularly concerning agricultural machinery, preliminary processing and storage facilities.

- 5) Since joining the European Union entities performing flax preliminary processing in Latvia may apply for support for such preliminary processing.

6.13. Kultūraugu un lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana *Preservation of the genetic resources of cultivated plants and farm animals*

Saskaņā ar Konvenciju par bioloģisko daudzveidību par ģenētiskajiem resursiem tiek uzskatīts ģenētiskais materiāls ar esošu vai potenciālu vērtību. No tā izriet, ka visa pieejamā ģenētiskā daudzveidība var tikt pieskaitīta pie ģenētiskajiem resursiem, jo, ja kādam genotipam nevar konstatēt pašreizējo vērtību, tad tas neizslēdz tā nozīmi, kas var tikt atklāta tuvākā vai tālākā nākotnē. Katra valsts, kas pievienojusies Konvencijai, uzņemas arī atbildību par tās ģenētisko resursu saglabāšanu.

Līdz brīdim, kad Latvijā parādījās pirmās selekcionētās šķirnes, tika audzētas tā saucamās vietējās tautas šķirnes. Tikai neliels daudzums vietējo šķirņu paraugu ir saglabājies līdz mūsu dienām, jo šā materiāla nozīme ir novērtēta vien pēdējā laikā.

2005.gadā tika izstrādāts zinātniskais projekts „Lauksaimniecības un pārtikas augu, lauksaimniecības dzīvnieku, meža un zivju ģenētisko resursu aizsardzība un ilgtspējīga izmantošana”. Projekta ietvaros tika analizēta esošā situācija, pētīta ārvalstu pieredze un izstrādāta turpmākās rīcības programma visu iepriekš minēto Latvijas Ģenētiskās resursu grupu saglabāšanai, raksturošanai, izpētei un izmantošanai.

Latvijā kultūraugu ģenētiskie resursi tiek uzglabāti *ex situ* – gēnu bankā, *in vitro* un lauka kolekcijās.

Laukaugiem kopā tiek saglabātas 57 laukaugu un zālaugu ģenētisko resursu sugas.

Augļu un ogulāju ģenētiskajiem resursiem tiek saglabāti 21 sugas 459 ģenētisko resursu paraugi.

Dārzeņu ģenētiskajiem resursiem tiek saglabāti 13 sugu 53 ģenētisko resursu paraugi.

2005.gadā pirmo reizi atbalsts tika piešķirts aromātisko un ārstniecības augu ģenētisko resursu saglabāšanai (13 sugu 100 ģenētisko resursu paraugi).

Kultūraugu ģenētisko resursu saglabāšana tiek finansēta no valsts subsīdiu programmas. Principus un apjomus kolekciju saglabāšanai izstrādā Nacionālā augu šķirņu padome.

Par lauksaimniecības dzīvnieku ģenētiskiem resursiem Latvijā tiek uzskatītas Latvijas brūnās šķirnes govīs, Latvijas zilās šķirnes govīs, Latvijas baltās šķirnes cūkas, Latvijas Tumšgalves šķirnes aitas, Latvijas šķirnes braucamā tipa zirgi un Latvijas vietējās šķirnes kazas.

2005.gadā turpinās darbs pie ciltsdarbu programmu realizācijas, kuru veic šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijas sadarbībā ar valsts aģentūru „Lauksaimniecības datu centrs”, mākslīgās apsēklošanas stacijām un dzīvnieku īpašniekiem.

2005.gadā ir izveidota un ieviesta ģenētisko resursu saglabāšanas reģistra programma, kas palīdz labāk organizēt saglabāšanas darbu šķirnes dzīvnieku audzētāju

According to the Convention on Biologic Diversity genetic resources shall mean genetic material with existing or potential value. Consequently it can be concluded that all available genetic diversity can be considered as genetic resources, because if it is not possible to identify the current value of any genotype, it does not exclude its importance that may be discovered in near of far future. Every country having signed the Convention shall bear the responsibility for preservation of its genetic resources.

Until the moment when the first selected breeds appeared in Latvia the local national breed were farmed. Only a small amount of local breed samples have remained until nowadays, because the importance of the material has been appreciated only recently.

In 2005 the scientific Project „Protection and Sustainable Use of Genetic Resources of Agricultural and Food Plants, Farm Animals, Forests and Fish” has been prepared. Current situation was analysed under the project as well as foreign experience studied; further action programme was prepared for preservation, description, research and use all previously mentioned genetic resources of Latvia.

Genetic resources of cultivated plants in Latvia are stored *ex situ* – in gene bank, *in vitro* and in field collections.

Concerning field crops 57 field crop and grass plant genetic resource species are being preserved. Concerning fruit tree and berry bush genetic resources 459 samples of genetic resources of 21 species are being preserved. For vegetable genetic resources 53 genetic resource samples of 13 species are being preserved. For the first time in 2005 support was granted for preservation of genetic resources of aromatic and medicative plants (100 genetic resource samples of 13 species).

Preservation of cultivated plants genetic resources is financed from the state subsidies programme. Principles and amounts for preservation of collections are prepared by the National Plant Species Council.

Genetic resources of farm animals in Latvia are considered to be Latvia Brown breed cows, Latvian Blue breed cows, Latvian White breed pigs, Latvian Dark-headed breed sheep, Latvian riding breed horses and Latvian local breed goats. Implementation of the breeding programmes in 2005 was continued; the programmes are implemented by pedigree breeding organisations in cooperation with the State Agency „Agricultural Data Centre”, artificial insemination stations and animal owners.

Programme of Genetic Resources Preservation Register was prepared and introduced in 2005 allowing for better organisation of preservation work performed by the pedigree breeding organisations as well as facilitates the

organizācijām, kā arī atvieglo administrēšanas procedūru, saņemot Lauku attīstības plāna ietvaros atbalsta maksājumu par lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu dzīvniekiem. Izveidotais reģistrs atrodas valsts aģentūrā „Lauksaimniecības datu centrs”.

Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētiskie resursi tiek atbalstīti no ES struktūrfondiem.

2005.gadā izstrādāti Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par institūciju un komercsabiedrību specializāciju lauksaimniecības augu sugu ģenētisko resursu kolekcionēšanā, saglabāšanā, raksturošanā, izvērtēšanā un izmantošanā”.

administration procedure by receiving support payment under the Rural Development Plan for preservation of farm animal genetic resources. The introduced register is located with the State Agency "Agricultural Data Centre".

Farm animal genetic resources are supported by the EU structural funds.

In 2005 the Cabinet of Ministers regulations on specialisation on institutions and commercial entities in collection, preservation, describing, assessment and use of agricultural plant genetic resources were prepared.

Kopsavilkums

Summary

Veicot augu un dzīvnieku ģenētisko resursu izpēti, ir jārod risinājums produkcijas sortimenta paplašināšanai un popularizēšanai Latvijas tirgū.

By researching the plant and animal genetic resources a solution must be found to expand and promote the assortment of products on the Latvian market.

6.14. Biškopība

Apiculture

Latvijas medus ražotājiem pēc iestāšanās Eiropas Savienībā ir iespējas produkciju realizēt citās ES dalībvalstīs, līdz ar to paplašināt patērētāju loku. Medus tiek eksportēts uz Īgāniju un Maltu, bet ļoti mazos daudzumos. Procentuāli lielākais medus imports ir no Ungārijas un Ukrainas, pat līdz 99 % no visa importa apjoma.

2005.gada 19.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr.271 „Kārtība, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu biškopības nozares attīstībai”, nosaka biškopības nozares attīstības pasākumus un to finansējumu 2005. - 2007.gadam. Atbalsts, kuru saņem biškopju biedrības, sevī ietver informācijas izplatīšanu, tehnisko palīdzību, variozes kontroli un medus analīzes. Atbalstu saņem biškopju biedrības.

Pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā cukura cenu kompensācijas biškopjiem vairs nav.

Biškopības nozarei atbalsts ir pieejams no strukturālajiem fondiem – bišu dravu pretendenti var pretendēt uz atbalstu Vienotā programmdokumenta 4.1. pasākuma „Investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos” un 4.3. pasākuma „Lauksaimniecības produktu pārstrādes un mārketinga uzlabošana” ietvaros. Diemžēl finansējuma izlietojuma dēļ projektu pieņemšana šajos pasākumos ir pārtraukta. Jaunas iespējas saņemt ES atbalstu noteikti būs jaunajā programmēšanas periodā no 2007.gada.

Iegūtā medus daudzums 2005.gadā, salīdzinot ar 2004.gadu, ir palielinājies par 22,8%, bet pārdotā medus daudzums pārskata periodā ir palielinājies par 37,7%. (6.38.tabula).

Latvian producers of honey after joining the European Union have obtained possibilities for selling their products in other member states in such way increasing the number of consumers. Honey is exported to Estonia and Malta, but in very small amounts. If expressed in percentage the largest source of imported honey is Hungary and Ukraine—up to 99% of the whole imported amount.

Cabinet of Ministers Regulation of 19 April 2005 No 271 „Procedure for granting, administering and control of state and European Union support for development of beekeeping sector” defines the development measures for development of beekeeping sector and financing for 2005-2007. Support received by the beekeeper associations include spreading of information, technical assistance, control of varroosis and honey analysis. Support is received by associations of beekeepers.

After accession of Latvia to the European Union beekeepers no longer receive the sugar price compensation. Support for the beekeeping sector is available from the structural funds – applicants of bee-gardens may apply for support under the activities „Investment in Agricultural Companies” and „Improvement of Agricultural Product Processing and marketing” of the Single Programming Document. Unfortunately due to the fact the financing has been already consumed reception of applications under these activities has been interrupted. New possibilities to receive EU support will definitely be in the new programming period starting from 2007.

The amount of produced honey in 2005, if compared to 2004, has increased for 22,8%, but the amount of sold honey in the reporting period has increased for 37,7% (Table 6.38).

6.38. tabula
Table 6.38.

Medus ražošana Latvijā 2004. un 2005.gadā (visu veidu saimniecībās)
Production of honey in Latvia in 2004 and 2005 (in all types of farms)

	2004.	2005.
legūts, kg <i>Amount produced; kg</i>	745703	916076
Patērēts savā saimniecībā, kg <i>Amount consumed in own farms; kg</i>	417234	463543
Pārdots, kg <i>Amount sold; kg</i>	328469	452533
Ieņēmumi no pārdotā medus, Ls <i>Revenues from the amounts sold; LVL</i>	730648	1013768

Avots: CSP
Source: CSB

Galvenie normatīvie akti Main Legal Enactments

2005.gada 19.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr.271 „Kārtība, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu biškopības nozares attīstībai”.

Ministru kabineta 2005. gada 4.decembra noteikumi Nr. 246 "Medus bišu pārraudzības kārtība”.

Cabinet of Ministers Regulation of 19 April 2005 No 271 „Procedure for granting, administering and control of state and European Union support for development of beekeeping sector”.

Cabinet of Ministers Regulation of 4 December 2005 No 246 „Procedure of control of honey bees”.

6.15. Netradicionālās lauksaimniecības nozares Non-traditional Agricultural Sectors

Zvērkopība Fur-farming

Latvijā ar kažokzvēru audzēšanu nodarbojas 13 ūdeļu, lapsu un polārlapsu saimniecības un 24 šinšillu saimniecības, kurās bija kopā 4500 šinšillu mātes. Lielākās saimniecības, kas nodarbojas ar ūdeļu audzēšanu, ir SIA „Gauja AB”, a/s „Grobiņa” un z/s „Stirnas”. Lielākā lapsu saimniecība ir SIA Gulbenes zvērsaimniecība, šinšillu saimniecības – SIA „Ezas” un z/s „Pogas”.

In Latvia there are 13 mink, fox and Arctic fox farms and 24 chinchilla farms with the total of 4500 chinchillas and all these farms are involved in breeding of fur animals. Largest farms dealing with minks breeding are company SIA “Gauja AB”, JSC “Grobiņa” and farm “Pogas”.

6.39. tabula
Table 6.39.

Kažokzvēru māšu un izaudzēto kucēnu skaits 2003. - 2005.gadā (gab.) Number of Fur-bearing animals – mothers and reared cubs 2003-2005 (head)

	2003.		2004.		2005.	
	Māšu skaits <i>Number of mothers</i>	Izaudzēto kucēnu skaits <i>Number of eared cubs</i>	Māšu skaits <i>Number of mothers</i>	Izaudzēto kucēnu skaits <i>Number of eared cubs</i>	Māšu skaits <i>Number of mothers</i>	Izaudzēto kucēnu skaits <i>Number of eared cubs</i>
Ūdeles <i>Minks</i>	102779	378077	115732	412606	116918	453568
Polārlapsas <i>Arctic foxes</i>	2218	11247	1702	8312	1396	9556
Lapsas <i>Foxes</i>	2506	8708	3945	12806	3092	14816

Avots: ZM, Zvērkopības asociācija
Source: MoA, Fur-farming association

Izaudzēto kucēnu skaits Latvijā 2005. gadā ir pieaudzis ūdelēm par 9%, lapsām par 14%, bet polārlapsu kucēnu skaits par 13%.

Datorizētas kažokzvēru uzskaites programmas 2005.gadā ir iegādātas 3 saimniecībām, kas nodarbojas ar ūdeļu audzēšanu, kā arī 3 saimniecībām, kas nodarbojas ar šinšillu audzēšanu. Šīs programmas būtiski atvieglo saimniecību speciālistu darbu pāru atlasē un augstvērtīgu dzīvnieku izmantošanā.

2005.gadā Latvijas zvērkopju asociācija noorganizēja audzētājiem semināru par šinšillu ēdināšanas, turēšanas un vērtēšanas specifikāciju. Šajā seminārā piedalījās arī igauņu, lietuviešu un somu speciālisti.

The number of bred cubs in Latvia has increased for 9% for minks, foxes – for 14%, but the number of Arctic fox cubs has increased for 13%.

In 2005 3 farms involved in mink breeding and 3 farms dealing with chinchilla breeding purchased computerised fur animal inventory software. This software significantly fosters the work of specialists in selecting of pairs and use of high-quality animals.

In 2005 Latvian Association of Fur Farmers organised seminar for fur farmers on feeding, keeping and evaluation specifications of chinchillas. The seminar gathered specialists also from Estonia, Lithuania and Finland.

2005.gadā saimniecības no Igaunijas, Lietuvas un Dānijas iepirka vaislas materiālu, kas daļēji tika finansēts no valsts subsīdijām (Ministru kabineta noteikumi Nr.70 „Noteikumi par vaislas atbalstu lauksaimniecībai 2005.gadā un tā piešķiršanas kārtību” II pielikums).

In 2005 farms have purchased breed material from Estonia, Lithuania and Denmark using partial financing from the state subsidies (Cabinet of Ministers Regulation No 70 „Regulations of breed support for agriculture in 2005 and the procedure of support granting” Annex II).

Savvaļas dzīvnieku audzēšana

Breeding of wild animals

Latvijā savvaļas dzīvnieku audzēšanu iežogotās platībās koordinē Savvaļas dzīvnieku audzētāju asociācija. Tās biedri nodarbojas ar staltbriežu, dambriežu, meža cūku, muflonu un stirnu audzēšanu.

Latvijā saimniecības ir orientētas galvenokārt uz gaļas ražošanu, dzīvnieku selekciju un komercmedību organizēšanu.

Pašreiz asociācijas ietvaros pilnībā ir izveidoti 18 dārzi ar kopējo iežogoto platību 2413 ha. Pārsvārā šeit tiek audzēti staltbrieži - 1086 un dambrieži - 355. Lielākās staltbriežu saimniecības ir briežu dārzs „Kakti” un z/s Saulstari -1 .

2005. gadā Savvaļas dzīvnieku audzētāju organizācija organizēja pirmo reizi Latvijā semināru "Karaliskais brieža steiks", kura ietvaros piedalījās intereseenti no 7 valstīm. Tāpat 2005. gadā notika arī konference "Briežaudzēšanas un briežu selekcijas problēmas Eiropas Savienībā".

Lai izveidotu labu ģenētisko potenciālu, vaislas materiāls tiek importēts galvenokārt no Igaunijas un Nīderlandes. Vaislas materiāla iegādei Savvaļas dzīvnieku audzētāju asociācijas biedri izmanto arī subsīdijas (Ministru kabineta noteikumi Nr.70 „Noteikumi par vaislas atbalstu lauksaimniecībai 2005.gadā un tā piešķiršanas kārtību” II pielikums).

Breeding of wild animals in enclosed territories in Latvia is co-ordinated by the Association of Breeders of Wild Animals. Members of the association are dealing with breeding of elks, fallow-deer, wild boar, mouflon and deer. These farms in Latvia focus mainly on meat production, animal selection and organising of commercial hunting.

Currently under the supervision of the association 18 complete gardens have been constructed with the total enclosed area of 2413 ha. These areas are mainly used for breeding of elks – 1086 and fallow-deer – 355. The two largest elk farms are deer garden „Kakti” and farm „Saulstari-1”.

In 2005 the Organisation of Breeders of Wild Animals organised for the first time in Latvia a seminar „Royal Deer Steak”, which gathered participants from 7 countries. Similarly in 2005 conference was held with the title „Deer-breeding and Selection Problems in the European Union”.

In order to establish good genetic potential breed material is imported mainly from Estonia and the Netherlands. Four purchase of breed material members of the Association of Breeders of Wild Animals use also the subsidies (Cabinet of Ministers Regulation No 70 „Regulations of breed support for agriculture in 2005 and the procedure of support granting” Annex II).

Strausu audzēšana

Breeding of Ostriches

Mērķtiecīga strausu audzēšana tika uzsākta 2003. gadā. To veic netradicionālā savvaļas dzīvnieku biedrība "Latvijas strauss", kura, sākot ar 2004.gadu, ir atzīta par šķirnes dzīvnieku audzētāju asociāciju. Biedrībā ir astoņi biedri un trīs pilnībā izveidotas saimniecības, kuras realizē ciltsdarba programmu strauskopībā. Šajās saimniecībās ir ap 400 vaislas strausu. Strausu vaislas mātišu vidējā dējība bija 34 olas sezonā.

2005.gadā tika organizēta starptautiska konference, kuras mērķis bija popularizēt un sniegt iespējami lielāku informāciju par strauskopību un tās perspektīvām Latvijā un pasaulē. Lai popularizētu strauskopību, 2005.gadā tika izdota informatīva grāmata, kura sniedz izsmelšu informāciju par jaunākajām tendencēm strausu audzēšanā un turēšanā, kā arī veterinārajā jomā.

2005.gadā no Polijas tika iepirkti 263 vaislas strausi, kas daļēji tika finansēti no valsts subsīdijām (Ministru kabineta noteikumi Nr.70 „Noteikumi par vaislas atbalstu lauksaimniecībai 2005.gadā un tā piešķiršanas kārtību” II pielikums).

Purposeful breeding of ostrich was initiated in 2003. It is performed by the Association of Untraditional Wild Animals „Latvijas strauss”, which starting from 2004 has been accredited as the official association of breeders of pedigree animals. Association has 8 members and 3 fully established farms that implement the breeding programme in ostrich-breeding sector. In these farms in total there are 400 breed ostriches. Ostrich hens lay on average 34 eggs in one season.

In 2005 an international conference was held the aim of which was to promote and provide as much information as possible on ostrich-breeding and its perspectives in Latvia and in the world. In order to promote ostrich-breeding in 2005 an informative book was published providing comprehensive information on the latest tendencies in ostrich-breeding and keeping as well as on the veterinary issues.

263 breed ostriches were purchased from Poland in 2005 where the purchase was financed from the state subsidies (Cabinet of Ministers Regulation No 70 „Regulations of breed support for agriculture in 2005 and the procedure of support granting” Annex II).

Truškopība

Rabbit-breeding

Pēc centrālās statistikas pārvaldes datiem visu veidu saimniecībās trušu skaits 2005.gadā bija 97,7 tūkst. Salīdzinot ar 2004.gadu, trušu skaits ir samazinājies par 27,9%.

Tā kā Latvijā truši tiek audzēti gaļas un kvalitatīvas ādiņas ieguvei, tad līdz ar to ir nepieciešams labs vaislas materiāls, kuru nodrošina šķirnes dzīvnieku saimniecības. 2005.gadā šķirnes dzīvnieku audzētāju asociācijas: Šķirnes dzīvnieku audzētāju savienība un Latvijas stīkdzīvnieku audzētāju asociācija „Trusis un citi” ir piešķirušas 12 saimniecībām šķirnes saimniecību statusu. Tajās tiek izaudzēts kvalitatīvs vaislas materiāls gan šķirnes dzīvnieku saimniecībām ģenētiskās kvalitātes paaugstināšanai, gan arī trušu gaļu un ādiņas ražojošām saimniecībām.

2005.gadā Latvijā pirmo reizi tika noorganizēta šķirnes trušu audzētāju konference, kuras ietvaros tika vērtēti labākie šķirnes truši no visas Latvijas.

Ģenētiskā potenciāla paaugstināšanai 2005.gadā no Čehijas šķirnes trušu saimniecības iepirka vaislas materiālu, kas daļēji tika finansēts no valsts subsidijām (Ministru kabineta noteikumi Nr.70 „Noteikumi par vaislas atbalstu lauksaimniecībai 2005.gadā un tā piešķiršanas kārtību” II pielikums).

According to the data provided by the Central Statistical Board the number of rabbits in all types of farms in 2005 was 97.7 thousand. Compared to 2004 the number of rabbits has decreased for 27,9%.

As rabbits in Latvia are bred for meat production and fur good breeding material is required ensured by the pedigree breeding farms. In 2005 the following associations of breeders of breed animals: "Association of Pedigree Breeders" and „Latvian Association of Petty Animals „Rabbit and others” have granted 12 farms with the status of pedigree breeding farm. These farms produce breed material of high quality for improvement of genetic quality for pedigree breeding farms and for farms producing rabbit meat and fur.

In 2005 for the first time in Latvia a conference of pedigree rabbit breeders was organised, which examined the best breed rabbits from all across Latvia.

For improvement of the genetic potential in 2005 breed material was purchased from a pedigree rabbit farm in the Czech Republic that was partially financed from the state subsidies (Cabinet of Ministers Regulation No 70 „Regulations of breed support for agriculture in 2005 and the procedure of support granting” Annex II).

Sēņu audzēšana

Mushroom cultivation

Latvijā nav organizācijas, kas apvienotu visus sēņu audzētājus, tāpēc grūti ir apzināt kopējo sēņu audzētāju skaitu un izaudzētās produkcijas daudzumu.

Latvijas iekšējā tirgū ir pieprasījums pēc sēnēm – gan svaigām, gan pārstrādei. Latvijā tiek audzētas trīs veidu sēnes – šampinjoni, šitake un austersēnes. Sēņu audzēšanai Latvijā ir prognozējamas izaugsmes iespējas.

Šobrīd aktīvi darbojas austersēņu un šitake sēņu audzētāju asociācijas.

Austersēņu audzēšana. Pēc austersēņu audzētāju asociācijas datiem 2005.gadā lielos apjomos austersēnes audzēja 4 audzētāji. Kopā realizētais austersēņu daudzums pēc asociācijas datiem 2005.gadā ir 107 tonnas, tas ir par 16 tonnām mazāk nekā pērn. Kā galvenais ražošanas apjomu samazināšanās iemesls ir jāmin straujais enerģijas cenu kāpums, darbietilpīgā un infekciju riskam pakļautā audzēšanas tehnoloģija. Asociācijas dalībniece SIA „Spora” ir uzsākusi zinātniski pētniecisku darbu pie kardināli jaunu audzēšanas tehnoloģiju izstrādes. Pēc zinātniskā pētījuma beigām „Spora” plāno Latvijas sēņu audzētājiem piedāvāt dažādu eksotisko sēņu ražošanas tehnoloģijas ar minimālu ražošanas risku.

Šitake sēņu audzēšana. Šitake sēnes plaši audzē Japānā, Ķīnā un Dienvidkorejā. Šīm sēnēm ir ārstnieciskas īpašības, un tās izmanto arī garšvielām. Šitake sēnēm ir ilgs audzēšanas periods: 3 – 5 gadi. No kopējā saražoto sēņu daudzuma pasaulē šitake aizņem 10 %. Šitake sēņu ražu var ievākt tikai pēc diviem vai divarpus gadiem. Šitake sēņu audzēšana ir izplatīta visos Latvijas reģionos. Asociācijā kopā darbojas ap 150 biedru.

Latvijas tirgū gadā nonāk apmēram 1 tonna šo

In Latvia there are no organisations that would unite all persons involved in mushroom cultivation therefore it is very difficult to obtain the total number of mushroom producers and the amount of their production.

There is demand for both fresh and processed mushrooms on the local Latvian market. In Latvia three species of mushrooms are being cultivated: champignons, Shitake and oyster mushrooms. Mushroom cultivation in Latvia has foreseeable growth potential. Currently active work is done by the associations of farmers of oyster mushrooms and Shitake mushrooms.

Cultivation of oyster mushrooms. According to data provided by the Association of Oyster Mushroom Farmers in 2005 there were 4 entities involved in production of oyster mushrooms in large quantities. Total amount of oyster mushroom sold in 2005 according to the data of the Association was 107 tons, which is for 16 tons fewer than in the previous year. As the main reasons for decrease of these production amounts are the rapid increase of energy prices, labour-consuming and infection risk exposed cultivating technology. Member of the Association company SIA "Spora" has initiated a scientific research concerning development of completely new cultivation technologies. Having completed the research the company plans to offer Latvian mushroom farmers with mushroom production Technologies of low production risk.

Cultivation of Shitake mushrooms. Shitake mushrooms are widely cultivated in Japan, China and South Korea. This type of mushrooms has medical features and they are also used as spices. Shitake mushrooms have lengthy cultivation period: 3 to 5 years. From the total amount of mushrooms produced in the world Shitake

sēņu. 1 kg šitake sēņu maksā 6 – 8 latus.

Šitake sēnes Latvijā tiek audzētas gan vietējam valsts tirgum, gan eksportam. Ar katru gadu palielinās šitake sēņu audzētāju skaits. Šitake sēņu audzēšanai tuvākajā nākotnē ir lielas attīstības perspektīvas.

mushrooms comprise 10%. Shitake mushrooms can be harvested only after two or two and a half years of cultivation. Cultivation of Shitake mushrooms takes place in all regions of Latvia. The sector associations have approximately 150 members.

Yearly approximately 1 ton of this type of mushrooms is sold on the Latvian market. 1 kg of Shitake mushrooms cost 6 to 8 lats. Shitake mushrooms in Latvia are cultivated both for local market and for export. The number of entities cultivating the Shitake mushrooms is increasing every year. Cultivation of Shitake mushrooms in nearest future have great development prospects.

Kopsavilkums

Summary

Lai dažādotu lopkopības ražošanas virzienus un saglabātu darba vietas laukos, attīstās netradicionālās lopkopības nozares. Strauskopībā, savvaļas dzīvnieku audzēšanā dzīvnieku skaits palielinās, tiek veidoti vaislas dzīvnieku ganāmpulki. Pieaug šinšillu audzētāju skaits un līdz ar to šo dzīvnieku skaits.

Mērķtiecīgas šķirnes trušu audzēšanas rezultātā pieaug šķirnes dzīvnieku saimniecību skaits, kuras augstvērtīgu šķirnes materiālu piedāvā ne tikai Latvijas tirgum.

Unconventional cattle-breeding branches are developing in order to diversify the directions of cattle-breeding and retain rural employment. The number of animals in ostrich-breeding and breeding of wild animals is increasing; herds of breed animals are formed. Number of chinchilla breeders is increasing and therefore also the number chinchillas increases.

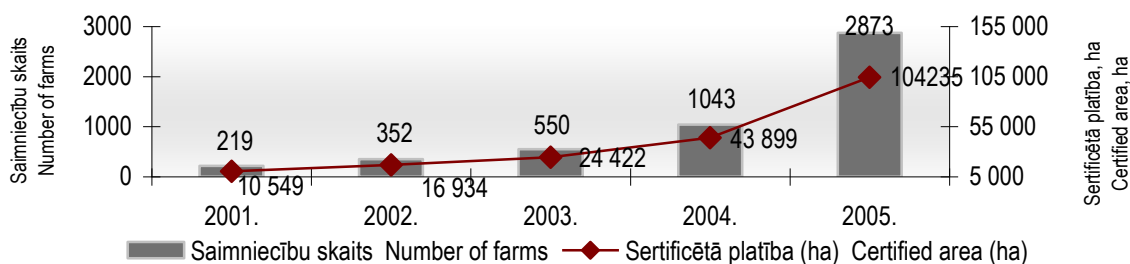
As a result of purposeful breeding of pedigree rabbits the number of pedigree breeding farms is increasing; the farms offer pedigree material of high quality not only for local market.

6.16. Bioloģiskā lauksaimniecība

Organic Farming

Bioloģiskās lauksaimniecības saimniecību skaits atbalsta maksājumu iespaidā 2005.gadā turpināja pieaugt un, salīdzinot ar 2004.gadu, ir dubultojies. 2005.gada beigās Latvijā bija 2873 sertificētas saimniecības, kas nodarbojas ar bioloģisko lauksaimniecību.

As a result of support payments the number of farms dealing with biological agriculture in 2005 continued to grow and when compared to 2004 the figure has doubled. At the end of 2006 in Latvia there were 2873 certified farms dealing with biological agriculture.

Avots: ZM

Source: MoA

6.15.attēls Sertificēto bioloģisko saimniecību platība

Figure 6.15.. Certified area of organic farms

No bioloģiskajām saimniecībām vairāk nekā 500 bija bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumi, 536 saimniecības bija saņēmušas sertifikātu par pārejas periodu uz bioloģisko saimniekošanu un 1832 saimniecības uzsākušas pārejas periodu.

2005.gadā palielinājušās ievērojami arī sertificētās lauksaimniecības platības, sasniedzot 4,2 % no visas lauksaimniecībā izmantojamās zemes jeb 104235 ha.

Bioloģiskās lauksaimniecības platību pieaugumu veicināja atbalsts „Agrovides” programmas Lauku attīstības

More than 500 from the organic farms were organic agriculture companies, 536 farms had obtained certificate for transitional period towards organic farming and 1832 farms had just entered the transitional period.

Also the total amount of certified agricultural areas in 2005 has increased reaching 4,2% of all agricultural land or 104235 ha. Growth of the size of biological agriculture land was fostered by the support provided under the „AgriEnvironment” programme within the Rural Development Plan. Farms having received organic farming

plāna ietvaros. Saimniecībām, kas saņēmušas bioloģiskās lauksaimniecības sertifikātu, atbalsts bija 82 EUR par ha, bet saimniecībām, kas saņēmušas pārejas perioda sertifikātu vai uzsākušas pāreju uz bioloģisko lauksaimniecību, attiecīgi 139 EUR/ha.

Bioloģiskās lauksaimniecības attīstības veicināšanai 2005.gadā bija paredzēts arī valsts atbalsts. To saņēma zemnieku saimniecības, kas izstrādāja un realizēja projektus bioloģiskās lauksaimniecības produktu ražošanai, pirmapstrādei, pārstrādei un realizācijai. 2005.gadā atbalstu no valsts subsīdiju programmas saņēma vairāk kā 80 zemnieki kopsummā par Ls 210 000.

Atbalsts tika piešķirts arī bioloģiskās sēklkopības attīstībai kopsummā par Ls 5297 un šķirņu salīdzināšanai bioloģiskajā lauksaimniecībā par Ls 25081.

Bioloģiskās lauksaimniecības platību palielināšanās sekmēja bioloģiski ražoto produktu apjomu palielināšanos, veicināja tirgus attīstību.

2005.gadā ar bioloģiskās lauksaimniecības produktu pārstrādi nodarbojās 8 pārstrādes uzņēmumi: 2 maizes ceptuves (SIA „Zelta kliņģeris”, z/s „Ķelmēni”), 2 kautuves („Zaubes kooperatīvs”, trušu kautuvē „Sveķi”), 2 piena pārstrādes uzņēmumi („Ķeipenes piensaimnieku sabiedrība”, kazas piena pārstrādes uzņēmums SIA „Līcīši”), kā arī tējas ražotne (z/s „Ozoliņi”) un medus pārstrādes uzņēmums (SIA „Vinnis”).

2005.gadā attīstījās kooperācija, un pašreiz ir izveidoti 9 bioloģiskās lauksaimniecības kooperatīvi.

Tomēr daudzas saimniecības, kas uzsāka savas platības sertificēt kā bioloģiskas, nenodarbojas ar lauksaimniecības produktu ražošanu.

Lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centra vadībā 2005.gadā turpinājās bioloģisko zemnieku izglītošana. 2005.gadā bioloģiskās lauksaimniecības kursu 180 stundu apjomā apguva vairāk kā 1000 zemnieki.

2005.gadā tika realizēts *Twinning light* projekts „Bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzības un sertifikācijas sistēmas stiprināšana”, un tā ietvaros notika Pārtikas un veterinārā dienesta un bioloģiskās lauksaimniecības kontroles institūciju inspektoru mācības.

certificate received support in the amount of 82 EUR for each hectare of land, but farms that have obtained transitional period certificate and have started the transition to organic farming received support in the amount of 139 EUR/ha.

For promotion of organic farming in 2005 also state support was provided. State support was granted to farms having prepared and implemented projects for production, preliminary processing and realisation of organic farming products. The support from the state subsidies programme in 2005 was received by more than 80 farmers in the total amount of 210 000 LVL.

Support in the amount of 5297 LVL was granted also for development of organic seed-farming, but the activity of comparison of species in the organic farming received support of 25081 LVL.

Size increase of organic farming lands promoted also the increase of the amounts of organically produced products and contributed to the market growth. 8 processing companies were dealing with production of organic farming products: 2 bakeries (SIA „Zelta kliņģeris”, farm „Ķelmēni”), 2 slaughter houses („Zaubes kooperatīvs”, rabbit slaughter house „Sveķi”), 2 dairies (“Kaipenes piensaimnieku sabiedrība”, goat milk processing company SIA „Licisi”) as well as tea manufacture farm „Ozolini” and honey processing company SIA „Vinnis”.

Co-operation in 2005 continued to develop and so far there are 9 organic agriculture co-operatives.

However, many farms that started to certify their lands as organic are not involved in production of agricultural products.

Under management of the Agricultural Consulting and Educational Support Centre in 2005 training of organic farmers continued. In 2005 the course on Organic Farming of total of 180 hours was attended by more than 1000 farmers.

In 2005 the *Twinning Light* project „Strengthening of the Control and Certification of Organic Farming” was implemented and within the Project training of inspectors from the Food and Veterinary Service and other organic farming control institutions were conducted.

Galvenie normatīvie akti

Main Legal Enactments

Nr. 197 „Noteikumi par bioloģiskās akvakultūras dzīvnieku audzēšanas un no tiem iegūto produktu aprites un kontroles kārtību”;

Nr. 658 „Grozījums Ministru kabineta 2004.gada 22.aprīļa noteikumos Nr. 414 „Bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzības un kontroles kārtība”, kas paredz, ka ar 2007.gada 1.janvāri uz sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu attiecas Eiropas Padomes regula Nr. 2092/91.

Regulation No 197 „Regulations for breeding of biological aquaculture animals and circulation and control procedure for products generated from the animals”;

Regulation No 658 "Amendment to the Cabinet of Ministers Regulation of 22 April 2004 No 414 „Supervision and control procedure of biological farming” providing that as of 1 January 2007 provisions of Council Regulation 2092/91 shall apply to public catering companies.

7. Pārtika Food

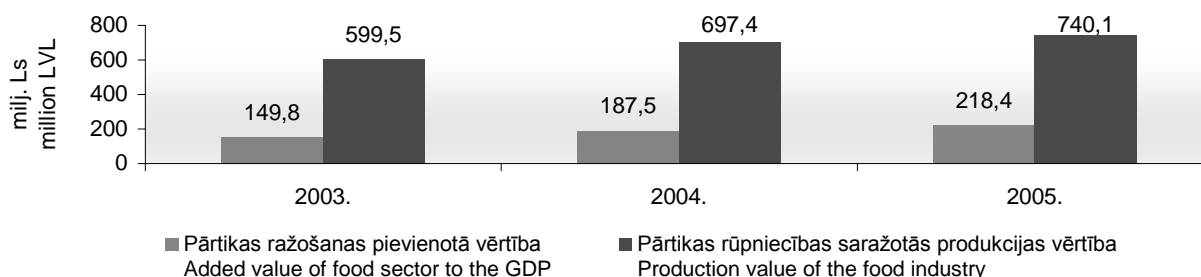
7.1. Pārtikas ražošana Manufacture of Food Products

Pārtikas produktu pārstrāde ir viena no galvenajām nozarēm Latvijas apstrādes rūpniecībā. Tās produkcijas izlaide 2005.³ gadā bija 27,1% no kopējās apstrādes rūpniecības izlaides. Tajā ir nodarbināti vairāk kā 18% no visā rūpniecībā strādājošo skaita un 3,1% no valsts kopējiem nodarbinātajiem iedzīvotājiem.

Pēc Latvijas pievienošanās Eiropas Savienībai pārtikas un dzērienu ražošanas sektorā ir vērojama strauja izaugsme, jo ir lielākas iespējas realizēt saražoto produkciju Kopienas iekšējā tirgū. Saražotās produkcijas vērtība 2005.³ gadā bija Ls 740,1 milj., kas ir par Ls 42,7 milj. jeb 6,1% vairāk nekā iepriekšējā gadā. Pārtikas nozares pievienotā vērtība faktiskajās cenās 2005. gadā pieauga vēl straujāk – par 16,5% un sasniedza Ls 218,4 milj.

Processing of food products is one of the main branches on the processing industry of Latvia. Output of the branch in 2005³ was 27,1% of the total output of the whole processing industry. It employs more than 18% of the total number of people employed in the processing industry and 3,1% of all employed population.

After accession of Latvia to the European Union there has been sharp growth in the food and beverages production sector due to greater sales possibilities on the Community internal market. The value of produced products in 2005 was 740,1 million lats, which is for 42,7 million lats or 6,1% more than in the previous year. Added value of food sector to GDP in 2005 increased even faster – for 16,5% and reached 218,4 million LVL.

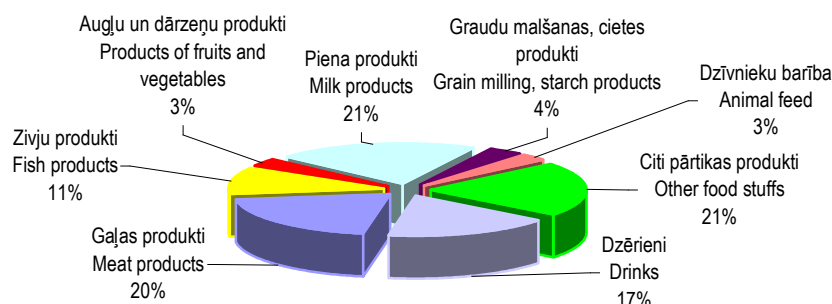

Avots: CSP
Source: CSB

7.1.attēls. Pārtikas rūpniecības pievienotās vērtības un saražotās produkcijas vērtības dinamika
Figure 7.1. Changes of the added value of food sector to the GDP and the production value

Pārtikas produktu un dzērienu ražošanas struktūra, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, nav būtiski mainījusies (7.2. attēls).

Production structure of food and beverages compared to the previous year has not changed significantly (Figure 7.2).

Avots: CSP
Source: CSB

7.2. attēls. Pārtikas produktu un dzērienu ražošanas struktūra 2005. gadā
Figure 7.2. Structure of the food products and drink production in 2005

³ Dati ir iegūti apsekojot visus sabiedriskā un privātā sektora uzņēmumus, kur rūpnieciskajā ražošanā nodarbināti 20 un vairāk cilvēku jeb kuru iepriekšējā gada apgrozījums bijis virs 300 tūkst. latu.

No kopējā saražotā pārtikas produktu daudzuma 2005. gadā eksportēja 24,3% jeb par 2,4% vairāk nekā 2004. gadā.

From the total amount of food produced in 2005 24,3% were exported or for 2,4% more than in 2004.

7.2. Pārtikas drošība un kvalitāte

Food safety and quality

Pārtikas nekaitīguma un kvalitātes valsts funkcijas nodrošināšana ir Zemkopības ministrijas kompetencē. Tā tiek īstenota ar Veterinārā un pārtikas departamenta (normatīvo aktu projektu izstrāde) un pakļautības iestādes – Pārtikas un veterinārā dienesta – visaptverošu, profesionālu, ES pamatnostādņem un prasībām atbilstošu darbību.

Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) 2005. gadā turpināja attīstīt un pilnveidot pārtikas nekaitīguma, kvalitātes un higiēnas apstākļu kontroli pārtikas aprītē atbilstoši koncepcijai „no fermas līdz galdam”, organizējot un veicot uzraudzību un kontroli divos galvenajos, savstarpēji saistītos pamatvirzienos (uzraudzības jomās) – pārtikas aprītē (valsts pārtikas aprites uzraudzība) un dzīvnieku veselībā un labturībā (valsts veterinārā uzraudzība). Lai nodrošinātu valsts uzraudzības un kontroles augstu, ES prasībām atbilstošu efektivitāti, Pārtikas un veterinārajā dienestā izveidota moderna, funkcijām un uzdevumiem atbilstoša struktūra un nodarbināti profesionāli sagatavoti darbinieki – daudzu nozaru speciālisti.

Dienestu veido Centrālais aparāts un teritoriālās struktūrvienības (rajonu un Rīgas pilsētas PVD pārvaldes), Valsts veterinārmedicīnas diagnostikas centrs (VVMDC) ar teritoriālajām laboratorijām, Sanitārā robežinspekcija.

Dienestā ir divu līmeņu valsts uzraudzības un kontroles struktūras:

1. līmenis – PVD Centrālā aparāta struktūras, kas organizē un koordinē uzraudzības un kontroles veikšanu, izstrādā uzraudzības un kontroles datu iegūšanas, uzkrāšanas un analīzes metodes un sistēmas, apkopo un analizē uzraudzības rezultātus, veic valsts uzraudzības optimizēšanas korekcijas;

2. līmenis – dienesta teritoriālās struktūrvienības - pārvaldes, kuru inspektori nodrošina uzraudzības objektu tiešu valsts uzraudzību un kontroli, veicot tajos plānveida un ārpuskārtas pārbaudes saskaņā ar PVD Centrālā aparāta izstrādātajām programmām un metodiku.

PVD valsts uzraudzības un kontroles darbības abās galvenajās uzraudzības jomās (pārtikas aprītē un veterinārajā uzraudzībā) tiek nodrošinātas ar valsts budžeta programmas 20.00.00 „Drošas, nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas aprīte” finansējumu.

Ensuring food harmlessness and quality state function is the competency of the Ministry of Agriculture. Function is implemented by the comprehensive, professional and EU basic principles and requirements meeting work of the Veterinary and Food Department (preparation of draft laws and regulations) and its subordinated institution: the Food and Veterinary Service.

Food and Veterinary Service (FVS) in 2005 continued to develop and improve the control of food harmlessness, quality and hygiene conditions in the food chain according to the concept „from the farm to table” by organising and performing surveillance and control in two major and mutually linked basic directions (fields of surveillance): food chain (surveillance of state food chain) and animal health and welfare (state veterinary surveillance). In order to ensure high efficiency of the state surveillance and control conforming with the EU requirements the Food and Veterinary Service has established a modern department with adequate functions and tasks employing professionally trained specialists with expertise in many sectors.

The Service consists of the Central Administration and local offices (district and Riga City FVS Office), State Veterinary Diagnostic Centre (SVDC) with local laboratories and the Sanitary Boarder Inspection.

The Service has 2-level state surveillance and control structural units:

1st level – departments of the Central Administration of the FVS involved in organising and co-ordinating of the surveillance and control, prepare methods and systems of surveillance and control data collection, storage and analysis, perform state surveillance optimisation corrections;

2nd level – local structural units of the Service: offices with specialists who ensure direct state surveillance and control of the surveillance objects by performing planned and extraordinary audits of the objects in accordance with the programmes and methodology prepared by the Central Administration of the FVS.

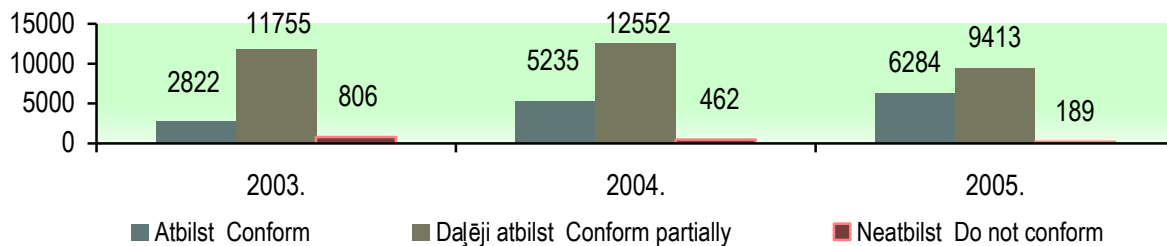
State surveillance and control activities in the two major surveillance fields (in food chain and veterinary surveillance) of the FVS are ensured with the financing from the state budget programme 20.00.00 „Circulation of safe, harmless and good quality foodstuffs”.

7.3. Valsts pārtikas aprites uzraudzība

Food chain state surveillance

2005. gadā pārtikas aprites visos tās posmos valsts uzraudzībai un kontrolei tika pakļauts 22191 uzraudzības objekts - pārtikas uzņēmums.

22191 monitoring objects (food companies) in all stages of the food chain were subjected to state surveillance and control in 2005.

Avots: Pārtikas un veterinārais dienests (PVD)
Source: Food and Veterinary service (FVS)

7.3. attēls. Pārtikas aprītes uzņēmumu higiēniskais novērtējums (skaits)

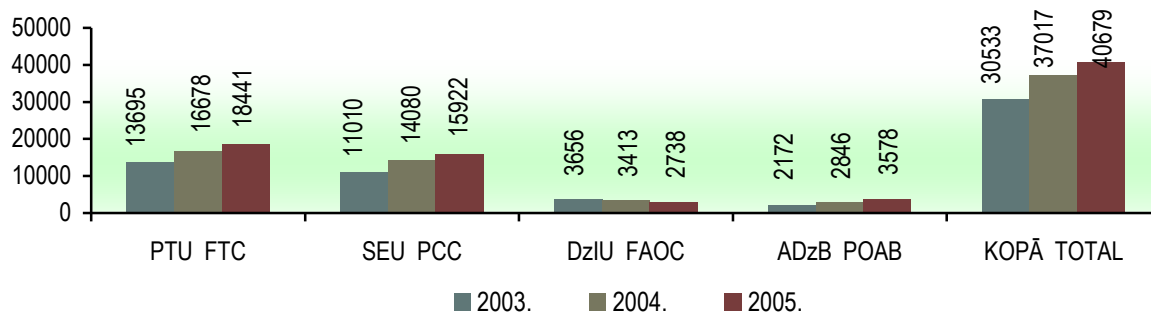
Figure 7.3. Hygienic evaluation of food chain companies (number of companies)

Pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu skaits turpināja pieaugt arī 2005. gadā un palielinājās par 3596 uzņēmumiem jeb 19,3 % (salīdzinot ar 2004. gadu). Galvenās uzņēmumu skaita dinamikas tendences nozaru griezumā:

- 1) būtiski pieaudzis uzraudzībā esošo augu izcelsmes produktu, dzērienu un bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumu skaits par 128,5 %, galvenokārt uz bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumu skaita palielināšanās rēķina (par 1830 uzņēmumiem jeb 175 %, salīdzinot ar 2004. gadu). Šāds bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumu skaita pieaugums (tieši pirmā gada saimniecībām – iesācējām) skaidrojams ar valsts atbalstu un ES maksājumiem šai nozarei, kā arī ar saimniecību iespējām konkurēt ES tirgū ar bioloģiskajiem produktiem;
- 2) turpināja pieaugt uzraudzībā esošo tirdzniecības uzņēmumu skaits (par 337 uzņēmumiem jeb 3,6 %, 2004. gadā 85 uzņēmumiem jeb par 4,1 %) un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu skaits (par 425 uzņēmumiem jeb 6,8 %, 2004. gadā par 391 uzņēmumiem jeb par 7,5 %). Augstāki pieauguma tempi reģistrēti sabiedriskās ēdināšanas sektorā. Kopumā izplatīšanas uzraudzības uzņēmumu skaita pieauguma tempi salīdzinājumā ar iepriekšējā laika posmu palielinājušies;
- 3) dzīvnieku izcelsmes pārtikas ražošanas uzņēmumu skaits samazinājies par 7 %, jo samazinājies zvejas kuģu skaits, ko ietekmēja subsīdijas par kuģu nodošanu metāllūžņos.

The number of companies involved in the food chain continued to grow also in 2005 and increased for 3596 companies or 19,3% (if compared to 2004). Main tendencies in the changes of the number of companies in different sectors are as follows:

- 1) There has been a significant increase of the number of monitored plant origin products, beverages and biological farming companies for 128,5% mainly due to the increase of the number of biological farming companies (increase for 1830 companies or 175%, if compared to 2004). Such increase of the number of biological farming companies (exactly for the first-year farms – beginners) can be explained with the state support and EU payments for this sector as well as with possibilities of the farms to compete on the EU market with their biological products;
- 2) The number of commercial companies under surveillance continued to grow (increase for 337 companies or 3,6%; in 2004: for 85 companies or 4,1%) as well as the number of public catering companies (increase for 425 companies or 6,8%; in 2004: for 391 companies or 7,5%). Higher increase has been registered in the public catering sector. In general the increase rates of the number of distribution companies have increased in comparison with the previous reporting period;
- 3) Number of companies producing animal-origin products has decreased for 7% due to the reduction of the number of fishing vessels that in turn was influenced by the subsidies for transfer of the vessels in scrap metal.

PTU – Pārtikas tirdzniecības uzņēmumi; **SEU** – Sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi; **DZIU** – Dzīvnieku izcelsmes pārtikas ražošanas uzņēmumi; **ADzB** – Augu izcelsmes, dzīvnieku un bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumi

FTC – food trade companies; **PCC** – public catering companies; **FAOC** – Food of animal origin production companies; **POAB** – plant origin, animal and biological farming companies.

Avots:PVD
Source: FVS

7.4.attēls. Pārtikas aprites uzraudzības objektos veikto pārbaūžu skaits 2003.-2005.gadā

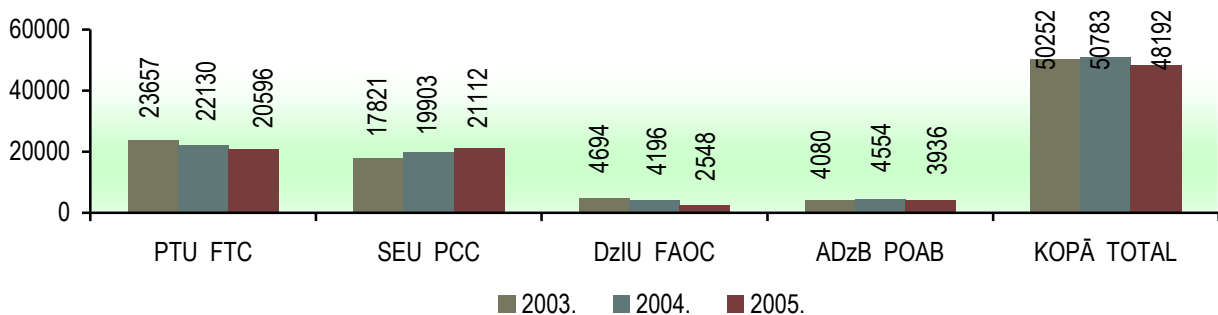
Figure 7.4. Number of inspections made in food chain surveillance objects in 2003-2005

PVD inspektori 2005. gadā ir veikuši par 3662 pārbaudēm jeb 10 % vairāk nekā 2004. gadā. Galvenās pārbaūžu skaita dinamikas tendences nozaru griezumā:

- 1) pieaugot pārtikas izplatīšanas uzraudzības objektu skaitam, pieaudzis pārbaūžu skaits kopā par 11,7 % (3605 pārbaudes vairāk), t.sk. sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumos par 13,1 % (1842 pārbaudes), tirdzniecības uzņēmumos par 10,6 % (1763 pārbaudes). Palielinājies gan plānveida, gan ārpuskārtas kopējais pārbaūžu skaits, it īpaši tirdzniecības uzņēmumos patērētāju sūdzību dēļ;
- 2) salīdzinot ar 2004. gadu, augu izcelsmes produktu, dzērienu un biškopības produktu un bioloģiskās lauksaimniecības ražošanas uzņēmumos 2005. gadā veikto pārbaūžu skaits palielinājies par 27,4 %, bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumos – par 42,8 %. Bioloģiskās lauksaimniecības jomā pārbaūžu mērķis ir pārbaudīt kontroles institūciju darba objektivitāti un efektivitāti. Pārbaudes tiek plānotas 10 % uzņēmumu, tādēļ, lai gan uzņēmumu skaits ir gandrīz dubultojies, pārbaūžu skaits atbilst plānotajam;
- 3) dzīvnieku izcelsmes pārtikas ražošanas uzņēmumu pārbaūžu skaits pārskata periodā samazinājies par 19,7 % :
 - a) uz uzņēmumu skaita samazināšanās rēķina;
 - b) uz pārejas perioda uzņēmumu samazinājuma rēķina (2004. -96, bet 2005. – 9).

Inspectors of the FVS in 2005 have made for 3662 inspections or 10% more than in 2004. The main changes of the number of inspections in different sectors are:

- 1) Due to the increasing number of the monitored food distribution companies the total number of inspections have increased for 11,7% (for 3605 inspections more), including public catering companies for more than 13,1% (1842 inspections), trade companies for more 10,6% (1763 inspections). Both the number of planned and extraordinary inspections has increased, particularly in trade companies due to complaints from consumers;
- 2) Comparing with 2004, the number of made inspections in plant-origin, beverages and beekeeping and biological farming companies in 2005 has increased for 27,4%, in biological farming companies for 42,8%. the aim of inspections in the biological farming is to examine the impartiality and efficiency of the work of control institutions. Inspections are planned to be made in 10% of the companies, therefore, although the number of companies has almost doubled, the number of inspections comply with the planned amount;
- 3) Number of inspections made at food of animal-origin production companies has decreased for 19,7% during the reporting period:
 - a) Due to the decreasing number of such companies;
 - b) Due to the decreasing number of companies in transition period (in 2004 – 96, but in 2005 – 9).

PTU – Pārtikas tirdzniecības uzņēmumi; **SEU** – Sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi; **DZIU** – Dzīvnieku izcelsmes pārtikas ražošanas uzņēmumi; **ADzB** – Augu izcelsmes, dzīvnieku un bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumi

FTC – food trade companies; **PCC** – public catering companies; **FAOC** – Food of animal origin production companies; **POAB** – plant origin, animal and biological farming companies.

Avots: PVD
Source: FVS

7.5.attēls. Pārtikas uzņēmumos konstatēto neatbilstību (pārkāpumu) skaits 2003.-2005.gadā

Figure 7.5. Number of non-compliances (offences) stated in food companies in 2003-2005

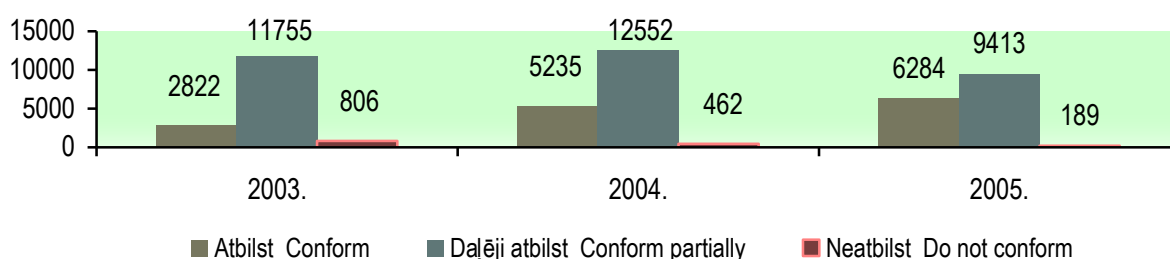
2005. gadā, salīdzinot ar iepriekšējiem pārskata periodiem, pirmo reizi ir samazinājies konstatēto neatbilstību skaits pārtikas aprītē iesaistītajos uzņēmumos par 5 % (salīdzinot ar 2004. gadu):

- 1) pārtikas izplatīšanas uzņēmumos konstatēto

In 2005 compared to previous reporting periods the number of stated non-compliances in companies operating in food chain sector has decreased for the first time for 5% (if compared to 2004):

- 1) Total number of stated offences in food distribution

- neatbilstību skaits kopumā samazinājies par 0,8 %, t.sk. tirdzniecības uzņēmumos par 6,9 %. Savukārt pieaudzis konstatēto neatbilstību skaits sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumos par 6,1 %;
- 2) uzraudzībā esošo augu izcelsmes produktu, dzērienu un biškopības produktu un bioloģiskās lauksaimniecības ražošanas uzņēmumos konstatēto neatbilstību skaits ir samazinājies par 13,7 %. Jāsecina, ka pārtikas ražošanas uzņēmumos arvien vairāk ievēro normatīvo aktu un higiēnas prasības;
- 3) dzīvnieku izcelsmes pārtikas ražošanas uzņēmumos konstatēto neatbilstību skaits pārskata periodā samazinājies par 39 %. Neatbilstību samazinājums saistāms ar to, ka tika pabeigta uzņēmumu atzišana.
- 2) Number of stated offences in plant-origin, beverages and beekeeping and biological farming production companies has decreased for 13,7%. it must be concluded that requirements of laws and regulations and of hygiene at the food production companies are met more frequently;
- 3) The number of stated non-compliances during the reporting period in food of animal-origin production companies has decreased for 39%. Such reduction of the number of offences is related to the fact that accreditation of the companies has been completed.

Avots: PVD
Source: FVS

7.6.attēls. Pārtikas aprites uzņēmumu higiēniskais novērtējums (skaits) 2003.-2005.gadā
Figure 7.6. Hygienic assessment (quantitative) of food chain companies in 2003-2005

2005. gadā 6284 uzņēmumi novērtēti kā pilnībā atbilstoši higiēnas prasībām, un tas ir par 1049 uzņēmumiem jeb 20 % vairāk nekā 2004. gadā. Atbilstošie uzņēmumi veido 39% no visiem novērtētajiem uzņēmumiem.

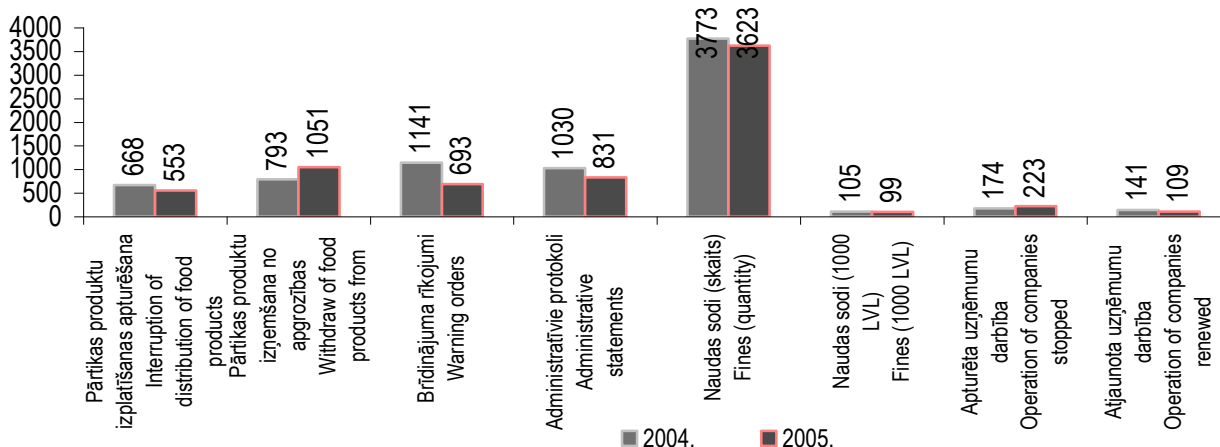
Joprojām lielākā grupa ir higiēnas prasībām daļēji atbilstoši uzņēmumi – 60% no visiem novērtētajiem uzņēmumiem (2004.gadā attiecīgi 68%). Daļēji atbilstošo uzņēmumu skaits, salīdzinot ar 2004.gadu, ir samazinājies par 3139 uzņēmumiem jeb 25%.

Kā higiēnas prasībām neatbilstoši ir novērtēti 189 uzņēmumi jeb 1%. Neatbilstošo uzņēmumu skaits, salīdzinot ar 2004.gadu, ir samazinājies par 273 uzņēmumiem jeb 59%.

6284 companies in 2005 have been assessed as fully compliant to the hygiene requirements and it is for 1049 companies or 20% more than in 2004. The respective companies comprise 39% of all assessed companies.

Still the largest group is the companies partially complying with the hygiene requirements - 60% of all assessed companies (in 2004 - 68% respectively). The number of partially complying companies, if compared to 2004, has decreased for 3139 companies or 25%.

189 companies or 1% have been assessed as non-compliant with the hygiene requirements. Number of non-compliant companies, if compared to 2004, has decreased for 273 companies or 59%.

Avots: PVD
Source: FVS

7.7.attēls. Pārtikas aprites uzņēmumu higiēniskais novērtējums (skaits) 2003.-2005.gadā
Figure 7.7. Sanitary assessment (quantitative) of food industry companies in 2003-2005

2005.gadā, salīdzinot ar 2004.gadu, piemēroto administratīvo sankciju skaits ir samazinājies:

- 1) apturot pārtikas produktu izplatīšanu – par 17%;
- 2) sastādot brīdinājuma rīkojumus – par 39%;
- 3) sastādot administratīvos protokolus – par 19%;
- 4) piemērojot naudas sodus – par 4%, iekasētā naudas sodu summa samazinājusies – par 6%.

Piemēroto administratīvo sankciju skaits ir palielinājies:

- 1) izņemot pārtikas produktus no apgrozības – par 32%;
- 2) apturot uzņēmumu darbību – par 28%.

When compared with 2004 there is a decrease in the number of administrative penalties imposed in 2005:

- 1) Suspension of operation in the field of foodstuff distribution – by 17%;
- 2) Issued warnings – by 39%;
- 3) Administrative reports – by 19%;
- 4) Monetary fines – by 4%, total amount of collected monetary fines – by 6%.

There is an increase in the number of administrative penalties in terms of the following sanctions:

- 1) Confiscation of foodstuffs – by 32%;
- 2) Suspension of company's operation – by 28%.

7.1.tabula
Table 7.1.

Pārtikas uzņēmumu atzišanas kvantitatīvie rādītāji (uz 2006. gada 1. janvāri)
Quantity of the approved food companies (as at 1 January 2006)

Nozare Branch	Atzīti uzņēmumi Approved companies	Uzņēmumi, kam piešķirts pagaidu atzišanas numurs Companies with temporary approval number	Pārejas perioda uzņēmumi Companies in transition
Dzīvnieku izcelsmes produktu ražošanas uzņēmumi Companies producing goods of animal origin	442	7	-
Gaļas ieguve un pārstrāde, t.sk.: Production and processing of meat, including:	210	4	-
Lieljaudas high capacity	53	1	-
mazjaudas low capacity	157	3	-
Zvejas produktu apstrāde, t.sk.: Processing of fish products, including:	121	2	-
apstrādes uzņēmumi processing companies	109	2	-
apstrādes un saldētājkuģi processing and factory ships	12	-	-
Piena savākšana un pārstrāde, t.sk.: Collection and processing of milk, including:	60	-	-
savāktuves collecting companies	12	-	-
pārstrādes uzņēmums processing companies	48	-	-
Olu šķīrošana un pārstrāde, t.sk.: Sorting and processing of eggs, including:	18	-	-
olu šķīrošana sorting of eggs	16	-	-
olu produktu ražošana production of egg products	2	-	-
Specifisko un pārtikā neizmantojamo produktu apstrāde, pārstrāde un uzglabāšana Treatment, processing and storage of specific and non-food products	33	1	-
Augu izcelsmes produktu ražošanas un iepakojšanas uzņēmumi	455	19	-

Companies producing and packing goods of plant origin

Augļu un dārzeņu apstrāde, pārstrāde un iepakošana <i>Treatment, processing and packing of fruit and vegetables</i>	94	5	-
Taukvielu un augu eļļu ražošana un iepakošana <i>Production and packing of fats and vegetable oils</i>	9	-	-
Maizes un miltu izstrādājumu ražošana <i>Bread and breadstuff production</i>	231	7	-
Cukura un tā produktu ražošana un iepakošana <i>Production and packing of sugar and related products</i>	14	1	-
Jaukto produktu ražošana un iepakošana <i>Production and packing of mixed products</i>	58	3	-
Dzērienu un dzeramā ūdens ražošana un iepakošana <i>Production and packing of beverages and potable water</i>	41	1	-
Medus iepakošana <i>Packing of honey</i>	8	1	-
Produktu uzglabāšanas un vairumtirdzniecības uzņēmumi <i>Storage and wholesale companies</i>	507	17	-
Noliktavas <i>Warehouses</i>	391	11	-
Saldētavas <i>Refrigerators</i>	50	2	-
Muitas noliktavas un noliktavas brīvajā zonā <i>Customs warehouses and free zone warehouses</i>	66	4	-
Kopā Total	1404	43	-

Avots: PVD
Source: FVS

2005. gadā PVD izstrādāja un realizēja pārtikas laboratoriskās kontroles programmas (16 programmas, noņemti 13123 paraugi, veikti 36430 laboratoriskie izmeklējumi).

In 2005 FVS (Food and Veterinary Service) has developed and implemented several laboratorial food control programmes (16 programmes implemented, 13123 samples taken, 36430 laboratorial tests performed).

7.4. Valsts veterinārā uzraudzība *Public Veterinary Surveillance*

Visaptverošas un efektīvas valsts veterinārās uzraudzības nodrošināšana ir valsts budžeta programmas "Drošas, nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas aprīte" ļoti svarīgs un būtisks komponents. Tiek uzskatīts, ka pasaules valstu tirdznieciskajās un ekonomiskajās, kā arī iedzīvotāju veselības nodrošināšanas interesēs dzīvnieku veselība ir viens no svarīgākajiem priekšnoteikumiem drošas un cilvēku veselībai nekaitīgas dzīvnieku izcelsmes pārtikas ieguvei.

Valsts veterināro uzraudzību 2005. gadā raksturo šādi rezultāti:

- 1) PVD ir veicis valsts uzraudzību un kontroli dzīvnieku veselībā un labturībā, dzīvnieku barības un veterināro zāļu aprītē vairāk kā 80 tūkst. uzraudzības objektos, izdarot 23499 plānveida un ārupskārtas pārbaudes, t.sk. 14362 dzīvnieku novietnēs;

Ensuring of comprehensive and efficient state veterinary surveillance is a significant and indispensable component of the state budget programme "Circulation of safe, harmless and good quality foodstuffs". It is stated that the animal health is one of the most important prerequisites in the production of safe and harmless foodstuffs of animal origin in the interests of international trade, economy and public health.

State veterinary surveillance in 2005 is characterised by the following results:

- 1) FVS has performed state surveillance and control measures as to the animal health and welfare, circulation of animal feed and veterinary medications in more than 80 000 objects and performed 23499 planned and extraordinary inspections, including 14362 in animal farms;

7.2.tabula
Table 7.2.

Veterinārās uzraudzības objektu skaits *Number of the objects under the veterinary monitoring*

Veterinārās uzraudzības objekti <i>Objects under the veterinary monitoring</i>	2003.	2004.	2005.	2005./2004., %
Lauksaimniecības dzīvnieku novietnes <i>Agricultural cattle sheds</i>	86400	81765	76234	-6,8
Veterināro zāļu ražošana, izplatīšana, lietošana <i>Production, distribution and utilization of the veterinary medicine</i>	608	1282	910	-29,0
Dzīvnieku barības ražošana, izplatīšana <i>Production and distribution of feed</i>	4086	3268	3385	3,6
Kopā Total	91094	86315	80529	-6,7

Veterinārās uzraudzības objektos veikto pārbaūžu skaits
Number of reviews performed at the objects under the veterinary monitoring

Veterinārās uzraudzības objekti <i>Objects under the veterinary monitoring</i>	2003.	2004.	2005.	2005./2004., %
Lauksaimniecības dzīvnieku novietnes <i>Agricultural cattle sheds</i>	22629	23627	14362	-39,2
Veterināro zāļu ražošana, izplatīšana, lietošana <i>Production, distribution and utilization of the veterinary medicine</i>	1601	2353	1490	-36,7
Dzīvnieku barības ražošana, izplatīšana <i>Production and distribution of feed</i>	7265	7350	4839	-34,2
Kopā <i>Total</i>	31495	33330	20691	-37,9

2) tika veiktas 1590 dzīvnieku novietņu pārbaudes piena higiēnas apstākļu novērtēšanā, lai piedalītos programmā "Standartu sasniegšana", kā arī veikti 1443 dažādu objektu, tajā skaitā, sūdzību pārbaudes par dzīvnieku aizsardzību; 3) svarīgākā no tām ir trakumsērgas apkarošanas un monitoringa programmas apguve. Jāuzsver, ka, izpildot šo programmu, pirmoreiz Kurzemē un Zemgalē sadarbībā ar NBS tika veiktas divas orālās vakcinācijas kampaņas – pavasara un rudens, tādējādi nodrošinot vienmērīgu vakcīnas izvietojumu valsts teritorijā. Apgūtā pieredze liecina, ka ir nepieciešamas paplašināt vakcinācijas teritoriju pa visu valsti; 4) veicot TSE/GSE kontroles programmas govīm, aitām un kazām, tika izdarīti 37 046 izmeklējumi ar negatīviem rezultātiem, tādējādi nostiprinot no TSE brīvas valsts statusu, kā arī ļaujot turpināt dzīvnieku izcelsmes produktu eksportu; 5) izlases veidā izraudzītām 100 aitām noteikta rezistence pret TSE. Vairāk kā 50% no izmeklētajiem dzīvniekiem konstatēti genotipi, kas ir rezistenti pret TSE; 6) govju enzootiskās leikozes programmas un apkarošanas programmas izpildes laikā tika veikti seroloģiskie izmeklējumi – gan asins serumā, gan pienā, tādējādi ne tikai ļaujot apgūt jaunākās laboratorijas izmeklēšanas metodes, bet būtiski ekonomējot līdzekļus. Kopumā izmeklēti 134 001 dzīvnieku asins seruma paraugi un 58 366 dzīvnieku piena paraugi. Izmeklējumi ir jāturpina, lai Latvija iegūtu no govju enzootiskās leikozes brīvas valsts statusu; 7) tika veiktas savlaicīgas un visaptverošas darbības dzīvnieku infekcijas slimību diagnostikā un to iespējamo uzliesmojumu profilaksē valsts teritorijā; 8) veikti 676985 valsts uzraudzības diagnostiskie izmeklējumi, tajā skaitā 242883 seroloģiskie izmeklējumi, 46307 virusoloģiskie izmeklējumi, 36963 izmeklējumi uz govju sūkļveida encefalopātiju (BSE), 83 izmeklējumi uz <i>Skrēpi</i> slimību aitām un kazām. 328130 dzīvniekiem veikta tuberkulozes alergiskā diagnostika, kā arī veikti 5038 epizootiskā fona izmeklējumi uz sevišķi bīstamām (A un B grupas) infekcijas slimībām.	2) 1590 controls have been performed in animal farms as to the sanitary conditions of dairy production, in order to take part in the programme „Towards the standards”, in addition 1443 different objects have been checked, including verification of complaints as to the animal protection; 3) The most important part of the state veterinary surveillance is eradication of rabies and implementation of the monitoring programme. It must be pointed out that within the framework of this programme for the first time two (in spring and autumn) oral vaccination campaigns have been carried out in Kurzeme and Zemgale in cooperation with National Armed Forces (NAF), thus ensuring even distribution of vaccine throughout the state; 4) TSE/BSE control programme in cows, sheep and goats comprised 37 046 tests all showing negative results, thus securing Latvia the status of TSE – free country and allowing to continue exportation of products of animal origin; 5) Random tests performed on 100 sheep showed TSE resistance. More than 50% of the tested animals showed genotypes that are TSE resistant; 6) Serological testing of blood and milk has been performed during the enzootic bovine leucosis programme and during the implementation of eradication programme, thus allowing not only the use of the most up-to-date methods, but also significantly reducing the costs. Total of 134 001 animal blood serum tests and 58 366 milk tests have been made. Examinations have to be carried on in order for Latvia to acquire the status of enzootic bovine leucosis – free country; 7) Timely and comprehensive measures have been taken for diagnostics of animal infectious diseases and prevention of potential outbreaks in the territory of Latvia; 8) 676985 state surveillance diagnostic tests have been performed, including 242883 serologic tests, 46307 virological tests, 36963 BSE tests, 83 scrapie tests in sheep and goats. Tuberculosis allergic diagnostics has been performed on 328130 animals, as well as 5038 enzootic background tests on dangerous infectious diseases (A and B type);

Diagnostisko izmeklējumu skaits

Gads Year	Diagnostiskie izmeklējumi kopā <i>Diagnostic examinations in total</i>	dzīvnieku tuberkulīnizācija <i>tuberculosis of animals</i>	Diagnostisko izmeklējumu skaitā <i>Number of the Diagnostic Examinations</i>				epizootiskā fona izmeklējumi uz sevišķi bīstamām slimībām <i>examinations of the epizootic for especially dangerous diseases</i>
			seroloģiskie izmeklējumi <i>serologic examinations</i>	virusoloģiskie izmeklējumi <i>virology examinations</i>	seroloģisko un virusoloģisko izmeklējumu skaitā <i>In the number of the serologic and virology examinations :</i>		
					govju sūklveida encefalopātija <i>spongiform encephalopathy of cows</i>	skrēpi slimība aitām, kazām <i>skrepi disease of sheep and goats</i>	
2003.	902944	309329	566371	11819	6126	4	6550
2004.	584157	205823	244314	33255	29576	38	4943
2005.	676985	328130	242883	46307	36963	83	5038

Avots: PVD
Source: FVS

- 9) veiktie pasākumi, 2005. gadā valstī nodrošināja stabilu epizootisko situāciju un Latvijai labvēlīgas teritorijas statusu saimnieciskajām un tirdzniecības aktivitātēm.
- 9) The measures taken in 2005 have ensured a stable enzootic situation in our country and granted Latvia the status of a territory favourable for business and trade activities.

Kopsavilkums Summary

Pārtikas aprites valsts uzraudzības pilnveidošana atbilstoši Eiropas Savienības prasībām un pamatnostādņēm, veicot uzraudzības objektu – pārtikas uzņēmumu – reģistrāciju, sagatavošanu atbilstībai ES prasībām un atzīšanu, kā arī izstrādājot un ieviešot pārtikas uzņēmumu valsts uzraudzības programmas. Šo PVD darbību rezultāts – Latvijas Republikai iestājoties ES (01.05.2004.), tika nodrošināta sekmīga mūsu pārtikas uzņēmumu un pārtikas aprites kā sociāli ekonomiska procesa iekļaušanās ES kopējā telpā. Tika panākts būtisks iedzīvotāju saslimstības samazinājums ar pārtikas (vai nosacīti – pārtikas) izraisītajām slimībām;

Izstrādāta un ieviesta dzīvnieku veselības un labturības valsts uzraudzības sistēma ar dzīvnieku infekcijas slimību profilakses un apkarošanas programmām un rīcības plāniem, kas sekmēja Latvijas valsts teritorijas aizsargāšanu no šo slimību ievazāšanas un izplatīšanas un valsts labvēlības statusa nodrošināšanu tirdznieciskajām un lauksaimnieciskajām aktivitātēm. Šis PVD darbības aspekts saņēma pozitīvu valsts veterinārās uzraudzības novērtējumu ES un starptautiskajās veterinārajās organizācijās – O.I.E. (Starptautiskajā Epizootiju birojā);

Tika turpināta un pilnveidota dienesta speciālistu profesionālā apmācība un materiāli tehniskās bāzes pilnveidošana un modernizācija, tādējādi nodrošinot profesionālu valsts uzraudzību visās dienestam deleģētajās valsts uzraudzības jomās.

The state surveillance of food chain has been improved in accordance with the European Union requirements and basic principles by means of registering, preparing to meet the EU requirements and approving of the objects of surveillance, namely, food production companies, and by implementing state surveillance programmes as to the food production companies. In the result of these measures taken by the FVS, the Republic of Latvia upon its accession to the EU (01.05.2004.) ensured successful incorporation of domestic food producing companies in the common social and economic space of the EU. Significant decrease in food-induced (or conditionally food-induced) human morbidity rate has been achieved;

State surveillance system for animal health and welfare, including animal infectious diseases prevention and eradication programmes and action plans, which contributed to protection of the territory of the Republic of Latvia from introducing and spreading of the said diseases and securing the status of country favourable for trade and agricultural activities. This branch of FVS activities has been approved by the EU and international veterinary organisations, namely, OIE;

Professional training of experts has been continued and improved along with modernisation and enhancement of equipment, thus ensuring professional performance of all the state surveillance functions falling within the competence of FVS.

8. Ārējās tirdzniecība *External Trade*

8.1. Starptautiskās tirdzniecības līgumi *International Trade Agreements*

Pēc 2004.gada 1.maija līdz ar iestāšanos Eiropas Savienībā uz Latviju attiecas ES veidotā ārējās tirdzniecības politika un brīva preču kustība Eiropas Savienības iekšējā tirgū. Tādējādi Latvijas uzņēmēji var realizēt savu produkciju bez jebkādiem kvantitatīviem un tarifu ierobežojumiem 24 Eiropas Savienības dalībvalstīs. ES ārējās tirdzniecības politika tiek veidota pēc vienotiem principiem, un sarunu vešanu par tirdzniecības jautājumiem ar trešajām valstīm, t.sk. par starptautisko tirdzniecības līgumu slēgšanu ES 25 dalībvalstu vārdā ES dalībvalstis ir deleģējušas Eiropas Komisijai ar mērķi ne tikai veicināt ES ārējās tirdzniecības un ekonomisko attīstību, bet arī veicināt ilgspējīgu ekonomisko attīstību pasaules mērogā, integrējot daudzās valstis pasaules tirdzniecībā.

Eiropas Savienības ārējās tirdzniecības politika tiek attīstīta vienlaicīgi trijās dimensijās – vienpusējā, divpusējā un daudzpusējā.

Vienpusējie ES piemērotie tirdzniecības pasākumi tiek realizēti, piemērojot vispārējo priekšrocību sistēmu (VPS) un tarifu atlikšanas pasākumus nolūkā palīdzēt jaunattīstības valstīm un valstīm ar pārejas ekonomiku izmantot globalizācijas priekšrocības.

ES jau kopš 1971.gada piešķir tirdzniecības atvieglojumus attīstības valstīm VPS shēmas ietvaros, lai veicinātu nabadzības izskaušanu un šo valstu ilgspējīgu attīstību. Ar 2005.gada 27.jūnija Padomes regulu Nr.980/2005 tika ieviesta jauna VPS shēmas piemērošanas kārtība, kura tiks piemērota laikposmā no 2006.gada līdz 2015.gadam. Eiropas Savienības VPS paredz priekšrocību sistēmu ar trim režīmiem: vispārējs VPS režīms, īpašs veicināšanas režīms ilgspējīgai attīstībai un labai pārvaldībai (VPS+) un īpašais režīms vismazāk attīstītajām valstīm. Tarifu atvieglojumi ir paredzēti samazināta vai atcelta tarifa veidā atkarībā no piemērotā pasākumu veida un produkta jutīguma. VPS režīmu saskaņā ar regulas Nr.980/2005 I pielikumu piemēro 178 pasaules valstu un teritoriju izcelsmes noteiktiem produktiem, tai skaitā uz NVS valstīm.

ES saskaņā ar Kopienas dibināšanas līguma 27.pantu vienpusēji piemēro muitas nodokļa atlikšanas pasākumus, lai sniegtu Kopienas uzņēmumiem iespēju izmantot izejvielas, nepabeigtas preces vai sastāvdaļas, kas nav pieejamas ES teritorijā. Muitas nodokļa atlikšanas pasākumi tiek piemēroti samazināta tarifa vai tarifu kvotu veidā un tiek pārskatīti divas reizes gadā. Attiecībā uz zivju un lauksaimniecības produktiem muitas nodokļa atlikšanas pasākumi tiek piemēroti tikai atsevišķu saldētu zivju veidiem, īslaicīgai uzglabāšanai paredzētiem atsevišķiem dārzeņiem un augļiem, atsevišķiem tabakas veidiem.

Divpusējā sadarbība

Latvijai ir kļuvuši saistoši ES noslēgtie ekonomiskās sadarbības līgumi un preferenciālās tirdzniecības līgumi ar 121 valsti, kuri paredz vislielākās

After accession to the European Union in 1 May 2004 the EU external trade policy and free movement of goods within the European market apply to Latvia. Thus Latvian companies are able to sell their products without any quantitative and tariff restrictions in the rest of the 24 European Union Member States. The EU external trade policy is based on common principles and the 25 EU Member States have entrusted the European Commission to represent them in negotiations with third countries including conclusion of international trade agreements in order not only to foster the development of the EU external trade and economy, but also to ensure sustainable economical growth in the context of global trade by means of integrating many countries in world trade processes.

The European Union external trade policy is simultaneously developed in three dimensions – unilateral, bilateral and multilateral.

Unilateral trade measures applied by the EU are implemented by means of the Generalised system of preferences (GSP) and tariff suspension measures in order to assist the developing and transition countries to benefit from globalisation.

The EU is granting trade preferences to developing countries within the framework of GSP already since 1971 in order to eradicate poverty and to contribute to sustainable development of the countries. Council Regulation No 980/2005 of 27 June 2005 provides for implementation of the new GSP scheme which will be applied during the period 2005 – 2015. The European Union GSP comprises three types of preferences: common GSP regime, special GSP regime fostering sustainable development and good management practice (GSP+) and a special GSP regime specifically designed for the least developed countries. Tariff preferences depending on the type of the applied measures and sensitivity of products include application of either reduced tariffs or abolition of tariffs. In accordance with Annex I of the Regulation No 980/2005 the GSP regime is applied to certain products originating from 178 world's countries, including CIS countries.

In accordance with Article 27 of Treaty Establishing the European Community, customs duty suspension measures are applied unilaterally thus enabling the Community producers businesses to use raw materials, unfinished goods or component parts which are not available in the territory of the EU. The customs duty suspensions measures are applied in the form of reduced tariff or tariff quota and are revised twice a year. As to the fishery and agricultural products, customs duty suspension measures are applied only to certain types of frozen fish, certain fruit and vegetables in temporary storage and certain types of tobacco.

Bilateral co-operation

labvēlības režīmu un īpašus tirdzniecības atvieglojumus savstarpējā tirdzniecībā, t. sk. preferenciālie tirdzniecības līgumi ar Eiropas Brīvās Tirdzniecības asociācijas (EBTA) valstīm, Dienvidāfriku, Vidusjūras valstīm (EuroMed), Dienvidamerikas valstīm (Meksiku un Čīli), ekonomiskās sadarbības līgumi ar Āfrikas, Karību un Klusā okeāna valstīm (ĀKK), muitas ūnija ar Turciju, Andoru, Sanmarīno, partnerattiecību un sadarbības līgumi ar Krieviju, Ukrainu, Uzbekistānu u.c.

Lai pēc ES paplašināšanās tiktu saglabāta ES jauno dalībvalstu un trešo valstu tirdzniecības plūsma, ES noslēgto līgumu ietvaros ar atsevišķām Vidusjūras reģiona valstīm (Jordānija) 2005.gadā tika noslēgtas sarunas par papildus atvieglojumiem tirdzniecībā ar lauksaimniecības produktiem, kā arī spēkā stājās ES un Alžīrijas Asociācijas līgums, kas paredz abpusējus tirdzniecības atvieglojumus. 2005.gada nogalē ES noslēdza sarunas ar Islandi par lauksaimniecības produktu divpusējās tirdzniecības lielāku liberalizāciju. Savukārt 2005.gadā tika uzsāktas sarunas ar Kanādu par tirdzniecības un investīciju stiprināšanas līgumu, sarunas ar ASV par līgumu vēstuļu apmaiņas veidā par tirdzniecības atvieglojumu izmaiņām, kā arī 2005.gadā tika uzsāktas sarunas ar divām Rietumbalkānu valstīm - Bosniju un Hercegovinu un Serbiju un Melnkalni - par stabilizācijas un asociācijas līguma noslēgšanu.

Daudzpusējā dimensija – dalība PTO

2005.gadā joprojām turpinājās Pasaules Tirdzniecības organizācijas (turpmāk - PTO) dalībvalstu ministru konferencē Dohā 2001.gada novembrī aizsāktās attīstības raunda sarunas, tai skaitā lauksaimniecības politiku reformu sarunas.

Kopš 2004.gada 1.augusta vienošanās par sarunu „Ietvaru dokumentu” ir notikusi dalībvalstu viedokļu saplūšana, lai veicinātu Dohas ministru deklarācijā nosprausto attīstības raunda mērķu sasniegšanu.

Tomēr PTO dalībvalstu ministru konferencē 2005.gada decembrī Honkongā netika panākta vienošanās par konkrētām lauksaimniecības politiku reformu modalitātēm, nospraužot beigu termiņu sarunu modalitāšu izstrādei 2006.gada 30.aprīli.

Taču Honkongas ministru konferencē nospraustais mērķis – vienošanās par sarunu modalitātēm – līdz šī gada 30.aprīlim netika sasniegts.

Tādēļ noteikts jauns sarunu beigu datums – 2006.gada jūlija beigās. Lauksaimniecības komitejas vadītājs uzsver, ka, lai tas tiktu panākts, modalitāšu projektam jābūt gatavam jau jūnijā.

1. Iekšējais atbalsts

Dohas ministru deklarācija noteica, ka sarunu mērķis ir panākt būtisku tirgu kropļojošā iekšējā atbalsta samazinājumu un stiprināt atbalsta noteikumus un īpašās saistības.

1.1. Vispārējais kopējais samazināmais tirgus kropļojošais iekšējais atbalsts (overall trade distorting support) - veido kopējais tirgus kropļojošais atbalsts, plus atļautais *de minimis* (atbalsta apjoms, kas nepārsniedz 5% no produkta ražošanas vērtības) un zilās kastes maksājumu līmenis (tiešie maksājumi ražošanas ierobežošanai).

PTO dalībvalstis ir vienojušās, ka kopējais samazināmais iekšējais atbalsts tiks samazināts pēc trīs joslu pieejas ar augstāko lineāro samazinājumu

Latvia is committed to the EU economical cooperation agreements and preferential trade agreements with 121 country; the agreements provide for most favoured nation MFN regime and special trade preferences in mutual trade, including preferential trade agreements with European Free Trade Association (EFTA) countries, South Africa, Mediterranean countries (Euro Med), South American countries (Mexico and Chile) economical cooperation agreements with African, Caribbean and Pacific (ACP) countries, customs union with Turkey, Andorra, San Marino, as well as partnership and cooperation agreements with Russia, Ukraine, Uzbekistan etc.

In order to retain trade levels between the new member states and third countries after enlargement of the EU, negotiations about additional preferences in trade of agricultural products with certain Mediterranean countries (Jordan) have been completed in 2005 within the framework of already concluded agreements, besides, Association agreement between the EU and Algeria which provides for mutual trade preferences has come into force. In the end of 2005 EU had concluded negotiations with Iceland about further liberalisation of the bilateral trade in agricultural products. Negotiations concerning agreement on strengthening of trade and investment with Canada have been initiated, as well as on agreement in the form of exchange of letters with the USA concerning amendments of trade concessions. In the same year negotiations with two Western Balkan countries - Bosnia and Herzegovina and Serbia and Montenegro – on conclusion of stabilisation and association agreement have been started.

Multilateral dimension - membership in the WTO

In 2005 there was a continuation of World Trade Organisation's (WTO) member states' Doha development negotiations round initiated in 2001, including discussions on agricultural policy reforms.

Since agreement on negotiations' „Framework Document” of 1 August 2004, member states have merged their opinions in order to achieve the goals set forth in the Doha development declaration adopted by the ministers.

However, ministers of the WTO member states did not reach agreement on particular modalities of agricultural policy reforms during their 2005 conference held in Hong Kong, setting the term for developing final negotiations modalities on 30 April 2006.

Nevertheless, this aim set at the Hong Kong conference has not been reached by 30 April 2006.

Therefore a new term, namely end of July 2006 has been adopted. The Chairman of the agriculture committee points out that in order to meet the set term it is required to complete the draft modalities by June.

1. Domestic support

According to the Doha declaration the aim of the negotiations is to achieve substantial decrease of domestic support measures which contribute to market distortion and to strengthen the terms and conditions as to support measures and special obligations.

1.1. Overall trade distorting support to be reduced is constituted of total trade distorting support plus allowed *de minimis* (amount of support that does not exceed 5% of a product's production value) and Blue Box payment level

augstākajās joslās. Taču joprojām dalībvalstīm jāvienojas par konkrētu samazinājuma koeficientu katrā joslā, bāzes periodu un ieviešanas periodu, par pieeju attīstības valstīm un uzraudzību.

2004.gada 1.augusta „letvara dokumentā” panāktā vienošanās:

- tiks samazināts saskaņā ar joslu formulu;
- iekšējais atbalsts ieviešanas periodā nepārsniegs 80% no beigu saistītā kopējā tirgu kroplojošā atbalsta, plus atļautā *de minimis* un zilās kastes līmeņa summas.

Panāktais progress līdz 2006.gada 30.aprīlim:

- samazinājums tiks veikts trīs joslās;
- joslu sliekšņi noteikti miljardos USD 0-10; 10-60; > 60. Tādējādi ES varētu būt joslā ar augstāko samazinājumu, ASV un Japāna vidējā, savukārt pārējās attīstītās valstis joslā ar zemāko samazinājumu;
- attīstības valstis joslā ar zemāko samazinājumu vai atsevišķā joslā;
- dalībvalstu priekšlikumi samazinājumam joslās šobrīd ir: augstākajā joslā 70-80%, vidējā 53-75% un zemākajā 31-70%.

(direct payments for limiting production).

WTO member states have agreed to reduce the total domestic support by adopting three level approach, where the highest levels are subject to greater reductions. However the member states still have to agree on particular reduction rate in each level, base period and implementation period, approach for developing economies and monitoring measures.

Agreement reached in the „Framework Document” of 1 August 2004:

- reductions will be implemented according to the 3 band formule;
- domestic support during the period of implementation will not exceed 80% of aggregate trade distorting support plus allowed *de minimis* and blue box level.

Progress until 30 April 2006:

- Reduction will be implemented in 3 bands;
- Thresholds of bands have been determined in terms of billions USD 0-10; 10-60; > 60. Thus EU falls within the level of greatest reductions, USA and Japan in the intermediate level, while the rest of developed countries fall into the level of lowest reduction rate;
- The developing countries would fall into the lowest bands or should be assigned a special band;
- Current proposals as to the reduction rates in each band the following: highest level - 70-80%, intermediate level - 53-75% and the lowest level - 31-70%.

8.1. tabula
Table 8.1.

Vispārējais kopējais samazināmais tirgus kroplojošais iekšējais atbalsts, par ko panākta PTO dalībvalstu vienošanās

Overall trade distorting support for reduction, agreed by WTO member states

Josla Band	Sliekšņi (miljardi USD) Thresholds (billion USD)	Samazinājums (%) Reduction (%)	Valstis Countries	ES priekšlikumi EU proposals
1	0 – 10	31–70	Citas Others	50
2	10 - 60	53–75	ASV, Japāna USA, Japan	60
3	> 60	70–80	ES EU	70

Avots: ZM
Source: MoA

Risināmie jautājumi pilnīgu modalitāšu sasniegšanai

- jānosaka bāzes periods 1995-2000 vai 1999-2001;
- jāvienojas par konkrētu samazinājuma līmeni katrā joslā;
- vai samazinājums attiecināms uz attīstītām valstīm, kurām nav AMS⁴ saistību;
- jānosaka ieviešanas periods un samazinājuma likmes attīstības valstīm;
- jāapstiprina atbilstošas monitoringa un uzraudzības procedūras.

1.2. Kopējais samazināmais tirgu kroplojošais atbalsts - (total aggregate measurement of support – AMS)

PTO dalībvalstis ir vienojušās, ka kopējais tirgu kroplojošais atbalsts (ietver ražošanas tiešo atbalstu - cenu

Issues to be solved in order to reach agreement on final modalities

- Setting of base period 1995-2000 or 1999-2001;
- Setting reduction rate in each level;
- Should the reduction apply to the developed countries without AMS (*total aggregate measurement of support*) obligations;
- Setting of implementation period and reduction rates for developing countries;
- Adopting of appropriate monitoring and surveillance procedures.

1.2. Total aggregate measurement of support – AMS for reduction

WTO member states have agreed that the total

⁴ AMS - Kopējais tirgu kroplojošais atbalsts (total aggregate measurement of support)

atbalstu un kompensācijas maksājumus) tiks samazināts pēc trīs joslu pieejas ar augstāko lineāro samazinājumu augstākajās joslās. Tomēr joprojām dalībvalstīm jāvienojas par konkrētu samazinājuma koeficientu katrā joslā, bāzes periodu un ieviešanas periodu, par pieeju attīstības valstīm un uzraudzību, par produktu specifiskā atbalsta griestiem un ieviešanas periodu.

2004.gada 1.augusta „Ietvara dokumentā” panāktā vienošanās:

- tiks samazināts saskaņā ar joslu formulu;
- dalībvalstis ar augstāko kopējo AMS veiks lielākus samazinājumus;
- produktu specifiskā AMS atbalsta griesti tiks noteikti attiecīgā vidējā līmenī saskaņā ar metodoloģiju, par kuru panākama vienošanās;
- kopējā iekšējā tirgu kropļojošā atbalsta būtiska samazināšana rezultēsies arī produktu specifiskā atbalsta samazināšanā;
- attīstības valstīm tiks noteikti garāki ieviešanas periodi un zemāki samazinājuma koeficienti.

Panāktais progress līdz 2006.gada 30.aprīlim:

Samazinājums tiks veikts trīs joslās, ES ietilpstot joslā ar augstāko samazinājumu, ASV vidējā, savukārt pārējās attīstītās valstis joslā ar zemāko samazinājumu. Par Japānu vēl panākama vienošanās.

aggregate measurement of support (consisting of direct production support – price support and compensation payments) will be reduced by adopting three band approach, where the highest levels are subject to greater reductions. However the member states still have to agree on particular reduction rate in each band, base period and implementation period, approach for developing economies, monitoring measures and maximum level of product specific support.

Agreement reached in the „Framework Document” of 1 August 2004:

- Reduction will be implemented in 3 bands;
- Member states with higher AMS will be subject to greater reductions;
- Ceiling of product specific AMS will be set at respective average level in accordance with the methodology which has to be agreed upon;
- Substantial reduction of AMS will result in reduction of product specific support;
- Developing countries will be subject to longer implementation periods and lower reduction rates.

Progress until 30 April 2006:

Reduction will be implemented in 3 bands, thus EU falls within the band of greatest reductions, USA in the middle band, while the rest of developed countries fall into the band of lowest reduction rate. Agreement should be reached as to Japan.

8.2. tabula
Table 8.2.

Kopējais samazināmais tirgu kropļojošais atbalsts, par ko panākta PTO dalībvalstu vienošanās
Total aggregate measurement of support, agreed by WTO member states

Josla Band	Sliekšņi (miljardi USD) Thresholds (billion USD)	Samazinājums (%) Reduction (%)	Valstis Countries	ES priekšlikumi EU proposals
1	0 – 12/15	37–60	Citas Others	50
2	12/15-25	60-70	ASV USA,	60
3	>25	70–83	ES EU	70

Avots: ZM
Source: MoA

Risināmie jautājumi pilnīgu modalitāšu sasniegšanai:

- jānosaka bāzes periods 1995-2000 vai 1999-2001;
- jāvienojas par konkrētu samazinājuma līmeni katrā joslā;
- vai samazinājums attiecināms uz attīstītām valstīm, kurām nav AMS saistību;
- jānosaka ieviešanas periods un samazinājuma likmes attīstības valstīm;
- vai produktu specifiskā atbalsta griesti piemērojami no reformas ieviešanas sākuma vai ieviešami pakāpeniski.

1.3. De minimis – produktu specifiskais vai nespecifiskais atbalsts (atbalsta apjoms, kas nepārsniedz 5% no produkta ražošanas vērtības)

Saskaņā ar Ietvara dokumentu *de minimis* līmeņi ir jāsamazina, izņemot valstis, kas gandrīz visu *de minimis* atbalstu sniedz zemu ienākumu un vāju resursu saimniecībām. Tādēļ līdz pilnīgu modalitāšu sasniegšanai ir jāsamazina starpība un jāvienojas par konkrētu

Issues to be solved in order to reach agreement on final modalities

- Setting of base period 1995-2000 or 1999-2001;
- Setting reduction rate in each band;
- Should the reduction apply to the developed countries without AMS obligations;
- Setting of implementation period and reduction rates for developing countries;
- Should the ceiling of product specific support be applied from the beginning of the reform or gradually.

1.3. De minimis – product specific or non-specific support (amount of support that does not exceed 5% of a product's production value)

According to the Framework Document *de minimis* levels should be reduced with the exception of countries which assign practically all *de minimis* support to farms with low revenues and poor resources. Therefore, in order to agree on all modalities, it is required to reduce the difference and to agree on a particular reduction rate and an approach that protects the interests of developing

samazinājuma koeficientu un par pieeju attīstības valstu vajadzību ievērošanai.

2004.gada 1.augusta „Ietvara dokumentā” panāktā vienošanās:

- *de minimis* tiks samazināts, ņemot vērā īpašo un atšķirīgo pieeju jaunattīstības un attīstības valstīm;
- *de minimis* netiks samazināts attīstības valstīm, kuras gandrīz visu *de minimis* atbalstu sniedz zemu ienākumu un vāju resursu saimniecībām.

Panāktais progress līdz 2006.gada 30.aprīlim:

- priekšlikumi produktu specifiskā un ne-produktu specifiskā *de minimis* atbalsta samazinājumam ir robežās 50-80% attīstītajām valstīm;
- attīstības valstīm, kurām nav noteikts AMS, *de minimis* netiek samazināts, savukārt valstīm, kurām ir paredzēts AMS, *de minimis* samazinājums nevar pārsniegt 2/3 no attīstīto valstu samazinājuma.

Risināmie jautājumi pilnīgu modalitāšu sasniegšanai:

- jāvienojas par konkrētu samazinājuma koeficientu;
- jānosaka samazinājums attīstības valstīm;
- kā izvairīties no *de minimis* ierobežojumu apiešanas, sniedzot neproduktu specifisko atbalstu.

1.4. Zilā kaste – tiešie maksājumi ražošanas ierobežošanai PTO dalībvalstīs ir vienojušās, ka zilās kastes atbalsta veidi jeb tiešie maksājumi ražošanas ierobežošanai būtu ierobežojami, nosakot atbalsta griestus. Ir panākta vienošanās par šo griestu noteikšanu 2,5 % apjomā no produkta ražošanas vērtības. Taču joprojām dalībvalstīm jāvienojas, vai atbalsta griesti 2,5 % nosakāmi ieviešanas perioda beigās vai sākumā.

2004.gada 1.augusta „Ietvara dokumentā” panāktā vienošanās:

- tiks pārskatītas zilās kastes disciplīnas un kritēriji, nosakot, kāda veida maksājumi atbilst zilās kastes principiem, lai tie būtu mazāk tirgu kropļojoši kā AMS;
- zilās kastes atbalsts nevarēs pārsniegt 5% no vidējās kopējās lauksaimniecības produktu ražošanas vērtības noteiktā vēsturiskā periodā.

Panāktais progress līdz 2006.gada 30.aprīlim:

zilās kastes atbalsts nevarēs pārsniegt 2,5% no vidējās kopējās lauksaimniecības produktu ražošanas vērtības noteiktā vēsturiskā periodā.

Risināmie jautājumi pilnīgu modalitāšu sasniegšanai:

- kādai jābūt zilās kastes ierobežojumu likumīgai izteiksmei – procentiem no ražošanas vērtības vai precīzai vērtības izteiksmei;
- vai atbalsta griesti 2,5 % nosakāmi ieviešanas perioda beigās vai sākumā;
- par lauksaimniecības produktu kopējās ražošanas vērtības aprēķināšanas metodoloģiju un bāzes periodiem;
- vai nosakāmi atbalsta griesti produktiem;
- vai nosakāmas papildu disciplīnas, lai nodrošinātu, ka zilās kastes maksājumi ir mazāk tirgu kropļojoši kā AMS;
- kādai jābūt „jaunpienācēju” pieejai dalībvalstīm, kas līdz šim nav izmantojušas zilās kastes

countries.

Agreement reached in the „Framework Agreement” of 1 August 2004:

- *de minimis* will be reduced taking into account the special and differential treatment of less developed and developing countries;
- *de minimis* will not be reduced in developing countries which assign practically all *de minimis* support to farms with low revenues and poor resources.

Progress until 30 April 2006:

- the proposed reduction of product specific and non-specific *de minimis* support in developed countries is 50-80%;
- *de minimis* in developing countries without AMS will not be reduced, while in the countries with AMS the reduction of *de minimis* may not exceed 2/3 from the reduction rate applied in the developed countries.

Issues to be solved in order to reach agreement on final modalities:

- setting of reduction rates;
- setting of reduction rates in the developing countries;
- how to prevent evasion of *de minimis* limitations while providing product non-specific support.

1.4. Blue Box – production-limiting direct payments

WTO member states have agreed that the Blue Box support or production-limiting direct payments should be reduced by setting the ceiling for this type of support. It has been agreed to set this ceiling at the rate of 2.5% from the product's production value. Member states still have to decide whether the 2.5% level should be applied in the beginning or in the end of the implementation period.

Agreement reached in the „Framework Agreement” of 1 August 2004:

- the Blue Box disciplines and criteria will be reviewed and types of payments which correspond to the Blue Box principles will be defined, in order to ensure that the payments are less trade-distorting than the AMS;
- Blue Box support may not exceed 5% from the average production value of agricultural products in the defined historical period.

Progress until 30 April 2006:

Blue Box support may not exceed 2.5% from the average production value of agricultural products in the defined historical period.

Issues to be solved in order to reach agreement on final modalities

- Setting a measurement of blue box limitations – either percentage from production value or precise value;
- Should the ceiling of 2.5% be applied in the beginning or in the end of the implementation period;
- Establishing of methodology for calculating the total production value and base periods of agricultural products;
- Should the ceiling of support for products be established;
- Should any additional disciplines established in order to ensure that the Blue Box payments are less trade-distorting than the AMS;

- atbalstu;
- jāstiprina monitorings un uzraudzība.

1.5. Zaļā kaste – tirgu nekropļojoši atbalsta veidi

Saskaņā ar letvara dokumentu zaļās kastes kritēriji ir pārskatāmi un precizējami, lai nodrošinātu, ka zaļās kastes atbalsts atstāj minimālu kropļojošu efektu uz lauksaimniecisko ražošanu. Ņemot vērā to, ka jautājums ir jutīgs dēļ dalībvalstu krasi atšķirīgās nostājas par zaļās kastes kritēriju pārskatīšanu, līdz šim nav panāktas konkrētas vienošanās par kritēriju precizēšanu.

2004.gada 1.augusta „letvara dokumentā” panāktā vienošanās:

- kritēriji tiks pārskatīti un precizēti, lai nodrošinātu, ka zaļās kastes atbalsts atstāj minimālu kropļojošu efektu uz lauksaimniecisko ražošanu;
- svarīgi ir uzlabot monitoringa un uzraudzības nosacījumus.

Panāktais progress līdz 2006.gada 30.aprīlim:

nav panākta vienošanās par nosacījumu precizēšanu.

Risināmie jautājumi pilnīgu modalitāšu sasniegšanai:

- vai nosakāms nemainīgs bāzes periods, platību lielums un dzīvnieku skaits saistībā ar tiešajiem maksājumiem (nav paredzēti cenu atbalstam);
- papildu nosacījumi attīstības valstu vajadzību iekļaušanai - vai iekļaujama valdības programmu zemes reformas, pārtikas un iztikas nodrošinājuma programmu un lauku attīstības izdevumu segšana, vai iekļaujami krājumu pārņemšanas izdevumi, vai atbalsts ražotājiem ar zemu ienākumu vai ražotājiem ar vājiem resursiem, pārtikas iegāde no ražotājiem ar zemiem ienākumiem vai ražotājiem ar vājiem resursiem par subsidētām cenām ar mērķi novērst nabadzību un badu;
- vai attiecībā uz tiešajiem maksājumiem noteikt skaidri, ka tie nav saistīti ar ražošanas līmeņiem, ieskaitot izejmateriālu un ieguldījumu;
- atkabinātie maksājumi – vai ietvert īpašas tiesības attīstības valstīm, vai noteikt „slēgtu” atbilstības kritēriju sarakstu;
- vai pievienot papildu kritēriju, ka zeme, darbaspēks vai citi ražošanas faktori nav pieprasāmi, lai būtu „lauksaimniecības izmantošana” (agricultural use), vai attiecināmi maksājumi uz lauksaimniecību;
- vai ietvert papildu nosacījumu, ka atkabinātie tiešie maksājumi nav sniedzami līdztekus dzeltenās vai zilās kastes atbalstam, ja kopējais atbalsta apjoms pārsniedz noteiktu daļu no attiecīgā produkta gada ražošanas vērtības.

2. Eksporta konkurence

Dohas ministru deklarācija noteica, ka sarunu mērķis ir visu veidu eksporta subsīdiju pakāpeniska

- What should be the approach towards the new “comers” which so far have not applied Blue Box support measures;
- Strengthening of monitoring and surveillance measures.

1.5. Green Box – support measures having no adverse effect on market

According to the Framework Document, it is required to review and adjust the Green Box criteria, in order to ensure that the Green Box support leaves as little adverse effect on agricultural production as possible. Taking into account the sensitive nature of the issue, for the Member states have substantially different stances towards the reviewing of Green Box criteria, so far no agreement has been reached on adjusting of the aforementioned criteria.

Agreement reached in the „Framework Document” of 1 August 2004:

- The criteria will be reviewed and adjusted in order to ensure that the Green Box support leaves as little adverse effect on agricultural production as possible;
- It is of great importance to improve the monitoring and surveillance rules.

Progress until 30 April 2006:

Agreement on adjustment of rules has not been reached.

Issues to be solved in order to reach agreement on final modalities

- Should a fixed base period, acreage and quantity of animals be defined as to the direct payments (not applicable to the price support measures);
- Additional conditions in order to observe the specific needs of the developing countries – should land reforms under governments’ programmes, food and subsistence provision programmes and rural development costs be included, and should stock takeover costs or support to producers having low revenues or poor resources, purchase of food products for subsidised prices from producers having low revenues or poor resources, in order to eradicate poverty and hunger;
- Should it be expressly defined that the direct payments are not related to the levels of production, including amounts of raw materials and investments;
- Decoupled payments – should there be special conditions for developing countries and should there be a „closed” list of conformity criteria;
- Should an additional criterion introduced, namely, that the land, labour force or other production factors are not required in order to qualify for the status of agricultural use and to relate the payments to agriculture;
- should it be decided that the decoupled direct payments may not be combined with Amber Box or Blue Box support in case total amount of support exceeds certain proportion from the product’s yearly production value.

2. Export competition

It is clearly stated in the Doha declaration that the aim of the negotiations is to gradually reduce all types of

samazināšana.

2004.gada 1.augustā PTO vispārējā padome nolēma, ka eksporta subsīdijas un valsts eksporta tirdzniecības uzņēmumu, eksporta kredītu un pārtikas palīdzības eksporta subsīdiju elementi paralēli likvidējami līdz 2013.gadam, būtisku samazinājumu panākot līdz ieviešanas termiņa vidum, kā noteikts Honkongas ministru deklarācijā.

2.1. Eksporta subsīdijas

2004.gada 1.augusta „Ietvara dokumentā” panāktā vienošanās:

atceļamas līdz noteiktam beigu datumam.

Panāktais progress līdz 2006.gada 30.aprīlim:

atceļamas līdz 2013.gadam, būtisku samazinājumu panākot līdz ieviešanas termiņa vidum.

Risināmie jautājumi pilnīgu modalitāšu sasniegšanai:

- par samazinājuma apmēru ieviešanas periodā pa gadiem;
- vai noteikt produktus, kam atceļamas subsīdijas ātrāk, kam vēlāk;
- vai noteikt samazinājumu pa produktu veidiem;
- vai samazinājumu noteikt tikai naudas izteiksmē, vai arī apjomos.

2.2. Eksporta kredīti, eksporta kredītu garantijas vai apdrošināšanas programmas (turpmāk – eksporta kredīti)

Saskaņā ar Honkongas ministru deklarāciju dalībvalstis ir vienojušās, ka eksporta kredītu programmām jābūt pašfinansējošām, saskaņīgām ar tirgus noteikumiem un to piemērošanas periodam pietiekami īsam, lai netiktu apietas komerciāli orientētas disciplīnas.

2004.gada 1.augusta „Ietvara dokumentā” panāktā vienošanās:

- likvidējami eksporta kredīti ar atmaksas termiņu, kas ilgāks par 180 dienām, līdz noteiktam beigu datumam;
- eksporta kredīti ar atmaksas termiņu līdz 180 dienām, kuri netiek piemēroti saskaņā ar disciplīnām, par kurām panākama vienošanās, likvidējami;
- nosakāmas disciplīnas eksporta kredītiem, ietverot procentu maksājumus, minimālās procentu likmes, minimālās prēmiju prasības un citus elementus, kas var saturēt subsīdiju elementus.

Panāktais progress līdz 2006.gada 30.aprīlim:

- eksporta kredītu eksporta subsīdiju elementi likvidējami līdz 2013.gadam, būtisku samazinājumu panākot līdz ieviešanas termiņa vidum;
- programmām jābūt pašfinansējošām, pietiekami īsa termiņa un atbilstošām tirgus situācijai.

Risināmie jautājumi pilnīgu modalitāšu sasniegšanai:

- kā panākt paralelītāti?
- par eksporta finansējuma atbalsta sniegšanas veidiem (tiešais finansējuma atbalsts, riska

export subsidies.

On 1 August 2004 WTO General Council decided that all export subsidies, support of exporting STEs, export credits and food aid subsidies should be eliminated until 2013, moreover, substantial reduction of such subsidies should be reached by the middle of the implementation period, as stated in the Hong Kong declaration.

2.1. Export subsidies

Agreement reached in the „Framework Agreement” of 1 August 2004:

export subsidies should be eliminated until the prescribed term.

Progress until 30 April 2006:

subsidies should be eliminated until 2013, substantial reduction of subsidies should be reached by the middle of the implementation period.

Issues to be solved in order to reach agreement on final modalities

- Setting of yearly reduction rate during the implementation period;
- Deciding whether to differentiate the term of elimination of subsidies according to the product type;
- Deciding whether to differentiate the reduction rate according to the product type;
- Deciding whether to measure the reduction only in terms of value or also in terms of quantity.

2.2. Export credits, export credit guarantees or insurance programmes (hereinafter – export credits)

According to Hong Kong declaration the member states have agreed that the export credit programmes should be self-financing, harmonised with market conditions and their application period should be sufficiently short, in order to avoid disregarding of commercially oriented disciplines.

Agreement reached in the „Framework Document” of 1 August 2004:

- Export credits with repayment term exceeding 180 days should be eliminated until the prescribed term.
- Export credits with repayment term up to 180 days which are not applied in accordance with the disciplines to be agreed upon, should be eliminated;
- Export credit disciplines should be determined, including interest payments, minimum interest rates, minimum premium requirements and other elements that might be subsidised.

Progress until 30 April 2006:

- Export subsidies elements of export credits should be eliminated until 2013, substantial reduction should be reached by the middle of the implementation period;
- Programmes should be self-financing, harmonised with market conditions and their application period should be sufficiently short.

Issues to be solved in order to reach agreement on final modalities

- How to achieve parallel implementation of various elements?
- Agreement on the types of export support (direct financing, covering of risks, intergovernmental credit

segums, valdības-valdības kredītlīgumi, atliktais maksājums, valūtas riska mazināšana u.c.) un eksporta finansējuma atbalsta sniedzēji (valdības iestādes, iestādes ar valdības dalību, valsts tirdzniecības uzņēmumi (STE), citas finanšu institūcijas, kas rīkojas valdības vārdā), kas pakļaujami disciplīnām;

- par nosacījumiem – minimālo atmaksas termiņu, maksājuma procentiem, minimālām procentu likmēm, prēmijām par riska segumu, riska dalīšanu, valūtas maiņas risku, pašfinansēšanos, saistību neizpildi, daudzpusējo parāda atlaišanu u.c.;
- par neatbilstošu finansējuma atbalstu – priekšlikums noteikt, ka pasākumi, kas neatbilst atrunātajiem nosacījumiem, uzskatāmi, par eksporta atbalsta likvidēšanas objektu;
- par paralelītātes nodrošināšanu un ieviešanu, transparences un notificēšanas nodrošināšanu, īpašās un atšķirīgās attieksmes pret attīstības valstīm nosacījumiem un īpašiem nosacījumiem DC un LDC, kas pieļautu ārkārtas apstākļos zaudējumu norakstīšanu.

2.3. Eksporta valsts tirdzniecības uzņēmumi (turpmāk – STE)

Lai nodrošinātu Dohas Ministru deklarācijā nosprausto mērķi pakāpeniski samazināt visu veidu eksporta subsīdijas, letvara dokumentā dalībvalstis vienojās, ka izstrādājamas skaidras modalitātes, lai nodrošinātu visu veidu eksporta subsīdiju paralēlu likvidēšanu līdz konkrētam datumam, tai skaitā attiecībā uz STE, eksporta subsīdiju elementi ir STE sniegtās eksporta subsīdijas, valsts finansējums, zaudējumu norakstīšana.

2004.gada 1.augusta „letvara dokumentā” panāktā vienošanās:

- likvidējamas to sniegtās eksporta subsīdijas, valsts finansējums un zaudējumu norakstīšana;
- panākama vienošanās par monopolvaru.

Panāktais progress līdz 2006.gada 30.aprīlim:

eksporta subsīdiju elementi likvidējami līdz 2013.gadam, būtisku samazinājumu panākot līdz ieviešanas termiņa vidum.

Risināmie jautājumi pilnīgu modalitāšu sasniegšanai:

- kā panākt paralelītāti?
- par definīciju – pašreizējo vai alternatīvo, jo domas dalās. Viena daļa uzskata, ka pašreizējā definīcija ir pietiekama, daļa, ka nē, kā arī daļa uzskata, ka esošā definīcija ir par šauru vai plašu;
- par tiešām disciplīnām – par tirdzniecību kropļojošo elementu (valsts finansējumu, zaudējumu norakstīšanu) likvidēšanu;
- par monopola varas ierobežošanu – kas tiek uzskatīta par tirdzniecību kropļojošu, ierosinot vai nu likvidēt STE monopola varu vai to izmantot veidā, kas tieši vai netieši neapietu noteiktos pienākumus;
- par īpašo un atšķirīgo pieeju attiecībā uz monopola varu;
- par transparences nodrošināšanu (notificēšana)

agreements, deferred payments, reduction of currency risk etc.) and types of export support providers (state institutions, institutions with state participation, State Trading Enterprises (STE), other financial institutions acting on behalf of government), which should be adjusted to the set disciplines;

- Agreement on the conditions – minimum repayment term, interest payments, minimum interest rates, minimum premium requirements for covering of risks, distribution of risks, currency exchange risks, self-financing, default on obligations, multilateral debt release etc.;
- As to the inappropriate financial support, it is proposed to stipulate that the measures apart from the ones that are in line with the agreed-upon conditions, should be considered as a part of export support measures to be eliminated;
- Agreement on means of ensuring parallel implementation, transparency and proper notification in accordance with special and differential treatment to developing countries conditions and special developing countries and least developed countries (LDC) conditions, which in cases of emergency would allow writing off any losses.

2.3. Exporting State Trading Enterprises (STEs)

In order to achieve the aim set by Doha declaration, namely, gradual reduction of all types of export subsidies, the member states have agreed in the Framework Document that clear modalities should be developed in order to ensure parallel elimination of all types of export subsidies until the prescribed term, including STEs for which export subsidies elements are the following: assigned export subsidies, state financing, writing off of losses.

Agreement reached in the „Framework Document” of 1 August 2004:

- provided export subsidies, state financing and writing off of losses shall be eliminated,
- agreement on monopoly power shall be reached.

Progress until 30 April 2006:

Elements of export subsidies shall be eliminated before 2013 by reaching significant reduction until middle of the implementation term.

Issues to be solved in order to reach agreement on final modalities:

- how to achieve parallel elimination?
- on definition – current or the alternative, because opinions vary. One group believes that the existing definition is sufficient, but the other group has the opinion that the existing definition is too narrow or broad;
- on direct disciplines – on elimination of trade distorting elements (state financing, writing off of losses);
- on restriction of monopoly power – which is trade distorting, there are proposals to eliminate the monopoly power of STE or to use it in different way, which directly or indirectly would not evade the set responsibilities;
- on the special and differential treatment to

un ieviešanas laiku.

2.4. Pārtikas palīdzība

Saskaņā ar letvara dokumentu, dalībvalstis ir vienojušās, ka pārtikas palīdzības disciplīnu mērķis ir to pasargāt no komerciālās klātbūtnes. Tādēļ ir nepieciešams saglabāt adekvātu pārtikas palīdzības līmeni, lai ņemtu vērā pārtikas palīdzības saņēmējvalstu intereses, un nepieciešams nodrošināt disciplīnas, kas nekavētu pārtikas palīdzības sniegšanu ārkārtas situācijās.

2004.gada 1.augusta „letvara dokumentā” panāktā vienošanās:

- likvidējami pārtikas palīdzības veidi, kas neatbilst disciplīnām par kurām panākama vienošanās;
- disciplīnu mērķis ir pasargāt pārtikas palīdzības veidus no komerciālās klātbūtnes;
- nosakāmi transparences nosacījumi.

Panāktais progress līdz 2006.gada 30.aprīlim:

- eksporta subsīdiju elementi likvidējami līdz 2013.gadam, būtisku samazinājumu panākot līdz ieviešanas termiņa vidum;
- ieviešama „drošības kaste” patiesai pārtikas palīdzībai, lai nodrošinātos pret neparedzētiem šķēršļiem ārkārtas situācijās.

Risināmie jautājumi pilnīgu modalitāšu sasniegšanai:

- kā panākt paralelītāti?
- „safe box” – ārkārtas pārtikas palīdzības gadījumi - kur pieļaujama pārtikas palīdzība preču veidā. Jāparedz, kas nosaka ārkārtas apstākļu iestāšanos, kādam jābūt ārkārtas situācijas iestāšanās noteikšanas (trigger) elementam vai *trigger* saistīt ar NVO vai ANO institūcijām, kas noteiks ārkārtas situāciju iestāšanos, kādam jābūt ārkārtas pārtikas palīdzības sniegšanas ilgumam, notificēšanas kārtībai. Domas dalās, vai nosakāmas vēl citas disciplīnas (par komerciālo klātbūtni, monetizāciju);
- neārkārtas pārtikas palīdzības gadījumi – nosakāmas disciplīnas, īpaši attiecībā uz pārtikas palīdzību preču veidā un monetizāciju. Domas dalās, vai pārtikas palīdzība preču veidā pieļaujama vai pakāpeniski likvidējama. Šai pārtikas palīdzībai jābūt uz vajadzību novērtējumu balstītai, nesaistītai ar komerciālo eksportu, paredzēta attīstības mērķu sasniegšanai, tai jāņem vērā attiecīgo produktu vietējā tirgus nosacījumi, to avotam jābūt vietējam vai tuvā reģionā.

3. Tirgus pieeja

Dohas ministru deklarācija noteica, ka sarunu mērķis ir panākt būtisku tirgus pieejas uzlabošanu.

Saskaņā ar 2004.gada 1.augusta letvara dokumentu, lai nodrošinātu, ka vienotā pieeja attīstītām un attīstības valstīm sasniegs mērķi, tarifu samazinājums tiks veikts, pielietojot joslu formulu (skatīt 1.tabulu), kas ņems vērā dalībvalstu atšķirīgās tarifu struktūras. Tarifu

developing countries to the monopoly power;

- on ensuring transparency (notification) and introduction time.

2.4. Food Aid

According to the Framework Document the Member States have agreed that the aim of food aid disciplines is to protect from commercial presence. Therefore it is necessary to retain adequate level of food aid to take into account the interests of the beneficiary countries, and it is necessary to ensure disciplines that would not tamper the provision of food aid in emergency situations.

Agreement reached in the „Framework Document” of 1 August 2004:

- those types of food aid shall be eliminated, which do not comply to disciplines to be agreed on;
- the aim of the disciplines is to protect food aid types from the commercial presence;
- transparency conditions shall be set.

Progress until 30 April 2006:

- Subsidies should be eliminated until 2013, substantial reduction of subsidies should be reached by the middle of the implementation period;
- „safety box” shall be introduced for actual food aid in order to ensure against unexpected obstacles in emergency situations.

Issues to be solved in order to reach agreement on final modalities:

- How to achieve parallel elimination?
- „safe box” – emergency food aid cases, where the food aid in the form of goods is allowed. It must be defined who determines that the emergency circumstances have set in, what should be the trigger element of setting in of emergency situation or to link the trigger with NGOs or institutions of the UN, who will determine the fact of setting in of emergency situation, what should be the length of provisions of food support in emergency situations and what will be the procedure of notification. The opinions vary whether additional disciplines should be determined (on commercial presence, monetisation);
- Non-emergency food aid cases - disciplines shall be determined, particularly concerning food aid in the form of goods and monetisation. Opinions vary whether food support in the form of goods can be allowed or shall be gradually eliminated. Such food aid shall be based on assessment of necessities, not related to commercial export, intended for achievement of development goals, it shall take into account the terms of the local market, their source must be of local or close region origin.

3. Market access

Doha Declaration of Ministers defined that the aim of the negotiations is to achieve significant improvement of market access. According to the Framework Document of 1 August 2004 in order to ensure that the common approach to developed and developing countries reaches the goal, tariff reduction will take place applying the band formula (see Table 1) that will take into

samazinājums tiks sasniegts, veicot lielāku tarifu samazinājumu augstākās joslās, pieļaujot elastību attiecībā uz jutīgiem produktiem.

account the differing tariff structures of the member states. Tariff reduction will be achieved by making larger tariff reduction in the higher band by allowing flexibility regarding sensitive products.

8.3. tabula
Table 8.3.

PTO dalībvalstu priekšlikumu apkopojums par tarifu līmeņiem un samazinājumiem joslās
Summary of the proposals of the WTO member states on tariff levels and reductions in bands

Tarifu joslas Tariff bands	PTO dalībvalstu priekšlikumi tarifu līmeņiem joslās	PTO dalībvalstu priekšlikumi tarifu samazinājumam	ES EU	
	Proposals of the WTO member states on tariff levels in bands	Proposals of the WTO member states on tariff reduction	Tarifu līmenis Tariff level	Tarifu samazinājums Tariff reduction
1	0% - 20 / 30%	20 – 66%	0- 30%	Vid Avg 35% (20 –45%)
2	20 / 30% - 40 / 60%	30 – 75%	30– 60%	45%
3	40 / 60% - 60 / 90%	35 – 85%	60 –90%	50%
4	> 60 / 90 %	42 – 90 %	> 90%	60%
Tarifu griesti Tariff Cap		75 – 100%		100 %
Jutīgie produkti Sensitive products		1 – 15% no tarifu līnijām of tariff lines		8%

Saskaņā ar letvara dokumentā noteiktām vadlīnijām, lai nodrošinātu tirdzniecības palielināšanos, tarifi tiks samazināti no saistītiem tarifiem. Katrai dalībvalstij jāsniedz savs ieguldījums, ņemot vērā īpašo un atšķirīgo pieeju pret attīstības valstīm, būtiski uzlabojumi tirgus pieejā sasniedzami visiem produktiem.

2004.gada 1.augusta „letvara dokumentā” panāktā vienošanās:

- tarifi samazināmi, izmantojot joslu formulu;
- būtiski tirgus pieejas uzlabojumi panākami, kombinējot tarifu kvotu saistības un tarifu samazinājumus.

Panāktais progress līdz 2006.gada 30.aprīlim:

- sasniegts progress tarifu *ad valorem* ekvivalentu aprēķinos;
- tarifu samazinājums tiks veikts, tarifus strukturējot 4 joslās;
- priekšlikumi jutīgo produktu līniju skaitam no 1-15% no l/s produktu kopējā līniju skaita vai ar nodokli apliekamo līniju skaita;
- tarifu kvotu lieluma noteikšana – vai kā % no patēriņa (ASV priekšl.), kā % no importa (ES priekšlik.) vai kā esošo tarifu kvotu palielināšanu (G10 priekšl.);

Risināmie jautājumi pilnīgu modalitāšu sasniegšanai:

- par konkrētiem sliekšņiem un tarifu samazinājuma līmeņiem joslās;
- par jutīgo produktu līniju skaitu;
- par tarifu kvotu lieluma noteikšanu;
- par tarifu griestu līmeni;
- par attīstības valstu īpašiem produktiem.

Saskaņā ar letvara dokumentu, izveidojams īpašais aizsardzības mehānisms attīstības valstīm (turpmāk – SSM), lai nodrošinātu tirgus pieejas modalitāšu ieviešanu. Taču aktīvas konsultācijas par SSM uzsāktas tikai pēc

According to the guidelines defined by the Framework Document in order to ensure increase of trade tariffs of the bound tariffs will be reduced; each member state shall provide its contribution by taking into account the special and differential treatment to developing countries; significant improvements of market access shall be achieved concerning all products.

Agreement reached in the “Framework Document” of 1 August 2004:

- Tariffs shall be reduced by using band formula;
- Significant improvement of market access shall be achieved by combining tariff quota commitments and tariff reductions.

Progress until 30 April 2006:

- Progress achieved in calculations of tariff *ad valorem* equivalents;
- Tariff reduction is made by structuring the tariffs in 4 bands;
- Proposals for the number of lines of sensitive products from 1-15% from the total number of lines for agricultural products or from the number of non-dutyable lines;
- Establishment of tariff quota quantity – as % from the consumption (USA proposal), as % from import (EU proposal) or as increase of the existing tariff quotas (G10 proposal).

Issues to be solved in order to reach agreement on final modalities:

- On particular thresholds and tariff reduction levels in bands;
- On the number of sensitive product lines;
- On establishing of tariff quota quantity;
- On the tariff ceiling level;
- On special products of developing countries.

According to the Framework Document the special safeguard mechanisms for developing countries shall be established (hereinafter – SSM), in order to ensure introduction of market access modalities. However, active

Ministru padomes Honkongā un jautājumi, kuriem rodams risinājums pilnīgu modalitāšu sasniegšanai, ir šādi:

- 1) vai SSM būs pārejas posma pasākums;
- 2) vai SSM piemērošanas situāciju izraisīšanas (trigger) noteikšanas mehānisma pamatā jābūt vienam vai abiem kopā, vai atsevišķi importa pieaugumam un cenu samazinājumam;
- 3) kādiem produktiem atļaut piemērot SSM – vai visiem produktiem, vai tikai tiem, ko attiecīgā valsts ražo, vai tikai tiem, kuriem paredzēta reformu rezultātā pietiekama liberalizācija;
- 4) kādam būtu jābūt kompensāciju lielumam (nevarētu pārsniegt Urugvajas raundā norunātos saistību līmeņus, vai cieši saistīts ar importa pieauguma apjomu).

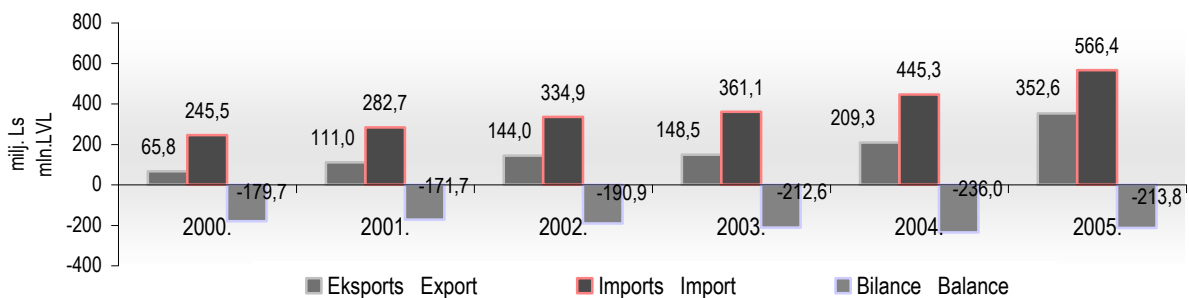
negotiations on the SSM were initiated only after Council meeting in Hong-Kong, but the issues upon which solution for achievement of complete modalities shall be found are as follows:

- 1) Whether the SSM will be a measure of transitional period;
- 2) Whether the base for the situation trigger mechanism of application of the SSM must be one or both together or separately the import increase and price reduction;
- 3) Upon which products to allow to apply the SSM: whether to all products or only those produced by the respective country or only those for which sufficient liberalisation applies in the result of reforms;
- 4) What should be the amount of compensations (shall not exceed the commitment levels agreed in Uruguay Round, or it shall be strongly linked with the amount of import increase).

8.2. Ārējās tirdzniecības analīze External Trade Analysis

Izvērtējot lauksaimniecības produktu eksporta un importa apjomus, 2005. gadā bija novērojama pozitīva attīstības tendence. 2005. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo periodu, salīdzinoši straujāks bija Latvijas lauksaimniecības produktu eksporta apjoma vērtības izteiksmē pieaugums, kas veidoja 68,4%. Arī lauksaimniecības produktu importa apjoms 2005. gadā palielinājās, tomēr tā pieaugums, salīdzinot ar iepriekšējo periodu, bija 27,2%. Izvērtējot ārējās tirdzniecības bilanci (8.1. attēls) un tās attīstību kopš 2001. gada, sakarā ar būtiski pieaugušo Latvijas lauksaimniecības produktu eksporta apjomu 2005. gadā bija novērojama pozitīva tendence - ārējās tirdzniecības negatīvais saldo samazinājies par 12%.

Examining the import and export amounts of agricultural products in 2005 a positive development tendency could be noticed. In 2005, compared to the previous year there was comparatively faster increase of Latvian agricultural product export amount expressed in value that was 68,4%. Also the amount of agricultural product import in 2005 increased, however its growth if compared to the previous period was 27,2%. Evaluating the foreign trade balance (Figure 8.1) and its development since 2001 due to the significantly increased amount of agricultural products export of Latvia, in 2005 a positive tendency was observed: the negative balance of foreign trade decreased for 12%.

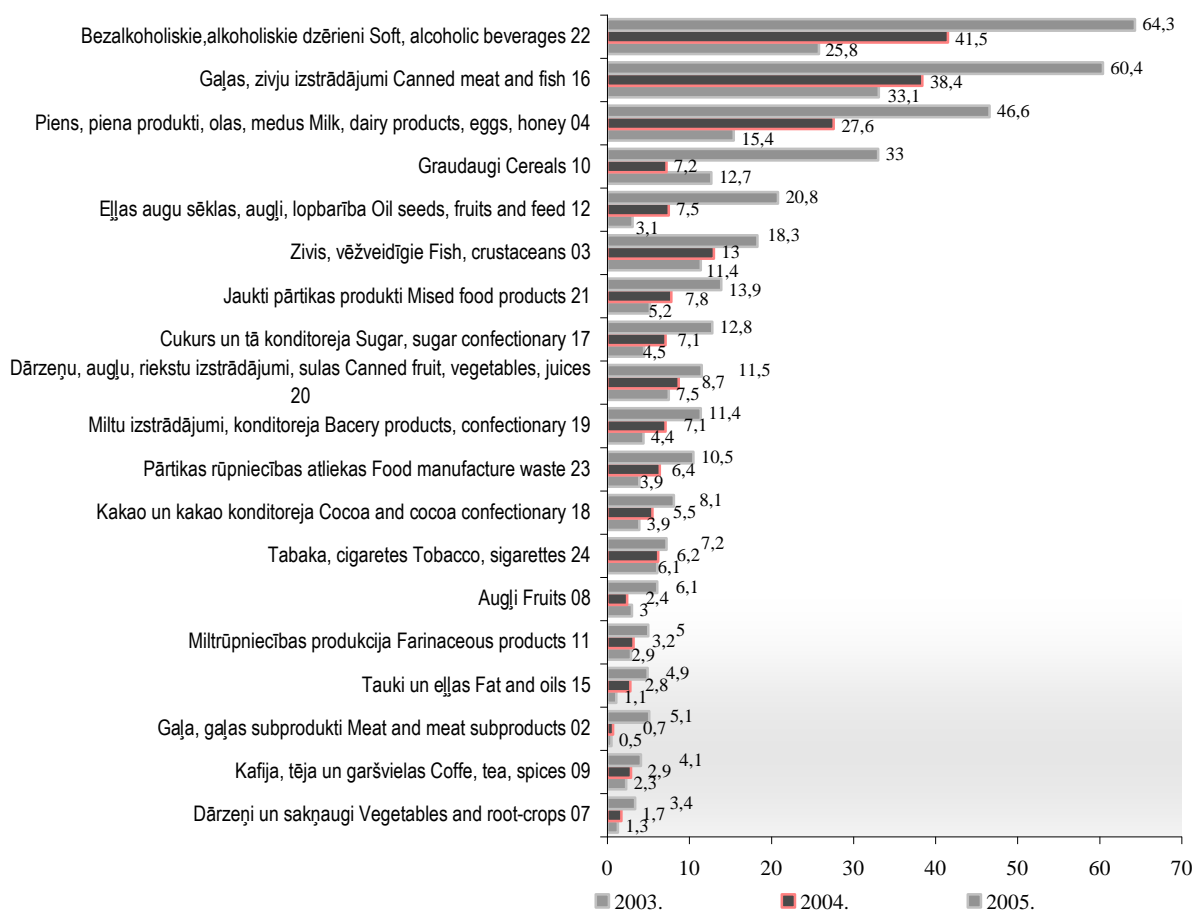

Avots: ZM pēc CSP
Source: MoA from CSB

8.1. attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu ārējās tirdzniecības bilance 2000.-2005. gadā (milj. Ls)
Figure 8.1. Latvian External Trade Balance of Agricultural products 2003-2005 (million LVL)

2005. gadā ir saglabājušās galvenās tendences attiecībā uz eksportējamiem Latvijas lauksaimniecības produktiem. 2005. gadā novērojams visu produktu grupu eksporta pieaugums, tomēr galvenās eksporta preču grupas ir saglabājušās nemainīgas - bezalkoholiskie un alkoholiskie dzērieni, gaļas un zivju izstrādājumi un piena produkti (8.2.attēls). Visnozīmīgākie eksporta apjoma pieaugumi 2005. gadā bija graudaugiem, kas, salīdzinot ar iepriekšējo periodu, pieauga par Ls 28,8 milj. jeb 5 reizes, bet eļļas augu sēklām, augļiem un lopbarībai – par Ls 13,3 milj. jeb 2,8 reizes.

In 2005 the main tendencies regarding Latvian agricultural export products have remained. In 2005 increase of the export of all product groups was observed, however the main export product groups have remained the same: soft drinks and alcoholic drinks, meat and fish products and dairy products (Figure 8.2.). The most essential increase of export amounts in 2005 was for cereals, export of which in comparison with the previous year has increased for 28,8 million LVL or 5 times, but export of oil seeds, fruits and fodder for 13,3 million LVL or 2,8 times.

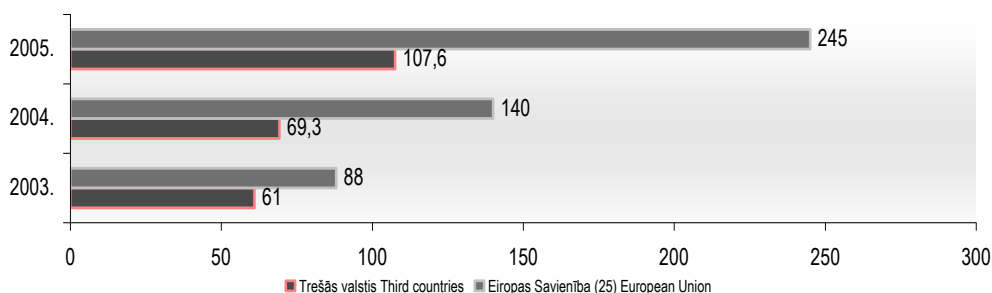
Avots: ZM pēc CSP
Source: MoA from CSB

8.2.attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu eksports 2003.-2005. gadā (milj. Ls)

Figure 8.2. Export of Agricultural products from Latvia 2003-2005 (million LVL)

Lauksaimniecības produktu eksports pieauga gan uz Eiropas Savienības valstīm, gan uz Trešajām valstīm (8.3.attēls).

Export of agricultural products increased to the European Union countries and to Third countries. (Figure 8.3.)

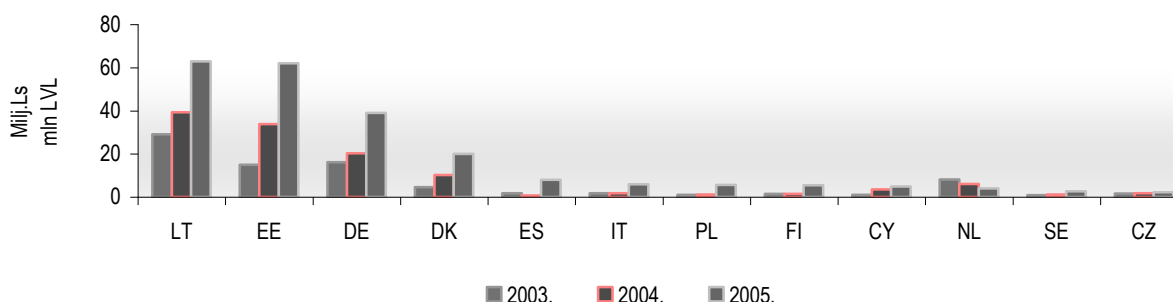
Avots: ZM pēc CSP
Source: MoA from CSB

8.3. attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu eksports pa valstu grupām 2003.-2005.gadā (milj.Ls)

Figure 8.3. Export of Agricultural products from Latvia by Groups of Countries in 2003-2005 (million LVL)

Uz abām valstu grupām eksporta apjoms 2005. gadā 1,7 reizes pārsniedza eksportēto produktu daudzumu 2004. gadā, līdz ar to saglabājās 2004. gada tendences, kad ES valstu īpatsvars eksporta struktūrā veidoja lielāko daļu - 65%. Eksporta pieaugums 2005. gadā novērojams gandrīz uz visām Eiropas Savienības valstīm, izņēmums ir Lielbritānija un Nīderlande, uz kurām eksporta apjomi samazinājās attiecīgi par 69% un 43% (8.4.attēls).

Export amount to both country groups in 2005 exceeded the amount of exported products in 2004 1,7 times and the tendencies of 2004 continued also in 2005 when the share of EU countries in the export structure comprised the major 65%. Export increase in 2005 can be observed to almost all European Union countries with the exception of the Great Britain and the Netherlands to which export amounts reduced for 69% and 43% respectively (Figure 8.4).

Avots: ZM pēc CSP
Source: MoA from CSB

8.4. attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu eksports pa ES valstīm 2003.-2005.gadā (milj.Ls)

Figure 8.4. Export of Agricultural products from Latvia by Groups of EU Countries in 2003-2005 (million LVL)

2005. gadā, salīdzinot ar 2004. gadu, eksportā uz ES ir palielinājies eksporta īpatsvars uz ES jaunajām dalībvalstīm. 2004. gadā ES jauno dalībvalstu īpatsvars veidoja 40%, 2005. gadā – 59%. 2005. gadā uz jaunajām ES dalībvalstīm galvenokārt tika eksportēti gaļas un zivju izstrādājumi, bezalkoholiskie un alkoholiskie dzērieni un piens un piena produkti, kas attiecīgi veidoja 19%, 14% un 9% no kopējā eksporta apjoma uz jaunajām ES dalībvalstīm.

In 2005, if compared to 2004, the share of export to the new European Union member states has increased in the export share to the European Union. In 2004 the share of export to the new European Union member states was 40%, but in 2005 it reached 59%. In 2005 the main export goods to the new European Union member states were meat and fish products, soft drinks and alcoholic drinks and milk and dairy products in the amount of 19%, 14% and 9% respectively from the total export amount to the new European Union member states.

Izvērtējot Latvijas lauksaimniecības produktu importa struktūru (8.5.attēls), saglabājas tendence, ka galvenokārt tiek importēti bezalkoholiskie un alkoholiskie dzērieni, gaļa un tās subprodukti, kā arī jauktie pārtikas produkti, kuri no kopējā lauksaimniecības preču importa 2005. gadā veidoja attiecīgi 14%, 9% un 9%.

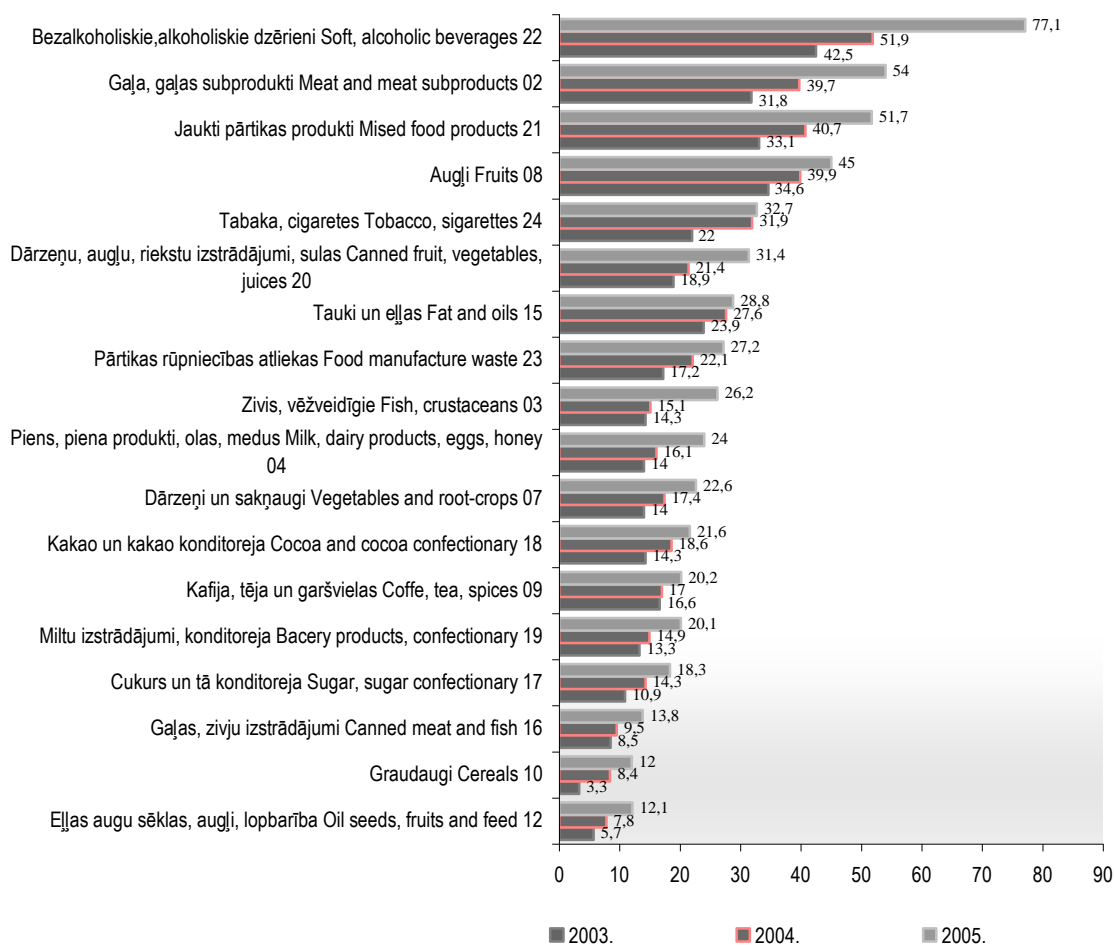
Examining the import structure of the agricultural products in Latvia (Figure 8.5) it can be seen that the tendency that mainly soft drinks and alcoholic drinks, meat and meat subproducts as well as mixed foodstuffs were imported continued and which from the total imported agricultural products in 2005 made 14%, 9% and 9% respectively.

Importa pieaugums 2005. gadā novērojams visās produktu grupās un vislielākais importa pieaugums, salīdzinot ar 2004. gadu, bija šādām produktu grupām – bezalkoholiskie, alkoholiskie dzērieni par Ls 25,2 milj. jeb 48% un gaļai un tās subproduktiem – Ls 14,2 milj. jeb

Import increase in 2005 can be observed in all product groups and the largest import increase, compared to 2004, was in the following product groups: soft drinks

35,9 %.

and alcoholic drinks for 25,2 million LVL or 48% and meat and meat subproducts for 14,2 million LVL or 35,9%.

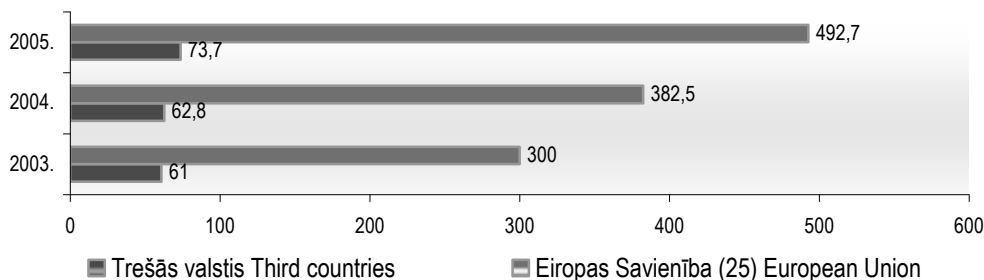

Avots: ZM pēc CSP
Source: MoA from CSB

8.5.attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu imports 2003.-2005. gadā (milj. Ls)
Figure 8.2. Import of Agricultural products into Latvia 2003-2005 (million LVL)

Izvērtējot Latvijas lauksaimniecības produktu importa plūsmu pa valstu grupām, 86,5% no kopējā produktu importa veido ievadums no ES dalībvalstīm (8.6.attēls). 2005. gadā, salīdzinot ar 2004. gadu, palielinājās lauksaimniecības produktu imports no trešajām valstīm – par Ls 10,4 milj. jeb 16%, savukārt lauksaimniecības produktu imports no ES valstīm palielinājies par Ls 110,2 milj. jeb 28,8%.

Evaluating the distribution of agricultural products import in Latvia among country groups, 86,5% of the total import amount is import from the European Union member states (Figure 8.6). In 2005, compared to 2004, import of agricultural products from the Third countries increased for 10,4 million LVL or 16%, but import of agricultural products from the European Union countries increased for 110,2 million LVL or 28,8%.

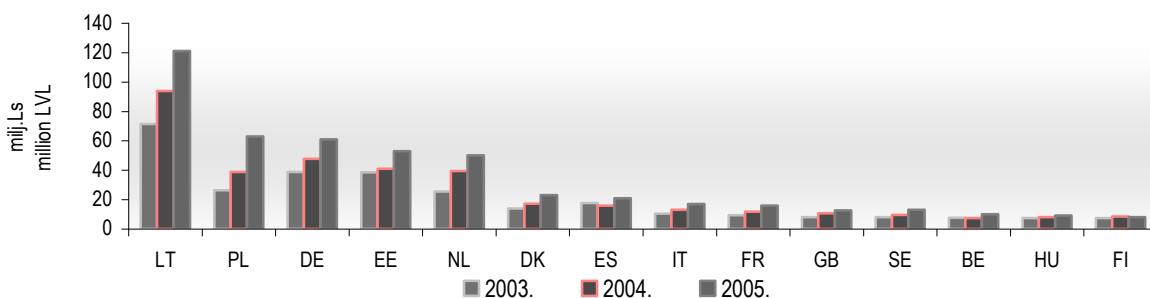
Avots: ZM pēc CSP
Source: MoA from CSB

8.6. attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu imports pa valstu grupām 2003.-2005.gadā (milj.Ls)

Figure 8.3. Import of Agricultural products into Latvia by Groups of Countries in 2003-2005 (million LVL)

Importa pieaugums 2005. gadā novērojams gandrīz no visām Eiropas Savienības valstīm, izņēmums bija Kipra, Slovākija, Somija un Austrija, no kurām importa apjomi samazinājās attiecīgi par 81%, 11%, 6% un 5% (8.7.attēls).

Import increase in 2005 was observed from almost all European Union countries with the exception of Cyprus, Slovakia, Finland and Austria from which the import amounts decreased for 81%, 11%, 6% and 5% respectively (Figure 8.7).

Avots: ZM pēc CSP

Source: MoA from CSB

8.7. attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu imports pa ES valstīm 2003.-2005.gadā (milj.Ls)

Figure 8.4. Import of Agricultural products into Latvia by Groups of EU Countries in 2003-2005 (million LVL)

8.3. ES tirgus aizsardzības pasākumi, kas skar Latvijas lauksaimniecības intereses

EU market protection measures touching the agricultural interests of Latvia

1) **Antidempinga pasākumi kālija hlorīda importam no Krievijas un Baltkrievijas**

1992.gada 24.oktobrī Eiropas Kopienā stājās spēkā antidempinga pasākumi pret Krievijas izcelsmes kālija hlorīda importu, kas tika pārskatīti 2000.gada 11.maijā un to piemērošana tika pagarināta uz nākamjiem pieciem gadiem. Antidempinga nodeva attiecībā uz Krieviju tika noteikta 19,61 - 40,63 EUR/t apmērā atkarībā no kālija hlorīda veida.

Savukārt Baltkrievijai antidempinga nodeva tika noteikta 19,51-48,7 EUR /t apmērā.

2004.gada 17.aprīlī pēc Krievijas eksportētāju iesnieguma Komisija uzsāka starpposma pārskatīšanu attiecībā uz antidempinga pasākumiem. Pārbaudes rezultātā Komisija konstatēja, ka Krievijas eksportētāji salīdzinājumā ar sākotnējo pārbaudi ir būtiski samazinājuši dempinga apmērus. Bez tam minerālmēslu cena iekšējā un ārējā tirgū neatšķiras, un kālija hlorīda pieprasījums un cena ir paaugstinājusies Krievijas iekšējā tirgū, kas ļauj secināt, ka Krievijas importētāju dempings iepriekšējos apmēros vairs nevarētu atkārtoties. Eiropas Komisijas mērķis tuvākā laikā ir noteikt cenu labojumus Krievijas kālija hlorīda importētājiem.

Šie antidempinga pasākumi ir negatīvi ietekmējuši Latvijas patērētājus.

2) **Antidempinga pasākumi rūpnieciski audzētu lašu importam no Norvēģijas**

2004.gada 6.martā Eiropas Komisija pēc Apvienotās Karalistes un Īrijas iesnieguma uzsāka iekšējā tirgus aizsardzības pārbaudi attiecībā uz rūpnieciski audzēto lašu importu pieaugošos apmēros.

2004.gada 13.augustā ar Komisijas regulu Nr.1447/2004 tika noteikti pagaidu tirgus aizsardzības pasākumi importa tarifa kvotu veidā. Kvotas galvenokārt attiecas uz Norvēģiju, Farēru salām un Čīli.

2004.gada 23.oktobrī pēc Kopienas vietējo

1) **Antidumping measures concerning import of Potassium chloride from Russian Federation and Belarus**

On 24 October 1992 the antidumping measures against import of Russian origin Potassium chloride entered into force in the European Community that were revised on 11 May 2000 and the application of the measures was extended for next five years. Antidumping duty against Russian Federation was set at 19,61 – 40,63 EUR/t depending on the Potassium chloride type.

Similarly the antidumping duty for Belarus was set at 19,51 – 48,7 EUR/t.

On 17 April 2004 based on the application submitted by Russian exporters the Commission initiated midterm review concerning the antidumping measures. In the result of investigation the Commission stated that Russian exporters if compared to the initial investigation have significantly reduced the dumping amounts. Moreover, the price of mineral fertilisers on the internal and external markets does not differ and the demand for and price of potassium chloride on the Russian internal market has increased allowing for conclusions that Russian exporter's dumping in the previous amounts could not repeat anymore. The aim of the European Commission for the nearest future is to perform price corrections for importers of Potassium chloride from Russian Federation.

Such antidumping measures have negatively affected Latvian consumers.

2) **Antidumping measures against import of industrially farmed salmon from Norway**

On 6 March 2004 the European Commission upon the application submitted by the United Kingdom and Ireland initiated internal market protection investigation

ražotāju iesnieguma Komisija uzsāka paralēlu antidempinga pārbaudi attiecībā pret rūpnieciski audzētu lašu importu no Norvēģijas.

2006.gada 20.janvārī Eiropas Komisija apstiprināja galīgos antidempinga pasākumus rūpnieciski audzētu lašu importam no Norvēģijas, nosakot minimālo cenu 2,80 EUR par kilogramu.

Pēc pagaidu antidempinga pasākumu ieviešanas lašu importam no Norvēģijas palielinājās lašu realizācijas cena un samazinājās lašu patēriņš vietējā tirgū. Ņemot vērā tā, ka importētie laši tiek tālāk pārstrādāti, šie antidempinga pasākumi var negatīvi ietekmēt zivju pārstrādes rūpniecību.

3) **Antidempinga pārbaude par Ķīnas izcelsmes saldētu zemeņu importu**

2006.gada 19.janvārī Eiropas Komisija pēc Polijas vietējo ražotāju iesnieguma pieņēma lēmumu uzsākt antidempinga procedūru attiecībā uz Ķīnas izcelsmes saldētu zemeņu importu. Procedūras mērķis ir pārbaudīt, vai ir Ķīnas eksportētāju dempings, kas nodara zaudējumus ES ražotājiem, un vai ir nepieciešams piemērot antidempinga pasākumus.

Iesniegumā par iekšējā tirgus aizsardzības pārbaudes uzsākšanas nepieciešamību Polija norādīja, ka saldēto zemeņu imports Eiropas Kopienā 2004.gadā ir pieaudzis par 98%, salīdzinot ar 2001.gadu. Saldēto zemeņu patēriņš Kopienā 2004.gadā samazinājās par 15%, salīdzinot ar 2001.gadu, taču imports saglabāja stabili tirgus daļu (41%).

Latvijā saldētas zemenes tiek ražotas nelielos apjomos, tādēļ mums nav vietējo saldēto zemeņu ražotāju, kas būtu ieinteresēti piedalīties antidempinga pārbaudē. Ieviešot antidempinga pasākumus saldētu zemeņu importam no Ķīnas, varētu palielināties saldētu zemeņu pārdošanas cenas veikalos.

4) **Antidempinga pasākumi amonija nitrāta importam no Krievijas**

Antidempinga pasākumi Krievijas amonija nitrāta importam Kopienas tirgū tiek piemēroti jau kopš 1995.gada. Galīgie antidempinga maksājumi 47,07 EUR /t tika noteikti 2001.gadā. Antidempinga nodeva tiek piemērota minerālmēslu importam, kuros slāpekļa saturs ir augstāks par 28%.

Lai novērstu iespējamās grūtības jauno dalībvalstu tirgus dalībniekiem, kas rastos antidempinga pasākumu piemērošanas rezultātā, 2004.gadā tikai pieņemti pārejas pasākumi cenu labojumu formā. Šie pasākumi bija spēkā līdz 2005.gada 21.maijam. Pēc tam jaunajām dalībvalstīm tiek piemērota pilna apjoma antidempinga nodeva 47,07 EUR /t.

Tā kā amonija nitrāts Latvijā tiek pilnībā importēts no Krievijas, spēkā esošā antidempinga nodeva rada būtisku tā sadārdzinājumu gala – lietotājiem – zemniekiem. Minerālmēslu sadārdzināšanās piespiež daudzus Latvijas zemniekus izvēlēties lētākas alternatīvas vai arī nepamatoti samazināt mēslošanas līdzekļu devas, kā rezultātā tiek būtiski ietekmēta ražība un līdz ar to – zemnieku saimniecību konkurētspēja.

regarding the increasing import of industrially farmed salmon.

On 13 August 2004 with the Commission Regulation 1447/2004 temporary protection measures were imposed in the form of import tariff quota. The quotas mainly apply to Norway, Faeroe Islands and Chile.

On 23 October 2005 after submission of application by the Community local producers the Commission initiated simultaneous antidumping investigation against import of industrially farmed salmon from Norway.

On 20 January 2006 the European Commission approved the final antidumping measures against import of industrially farmed salmon from Norway, setting the minimum price at 2,80 EUR per kg.

After introduction of temporary antidumping measures against salmon import from Norway the salmon sales price increased, but the consumption of salmon on the local market decreased. Taking into account that the imported salmon is further processed, such antidumping measures may negatively impact the fish-processing industry.

3) **Antidumping investigation regarding the import of frozen strawberries from China**

On 19 January 2006 the European Commission basing on the application submitted by Polish local producers decided to initiate antidumping procedure against import of frozen strawberries of Chinese origin. The aim of the procedure is to check whether dumping of Chinese exporters cause losses to the EU producers and whether it is necessary to apply antidumping measures.

In the application for the necessity to initiate internal market protection checking measures Poland indicated that import of frozen strawberries to the European Union in 2004 has increased for 98%, if compared to 2001. Consumption of frozen strawberries in the Community in 2004 decreased for 15%, if compared to 2001, however the import retained a stable market share (41%).

Production amounts of frozen strawberries in Latvia are not large therefore we do not have local producers of frozen strawberries who would be interested to participate in the antidumping investigation. By introducing the antidumping measures against the import of frozen strawberries from China the retail prices of frozen strawberries may increase.

4) **Antidumping measures against import of ammonia nitrate from Russian Federation**

Antidumping measures against the import of ammonium nitrate from Russian Federation to the Community market have been applied already since 1995. Final antidumping duty in the amount of 47,07 EUR/t was introduced in 2001. Antidumping duty is applied to the import of mineral fertilisers with nitrogen content exceeding 28%.

In order to eliminate the potential difficulties for market members from the new member states in the result of application of antidumping measures in 2004 transitional activities were approved in the form of price corrections. These measures were effective until 21 May 2005. Since that the new member states are applied with

full antidumping duty in the amount of 47,07 EUR/t.

As the ammonium nitrate is imported in full amount only from Russian Federation the effective antidumping charge causes significant rise in price for end users – the farmers. Increase of the price of mineral fertilisers forces many farmers of Latvia to choose cheaper alternative solutions or inadequately to reduce the doses of fertilisers in the result of which the harvest is significantly affected and from that also the competitiveness of their farms.

9. Zivsaimniecības nozare *Fisheries Sector*

Zvejniecība *Fishery*

Latvijas ekonomiskajā zonā ietilpst vairāk nekā 10 % no Baltijas jūras ūdeņu kopējās platības. Savukārt upes, ezeri, ūdenskrātuves un jūras teritoriālie ūdeņi aizņem 2,4 % no valsts teritorijas. Zivsaimniecības nozares darbību galvenokārt nosaka vietējie Baltijas jūras un Rīgas jūras līča zivju izejvielu resursi. Valsts zivsaimniecības pārvalde veic Latvijai pieejamo zivju resursu izmantošanas limitēšanu un zvejas regulēšanu visos Latvijas jurisdikcijas ūdeņos, nodrošinot ilgspējīgas zvejniecības pārvaldības principu un Eiropas Savienības izvirzīto prasību ievērošanu.

Zvejniecības attīstība Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī ir atkarīga no zivju krājumu stāvokļa, kuru savukārt ietekmē zivju barošanās apstākļi, ūdens temperatūra un ūdens piesāņojuma līmenis. Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī aiz piekrastes joslas 2005. gadā zvejā bija reģistrēti 174 kuģi, bet piekrastes joslā reģistrētas 749 zvejas laivas.

Labvēlīgu barošanās apstākļu dēļ pēdējos gados Baltijas jūrā ir palielinājušies brētliņu krājumi, tāpēc Latvijas brētliņu nozvejas kvota 2005. gadā, salīdzinot ar 2004. gadu, palielinājusies par 16171 tonnu. Kopā 2005. gadā Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī tika nozvejotas 93088 tonnas zivju, kas ir lielākā nozveja pēc neatkarības atgūšanas.

Sakarā ar ES noteiktajām prasībām par dreifējošo tīklu izmantošanas pakāpenisku samazināšanu, lai ierobežotu cūkdelfīnu iekļūšanu tīklos, kā arī lašu realizācijas aizliegumu laikā no 2005. gada februāra līdz novembrim un paaugstinātā dioksīna satura dēļ, 2005. gadā no Latvijas lašu lielās 297 t nozvejas kvotas tika nozvejotas tikai 20 t (6,7%).

Ar tāljūras zveju 2005. gadā nodarbojās 10 kuģi, kas nozvejoja 37,9 % no kopējā Latvijas nozvejas apjoma. Tāljūras zveja pamatā notiek Centrālaustriumu Atlantijas zvejas rajona piekrastes valstu ekonomisko zonu ūdeņos, izmantojot zvejas licences, kas izsniegtas saskaņā ar Eiropas Savienības un attiecīgo piekrastes valstu noslēgtiem zvejniecības līgumiem. Sakarā ar zemajām garneļu cenām pasaules tirgū Latvija no Ziemeļrietumu Atlantijas zvejniecības organizācijas (NAFO) darbības rajonā piešķirtajām 490 garneļu zvejas dienām faktiski izmantoja tikai 201 dienu. Savukārt, vienojoties ar citām ES dalībvalstīm un veicot Latvijai piešķirto makreļu un dziļūdens zivju sugu nelielu nozvejas kvotu apmaiņu pret

Economic zone of Latvia comprises more than 10% of the total area of the Baltic Sea. Rivers, lakes, water bodies and the sea territorial area occupy 2.4% of the whole territory of the country. The functioning of fisheries sector is determined mainly by the fish raw material resources in the Baltic Sea and Riga Sea Bay. National Board of Fisheries carries out the limitation of fish resources available to Latvia and regulation of fishing in all waters under jurisdiction of Latvia, ensuring observance of principles of sustainable fishing management and compliance to the requirements of the European Union.

Development of fishing in the Baltic Sea and Riga Bay depends on the condition of the fish stock, which in turn is influenced by the fish nourishment conditions, water temperature and water pollution level. In 2005 in the Baltic Sea and Riga Bay beyond the coastal zone 174 fishing vessels were registered, but in coastal zone 749 fishing boats were registered.

Due to favourable nourishment conditions in recent years the stock of sprats in the Baltic Sea has increased therefore sprat fishing quota of Latvia in 2005, compared to 2004, has increased for 16171 tons. In total in 2005 in the Baltic Sea and Riga Bay 93088 tons of fish were caught, which is the largest catch amount since restoration of the independence.

Due to the EU requirements concerning the reduction of the use of drifting fish nets to limit the accidental penetration of the nets by the Harbour porpoise, and due to prohibition of salmon sales in the period of time from February to November 2005 and increased content of dioxin in 2005 only 20 tons (6,7%) of the 297 tons fishing quota of Latvia were caught.

In 2005 10 fishing vessels were performing overseas fishing, which have caught 37,9% of the total catch amount of Latvia. Overseas fishing is mainly taking place in the economic zone waters of coastal countries of the East-Central Atlantic fishing zone using the fishing licences issued in accordance with fishing agreements concluded between the European Union and the respective countries.

Due to the low shrimp prices on the world market Latvia used actually only 201 shrimp fishing days from the granted 490 days granted by the Northwest Atlantic

jūras sarkanasarēm, Latvijas zvejnieki, salīdzinot ar sākotnēji iedalītajām 562 t, faktiski nozvejoja 919 t jūras sarkanasarū.

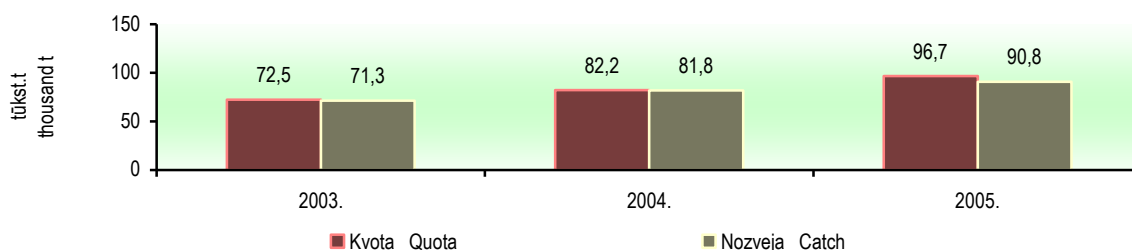
Iekšējo ūdeņu zveja 2004. gada likumdošanā pieņemta rūpnieciskās zvejas papildu ierobežojumu dēļ, kas 2005. gadā kopumā veidoja tikai 0,2 % no Latvijas kopējā nozvejas apjoma.

Zvejniecības aktivitāšu nodrošināšanai zvejas kuģi Latvijā var izmantot 10 ostas, kuru infrastruktūra ir vairāk vai mazāk pielāgota zvejnieku vajadzībām. Tomēr vēl arvien ir nepieciešama infrastruktūras tālāka atjaunošana un modernizēšana.

Fisheries Organisation (NAFO). Having agreed with other EU member states and performed exchange of the small catch quota of mackerel and deep-water fish species of Latvia to Atlantic redfish quota, Latvian fishermen actually caught 919 tons of redfish if compared to the initially granted 562 tons.

Fishing in the inland waters was approved by the legislation in 2004 due to additional restrictions of industrial fishing, which in 2005 in total was only 0,2% of the total catch amount of Latvia.

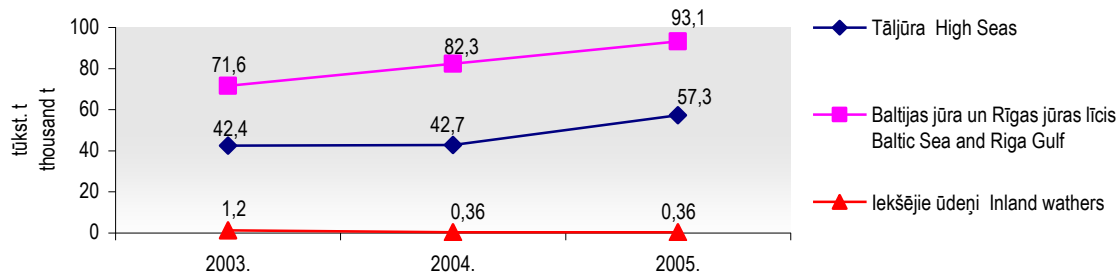
To ensure fishing activities fishing vessels in Latvia may use 10 harbours where the infrastructure is more or less adopted to the needs of fisheries. However, further renovation and modernisation of the infrastructure is required.

Avots: Valsts zivsaimniecības pārvalde (VZP)
Source: State Fishing Directorate (SFD)

9.1.attēls. Latvijas teritoriālo ūdeņu un ekonomiskās zonas ūdeņu zivju resursu izmantošana Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī 2003.-2005.gadā

Figure 9.1. Use of Fish Resources in the Territorial and Economic Area Waters of Latvia in 2003 – 2005

Avots: VZP
Source: SFD

9.2.attēls. Kopējā Latvijas nozveja 2003.-2005.gadā (tūkst.t)

Figure 9.2. Total Catch in 2003-2005 (thousand tons)

Akvakultūra Aquaculture

Latvijā galvenais no akvakultūras darbības virzieniem ir zivkopība. Savukārt vēžkopība Latvijā vēl joprojām ir attīstības stadijā. Zivkopībā ir vairāki veidi, un galvenie no tiem ir:

- 1) preču zivju audzēšana;
- 2) zivju mazuļu audzēšana ielaišanai dabiskajās ūdenstilpēs zivju krājumu ataudzēšanai un papildināšanai (zivju resursu atražošana).

Zivju resursu atražošanu īsteno valsts aģentūras „Latvijas Zivju resursu aģentūra” zivju audzētavas “Tome”, “Dole”, “Brasla”, “Kārlī”, “Kegums”, “Pelci”, “Sērene”. 2005.gadā audzētavas dabiskajās ūdenstilpēs izlaida 812,85 tūkst. lašu smoltu, 232,07 tūkst. taimiņu smoltu,

The main direction of aquaculture is fish-farming. Lobster-farming in Latvia is still in the development stage. Fish-farming has several sub-types and the main of them are as follows:

- 1) Breeding of fish fry;
- 2) Breeding of fish fry for their stocking into natural water bodies for re-growing and supplementing of fish stock (restocking of fish resources).

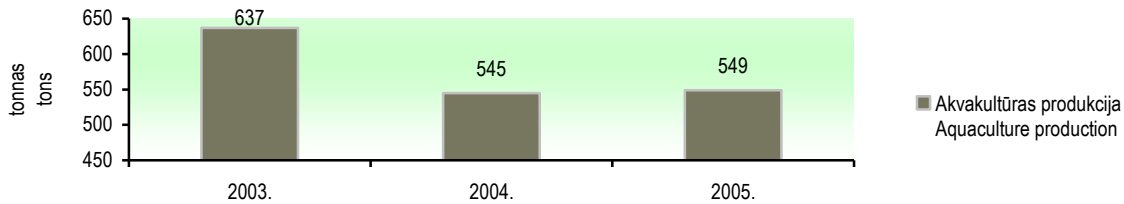
Restocking of fish resources is implemented by the State Agency „Agency for Fish Resources of Latvia”, fish nurseries „Tome”, „Dole”, „Brasla”, „Karli”, „Kegums”, „Pelci” and „Serene”. In 2005 the nurseries stocked into natural water bodies 812,85 thousand salmon smolts, 232,07

385,2 tūkst. zandartu mazuļu, 2,85 tūkst. līdaku mazuļu, 1544,6 tūkst. plaužu mazuļu, 5,011 tūkst. vimbu mazuļu, kā arī 15640,4 tūkst. nēģu un līdaku kāpuru. Zivju resursu atražošanas valsts programmas izpildes rezultātā pieauga iekšējo ūdeņu un jūras piekrastes zivsaimnieciskās izmantošanas iespējas un efektivitāte. 2005. gadā 48 ūdenstilpēs bija organizēta licencētā makšķerēšana, kas uzlaboja publisko un citu ūdenstilpju zivju resursu apsaimniekošanas un pārvaldības iespējas un kvalitāti.

Kopējā 2005. gada akvakultūras produkcija bija 549 tonnas.

thousand sea trout smolts, 385,2 thousand sander fry and 15640,4 thousand lamprey and pike larva. In the result of implementation of the state programme for restocking of fish resources the possibilities and efficiency of inland waters and sea coastal fishing have increased. In 2005 in 48 water bodies licensed fishing was organised, which improved the possibilities and quality of the management and supervision of fish resources in public and other water bodies.

Total production amount of aquaculture in 2005 was 549 tons.

Avots: VZP
Source: SFD

9.3.attēls. Akvakultūras produkcija 2003.-2005.gadā

Figure 9.3. Aquaculture Production in 2003-2005

Zivju apstrāde Fish Processing

Zivju apstrādē galvenokārt izmanto vietējo zvejnieku nozvejotās brētliņas, reņģes, mencas un lašus, kā arī sortimenta dažādošanai ievie importēto zivju izejvielu, galvenokārt siļķes, makreles un sardinellas. Nelielos daudzumos apstrādei izmanto arī saldūdens zivis. Latvijā ar zivju apstrādi uz 2006. gada 1. janvāri nodarbojās 110 uzņēmumi, un tie visi bija atzīti par atbilstošiem ES prasībām. Bez tam tiesības eksportēt produkciju uz Krieviju ir ieguvuši 26 uzņēmumi.

Latvijā tiek ražota ļoti dažāda zivju produkcija - saldētas, sāļtās un kūpinātas zivis, nesterilizēti konservi (prezervi) un kulinārijas izstrādājumi, kā arī sterilizēti konservi. Pēdējos gados samazinās sagatavotās un konservētās zivju produkcijas īpatsvars kopējā produkcijas apjomā.

2005. gadā salīdzinājumā ar 2004. gadu kopējais saražotās zivju produkcijas apjoms palielinājās par 28,3 %. Zivju produkcija, ieskaitot zivju konservus, tika realizēti Ls 86,3 milj. vērtībā. 2005. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinājās gan zivju produkcijas, gan zivju konservu ražošanas apjomi un abu produktu veidu pieauguma tempi bija gandrīz vienādi.

Vienlaicīgi ar sagatavoto un konservēto zivju apjoma pieaugumu palielinājās arī zivju konservu cena par 18 %. Pieauga konservu ražošana no okeāna zivju sugām (siļķēm un makrelēm) attiecīgi 1,3 reizes un 1,8 reizes. Savukārt zivju konservu apjoms no Baltijas jūras zivju izejvielām palielinājās par 23 %. Jāuzsver arī tas, ka 2005. gadā nenotika svārstības sagatavotās un konservētās zivju produkcijas īpatsvarā, kā bija vērojams iepriekšējos gados, un tas stabilizējās 2004. gada līmenī – 34 % no kopējā zivju produkcijas saražotā apjoma. Tas vienlaikus nozīmē, ka galveno apjomu zivju apstrādē veido saldētu un atvēsinātu zivju produkcijas ražošana.

Fish processing sector uses mainly sprats, Baltic herring, cod fish and salmon caught by local fishermen and in order to diversify the assortment imported fish material is used: mainly herring, mackerel and sardines. In small amounts also fresh water fish is processed. On 1 January 2006 in Latvia 110 companies were involved in fish processing and all of them were accredited as compliant to the EU requirements. Moreover, 26 companies have obtained the right to export their products to Russian Federation.

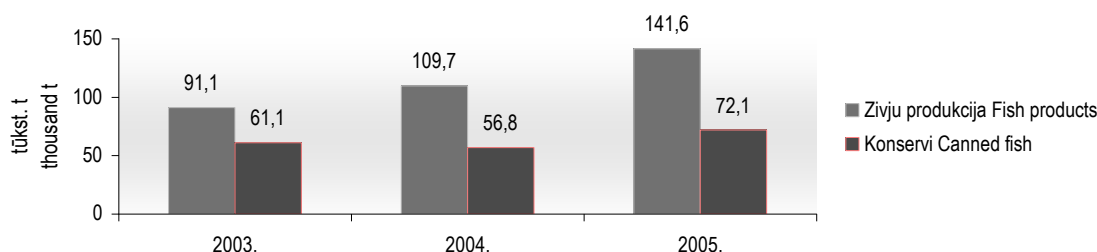
In Latvia various fish products are produced: frozen, salted and smoked fish, unprocessed canned products (preserves) and ready-to-serve fish products as well as processed canned products. The share of ready-made and canned fish production in the total production amount has been decreasing in the recent years.

The total amount of produced fish products in 2005, compared to 2004, has increased for 28,3%. Fish products, included canned fish, were sold for the total value of 86,3 million LVL. In 2005 compared to the previous year the amounts of fish processing and production of canned fish products increased and the growth rate of both product types were almost the same.

Simultaneously with the increase of ready-made and canned fish products also the price of fish cans increased for 18%. Production of canned products using ocean fish species (herring and mackerel) increased too 1,3 and 1,8 times respectively.

Amount of canned fish products of fish from the Baltic Sea increased for 23%. It must be also mentioned here that in 2005 there were no changes in the share of ready-made and canned fish as it was in previous years, and the share stabilised on the level of 2004 - 34% of the total produced fish products. This also means that the main amount in fish processing comprises production of frozen

and chilled fish products.

Avots: VZP
Source: SFD

9.4.attēls. Zivju produkcijas un zivju konservu ražošanas apjomi 2003.-2005.gadā

Figure 9.4. Production volumes of fish products and canned fish in 2003-2005

Zivju produkcijas tirdzniecība Trade in Fishery Products

Eksports

Latvijā saražotā zivju produkcija pārsvarā tiek eksportēta. 2005. gadā zivju produkcijas un zivju konservu eksporta apjoma īpatsvars bija 2,4 % no Latvijas kopējā eksporta apjoma. Zivju produkcija un zivju konservi 2005. gadā tika eksportēti uz 54 valstīm.

2005. gadā no Latvijas tika eksportētas 69,2 tūkst. t zivju produkcijas un salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu bija vērojams palielinājums par 16,7 %. Zivju produkcijas eksporta apjoma pieaugumu ietekmēja lielāka nozveja gan Baltijas jūrā (2004. – 82,3 tūkst. t, 2005. – 93,1 tūkst. t), gan tālējūrā (2004. – 42,7 tūkst. t, 2005. – 57,3 tūkst. t), kas ievērojami palielināja arī saldēto zivju eksportu.

Nozīmīgu vietu Latvijas zivju produkcijas eksportā aizņem NVS un ES valstis. Kopējā Latvijas zivju produkcijas eksportā šo valstu īpatsvars ir liels – attiecīgi 36 % un 27 %. Salīdzinājumā ar 2004. gadu ES valstu īpatsvars samazinājies no 47,6 % līdz 27,4 % no kopējā zivju produkcijas eksporta apjoma. Uz ES valstīm galvenokārt tiek eksportētas saldētas mencu filejas, atvēsinātas mencas, kā arī saldētas zivis no tiem zvejas kuģiem, kuri zvejo zivis Maurītānijas ekonomiskās zonas ūdeņos. Izmāņas eksporta struktūrā ietekmējuši uzņēmēju noslēgtie līgumi un tajos paredzētie nosacījumi produkcijas realizācijai attiecīgajā valstī. Savukārt NVS valstu īpatsvars kopējā zivju produkcijas eksporta apjomā palielinājās no 33,8 % līdz 36,2 %. Īpaši liels pieaugums bija zivju produkcijas eksporta apjomā uz Baltkrieviju (1,7 reizes vai par 6,5 tūkst. t) un Ukrainu (1,7 reizes jeb par 2,6 tūkst. t), bet par 30,4 % samazinājās zivju produkcijas (galvenokārt sasaldēto zivju) eksports uz Krieviju. Tradicionāli uz NVS valstīm tiek eksportētas saldētas brētliņas.

Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, strauji pieauguši arī lašu dzimtas zivju eksporta un reeksporta apjomi. Svarīgākie eksporta tirgi bija Dānija, Igaunija, Lietuva un Zviedrija.

Ievērojamu daļu Latvijas kopējā eksportā ieņem Latvijā ražotie sterilizētie un nesterilizētie zivju konservi. Neskatoties uz to, ka 2005. gada sākumā bija zivju konservu eksporta apjoma kritums, 2005. gadā kopumā zivju konservu eksporta apjoms pārsniedza iepriekšējā gada līmeni par 17 % jeb par 10 tūkst. t. 2005. gadā zivju

Export

Majority of fish products made in Latvia are exported. In 2005 the share of fish products and canned fish in the total export amount of Latvia was 2,4%. Fish products and canned fish in 2005 were exported to 54 countries.

In 2005 from Latvia 69,2 thousand tons of fish products were exported and the increase if compared to the previous year was 16,7%. Increase of the fish product export amounts was influenced by the larger catch amount in the Baltic Sea (in 2004 – 82,3 thousand tons, in 2005 – 93,1 thousand tons) and overseas (in 2004 – 42,7 thousand tons, in 2005 – 57,3 tons) that significantly increased also the amount of chilled fish.

Essential share of the export of fish products of Latvia is taken by the export to the CIS and the EU countries. The share of these countries in the total export of fish products of Latvia is large: 36% and 27% respectively. If compared to 2004 the share of EU countries has decreased from 47,6% to 27,4% from the total export amount of fishery products. To the European Union countries mainly frozen cod filets, chilled cod fish as well as frozen fish from vessels fishing in the economic waters of Mauritania are exported. Changes in the export structure were caused by the contracts concluded by the entrepreneurs and the terms of production sales in the respective country specified in the contracts.

The share of CIS countries in the total export amount of fishery products increased from 33,8% to 36,2%. Particularly high increase was in the export of fish products to Belarus (1,7 times or for 6,5 thousand tons) and Ukraine (1,7 times or for 2,6 tons), but export of fishery products (mainly frozen fish) to Russian Federation decreased for 30,4%. Traditionally frozen sprats are exported to the CIS countries.

In comparison to previous years there has been increase of export- and re-export amounts of salmon specie fish. The most important export markets were Denmark, Estonia, Lithuania and Sweden.

Significant share in the total export of Latvia is taken by processed and unprocessed canned fish made in Latvia. Regardless of the fact that in the beginning of 2005

konservu eksporta apjoms naudas izteiksmē bija Ls 54,9 milj. Jāuzsver, ka 2005. gadā 2,2 reizes palielinājās sagatavoto un konservēto zivju eksports uz 15 ES valstīm, un 2005. gadā uz šīm valstīm eksporta īpatsvars sasniedza 2,1 % no sagatavoto un konservēto zivju apjoma tonnās un 2,6 % naudas izteiksmē.

2005. gadā turpināja samazināties tiešais zivju konservu eksports uz NVS valstīm, un šo valstu īpatsvars kopējā sagatavoto un konservēto zivju apjomā 2005. gadā sasniedza tikai 54,6 %, kas ir par 14,7 % mazāk nekā iepriekšējā gadā. Tomēr tajā pašā laikā 1,7 reizes palielinājās netiešais zivju konservu eksports uz NVS valstīm (Krieviju un Vidusāzijas valstīm) caur Igauniju. Tādējādi pēc konservu tirgus plūsmas izvērtējuma var teikt, ka 2005. gadā salīdzinājumā ar 2004. gadu zivju konservu eksports uz NVS valstīm patiesībā samazinājās tikai par 4,3 %.

2005. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ievērojami pieauga zivju konservu eksports uz ASV, un eksporta īpatsvars sasniedza 7,2 % no kopējā zivju konservu eksporta apjoma. Bez tam palielinājās zivju konservu eksports uz Poliju (3,4 reizes), Ukrainu (2,7 reizes), Baltkrieviju (2 reizes), Rumāniju (2,2 reizes) un par 30 – 40 % uz Čehiju un Slovākiju.

Imports

Attīstoties vidējiem un maziem zivju apstrādes uzņēmumiem visā Latvijas teritorijā, vietējie ražotāji piedāvā arvien plašāku zivju produkcijas sortimentu. Ražošanā tiek izmantotas ne tikai Baltijas jūras zivis, bet arī okeāna zivis. Taču ņemot vērā to, ka Latvijas zvejniecības uzņēmumi, kuru zvejas kuģi zvejo Atlantijas okeānā, nozvejotās zivis realizē ārpus Latvijas, zivju apstrādes uzņēmumi importē okeāna izejvielas no citām valstīm.

Zivju produkcijas imports 2005. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinājās par 16,4 %. 2005. gadā notika izmaiņas importētājvalstu struktūrā. Līdera pozīcijas starp zivju izejvielu piegādātājvalstīm ir ieņēmusi Lietuva (24,6 % no kopējā zivju produkcijas importa apjoma), bet Norvēģija šajā periodā ir saglabājusi otro vietu (18,9 % no kopējā apjoma). Ievērojami pieauga zivju produkcijas importa apjomi no Nīderlandes, Igaunijas, Vācijas, Īrijas un Spānijas. Vairāk nekā divas reizes palielinājās zivju produkcijas imports no Krievijas un Polijas. Kopumā Latvija importē zivju produkciju no 40 valstīm.

Lai paplašinātu vietējā tirgus sortimentu, Latvijā tiek importētas arī sagatavotas vai konservētas zivis un jūras produkti. Kopējā zivju produkcijas importa apjomā sagatavoto un konservēto zivju un jūras produktu imports veido tikai nelielu daļu. Taču šīs produkcijas importa apjoms ik gadu pieaug. 2005. gadā tie bija 13,5 % no kopējā zivju produkcijas (ieskaitot zivju konservus) importa apjoma. 2005. gadā tika importētas 4,2 tūkst. tonnas sagatavoto un konservēto zivju un jūras produktu, kas ir 1,5 reizes vairāk nekā 2004. gadā. Naudas izteiksmē zivju konservu importa apjoms sasniedza Ls 5,3 milj.

Pēc Latvijas pievienošanās Eiropas Savienībai ir palielinājušās arī importēto zivju cenas. Cenas pieauga gan zivju izejvielām, gan gatavai produkcijai.

Kopumā ārējās tirdzniecības balance zivju produkcijai un sagatavotām un konservētām zivīm ir

in Latvia there was decrease of canned fish export amounts, in 2005 in general the export amount of canned fish exceeded the level of the previous year for 17% or for 10 thousand tons. In 2005 the export amount of canned fish in terms of money was 54,4 million LVL. It must be noted that in 2005 export of ready-made and canned fish to 15 EU countries increased 2,2 times and the share of export to these countries in 2005 reached 2,1% of the ready-made and canned fish amount in tons and 2,6% in terms of money.

In 2005 the amount of direct canned fish export to the CIS countries continued to decrease and the share of these countries in the total export amount of ready-made and canned fish in 2005 reached only 54,6%, which is for 14,7% less than in the previous year. However at the same time indirect export of canned fish to the CIS countries (Russian Federation and countries of Central Asia) increased through Estonia. Therefore having made the assessment of canned fish market it can be concluded that in 2005 in comparison to 2004 the export of canned fish to the CIS countries decreased actually for only 4,3%. In 2005, if compared to the previous year, there was a significant increase of canned fish export to the USA and its export share in the total canned fish export amount reached 7,2%. Moreover, export of canned fish increased also to Poland (3,4 times), Ukraine (2,7 times), Belarus (2 times), Romania (2,2 times) and for 30-40% to the Czech Republic and Slovakia.

Import

As the small and medium-size fish processing companies across Latvia are developing the local producers offer wider assortment of fish products. For the production not only fish from the Baltic Sea are used, but also ocean fish. But taking into account the fact that Latvian fishing companies that manage vessels which operate in the Atlantic Ocean sell the caught fish outside Latvia, local fish processing companies import ocean fish material from other countries.

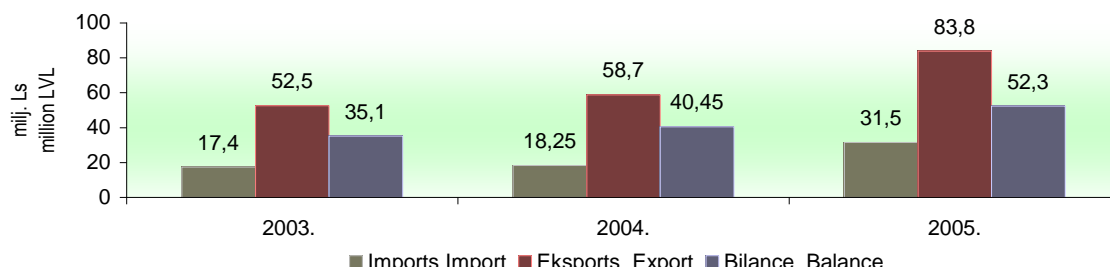
Import of fish production in 2005 compared to the previous year increased for 16,4%. In 2005 there were changes in the structure of importing countries. The leading position among the countries supplying fish raw material was taken over by Lithuania (24,6% from the total fish production import), but Norway in this period has remained second (18,9% from the total amount). There was significant increase of the import of fish products from the Netherlands, Estonia, Germany, Ireland and Spain. Import of fish products from Russian Federation and Poland has increased more than two times. Latvia imports fish products from more than 40 countries.

In order to expand the assortment of local market also ready-made and canned fish as well as sea products are imported to Latvia. The share of import of ready-made and canned fish in the total fish product import is small. However, the amount of this type of production is increasing every year. In 2005 this type of production represented 13,5% from the total import amount of fish products (including canned fish). In 2005 the amount of imported ready-made and canned fish as well as sea products reached 4,2 tons, which is 1,5 times more than in 2004. In terms of money the import amount of canned fish

saglabājusies pozitīva un 2005. gadā tā sasniedza Ls 52,3 milj.

reached 5,3 million LVL.

After accession of Latvia to the European Union also the prices of imported fish have increased. Price increase was registered for both – raw fish and finished products. In general the foreign trade balance of fish products and ready-made and canned fish has remained positive and in 2005 it reached 52,3 million LVL.

Avots: VZP
Source: SFD

9.5.attēls. Zivju produkcijas ārējās tirdzniecības bilance 2003.-2005.gadā
Figure 9.5. External Trade Data of Fish Products in 2003-2005

Struktūrfondu atbalsts zivsaimniecībā

Support from the Structural Funds at the Fish-farming Sector

No 2004. gada 30. aprīļa ilgpējīgas zivsaimniecības attīstības veicināšanai ir pieejami ES struktūrfonda – Zivsaimniecības vadīšanas un finansēšanas instrumenta (ZVFI) – līdzekļi.

2005. gadā (līdz 16.01.2006.) Lauku atbalsta dienestā zivsaimniecības jomā tika apstiprināti projektu pieteikumi šādos pasākumos un aktivitātēs:

- 1) zvejas intensitātes sabalansēšana – 4 projekti,
- 2) zvejas kuģu modernizēšana – 22 projekti,
- 3) zivju apstrāde – 16 projekti,
- 4) zvejas ostu aprīkojums – 6 projekti,
- 5) sociālekonomiskie pasākumi – 73 projekti.

Tā kā aktivitātē „Akvakultūra” pieteikto projektu sabiedriskā finansējuma apjoms 2004. gadā pārsniedza šajā aktivitātē no 2004. līdz 2006. gadam pieejamo finansējumu un papildus līdzekļi šim pasākumam tika apstiprināti tikai uz 2006. gadu, tad 2005. gadā attiecīgo projektu pieteikumu pieņemšana bija pārtraukta.

Support of structural funds in fishing sector

Since 30 April 2004 financing from the European Union structural fund „Financing Instrument for Fishery Guidance” is available for promotion of sustainable development of fishing sector.

In 2005 (before 16.01.2006) the Rural Support Service in the fishing sector have approved project applications in the following measures and activities:

- 1) adjustment of fishing effort – 4 projects,
- 2) modernisation of fishing vessels – 22 projects,
- 3) processing of fish – 16 projects,
- 4) fishing port facilities – 6 projects,
- 5) socio-economic measures – 73 projects.

As the amount of public financing of the projects applied under the activity „Aquaculture” in 2004 exceeded the financing available for 2004-2006 for this activity and additional funding for this activity was approved only for 2006, then in 2005 acceptance of the respective project applications was interrupted.

Galvenie normatīvie akti

Main Legal Enactments

Galvenie Latvijas Republikas normatīvie akti, kas reglamentē zivsaimniecības nozari

Zvejniecībā

- 1) Civillikuma (28.01.1937.) 3. daļas piektā apakšnodaļa „Īpašuma lietošanas tiesību aprobežojumi” 3. punkta „Ūdeņu lietošanas tiesību aprobežojumi” 1112.-1119. pants nosaka zvejas tiesību piederību.
- 2) Zvejniecības likums, kas pieņemts 1995. gada 12. aprīlī.
- 3) Ministru kabineta 2005. gada 11. janvāra noteikumi Nr. 41 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos

Main laws and regulations governing the fishing sector in Latvia are as follows:

Fisheries

- 1) The Civil Law (28.01.1937) Part 3, Sub-chapter 5 „Restrictions on Ownership”, sub-article „Restrictions on the Right of Use of Water” sections 1112 – 1119 define the possession of fishing rights.
- 2) Fishery Law, adopted on 12 April 1995.
- 3) Cabinet of Ministers Regulation of 11 January 2005 No 41 „Regulations of industrial fishing in the territorial waters and economic zone waters”.
- 4) Cabinet of Ministers Regulation of 11 January 2005

- ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos”.
- 4) 2005. gada 11. janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr. 39 „Kārtībā, kādā izsniedzamas speciālās atļaujas (licences) komercdarbībai zvejniecībā”.
 - 5) Ministru kabineta 2000. gada 12. decembra noteikumu Nr. 433 „Noteikumi par ūdenstilpju un rūpnieciskās zvejas tiesību nomu un zvejas tiesību izmantošanas kārtību” grozījumi.
- Zivju produkcijas ražošanā un tirdzniecībā
- 1) Ministru kabineta 2005. gada 22. marta noteikumi Nr. 197 „Noteikumi par bioloģiskās akvakultūras dzīvnieku audzēšanu un no tiem iegūto produktu aprites un kontroles kārtību”.
 - 2) Ministru kabineta 2004. gada 18. marta noteikumi Nr. 141 „Veterinārās prasības zivju un molusku iegūšanai, akvakultūras dzīvnieku un akvakultūras produktu pārvadāšanai un piedāvājumam tirgū”.
 - 3) Ministru kabineta 2004. gada 21. decembra noteikumi Nr. 1049 „Zvejas un akvakultūras produktu tirgus intervences pasākumu administrēšanas un uzraudzības kārtība”.
 - 4) Ministru kabineta 2004. gada 23. novembra noteikumi Nr. 964 „Pārtikas preču marķēšanas noteikumi”.

Galvenie Eiropas Savienības normatīvie akti, kas regulē zivsaimniecības nozari

Zvejniecībā

- 1) Padomes regula (EK) Nr. 2371/2002 (2002. gada 20. decembris) par zivsaimniecības resursu saglabāšanu un ilgspējīgu izmantošanu saskaņā ar kopējo zivsaimniecības politiku.
- 2) Padomes regula (EK) Nr. 51/2006 (2005. gada 22. decembris), ar ko 2006. gadam nosaka zvejas iespējas un ar to saistītus nosacījumus konkrētiem zivju krājumiem un zivju krājumu grupām, kuri piemērojami Kopienas ūdeņos un attiecībā uz Kopienas kuģiem - ūdeņos, kur nepieciešami nozvejas ierobežojumi.
- 3) Padomes regula (EK) Nr. 52/2006 (2005. gada 22. decembris), ar ko 2006. gadam nosaka zvejas iespējas un ar tām saistītus nosacījumus konkrētiem zivju krājumiem un zivju krājumu grupām, kuri piemērojami Baltijas jūrā.
- 4) Padomes Regula (EK) Nr. 2187/2005 (2005. gada 21. decembris), ar ko nosaka tehniskus pasākumus zvejas resursu saglabāšanai Baltijas jūrā, Beltos un Zunda šaurumā.

Strukturālā atbalsta jomā

- 1) Padomes Regula (EK) 1260/1999 (1999. gada 21. jūnijs), ar ko paredz vispārīgus noteikumus par struktūrfondiem.
- 2) Padomes Regula (EK) 2792/1999 (1999. gada 17. decembris), kas nosaka sīki izstrādātus Kopienas noteikumus un kārtību attiecībā uz struktūrpalīdzību zivsaimniecības nozarē.

Zivju produkcijas ražošana un tirdzniecība

- 1) Padomes Regula (EK) 104/2000 (1999. gada 17. decembris) par zivsaimniecības un akvakultūras produktu tirgus kopīgo organizāciju.
- 2) Padomes regula (EK) Nr. 852/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par pārtikas produktu higiēnu.

No 39 „Procedure of issuing of special permits (licences) for commercial activity in fishery”.

- 5) Amendments to the Cabinet of Ministers Regulation of 12 December 2000 No 433 „Regulations on lease of water bodies and commercial fishing rights, and the procedure of fishing rights use”.

Production and trade of fish products

- 1) Cabinet of Ministers Regulation of 22 March 2005 No 197 „Regulations for breeding of biological aquaculture animals and circulation and control procedure for products generated from the animals”;
- 2) Cabinet of Ministers Regulation of 18 March 2004 No 141 „Veterinary requirements for catching of fish and mollusc, and transporting and marketing of aquaculture animals and aquaculture products”.
- 3) Cabinet of Ministers Regulation of 21 December 2004 No 1049 "Procedure for administrating and control of fishing and aquaculture product market intervention measures”.
- 4) Cabinet of Ministers Regulation of 23 November 2004 No 964 „Regulations for marking of foodstuffs”.

Main legal documents of the European Union governing the fishing industry are as follows:

Fisheries

- 1) Council Regulation (EC) No 2371/2002 of 20 December 2002 on the conservation and sustainable exploitation of fisheries resources under the Common Fisheries Policy.
- 2) Council Regulation (EC) No. 51/2006 of 22 December 2005 fixing for 2006 the fishing opportunities and associated conditions for certain fish stocks and groups of fish stocks applicable in Community waters and, for Community vessels, in waters where catch limitations are required.
- 3) Council Regulation (EC) No 52/2006 of 22 December 2005 fixing the fishing opportunities and associated conditions for certain fish stocks and groups of fish stocks applicable in the Baltic Sea for 2006.
- 4) Council Regulation (EC) No. 2187/2005 for the conservation of fishery resources through technical measures in the Baltic Sea, the Belts and the Sound.

In the field of structural support

- 1) Council Regulation (EC) No 1260/1999 of 21 June 1999 laying down general provisions on the Structural Funds.
- 2) Regulation (EC) No 2792/1999 laying down the detailed rules and arrangements regarding Community structural assistance in the fisheries sector.

Production and trade of fish products

- 1) Council Regulation (EC) No. 104/2000 on the common organisation of the markets in fishery and aquaculture products.
- 2) Council Regulation (EC) No 852/2004 of 29 April 2004 on the hygiene of foodstuffs.
- 3) Council Regulation (EC) No 853/2004 of 29 April 2004 laying down specific hygiene rules for food of animal origin.
- 4) Council Regulations (EC) No 85/2006 of 17 January 2006 imposing a definitive anti-dumping duty and collecting definitively the provisional duty imposed on

- 3) Padomes regula (EK) Nr. 853/2004 (2004. gada 29.aprīlis), ar ko nosaka īpašus higiēnas noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtiku.
- 4) Padomes regula (EK) Nr. 85/2006 (2006. gada 17. janvāris) par galīgā antidempinga maksājuma uzlikšanu un uzliktā pagaidu maksājuma galīgu iekasēšanu par saimniecībās audzētu Norvēģijas izcelsmes lašu importu.

imports of farmed salmon originating in Norway.

10. Lauksaimniecības un lauku attīstības politikas izstrāde un īstenošanas institūcijas

Institutions Forming and Implementing Agricultural and Rural Development Policy

Zemkopības ministrija (ZM) ir vadošā valsts pārvaldes iestāde lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē. Ministrijas galvenās funkcijas ir izstrādāt lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības politiku, organizēt un koordinēt tās īstenošanu. www.zm.gov.lv.

Par Zemkopības ministrijas darbu kopumā atbild ministrs un ZM struktūrvienības ir departamenti, to nodaļas un patstāvīgā nodaļa, kas ir pakļautas valsts sekretāram vai viņa vietniekam saskaņā ar valsts sekretāra noteikto funkciju sadalījumu.

Ministrijas struktūra:

- Ministrs,
- valsts sekretāre,
- valsts sekretāres vietnieki,
- departamenti,
- nodaļas.

Lauku atbalsta dienests (LAD) - <http://www.lad.gov.lv>

Zemkopības ministrijas padotībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas atbild par vienotu valsts atbalsta un Eiropas Savienības atbalsta politikas realizāciju valstī, uzrauga normatīvo aktu ievērošanu lauksaimniecības jomā un pilda citas ar lauksaimniecības un lauku atbalsta politikas realizāciju saistītas funkcijas.

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs - <http://www.llkc.lv>

LLKC piedāvā šādus pakalpojumus un konsultācijas:

- lauksaimniecībā,
- grāmatvedībā un likumdošanā,
- ekonomikā un lauku attīstībā: biznesa plānu izstrādē ES un valsts atbalstam,
- izdevējdarbībā,
- tālākizglītībā.

Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) www.pvd.gov.lv

Pārtikas un veterinārais dienests ir Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kura veic pārtikas aprites un veterinārmedicīnas nozares valsts uzraudzību un kontroli.

Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts (LVAEI) - <http://www.lvaei.lv>

Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts ir neatkarīga valsts zinātniskā bezpeļņas organizācija, kura veic pētījumus un sniedz konsultācijas par ekonomiskajiem

The **Ministry of Agriculture (MoA)** is the leading public administration institution at the agricultural, forestry and fishery sector. The main functions of the ministry are development of the agricultural, forestry and fishery policy and organization and coordination of its implementation. . www.zm.gov.lv. The minister and units and departments of the MoA, their units and the permanent unit that are subordinated to the state secretary or his/her deputy in compliance with the segregation of functions defined by the state secretary, have overall responsibility for the operation of the Ministry of Agriculture.

Structure of the Ministry:

- Minister,
- State Secretary,
- Deputy State Secretaries,
- Departments,
- Units.

Rural Support Service (RSS) – <http://www.lad.gov.lv>

The Rural Support Service is a direct management institution subordinated to the Ministry of Agriculture that is responsible for united implementation of the state aid and the European Union support policy in the country, monitors compliance with the legal enactments at the agricultural sector and fulfils other functions related to implementation of the agricultural and rural support policy.

Latvian Rural Advisory and Training Centre (LRAC) - <http://www.llkc.lv>

The LRAC ensures services and advises regarding:

- agriculture,
- accountancy and legislation,
- economics and rural development: development of business plans for the EU and national support,
- publishing,
- continued education.

Food and Veterinary Service (FVS) - www.pvd.gov.lv

The Food and Veterinary Service is a public administration institution under the subordination of the Ministry of Agriculture that ensures state monitoring and control of the food turnover and veterinary medicine sectors.

Institute of Agrarian Economy of Latvia - (IAEL) <http://www.lvaei.lv>

Institute of Agrarian Economy of Latvia is an independent state scientific non-profit organization that launches researches and provides advises on the

procesiem lauksaimnieciskajā ražošanā un lauku attīstībā, lai veicinātu lauku ekonomisko un sociālo izaugsmi.

Valsts Zivsaimniecības pārvalde - <http://www.vzp.gov.lv>

Valsts zivsaimniecības pārvalde ir Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša civiltiestāde, kas realizē valsts politiku zivsaimniecības nozarē un pārvalda Latvijas Republikas iekšējo ūdeņu, teritoriālo ūdeņu un ekonomiskās zonas ūdeņu zivju resursus.

Valsts mežu dienests - <http://www.vmd.gov.lv>

Valsts meža dienests ir Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas atbild par meža politikas realizāciju visā Latvijas teritorijā, uzrauga normatīvo aktu ievērošanu, realizē atbalsta programmas ilgtspējīgas mežsaimniecības nodrošināšanai.

Valsts aģentūra "Lauksaimniecības datu centrs" - <http://www ldc.gov.lv>

Kopš 1997.gada Zemkopības ministrijas pārraudzībā darbojās valsts SIA "Valsts ciltsdarba informācijas datu apstrādes centrs" (VCIDAC), kura tika izveidota, lai veiktu zootehniska, veterināra un lauksaimnieciska rakstura informācijas⁵ apkopošanu, apstrādi un analīzi Latvijas Republikā ar mērķi ieviest vienotu dzīvnieku un ganāmpulku reģistru, ciltsdarba informācijas sistēmu saskaņā ar starptautiskām prasībām.

Pamatojoties uz Publisko aģentūru likumu, valsts SIA "Valsts ciltsdarba informācijas datu apstrādes centrs" mainīja juridisko statusu. Saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 3.augustā noteikumiem Nr. 663 ar 2004.gada 1.novembri darbu sāk valsts aģentūra "Lauksaimniecības datu centrs", kas ir Valsts SIA "Valsts ciltsdarba informācijas datu apstrādes centrs" tiesību un saistību pārņēmēja.

Valsts augu aizsardzības dienests <http://www.vaad.gov.lv>

Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša valsts iestāde, kas veic valsts kontroli un uzraudzību augu aizsardzības līdzekļu, mēslošanas līdzekļu, augu un augu produktu, augu šķirņu, sēkļu un stādāmo materiālu aprites jomā, kā arī sadarbojas ar starptautiskām organizācijām un nodrošina informācijas apmaiņu ar citām valstīm par augu aizsardzības, augu karantīnas, sēkļu aprites un selekcionāra tiesību aizsardzības jautājumiem.

Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome (LOSP) - www.losp.lv

LOSP Zemkopības ministrijā ieņem nozīmīgu lomu politisko dokumentu izstrādē, jo apvieno ievērojamu skaitu nacionāla mēroga lauksaimniecību pārstāvošas sabiedriskas organizācijas. Viens no LOSP mērķiem ir nodrošināt lauksaimniecības produkcijas ražotāju un pārstrādātāju interešu pārstāvēniecību un prasību izpildi Zemkopības ministrijā, kā arī palīdzēt organizācijām veidot

economic processes regarding agricultural production and rural development in order to promote the economic and social development of the rural area.

State Fishery Board - <http://www.vzp.gov.lv>

The State Fishery Board is a civil institution under the subordination of the Ministry of Agriculture that implements the state policy at the fish-farm sector and manages the internal waters of the Republic of Latvia and fish resources of the territorial and economic zone waters.

State Forest Service - <http://www.vmd.gov.lv>

The State Forest Service is a public administration institution under the subordination of the Ministry of Agriculture that is responsible for implementation of the forest policy in the whole territory of Latvia, monitors implementation of the legal enactments and launches support programme for provision of the sustainable forestry.

State Agency "Agricultural Data Centre" - <http://www ldc.gov.lv>

Since 1997 the „State Breeding Information Data Processing Centre” Ltd (SBIDPC) was operating under the supervision of the Ministry of Agriculture, it was established for summarizing, processing and analyzing the information regarding zoo-techniques, veterinary and agriculture in the Republic of Latvia aimed at establishing common animal and herd register- breeding information system in compliance with international requirements.

Basing on the Law “On the Public Agencies”, the “State Breeding Information Data Processing Centre” Ltd changed the legal status. In accordance with the Regulations No. 663 of the Cabinet of Ministers of 3 August 2004, the state agency “Agricultural Data Centre” started the work on 1 November 2004 and it is the legal successor of rights and liabilities of the “State Breeding Information Data Processing Centre” Ltd.

State Plant Protection Service - <http://www.vaad.gov.lv>

The State Plant Protection Service is a public institution under the subordination of the Ministry of Agriculture that performs state control and monitoring regarding the plant protection measures, fertilizing substances, turnover of plants, plant products, plant species, seeds and planting materials, as well as cooperates with the international institutions and provides exchange of information with other countries on the issues regarding plant protection, plant quarantine, seed turnover and protection of breeder rights.

Latvian Agricultural Joint Consultative Council (LAJCC) - www.losp.lv

The LAJCC has a significant role in the Ministry of Agriculture regarding the development of the policy documents because it unites a large number of public organizations representing agriculture at the national scale. One of the purposes of the LAJCC is ensuring representation of the interests of the agricultural product producers and processors and fulfillment of their

sadarbību ar valsts institūcijām un ārvalstu partneriem.

requirements at the Ministry of Agriculture, as well as to help the organizations to establish cooperation with the public institutions and foreign partners.